TERRY PRATCHETT

TÖRTÉNET A KORONGVILÁGRÓL

A KASZÁS

SHOUT
SHARE
IT

Annotation

A halál eltűnt! Állítólag… öööö… eltávozott. És ez olyasfajta káoszhoz vezet, amilyenek mindig is keletkeznek, amikor egy létfontosságú közszolgáltatás megszűnik. Időközben egy messzi, messzi kis farmon feltűnik egy magas, sötét idegen, aki meglehetősen jól bánik a kaszával. És mivel épp aratómunkásokat keresnek…

- Terry Pratchett
  -
- notes
  - 1
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5
  - 6
  - 7
  - 8
  - 9
  - 10
  - 11
  - 12
  - 13
  - 14
  - 15
  - 16
  - 17
  - 18
  - 19
  - 20

Terry Pratchett
A kaszás

A Móres-tánc közös vonása a multiverzum minden egyes lakott világának.

Táncolják kék égbolt alatt a föld megújulását ünneplendő és csupasz csillagok alatt, mert itt a tavasz, és ha van egy kis mázlijuk, a széndioxid hamarosan ismét megolvad. A kényszert egyaránt érzik a mélytengeri élőlények, melyek sosem láttak napvilágot, és a városi emberek, akiknek összes kapcsolata a természet körforgásával annyi, hogy a Volvójuk egyszer elütött egy birkát.

Táncolják ártatlanul szakállbozontos matematikusok a tangóharmonikán ügyetlenül elnyekergetett *Mrs. Widgery albérlőjére*, és könyörtelenül az olyanok, mint az új Ankh-i Nindzsa Móres-táncosok, akik furcsa és félelmetes dolgokra képesek egy közönséges zsebkendővel meg egy csöngettyűvel.

És sohasem táncolják kellőképp.

Kivéve a Korongvilágon, ami lapos és négy elefánt hátán nyugszik, melyek Nagy A'Tuin, a világteknőc páncélján utaznak az űrben.

És még ott is csupán egyetlen helyen járják el helyesen. Az pedig nem más, mint egy parányi falu a Kostető-hegységben, ahol a nagy, ám egyszerű titkot nemzedékről nemzedékre örökítik.

Ott a tavasz első napján táncolják a férfiak, előre és hátra, csöngettyűket kötőzve térdük alá, fehér ingujjuk lobog. A nép pedig eljön megnézni. Utána ökröt sütnek nyárson, és általában úgy tartják, hogy ez kellemes szabadnap az egész család számára.

De nem ez a titok.

A titok a *másik* tánc.

És arra még egy darabig nem kerül sor.

Tiktakolás hallatszik, amilyet például egy óra okozhat. És valóban, van az égen egy óra, és kiárad belőle a frissen vert másodpercek ketyegése.

Legalábbis úgy néz ki, mint egy óra. Ám valójában pontosan az óra ellenkezője, és a legnagyobb mutató mindössze egyszer megy körbe.

A fakó égbolt alatt síkság terül el. Lágyan ívelő hajlatok borítják, melyek esetleg valami másra emlékeztethetnének, ha jó messziről látnád, és amennyiben jó messziről látnád, rendkívül örülnél, hogy ami azt illeti, jó messze vagy tőle.

Három szürke alak lebeg pont fölötte. Az, hogy pontosan

micsodák, nem írható le normális nyelven. Egyesek keruboknak neveznék őket, noha nincs bennük semmi rózsás orcájúság. Azok közé lehetne őket számítani, akik gondoskodnak a gravitáció működéséről meg arról, hogy az idő maradjon szépen elkülönítve a tértől. Nevezzük őket revizoroknak. A valóság revizorainak.

Beszéd nélkül társalognak. Nincs szükségük beszédre. Csak megváltoztatják a valóságot úgy, hogy már le is zajlott a beszélgetés.

Azt mondta az egyik: Korábban sosem történt ilyesmi. Egyáltalán megtehető?

Azt mondta az egyik: Meg kell tenni. *Egyéniség* alakult ki. Az egyéniségek pedig elmúlnak. Csupán erők maradnak fönn.

Ezt bizonyos elégedettséggel jelentette ki.

Azt mondta az egyik: Ráadásul… szabálytalanságok történtek. Ahol egyéniségre lelsz, ott szabálytalanságokat is találsz. Közismert tény.

Azt mondta az egyik: Eredménytelenül dolgozott a fickó?

Azt mondta az egyik: Nem. Ezzel nem tudjuk elkapni.

Azt mondta az egyik: Pontosan erről van szó. A kulcsszó a *fickó*. Az egyéniséggé válás *nem* hatékony. Nem akarjuk, hogy elterjedjen. Tegyük föl, hogy a gravitáció is egyéniséget fejleszt ki? Tegyük föl, hogy úgy dönt, *megkedveli* az embereket?

Azt mondta az egyik: Arra gondolsz, hogy beléjük esik?

Azt mondta az egyik olyan hangon, ami még fagyosabb lett volna, ha nem lett volna eddig is abszolút nulla fokos: Nem.

Azt mondta az egyik: Elnézést. Csak vicceltem.

Azt mondta az egyik: Azonfelül a fickó időnként eltűnődik a munkájáról. Az ilyen elmélkedés veszedelmes.

Azt mondta az egyik: Ebben nincs vita.

Azt mondta az egyik: Akkor hát megegyeztünk?

Azt mondta az egyik, amelyik szemlátomást töprengett egy ideje: Egy pillanat. Nem használtál az előbb egyes szám első személyű ragot? Nem fejlődik neked is egyéniséged, ugye?

Azt mondta az egyik, bűntudatosan: Kinek? Nekünk?

Azt mondta az egyik: Ahol van egyéniség, ott van nézetkülönbség is.

Azt mondta az egyik: Igen. Igen. Nagyon is igaz.

Azt mondta az egyik: Na jó. De a jövőben jobban vigyázz!

Azt mondta az egyik: Akkor hát megegyeztünk?

Fölnéztek Azrael arcára, amely kirajzolódott az ég háttere előtt: Pontosabban *maga* volt az ég.

Azrael lassan bólintott.

Azt mondta az egyik: Jól van. Hol van ez a hely?

Azt mondta az egyik: A Korongvilág az. Ami egy óriási teknőc hátán halad az űrön keresztül.

Azt mondta az egyik: Ó, szóval az egyik *olyan*. Utálom őket.

Azt mondta az egyik: Már megint megtetted. Azt mondtad, „én”.

Azt mondta az egyik: Nem! Nem! Nem tettem! Sose mondtam azt, hogy „én”!… ó, a francba…

Lángba borult és elégett ugyanúgy, ahogy egy kis párafelhő ég el: gyorsan és maradék nélkül. Szinte azonnal megjelent egy másik. Külseje azonos volt elenyészett testvéréével.

Azt mondta az egyik: Ez szolgáljon tanulságul! Az egyéniséggé válás megszűnést jelent. És most… gyerünk!

Azrael nézte, ahogy tovalibbennek.

Nehéz olyan lény gondolatainak neszét venni, amely oly hatalmas, hogy hosszát a valóságos térben csupán a fénysebesség mértékével lehetne mérni. Ám Azrael elfordította irtóztató terjedelmét és szemével, amelyben elvesznének a csillagok, egy lapos világot keresett a sok miriád között.

Egy teknőc hátán. A Korongvilág —, világ és világok tükre.

Ez érdekesen hangzik. És, évmilliárdos börtönében, Azrael unatkozott.

És ez az a szoba, ahol a jövő beleömlik a múltba a most kalamajkáján keresztül.

Időmérők sorakoznak a falak mentén. Nem homokórák, jóllehet alakjuk ugyanolyan. Nem tojásfőző órák, mint amilyeneket szuvenírként megvehetsz, hozzáerősítve egy kis deszkalaphoz, rajta hetykén bevésve az általad kiválasztott üdülőhely neve olyasvalaki által, akinek pont annyi stílusérzéke van, mint egy lekváros fánknak.

Még csak homok sincs bennük. Hanem másodpercek, szünet nélkül átalakítva a *lehetséges*t *volt*tá.

És minden életfogytmérőn áll egy név.

És a szoba tele van az emberek élésének halk sziszegésével.

Képzeld magad elé a helyszínt…

És most add hozzá a kövön koppanó csont éles hangját, közeledőben.

Egy sötét alak halad át a látótéren és megy oda a sziszegő üvegholmi végtelen polcaihoz. Kipp, kopp. Itt egy üveg, amelynek fölső hasa csaknem üres. Csontujjak emelkednek és nyúlnak oda. Kiválasztják. Aztán újabbat. Kiválasztják. Még többet. Sokkal, sokkal többet. Kiválasztják, kiválasztják.

Mindez a napi munka. Vagyis az lenne, ha léteznének itt napok.

Kipp, kopp, a sötét alak türelmesen jár-kel a sorok között.

És megáll.

És tétovázik.

Mert van itt egy kicsiny arany időmérő, nem nagyobb egy karóránál.

Tegnap még nem volt itt, azaz nem lett volna itt, ha léteznének itt tegnapok.

Csontos ujjak zárulnak rá és tartják föl a fénybe.

Van rajta név, apró nagybetűkkel.

A név pediglen ez: *HALÁL*.

A Halál letette az életfogytmérőt, aztán újra fölvette. Az idő homokszemcsei máris átfolytak. Kísérletképpen megfordította, hátha. A homok folytatta a csordogálást, csak most fölfelé. A Halál valójában nem is számított másra.

Ez az jelenti, hogy még ha léteznének is itt holnapok, nem lesz egy se. Többé nem.

Valami mozgás érződött mögötte a levegőben.

A Halál lassan hátrafordult és megszólította a levegőben bizonytalanul remegő alakot.

MIÉRT?

Az alak megmondta neki.

DE EZ… NINCS RENDBEN.

Az alak azt mondta neki: De igen, rendben van.

Egyetlen izom sem moccant a Halál arcán, mivel nem volt neki egy se.

FÖLLEBBEZEK.

Az alak azt mondta, hogy *neki* igazán tudnia kellene, hogy föllebbezésnek nincs helye. Föllebbezésnek sosincs helye. Föllebbezésnek sosincs helye.

A Halál elgondolkozott ezen, majd így szólt:

MINDIG ÚGY TETTEM A KÖTELESSÉGEM, AHOGY HELYESNEK TARTOTTAM.

Az alak közelebb lebegett. Némileg úgy nézett ki, mint egy szürke csuhás és kámzsás szerzetes.

Azt felelte: Tudjuk. Ezért engedjük, hogy megtartsd a lovat.

A nap csaknem lebukott a láthatáron.

A legrövidebb életű lények a Korongon a kérészek, amelyeknek épp csak sikerül huszonnégy órán át létezni. Ketten a legöregebbek közül céltalanul cikáztak egy pisztrángos patak vize fölött, megvitatva a történelmet az esti kikelés némelyik fiatalabb tagjával.

— Mostanság már nem jutsz olyanfajta naphoz, mint régebben — jelentette ki egyikük.

— Ebben teljesen igazad van. A régi szép órákban rendes napunk volt. Csupa sárga. Egyáltalán nem ilyen vöröses vacak.

— És magasabban is állt.

— Úgy van! Igazad van!

— És a bábok meg a lárvák némi tisztelettel viseltettek irántad.

— Bizony! Bizony! — értett egyet vehemensen a másik kérész.

— Szerintem ha a mostani órák kérészei valamicskével rendesebben viselkednének, még mindig tisztességes napunk lenne.

A fiatalabb kérészek udvariasan hallgattak.

— Emlékszem arra — mesélte az egyik legöregebb kérész —, amikor ez az egész még csupa rét volt, amilyen messzire csak elláttál.

A fiatalabb kérészek körülnéztek.

— Még mindig csupa rét — kockáztatta meg egyikük udvarias szünet után.

— Emlékszem arra, amikor még *jobb* rét volt — közölte élesen az öreg kérész.

— Aha — helyeselt kollégája. — És volt ott egy tehén.

— Úgy van! Igazad van! Emlékszem arra a tehénre! Pont ott állt, odaát, legalább, ó, negyven-ötven percig. Ha jól emlékszem, barna volt.

— Mostanság már nincsenek olyan tehenek.

— Egyáltalán nincsenek tehenek.

— Mi az, hogy tehén? — kérdezte az egyik frissen kikelt.

— Látod? — fakadt ki diadalmasan a legöregebb kérész. — Nesze neked mai Ephemeridák! — Elhallgatott. — Mit is csináltunk, mielőtt elkezdtünk a napról beszélgetni?

— Céltalanul tetszett cikázni a víz fölött — válaszolta az egyik ifjú tiszavirág. Ez mindenképpen biztos tippnek tűnt.

— Nem, még előtte.

— Öööö… a Hatalmas Pisztrángról tetszett mesélni nekünk.

— Á, igen! Valóban. A Pisztráng. Hát, tudjátok, ha jó kérészek voltatok, tisztességesen cikáztatok föl és le…

— …tiszteltétek az idősebbeket és feljebbvalóitokat…

— …igen, és tiszteltétek az idősebbeket és feljebbvalóitokat, akkor végül a Hatalmas Pisztráng…

Csobb

Csobb

— Igen? — sürgette az egyik fiatalabb kérész.

Nem érkezett válasz.

— A Hatalmas Pisztráng mit csinál? — firtatta idegesen egy másik kérész.

Lenéztek a szétterjedő koncentrikus körök sorára a vízen.

— A szent jel! — kiáltotta egy kérész. — Emlékszem, hogy meséltek nekem róla! Egy Hatalmas Kör a vízen! Az lészen a Hatalmas Pisztráng jele!

A legöregebb a fiatal kérészek között merengve nézte a vizet. Kezdett ráébredni, hogy lévén a legrangidősebb kérész a jelenlevők közt, most övé az előjog, hogy a felszínhez legközelebb lebegjen.

— Azt beszélik — mondta a kérész a cikázó tömeg legtetején —, hogy amikor a Hatalmas Pisztráng eljön érted, olyan országba kerülsz,

ahol… csak úgy folyik a… folyik… — A kérészek nem esznek. Így hát tanácstalan volt. — Folyik a víz — fejezte be ügyefogyottan.

— Erre aztán kíváncsi vagyok! — jelentette ki a legöregebb kérész.

— Ott minden bizonnyal tényleg nagyon jó lehet — szólalt meg a legfiatalabb.

— Ó? Miért?

— Mer' soha senki nem akar visszajönni.

Míg ellenben a legvénebbek a Korongvilágon a híres Számoló Fenyők, amelyek pont a magas Kostető-hegység örökös hóhatárán nőnek.

A Számoló Fenyő példázza a kölcsönvett evolúció kevés ismert esetének egyikét.

A legtöbb faj elvégzi saját fejlődését, menet közben ókumlálja ki a dolgot, ami pontosan az a módszer, amit a Természet szándékolt. És ez az egész roppant természetes meg szerves meg összhangban áll a világmindenség titokzatos körforgásával, amely azt hiszi, hogy semmi sem ad olyan jól egy fajnak erkölcsiséget — és egyes esetekben gerincet —, mint az évmilliókig tartó, igazán csalódást keltő „próba és tévedés" módszer.

Ez alkalmasint rendben is van a faj szempontjából, ám a ténylegesen belekeveredett egyének szemszögéből igazi disznóság, vagy legalábbis egy kicsi, rózsaszín, gyökérevő csúszómászó, amely talán egy szép napon igazi disznósággá fejlődik.

Ezért a Számoló Fenyők elkerülték ezt az egészet azzal, hogy hagyták, más növények végezzék el helyettük az evolúciójuk. A Korongon bárhol földet érő fenyőmag a morfikus rezonanciának köszönhetően azonnal rátalál a leghatékonyabb helyi genetikus kódra, azzá nő, ami a legjobban illik a talajhoz és az éghajlathoz, és rendszerint sokkal jobban csinálja, mint maguk az őshonos fák, amelyeket általában kitúr.

A Számoló Fenyőket azonban az teszi különösképp figyelemreméltóvá, ahogyan számolnak.

Homályosan tudatában lévén annak, hogy az emberek megtanulták az évgyűrűk megszámolásával megállapítani egy fa korát, az eredeti Számoló Fenyők úgy döntöttek, hogy emiatt vágják ki az emberek a fákat.

Egyetlen éjszaka leforgása alatt minden Számoló Fenyő átigazította genetikus kódját, hogy megjelenjen törzsén, körülbelül szemmagasságban, halvány számokkal, a pontos kora. Egy éven belül csaknem a kipusztulásig kivágta őket a díszes házszámtábla-ipar, s csupán néhányan maradtak meg nehezen megközelíthető területeken.

Ebben a csoportban a hat Számoló Fenyő épp a legvénebbet

hallgatta, amelynek göcsörtös törzse kinyilvánította róla, hogy harmincegyezer-hétszázharmincnégy éves. A beszélgetés tizenhét éve zajlott, ám nemrégiben fölpörgették.

— Emlékszem arra, amikor ez az egész még nem csupa rét volt.

A fenyők elnéztek ezer mérföldre a táj fölött. Az égbolt villózott, mint egy rossz trükk az időutazásfilmekben. Hó jelent meg, egy szempillantásig ott maradt, majd elolvadt.

— Akkoriban mi volt itt? — érdeklődött a legközelebbi fenyő.

— Jég. Már ha ezt jégnek lehet nevezni. Valaha *rendes* gleccsereink voltak. Nem az a jég, ami manapság előfordul, egyik évszakban itt, a következőben sehol. Az a jég örökké itt lebzselt.

— Mi történt vele?

— Eltávozott.

— Hova távozott?

— Ahova a dolgok elmennek. Mindig minden elrohan.

— Hű! Ez aztán kemény volt.

— Mi volt kemény?

— Az a tél épp most.

— Ezt te télnek nevezed? Amikor csemete voltam, olyan telek…

Azzal a fa eltűnt.

Két évnyi döbbent csönd után megszólalt a csoport egyik tagja:

— Csak úgy elment! Egy pillanat alatt! Egyik nap még itt volt, a másikon már nem!

Ha a többi fa ember lett volna, most toporogtak volna.

— Megesik, fiam — jelentette ki egyikük megfontoltan. — Biztos lehetsz benne, hogy egy Jobb Helyre[1] került. *Jó* fa volt.

A fiatal fa, amely mindössze ötezer-száztizenegy éves volt, megkérdezte:

— Miféle Jobb Helyre?

— Nem vagyunk biztosak benne — válaszolta a liget egyik tagja. Kényelmetlenül megrezzent az egyhetes szélviharban. — De azt gondoljuk, hogy valami köze van hozzá… a fűrészpornak.

Mivel a fák képtelenek voltak akárcsak észlelni is bármilyen eseményt, amely egy napnál rövidebb ideig tartott, sosem hallották meg a fejszék csattogását.

> Motolla Alánk, a Láthatatlan Egyetem —
>
> — a varázslás, varázslóság és kiadós étkezések otthona —
>
> — teljes tanári karának legöregebb varázslója szintén meg fog halni.

Amolyan esendő és bizonytalan módon tisztában volt ezzel.

Na persze, tűnődött, miközben földszinti dolgozószobája felé gördítette tolószékét a kövezeten, afféle *általános* módon mindenki tudja, hogy meg fog halni, még az átlagemberek is. Senki sem tudja, hol volt, mielőtt megszületett, de amikor már *megszületett*, nem telik sok időbe rájönnie: úgy érkezett meg, hogy retúrjegyét előre kilyukasztották.

Ám a varázslók *tényleg* tudják. Akkor nem, ha az elhalálozás erőszak vagy gyilkosság következménye, ám ha a halál oka egyszerűen az, hogy kifogy az élet, akkor… nos, tudsz róla. Rendszerint időben támad ez az előérzeted, hogy visszavihesd a könyvtári könyveket, hogy megbizonyosodhass, a legjobb öltönyöd tiszta, és még kölcsönkérhess meglehetősen nagy összegeket a barátaidtól.

Motolla százharminc éves volt. Fölmerült benne, hogy élete legnagyobb részét öregemberként élte le. Ez igazán nem méltányos.

És senki sem mondott semmit. Múlt héten megemlítette a Tanári Zsibongóban, és senki sem értette el a célzást. És a mai ebédnél alig szóltak hozzá. Még az öreg, úgynevezett barátai is láthatólag elkerülték, pedig még csak meg sem *próbált* kölcsönt kérni.

Olyan volt, mintha elfelejtették volna a születésnapod, csak annál is rosszabb.

Teljesen egyedül fog meghalni, és ez senkit sem érdekel.

A tolószék kerekével kilökte az ajtót, és az ajtó melletti asztalkán a tűzszerszám után matatott.

Ez meg a másik. Szinte senki sem használ manapság tűzszerszámot. Megveszik a nagy, büdös, sárga gyufákat, amiket az alkimisták készítenek. Motolla rosszallta. A tűz fontos. Az embernek nem lenne szabad csak úgy meggyújtania, az nem elég tiszteletteljes. Ilyenek manapság az emberek, mindig rohangálnak és… tüzek. Igen, a tüzek is sokkal melegebbek voltak a régi szép időkben. Azok a tüzek, amiket manapság gyújtanak, nem melegítenek föl, hacsak nem ülsz csaknem rájuk. Valami a fában… rosszfajta fa. Mostanában minden rossz. *Hígabb*. Homályosabb. Nincs semmiben igazi élet. És a napok rövidebbek. Mmm. Valami nem stimmel a napokkal. Kurtábbak. Mmm. Minden nap elmúlása egy örökkévalóságig tart, ami fura, mert a napok *többesben* hanyatt-homlok elrobognak, mintha pánikban menekülnének. Nincs valami sok dolog, amit az emberek el akarnának végeztetni egy 130 éves varázslóval, és Motolla szokásává vált, hogy minden étkezés előtt két órával megérkezzen az ebédlőasztalhoz, csak hogy teljék az idő.

Végtelen napok, sebesen elsuhanva. Ennek semmi értelme. Mmm. Megjegyzem, az embernek már nincs az az értelme, amije megvolt a régi szép időkben.

És hagyják, hogy az Egyetemet most puszta sihederek igazgassák. A régi időkben *rendes* varázslók igazgatták, nagy termetű férfiak,

bárkaszerű fölépítéssel; az a fajta varázsló, akire föl lehet nézni. Aztán hirtelen azok mind elmentek valahova és Motolla fölött most ezek a suhancok gyámkodnak, akiknek még megvan némelyik saját foga. Mint az a Maphlaves legényke. Motolla világosan emlékezett rá. Vékonydongájú fiú, elálló fülek, sosem törölte meg rendesen az orrát, nyafogott a mamája után az első éjszaka a diákotthonban. Mindig rosszban mesterkedett. Valaki azt próbálta bemagyarázni Motollának, hogy most Maphlaves az Arkrektor. Mmm. Biztos azt hiszik róla, hogy már agyalágyult.

Hol van az a nyavalyás tűzszerszám? Ujjak… a régi szép időkben rendes ujjai voltak az embernek…

Valaki lerántotta a leplet egy lámpásról. Valaki más egy pohár italt nyomott tapogatózó kezébe.

— Meglepetés!

A Halál házának előszobájában van egy óra, penge alakú ingával, de mutatók nélkül, hiszen a Halál házában nincs más idő, csak a jelen. (Természetesen volt a jelenlegi jelen *előtt* is egy jelen, de az is csak jelen. Mindössze korábbi.)

Az inga pengéje olyan borotvaéles, hogy attól Edgar Allan Poe rögvest fölhagyna az egésszel és fölcsapna szóló vándorkomédiásnak. Halk vhumm-vhumm nesszel leng, vékonyka időközszeleteket vágva finoman az örökkévalóság szalonnájából.

A Halál ellépdelt az óra mellett, be dolgozószobája sötét komorságába. Albert, a szolgája, már ott várt rá a törülközővel és a porolókkal.

— Jó reggelt, gazdám!

A Halál némán lecsüccsent óriási székére. Albert a szögletes vállakra terítette a törülközőt.

— Megint szép napunk van — jegyezte meg csevegve.

A Halál nem válaszolt.

Albert meglebbentette a fényesítő kendőt, és hátrahúzta a Halál csuklyáját.

ALBERT.

— Uram?

A Halál elővette a parányi arany időmérőt.

LÁTOD EZT?

— Igen, uram. Nagyon szép. Korábban sosem láttam ilyet. Kié?

AZ ENYÉM.

Albert tekintete oldalra fordult. A Halál íróasztalának egyik sarkán állt egy nagy időmérő, fekete keretben. Nem volt benne homok.

— Azt hittem, az a magáé, uram? — értetlenkedett.

AZ VOLT. ÉS MOST EZ AZ. NYUGDÍJAZÁSI AJÁNDÉK.

MAGÁTÓL AZRAELTŐL.

Albert rámeredt a szerkezetre a Halál kezében.

— De… a homok, uram. *Folyik*.

ÚGY VAN.

— De az azt jelenti… úgy értem…?

AZT JELENTI, HOGY EGY NAP ELCSOROG AZ ÖSSZES HOMOK, ALBERT.

— Ezt tudom, uram, de… maga… azt hittem, az Idő olyasmi, ami csak másokkal történik, uram. Nem igaz? Nem *magával*, uram. — Beszéde végére Albert hangja már esengett.

A Halál levette a törülközőt, és fölállt.

GYERE VELEM!

— De maga a *Halál*, gazdám — mondta Albert, nyakatekerten rohanva a magas alak után, amely előre ment az előszobába, majd le a folyosón az istállóba. — Ez nem valamiféle tréfa, ugye? — tette hozzá reménykedve.

NEM A HUMORÉRZÉKEMRŐL VAGYOK ISMERT.

— Hát, zokon ne vegye, persze, hogy nem. De figyeljen, nem halhat meg, mert maga a Halál, saját magával kellene megesnie, olyan lenne, mint a saját farkába harapó kígyó…

MINDAZONÁLTAL MEG FOGOK HALNI. FÖLLEBBEZÉSNEK NINCS HELYE.

— De mi fog történni *velem*? — jajgatta Albert. Rettegés csillámlott szavain, mint fémforgácsok a kés élén.

LESZ EGY ÚJ HALÁL.

Albert kihúzta magát.

— Igazán nem hinném, hogy tudnék egy új gazdát szolgálni — jelentette ki.

AKKOR MENJ VISSZA A VILÁGBA! ADOK NEKED PÉNZT. JÓ SZOLGÁM VOLTÁL, ALBERT.

— De ha visszamegyek…

IGEN — bólintott a Halál. — MEG FOGSZ HALNI.

Az istálló meleg, lószagú homályában a Halál fakó lova fölnézett zabjáról és kicsit nyihogott üdvözlésképpen. A paripa neve Muci. Valóságos ló. A múltban a Halál próbálkozott tűzokádó táltosokkal és csontvázparipákkal, ám célszerűtlennek találta őket, különösen a tüzes táltosokat, amelyek hajlamosak voltak fölgyújtani saját almuk, aztán szégyenkezve álltak a közepén.

A Halál levette a nyerget akasztójáról és Albertra pillantott, aki épp lelkiismereti válságban szenvedett.

Sok ezer évvel korábban Albert inkább a Halál szolgálatát választotta a meghalás helyett. Valójában nem lett ettől halhatatlan. A valódi időt kitiltották a Halál birodalmából. Itt csupán az állandóan változó jelen volt jelen, de az nagyon sokáig tartott. Albertnak

kevesebb mint két hónapja maradt a valóságos időből; úgy kuporgatta napjait, mintha aranyrudak lennének.

— Én, öööö… — kezdte. — Azaz…

FÉLSZ MEGHALNI?

— Nem mintha nem akarnék… úgy értem, én mindig… csak arról van szó, hogy az élet olyan szokás, amivel nehéz fölhagyni…

A Halál kíváncsian nézte; akképpen, ahogy az ember egy hátára esett s megfordulni képtelen bogarat figyel.

Végül Albert elnémult.

ÉRTEM — nyugtatta a Halál és leakasztotta Muci kantárát.

— De nem is tűnik aggódónak! Tényleg meg fog *halni*?

IGEN. NAGY KALAND LESZ.

— Az lesz? Maga nem is fél!

NEM TUDOM, HOGY KELL FÉLNI.

— Meg tudom mutatni, ha akarja — ajánlotta föd Albert.

NE. MAGAM SZERETNÉM MEGTANULNI. LESZNEK *TAPASZTALATAIM*. VÉGRE VALAHÁRA.

— Gazdám, ha elmegy, lesz-e egy…?

EGY ÚJ HALÁL FOG SZÜLETNI AZ ÉLŐK ELMÉJÉBŐL, ALBERT.

— Ó! — Albert megkönnyebbültnek látszott. — Történetesen nem tudja véletlenül, hogy milyen lesz?

NEM.

— Talán jobb lesz, ha én, érti, egy kissé kitakarítok, összeállítok egy leltárt, meg ilyesmik, nem?

JÓ ÖTLET — biztatta a Halál olyan kedvesen, ahogy csak telt tőle. — AMIKOR TALÁLKOZOM AZ ÚJ HALÁLLAL, ŐSZINTÉN BE FOGLAK AJÁNLANI NEKI.

— Ó! Akkor hát fog vele találkozni?

Ó, PERSZE. ÉS MOST MENNEM KELL.

— Mi, ilyen hamar?

ÚGY ÁM. NEM SZABAD IDŐT VESZTEGETNEM! — A Halál megigazította a nyerget, aztán megfordult és büszkén. Albert horgas orra elé tartotta a csöpp kis időmérőt.

NÉZD! VAN IDŐM. VÉGRE VALAHÁRA, VAN *IDŐM*!

Albert idegesen elhátrált.

— És most, hogy van, mit fog vele tenni? — tudakolta.

A Halál nyeregbe szökkent.

EL FOGOM *MÚLATNI*.

Javában folyt a buli. A zászló a „Istenec Hozátok Motolla 130 Paszar Éve” felirattal egy kissé lekonyult a hőségben. A dolgok odáig fajultak, hogy a puncson kívül már nem volt mit inni, a fura, sárga mártásban úszkáló, rendkívül gyanús tortillákon kívül már nem volt mit enni, és *senki se bánta*. A varázslók az olyan emberek

kényszeredett vidámságával cseverésztek, akik egész nap látják egymást, és most egész este is.

Ennek az egésznek a közepén ücsörgött Motolla Alánk egy óriási pohár rummal, fején egy mókás sipkával. Csaknem könnyek között.

— Egy igazi Eltávozó muri! — folyton ezt motyogta. — Nem volt ilyen azóta, hogy a vén „Vakaró" Csanktalp Távozott El — a nagybetűk könnyedén csusszantak a helyükre — anno a, mm, Megfélemlítő, mm, Barna Delfin Évében. Azt hittem, mindenki megfeledkezett róluk.

— A Könyvtáros kikereste nekünk a részleteket — magyarázta a Kincstárnok, egy nagydarab orángutánra mutatva, aki épp megpróbált belefújni egy papírtrombitába. — Ő készítette a banánmártást is. Remélem, valaki hamarosan meg fogja enni.

Előrehajolt.

— Szedhetek neked még egy kis krumplisalátát? — kérdezte azon az emelt, lassú hangon, amit a gyengeelméjűekkel és az öregekkel való társalgásra szokás használni.

Motolla egyik remegő kezével tölcsért formált a füléhez.

— Mi? Mi van?

— Még! Salátát! Motolla?

— Köszönöm, nem.

— Akkor még egy kolbászt?

— Mi?

— Kolbászt!

— Azoktól egész éjjel rettenetes bélszelek gyötörnek — válaszolta Motolla. Egy pillanatig fontolgatta ezt, aztán kivett ötöt.

— Öööö — kiabálta a Kincstárnok. — Történetesen nem tudod, hogy mikor…?

— He?

— Mi? Kor?

— Fél tízkor — vágta rá Motolla, noha alig kivehetően.

— Hát, az remek — jegyezte meg a Kincstárnok. — Akkor az est hátralévő részében már, öööö, szabad leszel.

Motolla kotorászott tolószéke szárnyű mélyén, az ósdi párnák, szamárfüles könyvek és ősrégi, félig elszopogatott cukorkák temetőjében. Meglengetett egy kis, zöld kötésű könyvet és odanyomta a Kincstárnok kezébe.

A Kincstárnok megfordította. A borítóra ezeket a szavakat firkálták: Motolla Alánk Sajját Naptárjja. Egy darab szalonnabőrke jelölte az aznapi dátumot.

A Teendők alá ezt macskakaparták oda: Meghalni.

A Kincstárnok nem tudta megállni, hogy ne lapozzon tovább.

Igen. Következő napi dátummal a Teendő: Megszületni.

Tekintete oldalogva odaslisszolt a kicsiny asztalra a terem szélén.

Annak ellenére, hogy meglehetősen zsúfolt volt a terem, az asztal körül üres maradt a térség, mintha az afféle személyes tér lenne, amelybe senkinek sem áll szándékában betolakodni.

Az Eltávozó ünnepség leírásában különleges utasítások akadtak az asztalt illetően. Kellett rajta legyen egy fekete terítő, ráhímezve néhány mágikus szigillum. Volt rajta egy tányér, a jobbfajta szendvicsek választékával. Volt rajta egy pohár bor. A varázslók között lezajlott hosszas vita után egy muris papírcsákót is tettek oda.

Ennek az egésznek várakozásteljes kinézete volt.

A Kincstárnok elővette az óráját és kipattintotta a fedelét.

Egyike volt az újmódi zsebóráknak, rajta mutatókkal. Azok jelenleg negyed tizet mutattak. A varázsló megrázta. Apró csapóajtó nyílt ki a tizenkettes alatt és egy parányi krampusz dugta ki a fejét imígyen szólván: — Szűnjön már meg, főnök, olyan gyorsan pedálozok, ahogy csak tudok!

A Kincstárnok megint becsukta az órát és kétségbeesetten nézett körül. Úgy tűnt, senki sem ég a vágytól, hogy túl közel mehessen Motolla Alánkhoz. A Kincstárnok úgy érezte, az ő dolga, hogy udvarias társalgást folytasson. Fölmérte a lehetséges témákat. Mindegyik zűrösnek bizonyult.

Motolla Alánk kisegítette.

— Úgy tervezem, nőként jövök vissza — jelentette ki csevegő stílusban.

A Kincstárnok néhányszor szóra nyitotta és becsukta a száját.

— Előre örülök neki — folytatta Alánk. — Azt hiszem, hogy, mm, talán remek móka lesz.

A Kincstárnok kétségbeesetten végigpörgette nőkkel kapcsolatos társalgási témái korlátozott repertoárját. Odahajolt Motolla elformátlanodott füléhez.

— Nem jár az rengeteg — vágott neki céltalanul — dolog mosásával? Meg ágyazással meg szakácskodással meg mindenféle ilyesmivel?

— Abban a fajta, mm, életben nem, amire én gondolok — szögezte le Motolla.

A Kincstárnok határozottan befogta a száját. Az Arkrektor megkopogtatta az asztalt egy kanállal.

— Fivéreim… — kezdte, amikor valami csöndhöz közelítő alakult ki. Ez hangos és szaggatott éljenzéskórust váltott ki.

— …Mint mindnyájan tudjátok, ma este azért vagyunk itt, hogy tanúi legyünk öreg barátunk és kollégánk, Motolla Alánk, khm, *nyugalomba vonulásának*… — ideges kacaj. — Tudjátok, most, hogy itt látom ma este az öreg Motollát üldögélni, véletlenül eszembe jutott a sztori a tehénről, amelynek három lába fából volt. Szóval volt ez a tehén és…

A Kincstárnok hagyta, hogy a figyelme elkalandozzon. Ismerte a történetet. Az Arkrektor mindig ellőtte a csattanót, és különben is, más dolgok foglalkoztatták.

Folyton visszanézett a kis asztalra.

A Kincstárnok jó, bár nyugtalan lélek volt, és igencsak élvezte a munkáját. Eltekintve minden mástól, egyetlen másik varázsló sem pályázott rá. Rengeteg mágus szeretett volna például Arkrektor lenni, vagy a mágia nyolc rendje egyikének feje, ám gyakorlatilag egyetlen varázsló sem akart egy csomó időt eltölteni egy irodában papírfecnik tologatásával és számolással. Az egyetem összes aktája hajlamos volt összegyűlni a Kincstárnok irodájában, ami azt jelentette, hogy esténként fáradtan zuhant az ágyba, de legalább mélyen aludt és nem kellett nagyon alaposan meglepetésszerű skorpiók után kutatnia a hálóingében.

Egy magasabb rangfokozatú varázsló meggyilkolása elismert módja az előbbrejutásnak a rendekben. Azonban csakis olyasvalaki akarhatná meggyilkolni a Kincstárnokot, aki szintén örömét leli a takarosan elrendezett számoszlopokban, és az ilyen emberek nem túl gyakran adják fejük gyilkolásra[2].

Eszébe jutott gyermekkora, réges-régen, a Kostető-hegységben. Ő meg a nővére ki szoktak tenni egy pohár bort meg egy süteményt minden Disznólesés Éjjelén a Kanapónak. Akkoriban még másként álltak a dolgok. Sokkal fiatalabb volt, nem tudott valami sokat, és valószínűleg jóval boldogabb is volt.

Például nem tudta, hogy egy nap varázsló lehet belőle és együtt a többi mágussal ki fog tenni egy pohár bort és egy süteményt és egy eléggé gyanús csirkepástétomot és egy papírcsákót…

…valaki másnak.

Kisfiúkorában vendégségeket is tartottak Disznóleséskor. Azok mindig egy bizonyos mintát követtek. Pont, amikor már az összes gyerek csaknem hány az izgalomtól, az egyik felnőtt majd hamiskásan megszólal: — Azt hiszem, hamarosan nagyon különleges látogatónk érkezik! — és, bámulatosan végszóra, az ablakon túlról disznókolompok gyanús csilingelése hallatszik és bejön…

…és bejön…

A Kincstárnok a fejét rázta. Valaki nagypapája álszakállban, hát persze. Valami derűs öregúr egy játékokkal teli puttonnyal, toporgással verve le a havat csizmájáról. Valaki, aki *ad* neked valamit.

Míg ellenben *ma éjjel*…

Persze, a vén Motolla alkalmasint másként fogja föl. Százharminc év után a halálnak valószínűleg van némi vonzereje. Alighanem ugyancsak kíváncsian várod, hogy kideríthetsd, mi jön ezután.

Az Arkrektor tekervényes anekdotája szaggatottan végéhez kacskaringózott. Az egybesereglett varázslók kötelességtudóan

kacagtak, aztán megpróbálták megfejteni a viccet.

A Kincstárnok lopva az órájára pislantott. Most már húsz perccel múlt kilenc.

Motolla Alánk beszédet mondott. Hosszút, összefüggéstelent, csapongót, és folyton a régi szép időket emlegette, és úgy tűnt, az öreg azt hiszi, a körülötte lévők többsége olyan ember, aki valójában már vagy ötven éve halott, de ez nem számított, mert mindenkinek szokásává vált, hogy oda se hallgasson a vén Motollára.

A Kincstárnok nem tudta levenni szemét az órájáról. Annak belsejéből kihallatszott a pedál nyikorgása, ahogy a krampusz türelmesen taposott a végtelen felé.

Huszonöt perc telt el kilenc óta.

A Kincstárnok eltűnődött, hogyan kellene megtörténjen a dolog. Esetleg hallasz — *Azt hiszem, hamarosan nagyon különleges látogatónk érkezik* — patkócsattogást odakintről?

Ki fog ténylegesen nyílni az ajtó, vagy Ő áthatol rajta? Ostoba kérdés. Ő hírhedt a Rátermettségről, amivel bejut zárt helyekre — *különösképp* a zárt helyekre, ha logikusan végiggondolod. Zárd be magad bárhova, és az egész csak idő kérdése.

A Kincstárnok remélte, hogy Ő majd szabályosan fogja az ajtót használni. Az idegei már így is megfékezhetetlenül reszkettek.

A társalgás szintje süllyedt. Jó egynéhány másik varázsló, vette észre a Kincstárnok, szintén az ajtót lesi.

Motolla egy nagyon diszkréten táguló kör közepén tartózkodott. Valójában senki sem kerülte, csak egy látszólag véletlen browni mozgás mindenkit finoman elmozdított mellőle.

A varázslók képesek látni a Halált. És amikor meghal egy varázsló, a Halál személyesen jelenik meg, hogy áttessékelje a Másvilágra. A Kincstárnok elmerengett, vajon miért tekintik ezt előnyösnek…

— Nem tudom, mit néztek mindnyájan — jegyezte meg Motolla derűsen.

A Kincstárnok fölnyitotta az óráját.

A csapóajtó a tizenkettes alatt kivágódott.

— Nem tudná abbahagyni ezt az állandó megrázkódtatást? — vinnyogta a krampusz. — Folyton belezavarodok a számolásba.

— Bocsánat — sziszegte a Kincstárnok. Kilenc óra huszonkilenc perc volt.

Az Arkrektor előrelépett.

— Hát akkor, ágyő, Motolla — mondta megrázva az öregember pergamenszerű kezét. — Ez a régi hely nem lesz ugyanaz nélküled.

— Nem is tudom, hogy fogunk boldogulni — jelentette ki a Kincstárnok hálásan.

— Jó szerencsét a következő életben! — kívánta a Dékán. —

Ugorj be valahányszor erre jársz és, izé, történetesen emlékszel arra, hogy ki voltál valaha!

— Ne kerülj minket, hallod? — tódította az Arkrektor.

Motolla Alánk nyájasan bólogatott. Semmit sem hallott abból, amit mondtak neki. Általános elvi alapon bólogatott.

A varázslók egy emberként szembe fordultak az ajtóval.

A csapóajtó a tizenkettes alatt újfent kivágódott.

— Csing, csing, csöng, csing — közölte a krampusz. — Csinglilingi csöng, csing, csing.

— Mi? — fakadt ki a Kincstárnok meglepődve.

— Fél tíz — jelentette be a démon.

A varázslók Motolla Alánkhoz fordultak. Enyhén szemrehányónak látszottak.

— Biztosan jól vagytok? — kérdezte.

A másodpercmutató az órán nyikorgott tovább előre.

— Hogy érzed magad? — firtatta emelt hangon a Dékán.

— Soha jobban — válaszolta Motolla. — Van még valamicske abból a, mm, rumból?

Az egybesereglett varázslók nézték, ahogy jókora adagot tölt a serlegébe.

— Nem akarhatsz rákapni arra a pancsra — jegyezte meg a Dékán idegesen.

— Jó egészséget! — mondott áldomást Motolla Alánk.

Az Arkrektor ujjaival dobolt az asztalon.

— Mr. Alánk — szólalt meg — *teljesen* biztos benne?

Motolla kibújt a válaszadás alól. — Van még azokból a tortúrillákból? Nem mintha én az ilyet rendes ételnek nevezném — fejtegette. — Kemény kekszdarabokat iszapba mártogatni, mi abban a különös? De megennék egyet Mr. Himpeller híres húsos pitéiből…

Azzal meghalt.

Az Arkrektor varázslótársára pillantott, aztán lábujjhegyen odaóvakodott a tolószékhez és fölemelt egy kék eres csuklót, hogy pulzust keressen. Megrázta a fejét.

— Én is így akarok elmenni — állapította meg a Dékán.

— Micsoda, húsos pitékről motyogva? — csodálkozott a Kincstárnok.

— Nem. Későn.

— Várjunk csak! Várjunk csak — mondta az Arkrektor. — Nincs ez rendben, tudjátok. A hagyomány szerint a Halál *maga* toppan be egy varázsló halá…

— Talán sürgős dolga akadt — vágta rá kapkodva a Kincstárnok.

— Úgy van — értett egyet a Dékán. — Arra Chirm felé van valami komoly influenzajárvány, azt hallottam.

— És múlt éjjel jókora vihar is volt. Se szeri, se száma a

hajótöréseknek, merem állítani — tetézte a Jelenkori Varázsrúnák Előadója.

— És persze most tavasz van, amikor rengeteg a lavina a hegyekben.

— Meg a dögvész.

Az Arkrektor elgondolkozva simogatta a szakállát.

— Hmm — mondta.

A világ összes teremtménye közül egyedül a trollok hiszik azt, hogy az élőlények visszafelé haladnak az Időben. Ha a múlt látható és a jövő titkolt, ez azt jelenti, mondják ők, hogy nyilvánvalóan rossz felé nézel. Minden eleven hátulról előre halad át az életen. És ez roppant érdekes elképzelés, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy olyan faj találta ki, amely az idő nagy részét azzal tölti, hogy sziklákkal csapdossa fejbe egymást.

Bármelyik irány legyen is helyes, az Idő olyasmi, aminek az élőlények birtokában vannak.

A Halál levágtatott a tornyosuló, fekete felhőkön keresztül.

Most végre neki is van Ideje.

Élete legszebb percei.

Motolla Alánk bekukucskált a sötétségbe.

— Helló? — szólalt meg. — Helló! Van itt valaki? Hahó!

Távoli, elhagyatott sóhaj hallatszott, mint amilyen a szélé az alagút végén.

— Bújj elő, bújj elő, akárhol is vagy — mondta Motolla és hangja bolond vidámságtól reszketett. — Ne aggódj! Az igazat megvallva, alig várom már.

Összecsapta szellemkezét, és erőltetett lelkesedéssel dörzsölgette.

— Mozdulj már! Egyesek szeretnének új életet kezdeni! — tette hozzá.

A sötétség mozdulatlan maradt. Nem volt ott sem alak, sem hang. Csupán űr, forma nélkül. Motolla Alánk szelleme a sötétség felszínén folytatta útját.

Megrázta a fejét. — Fene vigye az ilyen mókát! Ez egyáltalán nincs rendben.

Egy darabig csak lézengett, aztán, mivel úgy látszott, semmi más nem vár rá, útnak indult az egyetlen otthon felé, amit valaha is ismert.

Ez az az otthon volt, melyet százharminc éven át lakott. Nem várta őt vissza és szívós ellenállást fejtett ki. Vagy nagyon eltökéltnek, vagy roppant erősnek kell lenned, hogy az ilyesmit legyűrd, ám Motolla Alánk több mint egy évszázadig volt varázsló. Ráadásul olyan volt, mintha a saját házadba törnél be, a régi, ismerős ingatlanba, ahol évek óta élsz. Pontosan tudod, hogy hol van az a képletes ablak, amely

nem zár rendesen.

Magyarán, Motolla Alánk visszatért Motolla Alánkhoz.

A varázslók nem hisznek az istenekben, ugyanúgy, ahogy a legtöbb ember nem tartja szükségesnek, hogy higgyen, mondjuk, az asztalokban. Tudják róluk, hogy léteznek, tudják, hogy létezésüknek van rendeltetése, alkalmasint azzal is egyetértenének, hogy van helyük egy jól szervezett világegyetemben, de nem látják értelmét *hinni* bennük, hogy jártukban-keltükben ilyesmiket mondjanak: „Ó, hatalmas asztal, aki híján porszemek lennénk". Különben is, az istenek vagy vannak, akár hiszel bennük, akár nem, vagy csupán a hit függvényeként léteznek, szóval így is, úgy is teljes nyugalommal fütyülhetsz az egészre, és, mondhatni, ehetsz a térdedről.

Mindazonáltal akad egy kis kápolna az Egyetem Nagycsarnokától távol, mert noha a varázslók egyenesen kiállnak a föntebb fölvázolt filozófia mögé, nem lesz belőled sikeres mágus, ha borsot törsz az istenek orra alá, még ha az az orr csak korongontúli vagy képletes értelemben létezik is. Mert bár a varázslók nem hisznek az istenekben, arról biztos tudomásuk van, hogy az *istenek* hisznek az istenekben.

És ebben a kápolnában feküdt Motolla Alánk teteme. Az Egyetem huszonnégy órás fölravatalozást rendelt el a néhai Ingad „Vicces Kópé" Didi harminc évvel korábban lezajlott kínos ügye óta.

Motolla Alánk holtteste kinyitotta a szemét. Két pénzérme csörömpölt a kőpadlón.

A mellkason keresztbe tett kezek szétnyíltak.

Motolla fölemelte fejét. Valami idióta egy liliomot tett a hasára.

Tekintete oldalra fordult. A feje mindkét oldalán gyertya állt.

Egy kicsit följebb emelte a fejét.

Lejjebb is volt két további gyertya.

Hála az égnek a vén Didiért, gondolta. Máskülönben már egy elég olcsó fenyőfedél alját nézhetném.

Furcsa, gondolta. Gondolkodom. Világosan.

Hű!

Motolla visszafeküdt, s érezte, hogy a szelleme újra tölti a testét, mint ahogy a csillogó, olvadt fém szalad át az öntőformán. Izzófehér gondolatok perzseltek keresztül agya sötétségén, s tevékenységre tüzelték a lomha idegsejteket.

Sose volt ilyen, amikor eleven voltam.

Ám nem vagyok halott.

Sem élő, sem holt.

Afféle holteleven.

Vagy élőhalott.

Ó, *egek*…

Függőlegesbe lendítette magát. A hetven-nyolcvan éve akadozva

működő izmok negyedik sebességbe zökkentek. Először egész életében, bár jobb lesz azt „létezése időtartamának” nevezni, javította ki önmagát, Motolla Alánk teste teljes mértékben Motolla Alánk irányítása alatt állt. És Motolla Alánk szellemének esze ágában sem volt eltűrni bármiféle vacakolást egy izomnyalábtól.

Most a test talpra állt. A térdízületek egy darabig ellenkeztek, de semmivel se tudtak jobban ellenállni az akaraterő támadásának, mint amennyire egy beteg szúnyog képes szembeszegülni egy forrasztópisztollyal.

A kápolnába vezető ajtó be volt zárva. Azonban Motolla rájött, hogy a legkisebb nyomás elegendő a zár kitépéséhez a fából, és ujjlenyomatokat hagy a kilincs fémjében.

— Ó, egek! — sóhajtotta.

Kikormányozta magát a folyosóra. Az evőeszközök távoli csörömpölése és a hangok zsongása azt sugallta, hogy épp folyamatban van az egyik az Egyetem napi négy étkezéséből.

Eltöprengett, vajon szabad-e enned, amikor halott vagy. Valószínűleg nem, gondolta.

És egyáltalán, képes-e enni? Nem mintha nem lett volna éhes. Csak hát… nos, azt tudja, hogyan kell gondolkozni, a járkálás és mozgás csupán néhány eléggé nyilvánvaló ideg megráncigálásának kérdése, de pontosan hogyan is működik a gyomrod?

Kezdett derengeni Motollának, hogy az emberi testet nem az agy irányítja, dacára az agy erről alkotott véleményének. Valójában egy tucat bonyolult, automatikus rendszer teszi, mind teljes sebességgel sürögve és forogva azzal a fajta precizitással, amit észre sem veszel, míg el nem romlik.

Fölmérte önmagát koponyája vezérlőteréből. Azzal a szívfacsaró érzéssel tekintett mája csöndes vegyi üzemére, mint amivel a kenuépítő méregetheti a számítógépesített óriás tankhajó vezérlését. Veséje rejtélye Motolla uralmára várt a renális irányítás fölött. Valójában *mi*, ha a dolog lényegét nézed, a lép? És hogyan veszed rá, hogy lépjen?

Elszorult a szíve.

Vagyis inkább dehogy tette.

— Ó, *istenek*! — motyogta Motolla és a falhoz támaszkodott. Na már most, hogy is működik? Megbökött néhány megfelelőnek tűnő ideget. Hogy is volt, *szisztolés*… *diasztolés*… *szisztolés*… *diasztolés*? És aztán ott van még a tüdő…

Mint a tizennyolc tányért egyszerre pörgető bűvész — mint az, aki megpróbál beprogramozni egy videólejátszót olyan használati utasítás alapján, amit japánról fordított hollandra egy koreai rizshántoló — mint, *de facto*, az, aki épp rájön, mit is jelent valójában a tökéletes önuralom, Motolla Alánk előretámolygott.

A Láthatatlan Egyetem varázslói nagy becsben tartják a kiadós, tápláló étkezéseket. Úgy vélik, az embertől nem várható el, hogy nekilásson komoly varázslóskodásnak leves, hal, vad, több hatalmas tál hús, egy-két pite, valami nagy és reszketeg, a tetején tejszínhabbal, kis, pirítósra tett ínyencfalatok, gyümölcs, mogyoró, és a kávéhoz téglavastag, mentával töltött csokoládé nélkül. Ez kibéleli a mágusok gyomrát. Valamint az is fontos, hogy az étkezéseket rendszeres időközökben tálalják. Azt állítják a varázslók, hogy ez ad körvonalat a napnak.

Kivéve persze a Kincstárnok esetét. Ő nem evett sokat, hanem magát emésztette. Biztos volt benne, hogy anorexiás, mert valahányszor tükörbe nézett, egy kövér férfit látott. Az Arkrektor volt az, aki mögötte állt és vele üvöltözött.

És a Kincstárnok peches osztályrészéül jutott, hogy szemben üljön az ajtóval, épp mikor Motolla Alánk betörte, mert az könnyebbnek bizonyult, mint a babrálás a kilinccsel.

A Kincstárnok átharapta fakanalát.

A varázslók megpördültek lócájukon, hogy odabámuljanak.

Motolla Alánk egy pillanatig imbolygott, összegyűjtve az uralmat hangszalagjai, ajka és nyelve fölött, aztán megszólalt: — Azt hiszem, esetleg képes lehetek megemészteni az alkoholt.

Az Arkrektor tért elsőnek magához.

— Motolla! — kiáltotta. — Azt hittük, hogy halott vagy!

El kellett ismerje, hogy ez nem volt valami jó megnyilatkozás. Nem teszel embereket ravatalra meg köréjük gyertyákat és liliomokat, csak mert azt gondolod, hogy kissé fáj a fejük és szeretnének lefeküdni egy félórácskára.

Motolla tett néhány lépést előre. A legközelebbi varázslók kezük-lábuk törték az erőfeszítéstől, hogy elkotródjanak az útjából.

— Halott is vagyok, te nyavalyás, ifjú bolond — motyogta. — Azt hiszed, ilyen kinézettel mászkálok állandóan? Megáll az eszem. — Szúrósan meredt az összesereglett varázslóságra. — Van itt valaki, aki tudja, hogy mit kellene egy lépnek tennie?

Odaért az asztalhoz és sikerült leülnie.

— Valószínűleg van valami köze az emésztéshez — találgatott. — Fura, leélheted az egész életed, miközben a nyavalyás folyamatosan ketyeg vagy akármit csinál, csörgedezik vagy valami, és sose tudod, hogy valójában mi a francra szolgál. Olyan, mint amikor éjjel fekszel az ágyadban és hallod, hogy a gyomrod vagy valami *pzubb-ubb-goinnng* hangot ad. *Számodra* ez csak bugyogás, de ki tudja, milyen bámulatosan bonyolult vegycserefolyamatok zajlanak valójában…

— *Élőhalott* vagy? — tudakolta a Kincstárnok, akinek végül sikerült kinyögnie e szavakat.

— Nem kértem, hogy az legyek — válaszolta a néhai Motolla Alánk ingerülten, ránézve az étkekre és eltűnődve, vajon hogy a fenébe kell nekifogni azok átváltoztatásába Motolla Alánkká. — Csak azért jöttem vissza, mert nem mehettem máshova. Azt hiszitek, hogy szeretnék itt lenni?

— De hát nem — szólalt meg az Arkrektor —, nem… tudod, a fickó, az, amelyiknek koponyája meg kaszája van…

— Sose láttam — felelte kurtán Motolla, a legközelebbi tálakat szemlélve. — Tényleg kimeríti az embert, ez az élőhalál.

A varázslók dühödt jeleket adtak egymásnak Motolla feje fölött.

Aki fölnézett és szúrósan rájuk meredt.

— És ne higgyétek, hogy nem látom ezt a rengeteg dühödt jeladást — közölte. És elképedten ébredt rá, hogy ez igaz. Szeme, amely az elmúlt hatvan évet halvány, ködös fátylon át szemlélte, olyan működésre kényszerült, akár a legkiválóbb optikai gépezet.

Az igazat megvallva, két fő eszmeáramlat vette birtokba a Láthatatlan Egyetem varázslóinak elméjét.

A legtöbb varázsló ezt gondolta: ez rettenetes, tényleg a vén Motolla van itt, olyan kedves, öreg salabakter volt, hogyan szabadulhatnánk meg tőle? *Hogyan szabadulhatnánk meg tőle?*

Amit Motolla Alánk gondolt agya zümmögő, villogó pilótafülkéjében, ez: hát, tényleg igaz. Van élet a halál után. Ráadásul ugyanaz. Ilyen az én szerencsém.

— Nos — szólt —, mit szándékoztok tenni ebben az ügyben?

Eltelt öt perc. Most fél tucat a legrangidősebb varázslók közül sietett a huzatos folyosón az Arkrektor nyomában, akinek köntöse hullámokban terült szét mögötte.

A társalgás a következőképpen zajlott:

— Motollának *kell* lennie! Még úgy is beszél, mint ő!

— Ez nem a vén Motolla. A vén Motolla sokkal vénebb volt!

— Vénebb? Hogy lehet vénebb, mint *halott*?

— Azt mondta, vissza akarja kapni a régi hálószobáját és nem látom be, miért kellene nekem kiköltöznöm…

— Láttad a tekintetét? Mintha metszene!

— He? Mi? Hogy érted? Úgy érted, mint az a törpe, aki a csemegeüzletet vezeti a Hajókötél utcában?

— Úgy értem, mintha beléd fúrna!

— …remek kilátása van a kertekre és minden holmimat odavittem és nem tisztességes…

— Történt valaha ilyesmi?

— Hát, ott volt az öreg Didi…

— Igen, de ő valójában sose halt meg, csak zöld festéket szokott az arcára kenni és lelökte a koporsó fedelét és azt kiabálta:

Meglepetés, meglepetés…

— Itt még sose volt nekünk *zombink*.

— Ő zombi?

— Azt hiszem…

— Ez akkor azt jelenti, hogy üstdobot fog verni és egész éjjel azt a dögös táncot járja majd?

— Ezt szokták csinálni a zombik?

— A vén Motolla? Nem úgy hangzik, mint ami neki való. Sose szeretett táncolni valami nagyon, amikor még élt…

— Különben is, az ember nem bízhat meg azokban a vudu istenekben. Sose bízz olyan istenben, aki egyfolytában vigyorog és cilindert visel, ez az én mottóm.

— …átkozott legyek, ha odaadom a hálószobám egy zombinak azok után, hogy *évekig* vártam rá…

— Az lenne? Elég furcsa mottó.

Motolla Alánk megint körbesétált a saját feje belsejében.

Ez tényleg furcsa. Most, hogy halott, vagyis többé nem eleven, vagy akármi legyen is, a tudata világosabbnak érzik, mint valaha.

És úgy tűnik, az irányítás is egyre könnyebb. Alig kellett törődjön az egész légző izével, úgy néz ki, a lép jól-rosszul üzemel, az érzékek teljes gőzzel működnek. Bár az emésztőrendszer még mindig kissé titokzatos.

Megnézte magát egy ezüsttálcában.

Még mindig halottnak látszott. Sápadt arc, vörösség a szemek alatt. Egy holttest. Működik, ám mégis, alapjában véve, halott. Méltányos ez? Igazságos ez? Illő jutalom ez azért, hogy csaknem 130 évig szilárdan hitt a reinkarnációban? *Tetemként* jössz vissza?

Nem csoda, hogy a hagyomány az élőholtakat nagyon dühösnek tartja.

Amennyiben hosszú távra tekintesz, valami csodálatos fog hamarosan megtörténni.

Amennyiben rövid vagy közepes távon nézed, valami szörnyűséges fog hamarosan megtörténni.

Ez olyan, mint a különbség aközött, ha egy gyönyörű, új csillagot nézel a téli égbolton vagy ha valóban *közel* vagy a szupernóvához. Ez az eltérés a pókhálón csillogó hajnali harmat szépsége valamint aközött, ha ténylegesen légy vagy.

Ez olyasmi, ami rendes körülmények között nem esett volna meg még sok ezer évig.

Most meg fog történni.

Méghozzá egy használaton kívüli szekrény hátulján egy omladozó pincében A Gyehennában, Ankh-Morpork legősibb és leghírhedtebb

részén.

Placcs.

Olyan halk nesz volt, mint az első esőcseppé az évszázados porban.

— Talán rávehetnénk egy fekete macskát, hogy menjen keresztbe a koporsóján.

— Nincs is koporsója! — jajgatta a Kincstárnok, aki mindig kissé bizonytalanul kapaszkodott az épelméjűségbe.

— Oké, akkor veszünk neki egy szép, új koporsót és aztán ráveszünk egy fekete macskát, hogy sétáljon át előtte?

— Nem, az hülyeség. Rá kell vegyük, hogy átmenjen vizelésen.

— Mi?

— Hogy menjen át vizelésen. Az élőholtak erre nem képesek.

Az Arkrektor dolgozószobájába zsúfolódott varázslók teljes, lebilincselt figyelmüket ennek az állításnak szentelték.

— Biztos vagy benne? — kérdezte a Dékán.

— Közismert tény — felelte határozottan a Jelenkori Varázsrúnák Előadója.

— Amikor életben volt, egyfolytában vizelt — szögezte le a Dékán kételyek között.

— De most, hogy halott, nem.

— Igen? Logikus.

— *Folyó*vízen — jelentette ki hirtelen a Jelenkori Varázsrúnák Előadója. — Elnézést, *folyóvíz* lesz az. Nem képesek keresztülmenni rajta.

— Hát, *én* se tudok átkelni folyó vízen — tamáskodott a Dékán.

— Élőhalott! Élőhalott! — A Kincstárnok kezdett kissé elborulni.

— Ó, hagyjátok abba a cukkolását! — szólt az Előadó és megveregette reszkető kollégája hátát.

— Hát, nem tudok — kardoskodott a Dékán. — Elsüllyedek.

— Az élőholtak még *hídon* sem képesek átkelni folyóvízen.

— És ő az egyetlen, mi? Vagy egész járványunk lesz belőlük, he? — firtatta az Előadó.

Az Arkrektor ujjaival dobolt az íróasztalán.

— A járkáló halott emberek nem higiénikusak — szögezte le.

Ez elhallgattatta a többieket. Ilyenképpen még senki sem fogta föl a dolgot, ám Mustrum Maphlaves pont az a fajta férfi, aki megteszi.

Mustrum Maphlaves, nézőpontodtól függően, vagy a legrosszabb, vagy a legjobb Arkrektor, akit a Láthatatlan Egyetem látott az utolsó száz évben.

Először is, túl sok volt belőle. Nem arról volt szó, hogy különösképp nagytermetű lett volna, csak azzal a fajta óriási egyéniséggel rendelkezett, amely betölt minden igénybe vehető teret.

A vacsoránál holtrészegre itta magát és ez nagyszerű, valamint helyeslendő varázslói magatartásnak számított. Ám aztán visszament a szobájába és egész éjjel célbadobást játszott és hajnali ötkor elindult kacsára vadászni. Rákiabált mindenkire. Megpróbálta *fölvidítani őket*. És szinte sohasem hordott tisztességes köntöst. Rábeszélte Mrs. Körömlobot, az Egyetem rettegett kulcsárnőjét, hogy varrjon neki valamiféle buggyos nadrágkosztümöt rikító kékben és vörösben; naponta kétszer a varázslók zavartan álltak és figyelték őt, amint céltudatosan kocog az Egyetem épületei körül, csúcsos varázslókalapja szilárdan a fejére kötözve egy madzaggal. Olyankor derűsen fölkiabált nekik, mert a Mustrum Maphlaveshez hasonló emberek alkatában alapvető az az acélos meggyőződés, hogy mindenki más is élvezné, ha legalább próbát tennének vele.

— Talán belehal — mondták egymásnak a mágusok reménykedve, miközben nézték őt, amint megtöri a páncélt az Ankh folyón egy kora reggeli megmártózáshoz. — Ez a rengeteg egészséges testgyakorlás nem tehet jót neki.

Történetek szivárogtak vissza az Egyetemre. Az Arkrektor két menetet állt kesztyű nélkül Detritusszal, a Megfoltozott Dob hatalmas termetű mindenes trolljával. Az Arkrektor fogadásból szkanderezett a Könyvtárossal, és bár persze nem nyert, még mindig volt karja utána is. Az Arkrektor azt akarta, hogy az Egyetem alakítsa meg saját focicsapatát a Disznólesés Napi nagy városi tornára.

Szellemi téren Maphlaves két okból őrizte meg helyét. Az egyik az volt, hogy soha, de soha nem gondolta meg magát semmivel kapcsolatban. A másik az volt, hogy több percébe került, hogy megértsen bármilyen elé terjesztett új elképzelést, és ez rendkívül értékes vonás vezetők esetében, mert bármi, amit valaki még mindig megpróbál elmagyarázni neked két perc elteltével, valószínűleg tényleg fontos, és bármi, amit alig egy perc alatt vagy akörül föladnak, szinte bizonyosan olyasmi, amivel már először se kellett volna zaklatniuk téged.

Úgy tűnt, hogy több van Mustrum Maphlavesből, mint amennyit egy test ésszerűen magában foglalhat.

Placcs. Placcs.

A pincebeli sötét szekrényben már egy teljes polc megtelt.

Pontosan annyi volt Motolla Alánkból, amennyit egy test magában foglalhat, és ő óvatosan kormányozta azt a folyosókon.

Sosem számítottam erre, gondolta. Nem ezt *érdemlem*. Valahol valami hiba történt.

Hűs szellőt érzett az arcán és rájött, hogy kitámolygott a szabadba. Előtte van az Egyetem kapuja, bezárva.

Motolla Alánkot hirtelen heveny klausztrofóbia fogta el. Évekig várt, hogy meghaljon, és most megtette, és itt van megrekedve egy csomó vén trotlival ebben a… ebben a *mauzóleumban*, ahol élete hátralévő részét halottként kell eltöltse. Hát, az első teendő, hogy kijusson és igazi véget vessen magának…

— 'Estét, Mr. Alánk!

Nagyon lassan megfordult és meglátta Modónak, az Egyetem törpe kertészének apró alakját, aki pipáját szívva üldögélt a szürkületben.

— Ó! Helló, Modo!

— Hallottam, hogy halottnak nézték, Mr. Alánk.

— Öö̈ö. Igen. Annak.

— Látom, már túlesett rajta.

Alánk biccentett és gyászosan körbenézett a falakra. Az Egyetem kapuját minden este alkonyatkor bezárják, arra kényszerítve a diákokat és a tanári kart, hogy másszanak át a falon. Erősen kétellte, hogy erre képes lenne.

Ökölbe szorította, aztán széttárta a kezét. Nos, akkor…

— Van erre egy másik kapu, Modo? — firtatta.

— Nincs, Mr. Alánk.

— Nos, és hol legyen?

— Tessék, Mr. Alánk?

A megkínzott kőművesmunka zaja hallatszott, melyet egy halványan Alánk-alakú lyuk követett a falban. Motolla keze visszanyúlt és fölvette a kalapját.

Modo újra meggyújtotta a pipáját. Rengeteg érdekes dolgot látsz ebben a munkakörben, gondolta.

Egy sikátorban, ideiglenesen a járókelők látókörén kívül, egy Reg Patkó nevű egyén, aki halott volt, körülnézett, elővett a zsebéből egy ecsetet meg egy doboz festéket, és e szavakat festette a falra:

HALOTT IGEN, ELTÁVOZOTT NEM!

…és elszaladt, vagy legalábbis nagy sebességgel eltámolygott.

Az Arkrektor kinyitott egy ablakot az éjszakára.

— Hallgassátok! — követelte.

A varázslók hallgatták.

Egy kutya ugatott. Valahol egy tolvaj füttyentett, és választ kapott rá a szomszédos háztetőről. A távolban egy pár olyan módon

veszekedett, aminek hatására a környező utcák nagy része kinyitja az ablakot, fülel és jegyzetel. Ám ezek mindössze főbb motívumok voltak a város folyamatos zsivajának és zsongásának háttere előtt. Ankh-Morpork átdorombolt az éjszakán *en route* a hajnal felé, mint egy óriási élőlény, noha persze ez csupán hasonlat.

— No és? — kérdezte a Rangidős Lovász. — Nem hallok semmi különöset.

— Pontosan erre gondoltam. Emberek tucatjai halnak meg Ankh-Morporkban mindennap. Ha mindegyik elkezdett volna visszajönni, mint szegény, öreg Motolla, nem gondoljátok, hogy tudnánk róla? A városban teljes lenne a fölfordulás. A szokásosnál is teljesebb, úgy értem.

— Mindig is akadt erre *néhány* élőhalott — válaszolta kételkedve a Dékán. — Vámpírok és zombik és sikítószellemek és így tovább.

— Igen, de ők *természetesebben* élőholtak — jelentette ki az Arkrektor. — Tudják, hogyan boldoguljanak vele. Erre születtek.

— Nem születhetsz arra, hogy élőhalott legyél — mutatott rá a Rangidős Lovász[3].

— Úgy értettem, hagyományos — csattant föl az Arkrektor. — Volt néhány nagyon tiszteletreméltó vámpír ott, ahol fölnőttem. Már évszázadok óta a családjukhoz tartoztak.

— Jó, de vért isznak — felelte a Rangidős Lovász. — Ez szerintem nem hangzik nagyon tiszteletreméltóan.

— Olvastam, hogy valójában nincs szükségük a tulajdonképpeni vérre — közölte a Dékán, égve a vágytól, hogy hozzájáruljon. — Csak kell nekik valami, ami a vérben van. Hemogoblin, azt hiszem, úgy nevezik.

A többi varázsló ránézett.

A Dékán vállat vont. — Tudom is én — mondta. — Hemogoblinok. Ezt írta a könyv. Az egésznek ahhoz van valami köze, hogy az embereknek vas van a vérében.

— Állati biztos vagyok benne, hogy az *én* véremben nincsenek vasgoblinok — szögezte le a Rangidős Lovász.

— De legalább különbek a zombiknál — fejtegette a Dékán. — Sokkal előkelőbb népek. A vámpírok nem csoszognak egyfolytában.

— Tudjátok, lehetséges az embereket zombivá változtatni — jegyezte meg a Jelenkori Varázsrúnák Előadója csevegő hangnemben. — Még csak mágia sem kell hozzá. Csak egy bizonyos ritka halfaj mája és egy konkrét gyökérféle párlata. Egyetlen kanálka, és amikor fölébredsz, zombi vagy.

— Miféle hal? — érdeklődött a Rangidős Lovász.

— Honnan tudjam?

— És akkor honnan tudja bárki is? — firtatta undokul a Rangidős Lovász. — Fölébredt volna valaki egy reggel és azt mondta, hej,

micsoda ötlet, valakit ma zombivá fogok változtatni, mindössze valami ritka halmájra meg egy darab gyökérre van szükségem, az egész csak a megfelelő hozzávalók megtalálásának kérdése? Láthatod a hosszú sort a kunyhó előtt, mi? 94-es szám, Vörös Csíkoshal máj és Bolondgyökér… nem működik. 95-ös szám, Tüskehalmáj és Dumdumgyökér… nem működik. 96-os szám…

— Miről beszélsz? — akarta tudni az Arkrektor.

— Egyszerűen csak rámutattam a valószínűtlenségre, ami benne rejlik…

— Hallgass! — utasította az Arkrektor gyakorlatiasan. — Nekem úgy tűnik… nekem úgy tűnik… nézzétek, a meghalásnak muszáj folytatódnia, igaz? A halálozásoknak meg kell történnie. Pontosan ez az egész életben levés lényege. Eleven vagy, aztán meg halott. Egyszerűen nem fordulhat elő, hogy ez abbamarad.

— De a Halál nem jött el Motolláért — mutatott rá a Dékán.

— Egész idő alatt megtörténik — jelentette ki Maphlaves, figyelmen kívül hagyva a közbeszólást. — Folyton meghal mindenféle dolog. Még zöldségek is.

— De nem hiszem, hogy a Halál valaha is eljött egy krumpliért — tamáskodott a Dékán.

— A Halál mindenért eljön — szögezte le az Arkrektor.

A varázslók bölcsen bólogattak.

Egy idő múlva megszólalt a Rangidős Lovász: — Tudjátok, azt olvastam a minap, hogy a testedben minden atom kicserélődik hétévente? Folyton újak ragadnak hozzá és a régiek állandóan elhullanak. Szünet nélkül zajlik a dolog. Igazán bámulatos.

A Rangidős Lovász képes volt azt tenni egy beszélgetéssel, amihez, ha egy precíziós óra pedáljaival teszik, ugyancsak sűrű szirup szükségeltetik.

— Tényleg? És mi történik a régiekkel? — kérdezte Maphlaves, akarata ellenére érdeklődve.

— Nem t'om. Csak lebegnek szerte a levegőben, gondolom, míg nem ragadnak hozzá valaki máshoz.

Az Arkrektor sértődöttnek látszott.

— Mi, még varázslókhoz is?

— Ó, hogyne. Mindenkihez. Ez része a létezés csodájának.

— Az lenne? Szerintem úgy hangzik, mint a pocsék higiénia — felelte az Arkrektor. — Gondolom, nincs mód ennek leállítására?

— Nem hinném — válaszolta a Rangidős Lovász habozva. — Nem hiszem, hogy az embernek szabadna leállítania a létezés csodáit.

— De ez azt jelenti, hogy minden minden másból áll össze — fejtegette Maphlaves.

— Igen. Hát nem *döbbenetes*?

— Undorító, pontosan az — vágta rá kereken Maphlaves. —

Különben is, amire ki akarok *lyukadni*… amire ki akarok lyukadni… — Elhallgatott, és megpróbált visszaemlékezni. — Az ember nem törölheti el a halált csak úgy, ez a lényeg. A Halál nem halhat meg. Ez olyan, mintha megkérnéd a skorpiót, hogy csípje meg saját magát.

— Ami azt illeti — szólt a Rangidős Lovász, mindig készen egy kapóra jövő ténnyel —, rá *lehet* venni a skorpiót, hogy…

— Fogd be a szád! — vágott közbe az Arkrektor.

— De nem hagyhatjuk, hogy egy élőhalott varázsló mászkáljon szerteszét — jelentette ki a Dékán. — Nem lehet tudni, mit vesz esetleg a fejébe, hogy aztán meg is tegye. Nekünk muszáj… véget kell vetnünk neki. A saját érdekében.

— Pontosan — értett egyet Maphlaves. — A saját érdekében. Nem lehet túl nehéz. Bizonyára tucatjával vannak módszerek az élőholtak elintézésére.

— Fokhagyma — vetette oda kurtán a Rangidős Lovász. — Az élőholtak nem szeretik a fokhagymát.

— Nem hibáztatom őket. Ki nem állhatom a nyavalyást — jegyezte meg a Dékán.

— Élőhalott! Élőhalott! — kiabálta a Kincstárnok, vádolóan mutatva ujjával. Oda se fütyültek rá.

— Igen, meg aztán ott vannak a szent tárgyak — folytatta a Rangidős Lovász. — A tipikus élőholt porrá omlik, amint rájuk pillant. És a napfényt se szeretik. És ha a legrosszabbra kerülne a sor, eltemeted őket egy keresztútnál. Az holtbiztos, az bizony. És beléjük döfsz egy karót, hogy biztos lehess, nem fognak többé fölkelni.

— Rajta fokhagymával — tódította a Kincstárnok.

— Nos, igen. Gondolom, tehetsz rá fokhagymát — törődött bele vonakodva a Rangidős Lovász.

— Nem hiszem, hogy fokhagymát kellene tenni egy jó karajra — tiltakozott a Dékán. — Csak egy kis olajat meg fűszert.

— A pirospaprika is finom — tette hozzá boldogan a Jelenkori Varázsrúnák Előadója.

— Fogjátok be a szátok! — mordult rájuk az Arkrektor.

Placcs.

A szekrényajtó zsanérjai végül föladták, kiömlesztve a szekrény tartalmát a szobába.

Kolon főtörzsőrmester az Ankh-Morporki Városi Őrségből épp szolgálatban volt. A Rézhidat őrizte, a legfontosabb összeköttetést Ankh és Morpork között. Az ellopástól.

Amikor bűnmegelőzésre kerül a sor, Kolon főtörzs azt vélte legbiztonságosabbnak, ha nagyban gondolkozik.

Létezik olyan gondolati iskola, mely azt vélelmezi, hogy a legjobb

módszer, hogy az embert a törvény lelkes oltalmazójának ismerjék el Ankh-Morporkban, az, ha járőrözik az utcákon és sikátorokban, besúgókat veszteget meg, követi a gyanúsítottakat, és így tovább.

Kolon főtörzs bliccelt ebből a bizonyos iskolából. *Nem* azért, sietett volna kijelenteni, mert megpróbálni visszaszorítani a bűnözést Ankh-Morporkban olyan, mint megpróbálni visszaszorítani a sót a tengerben, s az egyetlen elismerés, amelyet a törvény bármelyik lelkes oltalmazója alkalmasint kaphat az a fajta, amely így szól: „Hé, az a holttest a csatornában nem az öreg Kolon főtörzs?” *hanem*, mert a modern, rámenős, intelligens igazságügyi tisztviselő mindig egy ugrással a jelenkori bűnözők előtt kell járjon. Egy nap valaki feltétlen megpróbálja ellopni a Rézhidat, és akkor majd pont ott találja Kolon főtörzsőrmestert erre várakozva.

Közben a híd csöndes, szélárnyékos helyet nyújtott, ahol elszívhat egy nyugtató cigarettát, és valószínűleg nem lát semmit, ami fölzaklatná.

Könyökével a mellvédre támaszkodott, tétován az Életen merengve.

Egy alak botorkált ki a ködből. Kolon főtörzs fölismerte a varázslók ismerős, csúcsos kalapját.

— Jó estét, konstábler! — károgta az alak.

— ’Reggelt, méltóságod!

— Lenne szíves fölsegíteni a mellvédre, konstábler?

Kolon főtörzs habozott. De a fickó *varázsló*. Az ember komoly bajba kerülhet, ha nem segít a varázslóknak.

— Valami új varázslatot próbál ki, méltóságos uram? — érdeklődött éles elméjűen, miközben fölsegítette a vézna, ám meglepően nehéz testet az omladozó építményre.

— Nem.

Motolla Alánk lelépett a hídról. Cuppanás hallatszott[4].

Kolon főtörzs lepillantott, miközben az Ankh vize lassan megint összezárult.

Ezek a varázslók. Mindig mesterkednek valamiben.

Figyelte egy darabig. Jó néhány perccel később háborogni kezdett a mocskos hab és szemét az egyik hídpillér aljánál, ahol síkos lépcsősor vezetett le a vízhez.

Megjelent egy csúcsos kalap.

Kolon főtörzs hallotta, ahogy a varázsló lassan megmássza a lépcsőt és suttogva káromkodik.

Motolla Alánk újra fölért a híd tetejére. Teljesen átázott.

— El kell menjen átöltözni — ajánlotta Kolon főtörzs. — Halálra fázhat, ha így álldogál.

— Hah!

— Tegye a lábát egy pattogó tűz elé, én ezt tenném.

— Hah!

Kolon főtörzs ránézett a saját, személyes tócsájában álló Motolla Alánkra.

— Valami különlegesfajta vízalatti mágiát próbált ki, méltóságos uram? — kockáztatta meg.

— Nem egészen, konstábler.

— Mindig érdekelt, milyen lehet a víz alatt — jelentette ki Kolon főtörzs bátorítóan. — A mélység titkai, különös és csodálatos lények… a mamám mondott egyszer egy mesét nekem arról a kisfiúról, aki hab*leánnyá* változott, hát, nem hableánnyá, és voltak neki azok a kalandjai a tenger a…

A hangja elapadt Motolla Alánk rettenetes tekintetétől.

— Unalmas — közölte Motolla. Megfordult és elkezdett elbotorkálni a ködbe. — Nagyon, nagyon unalmas. Tényleg nagyon unalmas.

Kolon főtörzs egyedül maradt. Reszkető kézzel újabb cigarettára gyújtott, és elkezdett sietve az Őrség főhadiszállása felé lépkedni.

— Az az arc — motyogta magának. — És az a tekintet… pont mint a hogyhíjják… ki az a nyavalyás törpe, aki a Hajókötél utcában a csemegeboltot vezeti…

— Főtörzs!

Kolon megmerevedett. Aztán lenézett. Egy arc bámult föl rá a talajszintről. Amikor újra uralkodott magán, ki tudta venni éles vonásait régi barátjának, Ráteszem-a-Kést-a-Saját-Torkomra Himpellernek, aki a Korongvilág eleven és beszédes érve azon elmélet mellett, hogy az emberiség egy patkányfajtól származik. R.K.S.T. Himpeller szerette magát tengerentúli kereskedelemmel foglalkozó nagyvállalkozóként leírni; mindenki más úgy szerette leírni őt, mint vándorló házalót, aki mindig hoppon marad pénzszerző agyszüleményei valami apró, ám alapvető hibája miatt, mint például amikor megkísérel olyasmit eladni, ami nem az övé, vagy nem működik, illetve néha nem is létezik. Közismert, hogy a tündérek adta arany reggelre elpárolog, ám vasbetontömb összehasonlítva Torok némelyik portékájával.

Torok valami lépcső alján állt, ami levezetett Ankh-Morpork számtalan pincéjéből az egyikbe.

— Helló, Torok!

— Lejönnél ide egy percre, Fred? Tudnék használni egy kis jogi segítséget.

— Valami gondod van, Torok?

Himpeller megvakarta az orrát.

— Hát, Fred… bűncselekmény az, ha adnak neked valamit? Úgy értem, anélkül, hogy tudnál róla?

— Valaki adott neked dolgokat, Torok?

Torok bólintott. — Nem t'om. Tudod, hogy itt lent árukat tartok? — kérdezte.

— Aha.

— Tudod, csak lejöttem, hogy elvégezzek egy kis leltározást, és… — Tehetetlenül intett a kezével. — Hát… vess rá egy pillantást…

Kinyitotta a pinceajtót.

Valami a sötétben *placcs*ant.

Motolla Alánk céltalanul imbolygott egy sötét sikátorban A Gyehennában, maga elé nyújtott karral, csuklóból lelógatott kézzel. Nem tudta, miért. Csak valahogy ez tűnt a helyes járásmódnak.

Ugorjon le egy épületről? Nem, az sem jönne össze. Épp eléggé nehéz járkálni már így is, és két, törött láb nem használna. Méreg? Úgy képzelte, olyan lenne, mint a rendkívül kínzó gyomorfájás. Kötél? A lógás valószínűleg még unalmasabb lenne, mint a folyó fenekén ücsörgés.

Odaért egy büdös grundhoz, ahol számos sikátor találkozott össze. Patkányok illantak el előle. Egy macska nyávogott és elrohant a háztetőkön.

Miközben ácsorgott azon tűnődve, hol van, miért létezik, és minek kellene most történnie, hirtelen egy kés hegyét érezte a gerincén.

— Oké, tata — szólalt meg egy hang a háta mögött. — Választhatsz, vagy a pénzed, vagy az életed.

A sötétségben Motolla Alánk szája rettentő vigyorba húzódott.

— Nem szórakozom, öreg — jelentette ki a hang.

— A Tolvajok Céhéből vagy? — kérdezte Motolla anélkül, hogy megfordult volna.

— Nem, mi… szabadúszók vagyunk. Gyerünk, lássuk már a pénzed színét!

— Nincs pénzem — felelte Motolla. Megfordult. Még két rabló állt mögötte.

— Tik istenek, nézzétek a *tekintetét*! — fakadt ki egyikük.

Motolla fölemelte karját a feje fölé.

— Óóóóóóó — nyögte.

A haramiák elhátráltak. Sajnos, volt mögöttük egy fal.

Odalapultak hozzá.

— ÓóóóÓÓÓÓóóóóhúzzatokafrancbaÓÓÓóóó — szólította fel őket Motolla, aki nem fogta föl, hogy a menekülés egyetlen útja rajta keresztül vezet. A szemét is forgatta a nagyobb hatás kedvéért.

Félelmükben csaknem megháborodva, a támadójelöltek a karja alá bukva iszkoltak, de még előtte egyikük markolatig döfte kését Motolla tyúkmellébe.

Aki lenézett rá.

— Hé! Ez volt a legjobb köntösöm! — dühöngött. — Azt akartam, hogy ebben temessenek el… és most nézzétek! Tudjátok, milyen nehéz megstoppolni a selymet? Gyertek vissza ebben a… Nézzetek rá, itt látszik a…

Hallgatózott. Nem hallatszott más, csak a távoli és távolodó léptek rohanása.

Motolla Alánk eltávolította a kést.

— Meg is ölhetett volna — motyogta, miközben elhajította.

A pincében Kolon főtörzs fölvette a padlón hatalmas halmokban heverő tárgyak egyikét.

— Tuti, hogy ezrével vannak — jegyezte meg Torok mögüle. — Azt szeretném tudni, kitette ide ezeket?[5]

Kolon főtörzs körbe-körbe forgatta a tárgyat a kezében.

— Sosem láttam még ilyet — közölte. Megrázta. Az arca földerült. — Mutatósak, hát nem?

— Az ajtó zárva volt meg minden — állította Torok. — És kifizettem a Tolvajok Céhének díját.

Kolon újra megrázta a tárgyat.

— Szép — mondta.

— Fred?

Kolon lenyűgözve nézte, ahogy a kis hópelyhek hullanak a parányi üveggömbön belül. — Hmm?

— Mit kellene *tennem*?

— Nem t'om. Gondolom, a tieid, Torok. Viszont el se tudom képzelni, miért akarna bárki is megszabadulni tőlük.

Az ajtó felé fordult. Torok odalépett elé.

— Akkor hát tizenkét garas lesz — említette meg zökkenőmentesen.

— Mi?

— Azért, amit épp most dugtál a zsebedbe, Fred.

Kolon előkotorta a gömböt a zsebéből.

— Úgyan *már*! — tiltakozott. — Te csak itt találtad őket! Egy garasodba se kerültek!

— Igen, de ott a raktározás… csomagolás… kezelés…

— Két garas — alkudozott kétségbeesetten Kolon.

— Tíz.

— Három.

— Hét garas… és jelzem, ezzel ráteszem a kést a saját torkomra.

— Rendben — válaszolta vonakodva a főtörzsőrmester. Újra megrázta a gömböt.

— Hát nem szép? — dünnyögte.

— Minden garast megér — nyilatkozta Himpeller. Reménykedve dörzsölte össze a kezét. — Úgy fogják vinni, mint a cukrot —

állapította meg, fölszedett egy maroknyit és belökte őket egy dobozba.

Amikor távoztak, bezárta maguk mögött az ajtót.

A sötétben valami *placcs*ant.

Ankh-Morporkban mindig is nemes hagyomány volt bármiféle fajtájú, színű és alakú népség szíveslátása, föltéve, hogy az illetőknek van költőpénze meg retúrjegye.

A Kalmárok Céhének híres kiadványa, *Hoszták az Istennek Ankh-Morporcba, az Ezer Meglepetés Városába* szerint „Ön, a látogató bisztos lehet a Meleg Fogatatásban ezen Ősi Wáros számtalan vendégelőjében és fogadójában, ahol sokan specilizálják maguk a meszi tájakról érkező vendég ízlésének kielégittésére. Szóval ha ön Ebmer, Trol, Törp, Kobold vagy Mannó, Ank-Morporke fölemeli az Ön vigadó Poharát és azt mondja: Éljél! Egészségedre, Kölök! Föl, Te Fenék!”

Motolla Alánk nem tudta, hova járnak az élőhalottak szórakozni. Csak annyit tudott, és ezt holtbiztosan tudta, hogy ha a szórakozás bárhol lehetséges számukra, akkor valószínűleg Ankh-Morporkban.

Fáradságos léptei mélyebbre vitték A Gyehennában. Csak most már nem voltak olyan fáradságosak.

Több mint egy évszázadig Motolla Alánk a Láthatatlan Egyetem falai között lakott. A fölhalmozott éveket tekintve, talán hosszú ideig élt. A tapasztalatok szempontjából körülbelül tizenhárom évesnek számított.

Olyasmiket látott, hallott és szagolt, amiket korábban sosem látott, hallott vagy szagolt.

A Gyehenna volt a város legrégibb része. Ha készíthetnél afféle domborzati térképet a bűnösségről, erkölcstelenségről és univerzális züllöttségről, eléggé hasonlóan azokhoz a gravitációs erőtér ábrázolásokhoz egy Fekete Lyuk körül, akkor még Ankh-Morporkban is, A Gyehennát akna jelenítené meg. Azt igazat megvallva A Gyehenna fölöttébb hasonlít a fent említett, jól ismert csillagászati jelenséghez: van bizonyos erős vonzereje, fény nem szökik ki belőle, és csakugyan válhat egy másik világba vezető kapuvá. A másvilágba.

A Gyehenna város volt a városban.

Az utcák zsúfoltak voltak. Beburkolózott alakok somfordáltak tova sajátos küldetésben. Különös zene szivárgott föl a felszínre mélyen fekvő lépcsőházakból. Valamint csípős és izgató illatok is.

Alánk elment kobold csemegeboltok és törpekocsmák mellett, ahonnan a törpék által hagyományosan egyszerre művelt éneklés és verekedés hangjai érkeztek. És akadtak itt trollok, úgy haladva át a tömegen, mint… mint ahogy nagy emberek mozognak kis emberek között. És nem is cammognak.

Motolla mostanáig csak a város előkelőbb részeiben[6] látott trollokat, ahol eltúlzott óvatossággal mozogtak, nehogy véletlenül

valakit agyonverjenek és megegyék. A Gyehennában nagyokat léptek, félelem nélkül, s olyan magasra emelték fejük, hogy majdnem lapockájuk fölé került.

Motolla Alánk úgy bóklászott a tömegben, mint egy vaktában kilőtt golyó a tivoliasztalon. Itt egy bárból érkező kormos hangrobbanás visszapenderítette az utcára, ott egy szokatlan és tiltott gyönyöröket ígérő, diszkrét kapualj mágnesként vonzotta magához. Motolla Alánk élete eddig még szokásos és megengedett gyönyörökből sem tartalmazott nagyon sokat. Még abban sem volt biztos, mik ezek. Néhány vázlat egy rózsaszínnel megvilágított, hívogató kapualj mellett még nagyobb homályt keltett benne, ám ugyanakkor hihetetlen sóvárgást is az okulásra.

Örömteli elképedéssel újra és újra megfordult.

Ez a hely! Csak tíz perc sétára vagy tizenöt perc vánszorgásra az Egyetemtől! És sose tudta, hogy létezik! Ez a rengeteg ember! Ez a rengeteg lárma! Ez a rengeteg *élet*!

Különféle alakú és fajtájú népek taszigálták. Egyik-másik elkezdett valamit mondani, majd gyorsan becsukta a száját és elsietett.

Ezek azt gondolták… a tekintete! Mintha metszene!

És aztán egy hang az árnyékokból megszólította:

— Helló, nagy fiú! Szeretnéd jól érezni magad?

— Ó, *igen*! — válaszolta Motolla Alánk, belefelejtkezve a csodálkozásba. — Ó, igen! Igen!

Megfordult.

— Ördög és pokol! — Hallatszott, ahogy valaki eliramodik a sikátorban.

Motollának megnyúlt az arca.

Az élet, nyilvánvalóan, kizárólag az élőknek van fenntartva. Talán ez a vissza-a-testedhez ügylet mégis hiba volt. Bolond volt, hogy másképp hitte.

Megfordult és, alig is törődve azzal, hogy a saját szívét dobogásban tartsa, visszament az Egyetemre.

Motolla átcammogott a négyszögletes belső udvaron a Nagycsarnokba. Az Arkrektor tudni fogja, mi a teendő…

— Ott van!

— Ő az!

— Kapjátok el!

Motolla gondolatmenete irányt tévesztve lezuhant a magasból. Körbenézett a fél tucat, kivörösödött, aggódó és, mindenek fölött, ismerős arcra.

— Ó, helló, Dékán — vetette oda boldogtalanul. — És az ott a Rangidős Lovász? Ó, és az Arkrektor, ez…

— Ragadjátok meg a karját!

— Ne nézzetek a szemébe!

— Ragadjátok meg a másik karját!

— Ezt a saját érdekedben tesszük, Motolla!

— Ez nem Motolla! Ez az Éj egyik fattya!

— Biztosítalak…

— Fogjátok a lábát?

— Ragadjátok meg a lábát!

— Ragadjátok meg a másik lábát!

— Megragadtatok mindent? — bömbölte az Arkrektor.

A varázslók bólintottak.

Mustrum Maphlaves benyúlt köntöse megbízható rejtekébe.

— Jól van, ember alakot öltött szörnyeteg — dörmögte —, hát akkor mit gondolsz *erről*? Ah-*ha*!

Motolla rákancsított a kis tárgyra, amelyet diadalmasan az orra elé dugtak.

— Nos, öööö… — nyögte félénken. — Azt mondanám… igen… hmm… igen, a bűz jellegzetes, ugyebár… igen, határozottan. *Allium sativum*. Közönséges háztartási fokhagyma. Ugye?

A varázslók rámeredtek. Aztán a kis, fehér gerezdre. Majd megint Motollára.

— Igazam van, nemde? — kérdezte és megpróbált elmosolyodni.

— Öőő — válaszolta az Arkrektor. — Igen. Igen, ez a helyes válasz. — Maphlaves keresgélt valamit, amit hozzátehetne. — Ez már derék! — mondta.

— Köszönöm, hogy próbálkoztok — jelentette ki Motolla. — Tényleg nagyra értékelem. — Előrelépett. A varázslók ennyi erővel akár egy gleccsert is megkísérelhettek volna visszatartani.

— És most le fogok feküdni — közölte. — Hosszú volt a nap.

Beimbolygott az épületbe és végigrecsegett a folyosókon, míg szobájához nem ért. Úgy tűnt, valaki más bekölniztette a holmijának egy részét, ám Motolla elbánt ezzel: egyszerűen fölkapta az egészet karja egyetlen mozdulatával és kidobta a folyosóra.

Aztán lehevert az ágyra.

Alvás. Nos, mindenesetre fáradt. Kezdetnek megteszi. Ám az alvás azt jelenti, hogy kiengedi kezéből az irányítást, és nem volt túl biztos abban, hogy már minden rendszer teljes mértékben működőképes.

Egyébként is, ha már a tárgynál vagyunk, egyáltalán van szüksége alvásra? Elvégre halott. Az elvileg olyan, mint az alvás, csak még inkább. Azt mondják, meghalni olyan, mint elaludni, bár persze, ha nem vigyázol, egyes részeid elrohadhatnak és lepotyoghatnak.

Különben is, mit kell csinálnod, amikor alszol? Álmodni… annak az egésznek nem az emlékeid elrendezéséhez vagy mihez van köze? És valójában hogyan fogsz neki?

Fölbámult a mennyezetre.

— Sose gondoltam volna, hogy halottnak lenni ennyi bajjal jár — szólalt meg fennhangon.

Egy idő múlva a halk, ám kitartó nyikorgó nesz arra késztette, hogy odafordítsa a fejét.

A kandalló fölött volt egy díszes gyertyatartó, hozzáerősítve egy falikarhoz. Olyannyira megszokott bútordarab volt, hogy Motolla valójában rá se nézett ötven éve.

Most azonban a gyertyatartó elkezdte kicsavarni magát. Lassan forgott, fordulatonként nyikorogva egyet. Fél tucat fordulat után leesett és a padlón csörömpölt.

A megmagyarázhatatlan jelenségek önmagukban nem szokatlanok a Korongvilágon[7]. Csak rendes körülmények között több értelmük van, vagy legalábbis egy kissé érdekesebbek.

Úgy tűnt, semmi másnak nem áll szándékában megmozdulni. Motolla megnyugodott és visszatért emlékei rendezéséhez. Volt ott egy csomó minden, amiről teljesen megfeledkezett.

Kintről kurta suttogás hallatszott, aztán kivágódott az ajtó…

— Fogjátok meg a lábát! Fogjátok meg a lábát!

— Ragadjátok meg a karját!

Motolla megpróbált fölülni. — Ó, helló mindenkinek! — mondta. — Mi a baj?

Az Arkrektor az ágy lábánál egy zsákban kotorászott és előhúzott egy nagy és súlyos tárgyat.

Föltartotta.

— Ah-*ha*! — mondta.

Motolla megszemlélte.

— Igen? — firtatta segítőkészen.

— Ah-*ha* — ismételte meg az Arkrektor, ám valamivel kevesebb meggyőződéssel.

— Ez a jelképes kétnyelű bárd Vak Ió kultuszából — közölte Motolla.

Az Arkrektor kifejezéstelen tekintetet vetett rá.

— Öööö, igen — válaszolta. — Úgy van. — Áthajította a válla fölött, csaknem eltávolítva a Dékán bal fülét, és megint a zsákban kutakodott.

— Ah-*ha*!

— Ez egy meglehetősen szép példánya Offler, a Krokodilisten Félelmetes Agyarának — állapította meg Motolla.

— Ah-ha!

— És az egy… lássam csak… igen, az ízetlen Ordpor Repülő Kacsáinak ízléses készlete. Szavamra, ez jó móka!

— Ah-ha.

— Az meg… meg ne mondjátok, meg ne mondjátok… az meg a hírhedt Kolmosz kultusz szent *linglon*ja, nem?

— Ah-ha?

— Azt hiszem, az ott a Howondaföld háromfejű-hal-hitfelekezetének egyik háromfejű hala — jelentette ki Motolla.

— Ez *nevetséges* — nyilatkozta az Arkrektor leejtve a halat.

A varázslók válla megroggyant. A vallásos tárgyak mégsem orvosolják olyan csalhatatlanul az élőholtakat.

— Tényleg sajnálom, hogy ilyen kellemetlenséget okozok — mentegetőzött Motolla.

A Dékán hirtelen fölragyogott.

— Napfény! — kiáltotta izgatottan. — Az majd megteszi a magáét!

— Fogd a függönyt!

— Fogd a másik függönyt!

— Egy, két, há… *most*!

Motolla pislogott a betörő napfényben.

A varázslók visszafojtották lélegzetük.

— Sajnálom — mondta. — Nem úgy néz ki, mintha működne.

A mágusok válla újfent megroggyant.

— Nem érzel *semmit*? — érdeklődött Maphlaves.

— Semmi porrá omlás és eloszlásérzet? — firtatta reménykedve a Rangidős Lovász.

— Az orrom hajlamos a lehámlásra, ha túl sokáig vagyok a napon — tudatta velük Motolla. — Nem tudom, hogy az segít-e. — Megpróbált mosolyogni.

A varázslók összenéztek és vállat vontak.

— Gyerünk ki! — javasolta az Arkrektor. A mágusok kitódultak.

Maphlaves követte őket. Megtorpant az ajtónál és ujját csóválta Motolla felé.

— Ez az együttműködni nem hajlandó viselkedés, Motolla, *egy csöppet* se használ neked — szögezte le és bevágta az ajtót maga mögött.

Néhány másodperccel később az ajtókilincset tartó négy csavar nagyon lassan kisrófolta magát. Fölemelkedtek, egy ideig a mennyezethez közelében keringtek, aztán leestek.

Motolla ezen elgondolkozott egy darabig.

Emlékek. Töméntelenje van belőlük. Százharminc év emlékei. Amikor életben volt, ismeretei századrészére sem tudott visszaemlékezni, de most, hogy halott s tudata tiszta minden kuszaságtól, kivéve gondolatai magányos ezüstfonalát, érezte, hogy mindegyik megvan. Minden, amit valaha olvasott, minden, amit valaha látott, minden, amit valaha hallott. Mind megvan, sorba osztályozva. Semmi sincs elfelejtve. Minden a helyén.

Három megmagyarázhatatlan jelenség egy napon. Négy, ha beszámítja folytatódó létezése tényét is. Az tényleg

megmagyarázhatatlan.

És magyarázatot igényel.

Hát, ez immár valaki más gondja. Immár minden valaki más gondja.

A varázslók Motolla szobájának ajtaján kívül lapultak.

— Minden megvan? — kérdezte Maphlaves.

— Miért nem intéztethetjük el valamelyik szolgával? — motyogta a Rangidős Lovász. — Ez méltóságunkon aluli.

— Mert azt akarom, hogy rendesen legyen elintézve és méltósággal — csattant föl az Arkrektor. — Amennyiben bárki is eltemet egy karóval keresztüldöfött varázslót egy keresztútnál, akkor ezt varázslóknak kell megtennie. Elvégre, mi vagyunk a barátai.

— Amúgy meg, mi ez az izé? — tudakolta a Dékán, szemügyre véve a szerszámot a kezében.

— Ásónak nevezik — válaszolta a Rangidős Lovász. — Sokszor láttam, hogy a kertészek használják ezeket. A hegyes végét kell beledöfd a földbe. Onnantól a dolog kissé technikai.

Maphlaves bekukucskált a kulcslyukon.

— Most megint lefeküdt — közölte. Föltápászkodott, leverte a port a térdéről, és megfogta a kilincset. — Rendben — mondta. — Vegyétek át az én tempóm! Egy… két…

Modo, a kertész egy talicskányi sövénynyesedéket tolt az új Nagyenergiájú Mágia Kutatóközpont mögötti tűzhöz, amikor fél tucat varázsló haladt el mellette — varázslókhoz mérten — nagy sebesen. A magasba emelt Motolla Alánkot cipelték maguk között.

Modo hallotta, hogy Motolla így szól: — De komolyan, Arkrektor, egész *biztos*, hogy ez most majd működni fog…?

— Szívünkön viseljük az érdekeid — felelte Maphlaves.

— Ebben biztos vagyok, ám…

— Hamarosan elérjük, hogy megint a réginek érezd magad — állította a Kincstárnok.

— Nem, dehogy is! — sziszegte a Dékán. — Pontosan ez a dolog lényege!

— Hamarosan elérjük, hogy megint ne a réginek érezd magad, pontosan ez a dolog lényege — hebegte a Kincstárnok, amikor befordultak a sarkon.

Modo újra megfogta a talicska rúdját és elgondolkozva gurította a félreeső térség felé, ahol a tüzét, a trágyadombjait, az avarhalmát és a kis fészert tartotta, amiben üldögélni szokott, amikor esett.

Korábban a palotában volt segédkertész, de ez az állás sokkal érdekesebb. Az embernek tényleg szüksége van arra, hogy elevenséget lásson.

Ankh-Morpork társadalma utcai társadalom. Mindig zajlik valami érdekes. Jelen pillanatban egy kétlovas gyümölcsszállító szekér kocsisa hat hüvelyk magasra emelte a levegőbe a Dékánt a Dékán köntösének tarkójánál fogva, és azzal fenyegetőzött, hogy áttolja a Dékán képét a Dékán fejének hátulján.

— Ezek őszibarackok, ugyi? — üvöltötte folyamatosan. — Tuggya, mi történik a túl sokáig hányódó őszibarackokkal? *Ütődöttek* lesznek. Itten egy csomó minden lesz hamarosan *ütődött*.

— Én varázsló vagyok, tudja — jelentette ki a Dékán, jóllehet hegyes orrú cipője himbálózott. — Ha nem lenne az a tény, hogy a szabályok tiltják a mágiahasználatot civilekkel szemben, a puszta védekezést kivéve minden más esetben, akkor maga vitán felül nagyon nagy bajban lenne.

— Különben is, micsinál? — kérdezte a kocsis, leengedve a Dékánt, hogy gyanakodva átnézhessen a válla fölött.

— Aha — mondta egy férfi, aki egy rönkökkel teli társzekeret húzó fogatot próbált irányítani. — Mi folyik itt? Itt akadnak olyanok, akiket órabérben fizetnek, tudja!

— Menjenek már tovább ott elöl!

A rönkfafuvaros megfordult ülésén és szóba elegyedett a mögötte levő kocsik sorával. — Próbálok — mondta. — Nem az én hibám, igaz? Itt egy csomó varázsló épp fölássa az istenekverte *utcát*!

Az Arkrektor sáros arca átkémlelt a lyuk peremén.

— Ó, az istenek szerelmére, Dékán — vetette oda —, megkértelek, hogy rendezd el a dolgokat!

— Igen, én már meg is kértem ezt az úriembert, hogy tolasson vissza és menjen másfelé — válaszolta a Dékán, aki félt, hogy mindjárt megfullad.

A gyümölcsárus megperdítette a varázslót, hogy az láthassa a zsúfolt utcákat.

— Próbált már valaha visszatolatni egyszerre hatvan szekérrel? — firtatta. — Az ugyanis nem könnyű. *Különösen*, amikor akárki képtelen megmozdulni, mert maguk nagyokosok miatt a kocsik az egész háztömb körül föltorlódtak, és senki se tud mozdulni, mert mindenki útjában van valaki másnak, értve?

A Dékán megpróbált bólintani. Ő maga is kétellte, vajon okos dolog volt-e kiásni a lyukat Ankh-Morpork legforgalmasabb utcái közül kettőnek, a Kisistenek utcájának és a Promenádnak kereszteződésénél. Amikor elhatározták, logikusnak tűnt. Még a legállhatatosabb élőholtnak is tisztességesen eltemetve kell maradnia olyan mennyiségű közlekedés alatt. Csupán az volt a gond, hogy senki sem gondolkozott el alaposabban arról, hogy micsoda nehézséget okoz, ha fölásnak két főútvonalat csúcsforgalom idején.

— Rendben, rendben, lássuk, mi folyik itt?

A bámészkodók tömege szétnyílt, hogy átengedje Kolon főtörzsőrmester testes alakját. Megállíthatatlanul ment keresztül az emberek között, pocakja haladt az élen. Amikor meglátta a varázslókat derékig az út közepén kiásott gödörben, nagy, vörös képe földerült.

— Akkor hát, mi is ez? — kérdezte. — Nemzetközi útkereszteződés-tolvajok bandája?

Majd kiugrott a bőréből örömében. Hosszú távú rendfenntartó stratégiája bevált!

Az Arkrektor egy lapátnyi ankh-morporki agyagot borított a csendőr csizmájára.

— Ne szamárkodjon, ember! — csattant föl. — Ez életbevágóan fontos.

— Na, persze. Mind ezt mondják — bólogatott Kolon főtörzsőrmester, akit nem lehetett könnyen eltéríteni egy gondolatmenettől, ha már egyszer mentális sebességbe kapcsolt. — Fogadok, hogy százával vannak falvak olyan pogány helyeken, mint pölö Klaccs, amik jó pénzt adnának egy ehhez hasonló, rendes, köztiszteletben álló kereszteződésért, mi?

Maphlaves eltátott szájjal nézett föl rá.

— Miről karattyol, konstábler? — firtatta. Ingerülten odamutatott csúcsos kalapjára. — Nem hallotta, mit mondtam? Varázslók vagyunk. Ez varázslóügy. Szóval, ha valahogy elirányítaná a forgalmat körülöttünk, legyen olyan jó…

— …ezek az őszibarackok máris törődöttek lesznek, ha csak rájuk *nézel*… — szólalt meg egy hang Kolon főtörzsőrmester mögött.

— A vén bolondok már félórája föltartanak minket — közölte a marhahajcsár, aki már rég elvesztette az uralmat negyven tinó fölött, melyek most céltalanul bóklásztak a közeli utcákon. — Azt akarom, hogy tartóztassa le őket!

Földerengett a főtörzsőrmesterben, hogy vigyázatlanul a színpad kellős közepére helyezte magát egy olyan drámában, amelybe sok száz ember keveredett, némelyikük pláne varázsló, és mindegyik mérges.

— Akkor hát mit is csinálnak? — tudakolta elhalóan.

— Eltemetjük a kollégánk. Miért, minek látszik? — förmedt rá Maphlaves.

Kolon tekintete odafordult a nyitott koporsóra az út mellett. Motolla Alánk integetett neki.

— De… ő nem halott… ugye? — kérdezte összeráncolódó homlokkal, ahogy megpróbált boldogulni a fennálló helyzetben.

— A látszat néha csal — válaszolta az Arkrektor.

— De épp most integetett nekem — jelentette ki a főtörzsőrmester kétségbeesetten.

— Na és?

— Hát, nem szokványos a…

— Teljesen rendben van, főtörzs — közölte Motolla.

Kolon főtörzsőrmester közelebb oldalgott a koporsóhoz.

— Nem méltóságod láttam tegnap éjszaka, amint a folyóba vetette magát? — suttogta oda a szája sarkából.

— De igen. És maga nagyon segítőkész volt — felelte Motolla.

— És aztán újra valahogy kivetette magát belőle — folytatta a főtörzsőrmester.

— Sajnos, igen.

— Pedig egy örökkévalóságig odalent volt.

— Hát, tudja, nagyon sötét volt. Nem találtam a lépcsőt.

Kolon főtörzsőrmester kénytelen volt belátni, hogy ez logikus.

— Hát… gondolom, akkor maga tényleg halott kell legyen — ismerte el. — Senki sem lehet képes odalent maradni, aki nem halott.

— Úgy van — értett egyet Motolla.

— Csak akkor miért integet meg beszél? — érdeklődött Kolon.

A Rangidős Lovász kidugta fejét a lyukból.

— Holttetemek esetében nem ismeretlen jelenség a mozgás és zajkeltés, főtörzs — tudatta kéretlenül. — Az egész önkéntelen izomrángásokra megy vissza.

— Ami azt illeti, a Rangidős Lovásznak igaza van — állt a pártjára Motolla Alánk. — Én is olvastam ezt valahol.

— Ó! — Kolon főtörzsőrmester körbenézett. — Stimmt — szólalt meg habozva. — Hát… gondolom, rendben van…

— Oké, kész vagyunk — jelentette ki az Arkrektor kimászva a lyukból. — Elég mély már. Gyere, Motolla, menj szépen le!

— Tudjátok, tényleg mélységesen meg vagyok hatva — jegyezte meg Motolla, hanyatt dőlve a koporsóban. Igazán kitűnő koporsó volt, egyenesen a Szilfa utcai hullaházból. Az Arkrektor megengedte, hogy ő maga válassza ki.

Maphlaves fölvett egy kalapácsot.

Motolla ismét fölült.

— Mindenki olyan sok fáradozásba verte magát…

— Igen, hogyne — felelte Maphlaves és körülnézett. — Na most… kinél van a karó?

Mindenki a Kincstárnokra nézett.

A Kincstárnok szerencsétlennek látszott.

Kotorászott egy zacskóban.

— Nem tudtam szerezni karajt — közölte.

Az Arkrektor eltakarta kezével szemét.

— Rendben — szólalt meg halkan. — Tudod, hogy nem vagyok meglepve? Egyáltalán nem vagyok meglepve. Mit szereztél? Bárányborda? Egy szép szelet sertéshús?

— Zellert — felelte a Kincstárnok.

— Az idegeitől van — vágta rá sietve a Dékán.

— Zellert — ismételte meg az Arkrektor olyan önuralommal, ami elég szilárd volt ahhoz, hogy lópatkókat lehessen görbíteni köré. — Rendben.

A Kincstárnok odanyújtott neki egy ázott, zöld köteget. Maphlaves elvette.

— Na most, Motolla — mondta —, szeretném, ha azt képzelnéd, hogy amit a kezemben tartok…

— Teljesen rendben van — válaszolta Motolla.

— Egyáltalán nem vagyok biztos benne, hogy képes leszek beléd kalapálni…

— Megnyugtatlak, nekem mindegy — felelte Motolla.

— Mindegy neked?

— Az elvi alap szilárd — mutatott rá Motolla. — Ha csak átadod nekem a zellert, de azt *gondolod*, hogy belém döfsz egy karót, az valószínűleg megteszi.

— Ez igazán rendes tőled — hálálkodott Maphlaves. — Ez nagyon tisztességes lélekre vall.

— Esprit de korpusz — ismerte el a Rangidős Lovász.

Maphlaves szúrósan meredt rá, aztán drámaian Motolla felé lökte a zellert.

— Nesze!

— Köszönöm — felelte Motolla.

— És most tegyük rá a fedelet és menjünk ebédelni! — szólította föl a varázslókat Maphlaves. — Ne aggódj, Motolla! Ez biztos be fog válni. Ma van életed hátralévő részének utolsó napja.

Motolla feküdt a sötétben és a kopácsolást hallgatta. Puffanás hallatszott és a Dékán elfojtott szidalmazása, amiért nem tartja rendesen a fedél végét. Aztán a göröngyök dobbanása, egyre halkabban és messzebbről.

Egy idő múlva a távoli dübörgés azt sugallta, hogy a város kereskedelme folytatódik. Még tompa hangokat is ki tudott venni.

Dörömbölt a koporsó fedelén.

— Nem tudtok csöndben maradni? — kívánta tudni. — Idelent egyesek megpróbálnak halottak lenni!

Hallotta, hogy a hangok elhallgatnak. Aztán az elsietők léptek neszét.

Egy ideig Motolla csak feküdt odalent. Nem tudta, milyen hosszan. Megpróbálta leállítani összes életműködését, de attól csak nyomasztóvá váltak a dolgok. Miért olyan nehéz elhalálozni? Másoknak szemlátomást sikerült, még gyakorlás nélkül is.

Ráadásul viszket a lába.

Megpróbált lenyúlni, hogy megvakarja, s a keze valami kicsibe és idomtalan alakúba ütközött. Sikerült valahogy köré tekerni az ujjait.

Tapintásra egy köteg gyufának tűnt.

Egy koporsóban? Azt hitte valaki, majd csöndben elszív egy szivart, hogy múlassa az időt?

Tetemes fáradozással sikerült lefeszegetnie egyik csizmáját a másikkal és egész addig föllökdösnie, ahol már éppen meg tudta ragadni. Így hozzájutott egy durva felülethez, amin meggyújthatja a gyufát…

Kénes fény töltötte be kicsiny, négyszögletes világát.

A fedél belsejére parányi kartonlapot tűztek. Elolvasta.

Újra olvasta.

A gyufa kialudt.

Meggyújtott egy újabbat, csak hogy ellenőrizze, amit olvasott, tényleg létezik.

Az üzenet még harmadszorra is ugyanolyan különös volt:

Halott? Életunt?

Úgy érzi, újrakezdené az egészet?

Akkor miért nem jön el az

ÚJRA KEZDÉS KLUBBA

csütörtökönként éjjel 12-kor,

Szilfa utca 668

MINDEN LELKET TÁRT KAROKKAL VÁRUNK!

A második gyufa kialudt, s magával vitte az utolsó csöpp oxigént is.

Motolla hevert egy darabig a sötétben, következő lépésén merengett és ette a zellert.

Ki gondolta volna?

És hirtelen a néhai Motolla Alánk rádöbbent, nem létezik olyasmi, hogy valaki más problémája, és hogy pont akkor, amikor azt hitted, a világ már kiselejtezett téged, kiderül róla, hogy telis-tele van furcsasággal. Tapasztalatból tudta, hogy az élők a tényleges történések

felére se jönnek rá, mert túlságosan elfoglalja őket az életben *levés*. A néző többet lát a játékból, mondta magának.

Az élők azok, akik nem vesznek tudomást a különösről és a csodálatosról, mert az életet túlságosan áthatja az unalmas és az evilági. Ám *igenis* különös. Akadnak benne olyasmik, mint a csavarok, amelyek kicsavarják maguk, és rövid, írott üzenetek a halottaknak.

Eltökélte, hogy kideríti, mi folyik itt valójában. És aztán… ha a Halál nem jön el érte, elmegy a Halálhoz. Elvégre vannak jogai. Aha. Minden idők legnagyobb eltűnt-személy-utáni nyomozását fogja megindítani.

Motolla elvigyorodott a sötétben.

Eltűnt — föltételezhetően Halál.

Ma van élete hátralévő részének *első* napja.

És Ankh-Morpork a lábainál hever. Jó, csak képletesen. Az egyetlen út fölfelé vezet.

Fölnyúlt, kitapogatta a kártyát a sötétben, és levette. A foga közé dugta.

Motolla Alánk nekitámasztotta lábát a doboz végének, feje fölé lökte kezét és taszított egyet.

Ankh-Morpork vizenyős agyagtalaja kissé megmoccant.

Motolla puszta megszokásból megpihent, hogy levegőt vegyen, aztán rájött, hogy ennek semmi értelme. Ismét lökött egyet. A koporsó vége szilánkokra hasadt.

Motolla maga felé húzta és papírként szaggatta szét a tömör fenyőfát. Végül egy deszkadarab maradt kezében, amely tökéletesen hasznavehetetlen lett volna bárki számára, akinek ereje nem zombiszerű.

Hasra fordulva, rögtönzött ásójával nekiesve a körülötte lévő földnek, amit aztán lábával dömöckölt hátra, Motolla Alánk utat ásott magának egy újrakezdés felé.

Képzelj el egy tájat, egy síkságot hullámos domborulatokkal.

Késő nyár van az oktarin gyepmezőkön a sudár Kostető magasba tornyosuló ormai alatt, és az uralkodó színek az olajzöld, a rozsdabarna és az arany. Hőség perzseli a tájat. A szöcskék megsülnek, akárha serpenyőben. Még a levegő is túl forró a rezdüléshez. Ez a legforróbb nyár emberemlékezet óta, és ezen a vidéken az nagyon, nagyon hosszú idő.

Képzelj el egy alakot lóháton, lassan halad a hüvelyknyi vastag por fedte úton a búzamezők között, amelyek máris szokatlanul gazdag termést ígérnek.

Képzelj el egy kerítést, nap pörkölte, száraz fából. Rá van tűzve egy hirdetmény. A nap kifakította a betűket, ám még olvashatóak.

Képzelj el egy árnyékot, amint rávetül a hirdetményre. Csaknem

hallható, ahogy elolvassa mind a két szót.

Van ott egy csapás, amely elvezet az útról a napszítta épületek kis csoportjához.

Képzelj el vánszorgó lépteket.

Képzelj el egy ajtót, kinyitva.

Képzelj el egy hűs, sötét szobát, megpillantva a nyitott ajtón át. Ez nem olyan szoba, amiben emberek sokat tartózkodnak. Ez a szoba olyanoké, akik a szabad levegőn élnek, de be kell menniük a házba néha, amikor besötétedik. Egy szoba kantároknak és kutyáknak, olyan szoba, ahova beakasztják a vízhatlan kabátokat száradni. Söröshordó áll az ajtó mellett. A padló kövezett, a mennyezetgerendákba kampókat vertek, hogy oda lehessen lógatni a szalonnát. Van benne egy lesúrolt asztal, ami köré harminc éhes férfi is leülhetne.

Ám nincsenek itt férfiak. Nincsenek kutyák. Nincs sör. Nincs szalonna.

A kopogtatást csönd követte, majd papucsok csattogása a konyhakövön. Végül egy csontos öregasszony — arcának színe és bőre mint a dióé — kukucskált ki az ajtón.

— Igen? — kérdezte.

A HIRDETMÉNYEN AZ ÁLL: „BÉREST FÖLVESZEK”.

— Valóban? Az áll? Ott lóg már a tavalyi tél előtt óta!

TESSÉK? NINCS SZÜKSÉGE ALKALMAZOTTRA?

Aráncos arc tűnődve nézett rá.

— Jelzem, nem tudok többet fizetni heti hat garasnál — közölte.

A napfényben tornyosuló magas alak szemlátomást fontolóra vette ezt.

JÓ — szólalt meg végül.

— Még azt sem tudom, hol kezdessem el kenddel a munkát. Három éve nincs semmiféle rendes segítségünk. Csak fölbéreltem a lusta semmirekellőket a faluból, amikor szükségem volt rájuk.

IGEN?

— Akkor kend nem bánja?

VAN EGY LOVAM.

Az öregasszony elnézett az idegen mellett. Az udvaron a legremekebb ló állt, amit valaha látott. A szeme összeszűkült.

— És az *kend* lova, mi?

IGEN.

— Azzal a rengeteg ezüsttel a kantárán meg mindennel?

IGEN.

— És kend heti hat garasért akar dolgozni?

IGEN.

Az öregasszony összeszorította a száját. Az idegenről a lóra pillantott, majd az enyészetre a major környékén. Láthatólag döntésre

jutott, esetleg abból kiindulva, hogy olyasvalakinek, akinek nincs lova, valószínűleg nincs túl sok félnivalója egy lótolvajtól.

— A pajtában fog aludni, megértette? — kérdezte.

ALUDNI? IGEN. PERSZE. IGEN, ALUDNOM KELL MAJD.

— Egyébként se fogadhatom be kendet a házba. Nem lenne helyénvaló.

A PAJTA RAGYOGÓAN MEG FOG FELELNI, ERRŐL BIZTOSÍTHATOM.

— De étkezni bejöhet a házba.

KÖSZÖNÖM.

— A nevem Miss Illabets.

IGEN.

A nő várt.

— Gondolom, kendnek is van neve — biztatta.

IGEN. ÚGY VAN.

Miss Illabets ismét várt.

— Nos?

TESSÉK?

— Hogy hívják kendet?

Az idegen egy pillanatig csak bámult rá, aztán vadul tekintgetett körbe.

— Na, gyerünk! — mondta Miss Illabets. — Nem fogok alkalmazni olyat, akinek nincs neve. Mr…?

Az alak fölfelé bámult.

MR. ÉGBOLT?

— Senkit se neveznek Mr. Égboltnak.

MR. KAPU?

Az öregasszony bólintott.

— Lehetséges. Lehet Mr. Kapu. Volt egy Kapus nevezetű fickó, akit valaha ismertem. Igen. Mr. Kapu. És a keresztneve? Ne jöjjön nekem azzal, hogy olyanja sincs kendnek. Kend egy Bill vagy egy Tom vagy egy Bruce kell legyen, vagy valami ilyesmi.

IGEN.

— Mi?

AZOKBÓL AZ EGYIK.

— Melyik?

ÖÖÖ. AZ ELSŐ?

— Kend egy Bill?

IGEN?

Miss Illabets a szemét forgatta.

— Rendben, Bill Égbolt… — mondta.

KAPU.

— Aha. Elnézést. Rendben, Bill Kapu…

KÉREM, SZÓLÍTSON BILLNEK.

— És kend szólíthat Miss Illabetsnek. Gondolom, szeretne valami vacsorát?

SZERETNÉK? Á. IGEN. AZ ESTI ÉTKEZÉS. IGEN.

— Az igazat megvallva, kend félig éhenholtnak látszik. Valójában több, mint félig. — Az öregasszony az alakra sandított. Valamiképp nagyon nehéz volt megbizonyosodni, hogy néz ki Bill Kapu, vagy pontosan emlékezni arra, milyen a hangja. Nyilvánvalóan itt *van*, és nyilvánvalóan beszélt — máskülönben miért emlékeznél egyáltalán bármire is?

— Ezen a vidéken rengeteg olyan ember akad, aki nem használja a születésekor kapott nevet — jegyezte meg Miss Illabets. — Én mindig azt tartottam, hogy mit se nyer azzal az ember, ha személyeskedő kérdéseket tesz fel. Gondolom, kend *tud* dolgozni, Mr. Bill Kapu? Még mindig nem hordtam be a szénát a fönti kaszálóról és rengeteg munka lesz, ha eljön az aratás ideje. Tudja a kaszát forgatni?

Úgy tűnt, Bill Kapu jó ideig töpreng a kérdésen. Aztán megszólalt: AZT HISZEM, ERRE A VÁLASZ EGY HATÁROZOTT „IGEN”, MISS ILLABETS.

Ráteszem-a-Kést-a-saját-Torkomra Himpeller úgyszintén nem látta semmi értelmét a személyeskedő kérdések föltevésének, legalábbis amennyiben rá vonatkoztak és az „Ezek a cuccok, amiket árul, valóban a magáéi?” vonulatba tartoztak. De nem úgy tűnt, hogy bárki is jelentkezne, hogy lehordja, amiért a tulajdonát elkótyavetyéli, ami pont megfelelt neki. Ma délelőtt már több mint ezret eladott a kis gömbökből, és föl kellett fogadjon egy trollt, hogy a pincebeli rejtélyes beszerzési forrásból biztosítsa a folyamatos ellátást.

Az emberek imádták őket.

A működési elv nevetségesen egyszerű és, néhány hibás rajt után, könnyedén fölfogható volt az átlagos ankh-morporki polgár számára.

Ha megráztad a gömböt, fehér hópehelyfelhő kavarodott föl a benti folyadékban, és telepedett rá leheletfinoman egy híres ankh-morporki épület aprócska makettjára. Némelyik gömbben ez az Egyetem volt, vagy a Művészetek Tornya, vagy a Rézhíd, vagy a Patrícius Palotája. Bámulatos részletességgel.

És aztán már nem maradt több. Hát, gondolta Torok, ez igazán kár. Mivel a gömbök alaki szempontból nem voltak az övéi — bár erkölcsi szempontból, természetesen *erkölcsi szempontból* az övéi voltak — valójában nem panaszkodhatott. Nos, persze *tudna* panaszkodni, de csak a bajsza alatt és nem konkrétan valakinek. Ha jobban meggondolja, talán így a legjobb. Halmozd föl őket, aztán passzold el olcsón! Két kézzel adj rajtuk túl — ez nagyon megkönnyíti, hogy aztán a sértett ártatlanság mozdulatával széttárhasd őket, amikor azt mondod „Ki, én?”

Bár tényleg nagyon csinosak. Kivéve, furcsa módon, az írást. Az ott állt minden gömb alján, reszketeg, kétbalkezes betűkkel, mintha olyasvalaki írta volna, aki sosem látott korábban írást, és megpróbálta lemásolni. Minden egyes gömb fenekén, a kis, bonyolult, hópehely borította épület alatt, ott álltak e szavak:

Mustrum Maphlaves, a Láthatatlan Egyetem Arkrektora, szégyentelen autocondimentor[8] volt. Minden egyes étkezésnél elé tették a saját különleges ízesítőit tartalmazó kis állványt. Volt rajta só, háromféle bors, négyféle mustár, négyféle ecet, tizenöt különböző fajta chutney, és különös kedvence: a Vau-Vau Szósz, mely érett lágyítófesték, ecetes uborka, kapribogyó, mustár, mangó, füge, reszelt vahuni, szardellasűrítmény és ördöggyökér keveréke, továbbá — és ennek van hordereje — tesznek hozzá ként és salétromot is a hatás növelése végett. Maphlaves nagybátyjától örökölte a receptet, aki egy este, fél pint szósszal elfogyasztott bőséges vacsora után, bevett egy széntablettát, hogy rendbe hozza gyomrát, pipára gyújtott és *titokzatos körülmények között eltűnt*, jóllehet a következő nyáron megtalálták a cipőjét a háztetőn.

Hideg ürüsült volt ebédre. A Vau-Vau szósz mellé megjárja a birkapecsenye; példának okáért idősb Maphlaves halálának éjszakáján legalább három mérföldnyit járt meg.

Mustrum nyakába kötötte szalvétáját, összedörzsölte a kezét, és odanyúlt.

A fűszertartó elhúzódott.

Ismét érte nyúlt. Az állvány arrébb siklott.

Maphlaves sóhajtott.

— Rendben, kartársak — mondta. — Tilos a varázslás az asztalnál, tudjátok a szabályokat. Ki játszik hülye bitangot?

A többi rangidős varázsló rámeredt.

— Én, én, én nem hiszem, hogy még tudnánk olyat játszani — felelte a Kincstárnok, aki pillanatnyilag csak hébe-hóba pattant vissza az épelméjűség széleiről. — Én, én, én azt hiszem, némelyik játékfigura elveszett…

Körülnézett, vihogott, és visszatért a próbálkozáshoz, hogy fölszeletelje a báránysültet kanalával. A többi varázsló mostanában távol tartotta a késeket a Kincstárnok keze ügyéből.

A teljes fűszertartó állvány fölröppent a levegőbe és elkezdett lassan pörögni. Aztán fölrobbant.

Az ecetet és méregdrága fűszereket csöpögő varázslók bambán bámulták.

— Valószínűleg a szósz volt az — kockáztatta meg a Dékán. — Tegnap este határozottan kezdett megállíthatatlanná válni a láncreakció.

Valami a fejére pottyant s aztán a tányérjában landolt. Egy fekete

vascsavar volt, több hüvelyk hosszú.

Egy másik könnyebb agyrázkódást okozott a Kincstárnoknak.

Egy-két másodperccel később a harmadik hegyével lefelé az Arkrektor keze mellett landolt az asztalon, amelybe bele is szúródott.

A varázslók fölfelé fordították pillantásuk.

A Nagycsarnokot esténként egy masszív csillár világította meg, bár ezt a szót oly gyakran társítják tündöklő, csupa prizma üvegkészítménnyel, hogy ide nem illőnek tűnik az óriási, súlyos, fekete, faggyúkéreg borította dolog esetében, amely úgy lógott a mennyezetről, mint a fenyegető hiteltúllépés. Akár ezer gyertyát is képes volt tartani. Közvetlen a rangidős varázslók asztala fölött függött.

Újabb csavar csörömpölt a padlón a kandalló mellett.

Az Arkrektor megköszörülte a torkát.

— Fussunk? — sugallta.

A csillár lezuhant.

Asztal- és cserépdarabok vágódtak a falaknak. Emberfej nagyságú, gyilkos faggyútömbök zúgtak át szélsebesen az ablakokon. Egy sértetlen gyertya, groteszk sebességgel kiszáguldva a romokból, több hüvelyk mélyen belefúródott egy ajtóba.

Az Arkrektor kiszabadította magát széke roncsai közül.

— Kincstárnok! — üvöltötte.

A Kincstárnokot kiásták a kandallóból.

— Ümm, igen, Arkrektor? — rebegte.

— Mit jelentsen *ez*?

Maphlaves kalapja fölemelkedett a fejéről.

A szokásos lelógó karimájú, csúcsos varázslókalap volt, ám átalakítva az Arkrektor extrovertált életmódjának megfelelően. A halászáshoz műlegyek voltak beletűzve. Egy nagyon kicsi, pisztoly nagyságú íjpuska volt bedugva a kalapszalagba arra az esetre, ha látna valami lelövendőt, miközben a szabadban kocog, és Mustrum Maphlaves úgy találta, hogy a csúcsos rész pont megfelelő méretű egy kis üveg Bentinck-féle Valódi, Érlelt, Különleges Konyak számára. Meglehetősen ragaszkodott a kalapjához.

Ám az többé nem ragaszkodott hozzá.

Ehelyett lágyan átlebegett a termen. Halk, ám kétségtelen bugyogó nesz hallatszott.

Az Arkrektor talpra szökkent. — A fene egye meg! — bömbölte. — Abból a tintából kilenc tallér egy icce! — Ugrott, hogy elkapja a kalapot, elhibázta, és folytatta az emelkedést, amíg végül több lábbal lebegett a padló fölött.

A Kincstárnok idegesen föltette a kezét.

— Esetleg szú? — sugallta.

— Ha ez még egyszer előfordul — morrant Maphlaves —,

halljátok, ha ez akár egyetlen egyszer előfordul, nagyon dühös leszek!

Pont ugyanakkor esett le a földre, amikor a nagy ajtószárnyak kinyíltak. Az egyik egyetemi portás sietett be, akit a Patrícius palotaőrségének egy osztaga követett.

A gárdakapitány annak arckifejezésével mérte végig az Arkrektort, aki a „civil" szót nagy vonalakban ugyanolyan hanghordozással ejti, mint a „csótányt".

— Maga a főmuki? — kérdezte.

Az Arkrektor lesimította köntösét, és megpróbálta megigazítani a szakállát.

— Igen, én vagyok ennek az egyetemnek az Arkrektora — válaszolta.

A gárdakapitány kíváncsian körülnézett a csarnokban. A diákok mind a túlsó végén lapultak. Szétfröcskölt étel borította a legtöbb falat egész a mennyezetig. Bútordarabok hevertek a csillár romjai körül, miként fák a meteorbecsapódás zéruspontja körül.

Aztán megszólalt, annak minden undorodásával, aki saját továbbtanulását kilencévesen befejezte, ám azért hallott történeteket…

— Megengedtünk magunknak egy kis ifjonti vigadozást, ugyebár? — tudakolta. — Szertehajigáltunk egy-két kenyérgalacsint, ilyesmik?

— Megkérdezhetem, mit jelentsen ez a betolakodás? — érdeklődött fagyosan Maphlaves.

A gárdakapitány a lándzsájára támaszkodott.

— Nos — felelte. — A helyzet ez. A Patrícius el van barikádozva a hálószobájában azért, mert a bútorok a palotában összevissza röpködnek, el se hinné, a szakácsok még visszamenni sem hajlandóak a konyhába amiatt, ami ott zajlik…

A varázslók megpróbáltak nem odanézni a lándzsa hegyére. Az ugyanis elkezdte lecsavarni magát.

— Mindenesetre — folytatta a kapitány, akinek figyelmét elkerülték a halk, fémes neszek —, a Patrícius szólít a kulcslyukon keresztül, érti, és azt mondja nekem „Douglas, szeretném tudni, hogy hajlandó lenne-e leszaladni az Egyetemre és megkérni a vezető fickót, hogy legyen olyan jó és jöjjön föl ide, ha nem túl elfoglalt?" De persze visszamehetek és megmondhatom, hogy maga egy kis diákhumorral van épp elfoglalva, ha akarja.

A lándzsahegy már csaknem lejött a nyélről.

— Figyel rám? — firtatta a kapitány gyanakodva.

— Hmm? Mi? — kérdezte az Arkrektor, elszakítva tekintetét a pörgölődő fémről. — Ó. Igen. Nos, biztosíthatom, jóember, hogy nem mi okozzuk a…

— Áárgh!

— Tessék?

— A *lándzsahegy* ráesett a *lábamra*!

— Valóban? — ámult ártatlanul Maphlaves.

A gárdakapitány fél lábon ugrándozott.

— Na, ide figyeljen, maga nyavalyás hókuszpókusz-kalmár, jön vagy nem? — tudakolta két szökkenés közt. — A főnök nem túl boldog. Egyáltalán nem túl boldog.

Az Élet hatalmas, idomtalan fellege lebegett át a Korongvilágon, akár a gát mögött földuzzadó víz, amikor a zsilipkapuk csukva vannak. A Halál híján, aki eltávolítja az életerőt, amikor többé nincs szükség rá, sehová máshová nem mehetett.

Itt-ott vaktában történő telekinetikus tevékenységben földelte le magát, mint a villámlás fölvillanásai a nagy vihar előtt.

Minden, ami létezik, arra áhít, hogy éljen. Tulajdonképpen ezt jelenti az élet körforgása. Ez az a motor, amely az evolúció nagy, biológiai pumpáit hajtja. Minden megpróbál apránként följutni a fára, karommal vagy csáppal vagy nyálkával kapaszkodva föl a következő niche-ig, míg föl nem ér a csúcsra — ami, egészében véve, sosem látszik megérni azt a rengeteg fáradozást.

Minden, ami létezik, arra áhít, hogy éljen. Még azok a dolgok is, amelyek nem elevenek. Dolgok, amelyeknek van afféle életalattija, képletes élete, *csaknem* élete. És most, ugyanúgy, ahogy a rövid ideig tartó, váratlan meleghullám a megszokottól eltérő, rendellenes virágzást vált ki…

Volt valami ezekben a kis gömbökben. Az ember úgy érezte, muszáj kézbe vegye és megrázza őket, nézegetve a szépséges örvénylést és csillogást. És aztán hazavigye őket és föltegye a kandallópárkányra.

És aztán elfelejtkezzen róluk.

A kapcsolat az Egyetem és a Patrícius — Ankh-Morpork abszolút uralkodója és már-már jóindulatú diktátora — között bonyolult és kényes.

A varázslók úgy tartották, hogy, lévén egy magasabb igazság szolgái, rájuk nem vonatkoznak a város evilági törvényei.

A Patrícius azt mondta, hogy valóban ez a helyzet, de attól még átkozott jól be fogják fizetni az adóikat ugyanúgy, mint mindenki más.

A varázslók azt mondták, hogy, mint a bölcsesség fényének követői, nem tartoznak alattvalói hűséggel semmiféle halandónak.

A Patrícius azt mondta, hogy ez akár igaz is lehet, ám ettől még tartoznak évente és fejenként kétszáz tallér városi adóval, fizetendő negyedévenként.

A varázslók azt mondták, hogy az Egyetem mágikus talajon áll, következésképpen adómentes, meg különben is, az ember nem vethet

ki adót a tudásra.

A Patrícius azt mondta, kivethet. Méghozzá kétszáz tallért fejenként; amennyiben a fejenként okoz gondot, a fejvesztés könnyen elintézhető.

A varázslók azt mondták, hogy az Egyetem sosem fizetett adót a városi nobilitásnak.

A Patrícius azt mondta, hogy nem áll szándékában sokáig megmaradni nobilisnak.

A varázslók azt mondták, lehet-e szó könnyített fizetési feltételekről?

A Patrícius azt mondta, *már eddig is* könnyített fizetési feltételekről volt szó. Higgyék el, nem szeretnék tudni, milyenek a szigorított feltételek.

A varázslók azt mondták, hogy volt valaha egy uralkodó, ó, régen, még a Szitakötő Százada lehetett, aki megpróbálta előírni az Egyetemnek, mit tegyen. A Patrícius eljöhet és megnézheti, ha akarja.

A Patrícius azt mondta, hogy meg fogja. Tényleg meg fogja.

A végén megállapodtak, hogy bár a varázslók természetesen nem fizetnek adót, mindazonáltal teljesen önként adományozni fognak, ó, mondjuk azt, kétszáz tallért fejenként, jogfenntartással, *mutatis mutandis*, feltétel nélkül, fölhasználandó kizárólag nem katonai és környezetvédelmi szempontból elfogadható célokra.

A hatalmi érdekszövetségek ilyen interaktív dinamizmusa volt az, ami Ankh-Morporkot olyan érdekes, izgalmas, és mindenek fölött átkozottul veszélyes lakóhellyé tette.[9]

A rangidős varázslók nem túl gyakran járnak emberek közé és jönnek-mennek arra, amit a *Hoszták az Istennek Ankh-Morporcba* alkalmasint a város zsúfolt főútvonalainak és meghitt kerülőútjainak nevez, ám tüstént szembetűnt, hogy valami nem stimmel. Nem arról volt szó, hogy a macskakövek néha ne röpültek volna a levegőben, ám rendszerint előzőleg valaki elhajította őket. Rendes körülmények között nem röpültek maguktól.

Kivágódott egy ajtó és előbújt egy öltöny, kicsivel mögötte táncolt egy pár cipő, s egy kalap néhány hüvelykkel az üres gallér fölött lebegett. Szorosan mögöttük érkezett egy keszeg férfiú, igyekezve azt tenni egy sebtiben fölkapott porronggyal, aminek eléréséhez rendesen egy teljes nadrág szükségeltetik.

— Azonnal gyertek vissza! — sikította, amikor azok befordultak a sarkon. — Még mindig hét tallérral tartozom értetek!

Egy második nadrág osont ki az utcára és sietett a többiek után.

A varázslók összebújtak, mint egy ijedt állat, öt csúcsos fejjel és tíz lábbal, azon merengve, ki lesz az első, aki megjegyzést tesz.

— Ez aztán átkozottul elképesztő! — mondta az Arkrektor.

— Hmm? — szólt a Dékán, megkísérelve azt sejtetni, hogy ennél sokkal elképesztőbb dolgokat látott már, és azzal, hogy fölhívta a figyelmet magától futkosó puszta ruházatra, az Arkrektor a varázslóság egészét megszégyenítette.

— Ó, menj *már*! Nem ismerek sok olyan szabót errefelé, aki egy hét talléros öltönyhöz ad egy második nadrágot ráadásnak — közölte Maphlaves.

— Ó! — látta be a Dékán.

— Ha megint elmegy mellettünk, próbáljátok elgáncsolni, hogy megnézhessem benne a címkét.

Egy ágytakaró préselte ki magát egy fönti ablakon és elcsattogott a tetőkön át.

— Tudjátok — jegyezte meg a Jelenkori Varázsrúnák Előadója, próbálva megtartani hangját higgadtnak és mérsékeltnek —, nem hiszem, hogy ez varázslat. Nem *érződik* mágiának.

A Rangidős Lovász köntöse egyik mély zsebében kotorászott. Elfojtott csörgés és suhogás és néha kuruttyolás hallatszott. Végül előhalászott egy sötétkék üvegkockát. Az elején volt egy számlap.

— Te a zsebedben hurcolsz egy *olyat*? — fakadt ki a Dékán. — Egy ennyire értékes műszert?

— Mi a fene ez? — érdeklődött Maphlaves.

— Döbbenetesen érzékeny mágiamérő eszköz — válaszolta a Dékán. — Megméri a varázserőtér sűrűségét. Egy magikométer.

A Rangidős Lovász büszkén magasba emelte a kockát és megnyomott egy gombot az oldalán.

A tű a számlapon egy kis ideig ide-oda ingott, aztán megállt.

— Látjátok? — mutatta a Rangidős Lovász. — Csak a természetes háttér, semmi veszélyt nem jelent a nagyközönség számára.

— Hangosabban! — szólította föl az Arkrektor. — Nem hallak a lármától.

Csattanások és sikolyok hangzottak föl a házakból az utca mindkét oldalán.

Mrs. Evadne Kuglof médium volt, a kis méret határán.

Ez nem volt megerőltető szakma. Az Ankh-Morporkban meghaltak közül nem sokan mutattak hajlandóságot arra, hogy elcsevegjenek túlélő rokonaikkal. Állítsunk olyan sok titkos dimenziót közénk és közéjük, amennyit csak lehet, ez volt a jelszavuk. Mrs. Kuglof ruhakészítéssel és egyházi — bármilyen egyház legyen is — munkával töltötte ki az időt a megbeszélések között. Mrs. Kuglof élt-halt a vallásért, legalábbis a maga módján.

Evadne Kuglof nem tartozott a gyöngyfüggöny-és-tömjén médiumok közé, részben, mert ki nem állhatta a tömjént, de főleg azért, mert tényleg nagyon értett a hivatásához. Egy jó bűvész képes

bámulatba ejteni egy sima gyufásdobozzal és tökéletesen mindennapos kártyapaklival, ha lenne olyan szíves szemügyre venni őket, uram, látni fogja, hogy tökéletesen mindennapos kártyapakli — nincs szüksége a kevésbé jó szemfényvesztők ujjbecsípő, összecsukható asztalaira és bonyolult, összehajtható cilinderére. És, ugyanígy, Mrs. Kuglofnak se volt valami sokra szüksége kellékek tekintetében. Még az ipari minőségű kristálygömb is csak a vendégeknek tett engedményként hevert ott. Mrs. Kuglof valójában képes volt kiolvasni a jövőt egy tál zabkásából[10]. Támadhatott látomása egy serpenyőnyi sülő szalonnán. Egy egész életet töltött elszöszmötölve a szellemvilággal, kivéve, hogy Evadne esetében a szöszmötölés szó igazából nem találó. Nem szöszmötölő fajta volt. Inkább az az eset állt rá, amikor valaki betoporzékol a szellemvilágba és követeli, hogy láthassa az igazgatót.

És, miközben reggelit készített magának és földarabolta a kutyaeledelt Ludmillának, elkezdett hangokat hallani.

Nagyon halkan szóltak. Nem arról volt szó, hogy a hallás küszöbén lettek volna, mert olyan hangok voltak, amelyeket közönséges fülek nem hallhatnak. Odabent voltak a fejében.

…ügyelj arra, mit csinálsz… hol vagyok… hé, ott, hagyd abba a lökdösődést…

És aztán megint elenyésztek.

Helyükre vinnyogó hang lépett a szomszédos szobából. Mrs. Kuglof félrelökte a főtt tojását és átkacsázott a gyöngyfüggönyön.

A hang kristálygömbjének szigorú, józan, zsákvászon takarója alól érkezett.

Evadne visszament a konyhába és kiválasztott egy súlyos serpenyőt. Egyszer-kétszer meglengette a levegőben, megbecsülve a súlyát, aztán visszaosont a csuklya alatt rejlő kristálygömb felé.

Fölemelve a serpenyőt, hogy azonnal lecsaphasson bármi randaságra, és félrerántotta a zsákot.

A gömb lassan körbe-körbe forgott állványán.

Evadne figyelte egy darabig. Aztán behúzta a függönyt, súlyát a székre süllyesztette, vett egy nagy levegőt és megszólalt: — Van ott valaki?

A mennyezet nagy része beomlott.

Számos perc elteltével és bizonyos mennyiségű küszködés után Mrs. Kuglofnak sikerült kiszabadítania a fejét.

— Ludmilla!

Halk léptek hallatszottak a folyosón, aztán valami bejött a hátsó udvarról. Nyilvánvalóan, mi több, vonzóan nőies volt az alakja, általában véve, és tökéletesen közönséges ruhát viselt. Valamint láthatólag fölös szőr nyavalyában szenvedett, amit a világ összes halványrózsaszín borotvája sem tudna eltüntetni. Továbbá a fogak és

körmök hosszúra növesztve voltak divatosak ebben az idényben. Az ember azt várta, hogy az egész izé kaffogni fog, de kellemes és határozottan emberi hangon szólalt meg.

— Anya?

— Itten vagyok alul.

A félelmetes Ludmilla fölemelt egy óriási gerendát és könnyedén félrehajította. — Mi történt? Nem kapcsoltad be az előérzeted?

— Lekapcsoltam, hogy beszéjjek a pékkel. Hű, ez bizony megijesztett.

— Csinálok neked egy csésze teát, jó?

— Na de tudod, hogy mindig összetöröd a teáscsészéket, amikor eljött az Időd.

— Egyre javulok benne — felelte Ludmilla.

— Igazán kedves tőled, de maj' megcsinálom magam, köszönöm szépen.

Mrs. Kuglof fölállt, lesöpörte a vakolatport kötényéről és kijelentette: — Kiabáltak! Kiabáltak! Mind egyszerre!

Modo, az Egyetem kertésze, épp egy rózsaágyast gyomlált, amikor az ősöreg, bársonyos pázsit mellette fölemelkedett és egy ellenálló, évelő Motolla Alánkot hajtott, aki pislogott a fényben.

— Te vagy az, Modo?

— Én bizony, Mr. Alánk — felelte a törpe. — Kisegítsem?

— Köszönöm, azt hiszem, magam is boldogulok.

— Van a fészerben egy lapát, ha akarja.

— Nem, teljesen rendben van anélkül is. — Motolla kihúzta magát a fűből és lesöpörte a földet köntöse maradványáról. — Elnézést a pázsitodért — tette hozzá, lenézve a lyukra.

— Szóra sem érdemes, Mr. Alánk.

— Sokáig tartott, hogy elérd, így nézzen ki?

— Úgy ötszáz évig, azt hiszem.

— Hű, sajnálom. A pincéket céloztam meg, de úgy tűnik, eltévesztettem az irányt.

— Ne aggódjon, Mr. Alánk — válaszolta vidáman a törpe. — Amúgy is minden őrültmód növekszik. Majd betemetem délután és leszórok még egy kevés fűmagot és az az ötszáz év csak úgy el fog röppenni, majd meglátja.

— Ahogy a dolgok most állnak, valószínűleg meg fogom — értett egyet Motolla rosszkedvűen. Körülnézett. — Itt van az Arkrektor? — kérdezte.

— Láttam, hogy mind fölmentek a palotába — tudatta a kertész.

— Akkor azt hiszem, csak megyek és gyorsan megfürdöm meg átöltözöm. Nem szeretnék senkit sem zavarni.

— Azt hallottam, hogy maga nem csak meghalt, de el is temették

— jegyezte meg a kertész, amikor Motolla imbolyogva elindult.

— Úgy van.

— Egy jóravaló embert nem lehet elnyomni, mi?

Motolla visszafordult.

— Igaz is… merre van a Szilfa utca?

Modo a fülét vakarta. — Nem a Melaszbánya út egyik mellékutcája?

— Ó, igen. Már emlékszem.

Modo visszatért a gyomláláshoz.

Motolla Alánk halálának ciklikus természete nem izgatta különösebben. Elvégre a fák halottnak látszanak télen, s minden tavasszal újra rügyekben törnek ki. Kiszáradt, öreg magok kerülnek a földbe, friss, fiatal hajtások bújnak elő. Gyakorlatilag semmi sem hal meg hosszan. Vegyük például a komposztot.

Modo ugyanazzal a lelkesedéssel hitt a komposztban, amivel mások az istenekben. A trágyadombjai fölpúposodtak és erjedtek és halványan izzottak a sötétben, talán a titokzatos és esetleg illegális alapanyagok miatt, melyekkel Modo táplálta őket, noha ezt sosem bizonyították be, és különben is, senkinek sem állt szándékában beletúrni az egyikbe, hogy lássa, mi van benne.

Csupa holt anyag, ám valamiképpen eleven. És a rózsák kétségkívül megteremtek benne. A Rangidős Lovász elmagyarázta Modónak, hogy a rózsái azért nőnek olyan nagyra, mert ilyen a létezés csodája, ám Modo maga azt gondolta, hogy csak olyan messzire akarnak kerülni a kompossttól, amennyire csak lehetséges.

A kupacok ritka élvezetnek néznek elébe ma este. A gyomok tényleg szépen fejlődtek. Még sosem látott növényeket ilyen gyorsan és ilyen buján burjánozni. Biztos a rengeteg kompossttól, gondolta Modo.

Mire a varázslók a palotához értek, addigra ott teljes lett a zűrzavar. Bútordarabok lebegtek a mennyezet közelében. Akár ezüstös pontyok a levegőben, evőeszközraj villant el az Arkrektor mellett és zuhanórepülésben eltűnt egy folyosón. Úgy tűnt, a hely egy válogatós és rendszerető hurrikán markába került.

Már mások is megérkeztek. Közöttük egy csoport, mely sok mindenben a varázslókhoz hasonlóan öltözködött, bár egy gyakorlott megfigyelő fontos eltéréseket észlelt volna.

— Papok? — hökkent meg a Dékán. — Itt? *Minket* megelőzve?

A két klikk lopva elkezdett olyan testtartást fölvenni, amely szabadon hagyta a kezük.

— Ugyan, mire jók? — érdeklődött a Rangidős Lovász.

A képletes hőmérséklet észrevehetően zuhant.

Egy szőnyeg hullámzott el mellettük.

Az Arkrektor pillantása találkozott Vak Ió hatalmas termetű Főpapjának tekintetével, aki, lévén a Korongvilág kusza panteonjában rangidős isten rangidős papja, legközelebb állt ahhoz, amit Ankh-Morpork szóvivőként fölmutathatott vallási ügyekben.

— Hiszékeny bolondok — motyogta a Rangidős Lovász.

— Istentelen pepecselők — jegyezte meg egy apró akolitus, kikukucskálva a Főpap terjedelmessége mögül.

— Rászedhető idióták!

— Ateista söpredék!

— Szolgalelkű kretének!

— Gyermeteg szemfényvesztők!

— Vérszomjas papok!

— Minden lében kanál varázslók!

Maphlaves fölvonta szemöldökét. A Főpap éppen hogy csak biccentett.

Ott hagyták a biztos távolból egymás fejéhez szidalmakat vágó két csoportosulást, és hanyagul a terem viszonylag csöndes része felé ballagtak, ahol a Patrícius egyik elődjének szobra mellett újra szemtől szembe fordultak egymással.

— Na szóval… hogy mennek a dolgok az istennyaggató üzletben? — kérdezte Maphlaves.

— Szerényen tesszük a tőlünk telhetőt. Hogy megy a veszedelmes belekontárkodás olyasmikbe, amiket nem szántak halandó ember tudtára adni?

— Elég jól. Elég jól. — Maphlaves levette a kalapját és a csúcsban kotorászott. — Fölajánlhatok egy cseppet?

— Az alkohol kelepce a léleknek. Kérsz egy cigarettát? Úgy tudom, ti megengeditek ezt magatoknak.

— Én ugyan nem. Ha elmondanám neked, mit tesz az a vacak a tüdőddel…

Maphlaves lecsavarta kalapja legcsúcsát és jókora adag konyakot öntött bele.

— Szóval — szólt —, mi történik?

— Velünk? Egy oltár föllibbent a levegőbe és ránk zuhant.

— Egy csillár kicsavarozta magát. *Minden* kicsavarozza magát. Képzeld el, útközben idefelé láttam egy öltönyt elszaladni mellettünk! Két nadrág volt hozzá hét tallérért!

— Hmm. Láttad a címkéjét?

— És minden lüktet is. Észrevetted, hogy minden hogy lüktet?

— Azt hittük, hogy ti okozzátok.

— Nem mágia. Gondolom, az istenek a szokásosnál nem boldogtalanabbak?

— Látszólag nem.

Mögöttük a papok és a varázslók rikácsoltak tokától tokába.

A Főpap kissé közelebb húzódott.

— Azt hiszem, elég erős lehetnék épp csak egy kis kelepce féken tartásához és legyőzéséhez — közölte. — Azóta nem éreztem így magam, amióta Mrs. Kuglof a nyájamat gyarapította.

— Mrs. Kuglof? Mi az a Mrs. Kuglof?

— Nektek vannak… rémséges Izéitek a Tömlöc Létsíkokból meg ilyesmik, igaz? Félelmetes veszélyei pokolravaló hivatásotoknak? — firtatta a Főpap.

— Igen.

— Nekünk meg egy Mrs. Kuglof nevezetű illető.

Maphlaves kíváncsi pillantást vetett rá.

— Ne is kérdezd! — borzongott a pap. — Csak legyél hálás, hogy sose kell megtudnod.

Maphlaves némán odanyújtotta neki a konyakot.

— Csak magunk közt — érdeklődött a pap —, van valami elképzelésed erről az egészről? Az őrök próbálják kiásni őméltóságát. Tudod, hogy majd választ akar kapni. Én még abban se vagyok biztos, hogy tudom, mi a kérdés.

— Nem mágia és nem az istenek — morfondírozott Maphlaves. — Visszakaphatom a kelepcét? Köszönöm. Nem mágia és nem az istenek. Hát, akkor nem sok lehetőség marad, igaz?

— Gondolom, nincs olyanfajta varázslat, amiről nem tudtok?

— Ha van is, nem tudunk róla.

— Méltányos — ismerte el a pap.

— Gondolom, nem az istenek sántikálnak egy kis istentelenségben a színfalak mögött? — tudakolta Maphlaves, belekapaszkodva az utolsó szalmaszálba. — Esetleg ketten közülük kissé összezördültek vagy valami? Aranyalmákkal idétlenkedve vagy ilyesmi?

— Most éppen nagy a csönd az istenfronton — válaszolta a Főpap. A szeme beszéd közben megüvegesedett, szemlátomást olvasta a forgatókönyvet a fejében. — Hiperopia, a cipők istennője, meg van győződve, hogy Sandelfon, a folyosók istene, nem más, mint Grunárnak, a nem az évszakra jellemző gyümölcsök istenének rég elveszett ikerfivére. Ki dugta a kecskét Offlernak, a Krokodilistennek ágyába? Offler vajon tényleg szövetséget kovácsol Hétkezű Sekh-kel? Mindeközben Tréfamester Hoki régi trükkjeivel áll elő…

— Jó, jó, rendben van — vágott közbe Maphlaves. — Én magam sosem voltam képes érdeklődni ez iránt az egész iránt.

Mögöttük a Dékán megpróbálta megakadályozni a Jelenkori Varázsrúnák Előadóját abban, hogy Offler, a Krokodilisten papját összeillő bőröndkészletté változtassa, és a Kincstárnoknak csúnyán vérzett az orra egy tömjénfüstölővel végrehajtott szerencsés ütéstől.

— Amit itt most mutatnunk kell — jelentette ki Maphlaves —, az az egység. Igaz?

— Egyetértek — felelte a Főpap.

— Rendben. De csak az adott helyzetben.

Egy kis pokróc színuszgörbézett el szemmagasban. A Főpap visszaadta a konyakosüveget.

— Egyébként anya azt mondja, mostanában nem írtál — említette meg.

— Hát… — A többi varázslót meglepte volna Arkrektoruk töredelmes, szégyenkező kinézete. — Sok volt a dolgom. Tudod, hogy van ez.

— Azt mondta, mindenképp emlékeztesselek, hogy mindkettőnket vár Disznólesés Napján ebédre.

— Nem felejtettem el — vágott savanyú képet Maphlaves. — Alig várom már. — Odafordult a tömegverekedéshez maga mögött.

— Hagyjátok abba, kartársak! — parancsolta.

— Hittestvéreim! Szűnjetek! — bömbölte a Főpap.

A Rangidős Lovász ellazította markolását a Hinki istenítők főpapjának fején. Két káplán félbehagyta a Kincstárnok rugdalását. Általános ruhaigazgatás, kalapkeresgélés és zavart köhécselésroham következett.

— Ez már jobb — jelentette ki Maphlaves. — Na akkor, Őeminenciája a Főpap és jómagam elhatároztuk…

A Dékán fenyegetően rámeredt egy igazán pöttöm püspökre.

— Belém rúgott! Te belém rúgtál!

— Aú! Sosem tettem olyat, gyermekem.

— De igenis megtetted, te nyavalyás — sziszegte a Dékán. — Oldalról, hogy ne lássák!

— …*elhatároztuk*… — ismételte meg Maphlaves, szúrósan nézve a Dékánra —, hogy a testvériség és jóakarat szellemében keresünk megoldást a jelenlegi rendellenességekre *és ez rád is vonatkozik, Rangidős Lovász*!

— Nem tehettem róla! *Meglökött* engem.

— Nahát! Bárha részed lehetne megbocsátásban! — kívánta erősen Klimpir főesperese.

Föntről robaj hallatszott. Egy sezlon ügetett le a lépcsőn és tört át a csarnok ajtaján.

— Azt hiszem, az őrök talán még mindig a Patríciust próbálják kiszabadítani — kommentálta a Főpap. — Úgy látszik, hogy még a titkos átjárói is bezárták maguk.

— Mind? Azt hittem, az agyafúrt sátánnak mindenütt vannak titkos folyosói — ámult Maphlaves.

— Mind zárva — válaszolta a Főpap. — Az összes.

— Csaknem az összes — közölte egy hang mögüle.

Maphlaves hangneme nem változott, miközben megfordult, eltekintve attól, hogy egy csöpp többletszirupot adott hozzá.

Egy alak lépett ki látszólag a falból. Emberi volt, ám csupán alapértelmezésénél fogva. Soványan, sápadtan és teljesen unalmas feketébe öltözve, a Patrícius mindig egy ragadozó flamingóra emlékeztette Maphlavest, föltéve, hogy találhatsz olyan flamingót, amely fekete és egy szikla türelmét mondhatja magáénak.

— Á, Lord Vetinari! — mondta. — Úgy örülök, hogy nem esett baja.

— A Kocka Kancellárián fogom fogadni magukat, uraim — közölte a Patrícius. Mögötte egy fatábla a falban nesztelenül visszacsusszant helyére.

— Én, khm, azt hiszem, hogy odafönt számos őr próbálja kiszabadítani… — kezdte a Főpap.

A Patrícius sovány kezével felé legyintett. — Távol áll tőlem, hogy abbahagyassam velük — jelentette ki. — Ez elfoglaltságot nyújt számukra és ettől fontosnak érzik maguk. Máskülönben egész nap csak álldogálniuk kellene ádáz kinézettel és féken tartva veseműködésük. Erre tessék!

A többi ankh-morporki Céh vezetői egyesével-kettesével futottak be, fokozatosan megtöltve a termet.

A Patrícius komoran üldögélt és az íróasztalán heverő iratokat bámulta, miközben folyt a vita.

— Hát, nem mi okozzuk — szögezte le az alkimisták főnöke.

— A tárgyak mindig a levegőben repülnek a maguk közelében — állította Maphlaves.

— Igen, de csak az előre nem látott exoterm reakciók miatt — válaszolta az alkimista.

— A dolgok folyton fölrobbannak — fordította az alkimista főnökhelyettes föl se nézve.

— Az lehet, hogy *föl*robbannak, de aztán újra leesnek. Nem lebegnek körös-körül és, pl., kezdik magukat kicsavarozni — érvelt a főnöke, helytelenítő pillantást vetve beosztottjára. — Egyébként is, miért tennénk ilyet magunkkal? Mondhatom, pokollá vált a műhelyem! Holmik süvítenek mindenhol! Pont, mielőtt kijöttem, egy hatalmas és nagyon drága üvegtermék szilánkokra tört!

— Frigyelj, az aztán éles retorzió volt — szólt közbe egy siránkozó hang.

A testek tömege félrehúzódott, és előtárta a Bolondok és Tréfacsinálók Céhének Főtitkárát és Elsődleges Céltábláját. Összerándult ennyi figyelemtől, de egyébként is általában folyton összerándult. Olyan ember arckifejezését viselte, akinek arca a kelleténél eggyel több habostorta becsapódási pontjául szolgált, akinek nadrágját túl gyakran öntötték le mésszel, akinek idegei teljesen össze fognak roppanni, ha csak egyszer is megint egy

szellentőpárna hangját hallja. A többi Céhvezér megpróbált kedves lenni hozzá ugyanúgy, ahogy az emberek kedvesek próbálnak lenni más emberekkel, akik épp egy roppant magas épület párkányán állnak.

— Hogy érted, Geoffrey? — kérdezte Maphlaves olyan kedvesen, ahogy csak telt tőle.

A Bolond nagyot nyelt. — Nos, tudja — motyogta — itt van nekünk az éles úgymint a szilánk, meg a retorta úgymint a nagy, alkimista üvegedény, és így szójátékhoz jutunk az éles retorzióval, ami azt jelenti, hát, hogy csattanós visszavágás. Éles retorzió. Értik? Ez szójáték. Hümm. Nem valami jó, ugyebár.

Az Arkrektor belenézett a Bolond nyálkás tojáshoz hasonló szemébe.

— Ó, *szóvicc* — mondta. — Hát persze. Hahaha. — Bátorítóan odaintett a többieknek.

— Hahaha — csatlakozott a Főpap.

— Hahaha — kapcsolódott be az Orgyilkosok Céhének vezetője.

— Hahaha — társult a főalkimista. — És, tudják, amitől még mulatságosabb, az, hogy valójában transzformátor volt.

— Szóval azt állítják — szólalt meg a Patrícius, amikor tapintatos kezek elvezették a Bolondot —, hogy egyikük sem felelős ezekért az eseményekért?

Beszéd közben jelentőségteljes pillantást vetett Maphlavesre.

Az Arkrektor már válaszra nyitotta száját, amikor tekintetét magára vonta a mozgolódás a Patrícius íróasztalán.

Egy üveggömbben a Palota makettja volt látható. És mellette egy papírvágó kés hevert.

A papírvágó kés lassan elgörbült.

— Nos? — firtatta a Patrícius.

— Mi nem — válaszolta Maphlaves élettelen hangon. A Patrícius követte a varázsló pillantását.

A kés már úgy meghajolt, akár egy íj.

A Patrícius végigfürkészte a zavarban lévő sokadalmat, míg rá nem talált Dogma kapitányra a Városi Őrség Nappali Őrszolgálatából.

— *Maga* nem tud valamit tenni? — tudakolta.

— Öööö. Mint például, mit, uram? A kés? Öööö. Gondolom, letartóztathatom amiért elhajló?

Lord Vetinari a magasba emelte kezét.

— Elég! Nem varázslat! Nem az istenek! Nem az emberek! Akkor *mi* az? És ki fogja leállítani? Kihez forduljak segítségért?

Félórával később a kis gömb eltűnt. Senki sem vette észre. Sosem vette észre senki.

Mrs. Kuglof tudta, kihez forduljon.

— Ott vagy, Egy-Férfi-Vödörrel? — kérdezte.

Aztán, biztos, ami biztos, fedezékbe vetődött.

Nyűgös cérnahang szivárgott a levegőből.

hol volt eddig? itt mozdulni se lehet!

Mrs. Kuglof ajkába harapott. Az ilyen egyenes válasz azt jelenti, hogy szellemi vezetője aggódik. Amikor semmi sem nyomasztotta, öt percet tölt el bölényekről és nagy, fehér spirituszokról társalogva, jóllehet ha Egy-Férfi-Vödörrel valaha is megfordult volna fehér spiritusz közelében, megitta volna, és bárki szabadon találgathat, mit tett volna egy bölénnyel. És folyton „hümm"-ökkel meg „uff"-okkal tűzdelte meg beszédét.

— Hogy érted?

történt valami katasztrófa vagy ilyesmi? valamiféle tíz másodperces járvány?

— Nem. Nem hiszem.

tényleg nagy itt a tömeg, tudja. mi tart föl mindent?

— Hogy érted?

kusslegyenmárkusslegyenmárkusslegyenmár próbálok a hölggyel beszélni! ti ott, mind, ahányan vagytok, hagyjátok abba a lármázást! ó, igen? mondod te…

Mrs. Kuglof tudatában volt, hogy más hangok megpróbálják elfojtani vezetőjéét.

— Egy-Férfi-Vödörrel!

primitív vadember, az vagyok? nos hát, tudod mit mond neked ez a primitív vadember? igen? ide figyelj, már száz éve itt vagyok, igen, én! nem kell eltűrnöm ilyen beszédet olyasvalakitől, aki még ki sem hűlt! rendben — ebből elég, te…

A hangja elnémult.

Mrs. Kuglof összeszorította a száját.

A szellem hangja visszatért.

…ó igen? ó igen? hát, lehet, hogy nagy ember voltál, amikor éltél, haver, de itt és most csak lepedő vagy, benne lyukakkal! ó, szóval ez nem tetszik neked, mi…

— Már megint verekedni fog, mami — jegyezte meg Ludmilla, aki összekuporodva ült a konyhai tűzhely mellett. — Mindig havernak szólítja az embereket, mielőtt megüti őket.

Mrs. Kuglof nagyot sóhajtott.

— És úgy hangzik, hogy *rengeteg* emberrel fog verekedni — tette hozzá Ludmilla.

— Ó, rendben van. Menj és hozz nekem egy vázát! De vigyázz, olcsót válassz!

Széles körben gyanítják, ám általában nem *tudják*, hogy mindennek van társult lelke, amely halál esetén rövid ideig még létezik az élők és a holtak világa közötti huzatos űrben. Ez fontos.

— Nem, ne azt! Az a nagymamádé volt.

Ez a kísérteties túlélés nem tart sokáig tudat nélkül, amely összetarthatná, ám, attól függően, hogy mi áll szándékodban, épp elég sokáig tarthat.

— Az pont jó lesz. Sose tetszett a mintája.

Mrs. Kuglof átvett egy rózsaszín pünkösdirózsákkal díszített narancssárga vázát leánya mancsából.

— Még mindig ott vagy, Egy-Férfi-Vödörrel? — kérdezte.

…majd én elérem, hogy megbánd a napot, amikor meghaltál, te nyavalygó…

— Kapd el!

A médium a tűzhelyre ejtette a vázát. Az ripityára tört.

Egy pillanattal később zaj hallatszott a Túloldalról. Ha egy testületlen szellem megütött volna egy másik testületlen szellemet egy váza kísértetével, pont így hangzott volna.

rendben, szólalt meg Egy-Férfi-Vödörrel hangja, *és van ott még több is, ahonnan ez jött, oké?*

A Kuglofok, anya és szőrös lánya, odabólintottak egymásnak.

Amikor Egy-Férfi-Vödörrel ismét beszélni kezdett, hangjából csöpögött az öntelt elégedettség.

csak egy kis civakodás az itteni rangidősségen, mondta, csak némi személyes terület tisztázása. rengeteg problémánk van itt, Mrs. Kugloff olyan, mint egy várószoba…

További, szintén testük vesztett hangok fülhasogató lármázása hallatszott.

…eltudna kérem juttatni egy üzenetet Mr…

…mondd meg neki, hogy van egy zacskó pénz a párkányon fönn a kéményben…

…Ágnes semmiképp se örökölje az ezüstneműt azok után, amit Mollynkról mondott…

…nem volt időm megetetni a macskát, el tudna valaki menni…

kusskusskuss! Ez újra Egy-Férfi-Vödörrel volt. *fogalmatok sincs semmiről, mi? ez nektek a spirituális diskurálás? megetetni a macskát? mi történt a jó öreg „Itt nagyon megboldogultam és várom, hogy csatlakozz hozzám „-mal?*

…figyelj, ha még valaki csatlakozik hozzánk, egymás feje tetején fogunk állni…

nem erről van szó, nem erről van szó, én csak azt mondom, hogy ha szellem vagy, vannak dolgok, amiket muszáj mondani. Mrs. Kuglof?

— Igen?

el kell mondania ezt valakinek.

Mrs. Kuglof bólintott.

— És most menjetek el mind! — szólította föl őket. — Kezd rám jönni a szokásos fejfájás.

A kristálygömb elhalványodott.

— Nahát! — fakadt ki Ludmilla.

— Nem fogom elmondani a papoknak — szögezte le Mrs. Kuglof.

Nem arról volt szó, hogy Mrs. Kuglof ne lett volna vallásos asszony. Ő, ahogy már utaltunk erre, valóban rendkívül vallásos asszony volt. Nem volt sehol a városban olyan imaház, templom, mecset vagy kis menhircsoport, melyet egy vagy más alkalommal ne keresett volna föl, melynek következtében jobban féltek tőle, mint egy esetleges Felvilágosodás Korától; Mrs. Kuglof kis, pufók alakjának puszta látványa a küszöbön elég volt ahhoz, hogy a legtöbb papot holtpontra juttassa a könyörgés kellős közepén.

Holt. Ez volt a lényeg. Minden vallásnak nagyon határozott nézetei voltak a beszélgetésről a holtakkal. Ahogy Mrs. Kuglofnak is. Ők azt tartották, hogy bűn. Mrs. Kuglof úgy vélte, hogy csupán jólneveltség.

Ez rendszerint bősz vallási vitához vezetett, amely azt eredményezte, hogy Mrs. Kugiof alaposan adott a főpapnak abból, amit az „észjárásának" nevezett. Mostanra oly sok darab maradt Mrs. Kuglof észjárásából szerte a városban, hogy igazán meglepő, hogy még elég maradt Mrs. Kuglof eszének működéséhez, ám, furcsamód, minél többet osztott szét belőle, annál többnek tűnt a maradék.

Ráadásul ott volt még Ludmilla ügye. Ludmilla gondot jelentett. A néhai Mr. Kuglof, istennyugosztalja, még csak rá se fütyült a teliholdra egész életében, és Mrs. Kuglofban fölmerült a sötét gyanú, hogy Ludmilla visszafajzott a család távoli múltjára a hegyekben, vagy esetleg gyerekkorában elkapta a genetikát. Egész biztos volt benne, hogy anyja egyszer óvatosan utalt a tényre, hogy Erasmus dédnagybácsikája néha kénytelen volt az asztal alatt étkezni. Akár így, akár úgy, Ludmilla tisztes, egyenesen álló, fiatal nő volt minden négy hétből háromban, és tökéletesen jó magaviseletű, szőrös farkasizé a maradék folyamán.

A papok gyakorta nem ilyen színben látták a dolgot. Mivel akkorra, amikor Mrs. Kuglof összeveszett a pappal[11], akárki légyen is, aki épp aktuálisan közbenjárt közte és az istenek között, általában már egyénisége puszta erejével átvette a virágrendezést, oltárporolást, templomtakarítást, áldozókő-súrolást, tiszteletbeli vesztett szűzködést, térdeplőpárna-foltozást és minden más életbevágó, vallástámogató szerepet, távozása imígyen teljes káoszt eredményezett.

Mrs. Kuglof begombolta kabátját.

— Nem fog sikerülni — jegyezte meg Ludmilla.

— Megpróbálkozom a varázslókkal. Nekik tudniuk kell róla — jelentette ki Mrs. Kuglof. Csak úgy reszketett az elbizakodottságtól, akár egy pöttöm, fölbőszült focilabda.

— Igen, de te mondtad, hogy ők sose hallgatnak oda — válaszolta

Ludmilla.

— Meg kell próbálni. Különben is, hogy hogy nem vagy a szobádban?

— Ó, anya! Tudod, hogy utálom azt a szobát. Semmi szükség…

— Az ember nem lehet eléggé elővigyázatos. És mi van, ha a fejedbe veszed, hogy menj és hajkurászd mások csirkéit? Mit szólnának hozzá a szomszédok?

— Sose éreztem a legcsekélyebb késztetést sem csirkehajszolásra, anya — tiltakozott fáradtan Ludmilla.

— Vagy macskák után vesd magad, csaholva.

— Azok a *kutyák*, anya.

— Csak menj szépen vissza a szobádba és zárd be magad és folytasd a hímezgetést, mint egy jó kislány!

— Tudod, hogy nem tudom rendesen tartani a tűket, anya.

— Próbáld meg a mama kedvéért!

— *Igen*, anya — felelte Ludmilla.

— És ne menj oda az ablakhoz! Nem akarjuk, hogy az emberek nyugtalankodjanak.

— Igen, anya. És győződj meg róla, hogy bekapcsoltad az előérzeted, mami! Tudod, hogy a látásod már nem a régi.

Mrs. Kuglof nézte, ahogy lánya fölmegy a lépcsőn. Aztán bezárta a kaput maga mögött és elindult a Láthatatlan Egyetem felé, ahol, úgy hallotta, túl sok folyik mindenféle ostobaságból.

Bárki, aki Mrs. Kuglof előrehaladását figyelte az utcán, észrevett volna egy-két furcsa részletet. Összevissza léptei ellenére, senki sem ütközött belé. Nem elkerülték az emberek, csak a nő nem volt ott, ahol ők. Egy ponton tétovázott, aztán egy sikátorba húzódott. Egy pillanattal később legurult egy hordó az egyik kocsma mellett rakományától épp megszabaduló szekérről, és széttört a macskaköveken ott, ahol Mrs. Kuglof lett volna. A nő magában motyogva kilépett a sikátorból, át a roncsokon.

Mrs. Kuglof rengeteg időt töltött magában motyogással. A szája folyamatosan mozgott, mintha megpróbálna kilakoltatni egy bosszantó gyümölcsmagot valahonnan a foga hátsó feléről.

Elért az Egyetem magas, fekete kapujához és megint tétovázott, mintha valami belső hangot hallgatna.

Aztán félreállt és várt.

Bill Kapu feküdt a szénapajta sötétjében és várt. Odalentről hébe-hóba hallotta a Muci keltette lóneszeket — egy-egy halk moccanás, a ropogtató állkapocs hangja.

Bill Kapu. Szóval most már van neve. Na persze, mindig is volt neve, de arról nevezték el, amit megtestesített, nem pedig arról, aki valójában volt. Bill Kapu. Ennek jó, szolid csengése van. Mr. Bili Kapu.

William Kapu, tekintetes úr. Billy K… nem. Nem Billy.

Bill Kapu kényelmesebben belefészkelte magát a szénába. Benyúlt a köntösébe és előhúzta az arany időmérőt. Jól érzékelhetően kevesebb homok volt a fölső hasban. Eltette.

És aztán itt van ez az „alvás”. Tudta, mi az. Az emberek rengeteg ideig művelik. Lefekszenek és megtörténik az alvás. Föltehetőleg valami célra szolgál. Érdeklődve várta. Elemzésnek kell majd alávetnie.

A világon átlibegett az éjszaka, hűvösen kergette őt az új nap.

Az udvar másik oldalán mocorgás támadt a tyúkólban.

— Kukuri… öööö.

Bill Kapu rámeredt a pajta tetejére.

— Kukuri… öööö.

Szürkés fény szűrődött be a réseken.

De csak pillanatokkal ezelőtt még a naplemente vörös fénye látszott!

Hat óra tűnt el.

Bill előcibálta az időmérőt. Igen. A szint határozottan lejjebb van. Amíg arra várt, hogy megtapasztalja az alvást, valami ellopta egy részét a… az *életének*. És ráadásul még csak észre se vette…

— Ku… kuka… öööö.

Lemászott a szénapadlásról és kilépett a hajnal gyér párafellegébe.

A vénülő csirkék óvatosan figyelték, amikor bekukucskált az óljukba. Egy agg és meglehetősen zavarban lévőnek tűnő kakas meredt rá, majd vállat vont.

A ház irányából kongó hang hallatszott. Egy régi, vas hordóabroncs lógott az ajtó mellett, és Miss Illabets élénken ütögette egy merőkanállal.

Odabaktatott, hogy tanulmányozza a dolgot.

MIÉRT CSAPJA EZT A ZAJT, MISS ILLABETS?

A nő félig fölemelt merőkanállal megpördült.

— Jó ég, kend úgy jár, mint egy macska! — jelentette ki.

ÚGY JÁROK?

— Úgy értem, nem hallottam jönni. — Miss Illabets hátralépett és végigmérte.

— Még mindig van valami kend körül, amire nem tudok rájönni, Bill Kapu — mondta. — Bárcsak tudnám, mi az.

A hét láb magas csontváz sztoikusan szemlélte az asszonyt. Úgy érezte, nincs mit mondania.

— Mit kér reggelire? — érdeklődött az öregasszony. — Nem mintha számítana. Mer’ hogy csak zabkása van.

Később azt gondolta: őkelme biztos megette, mert a tál üres. Miért nem vagyok képes visszaemlékezni?

És aztán ott volt a kasza esete. A férfi úgy nézett rá, mintha korábban sose látott volna olyat. A nő rámutatott a kaszacsapóra és a fogantyúkra a nyélen. A férfi udvariasan szemügyre vette őket.

HOGYAN ÉLESÍTI KI, MISS ILLABETS?

— Épp elég éles, az ég szerelmére!

HOGYAN ÉLESÍTI KI JOBBAN?

— Lehetetlen. Ami éles, az éles. Nem lehet élesebbé tenni ennél.

A Halál vaktában suhintott vele és csalódottan sziszegett.

Meg aztán ott a fű is.

A kaszáló fönn volt magasan a domboldalon a major mögött, kilátással a búzamezőre. Az öregasszony figyelte a férfit egy darabig.

Ez volt a legérdekesebb módszer, amit valaha látott. Még csak nem is gondolta volna, hogy technikailag lehetséges.

Végül megszólalt: — Remek. Jó a lendületvétele meg minden.

KÖSZÖNÖM, MISS ILLABETS.

— De miért egyszerre csak egy szál fű?

Bill Kapu merően nézte a fűszálak takaros sorát egy darabig.

LEHET MÁSKÉPP IS?

— Tudja, rengeteget lekaszálhat egyetlen suhintással.

NEM. NEM. ÉGYSZERRE CSAK EGYETLEN SZÁLAT. EGY SUHINTÁS, EGY FŰSZÁL.

— Nem fog sokat lekaszálni *ezzel* a módszerrel — tamáskodott Miss Illabets.

MINDEN EGYES SZÁLAT, MISS ILLABETS.

— Igen?

EZT NYUGODTAN ELHIHETI NEKEM.

Miss Illabets ott hagyta, hogy csinálja, és visszament a tanyaházba. Megállt a konyhaablaknál és egy darabig figyelte a távoli, sötét alakot, ahogyan az haladt a domboldalon.

Vajon mit követett el? — gondolta. Biztos van neki Múltja. Egyike azoknak a Titokzatos Férfiaknak, szerintem. Talán rablásba keveredett és most Lapul.

Máris lekaszált egy egész sort. Egyszerre csak egyet, de valahogy gyorsabban, mint egy rendet rend után vágó férfi…

Miss Illabets kizárólagos olvasmánya *A Földműves Kalendáriuma és Vetőmag-árjegyzéke* volt, amely kitart egy egész éven át az árnyékszékben, ha senki sem betegszik meg. A könyv a holdciklusokról és magvetésről szóló komoly tájékoztatás mellett bizonyos ocsmány élvezetet lelt a különféle tömeggyilkosságok, elvetemült rablások és az emberiséget letaglózó természeti katasztrófák részletes elbeszélésében, ebben a szellemben: „Június 15, A Hevenyészett Hermelin Évében. E Napon, 150 évvel ezelőtt, egy Férfiút Chirmben megölt a természet Szeszélye Gulyászápor által” vagy „14-en haltak meg Csamango, a Hírhedett Heringhajigáló

kezétől”.

Az volt mindebben a fontos, hogy jó messze történtek, esetleg valamiféle isteni beavatkozás miatt. Itt helyben általában nem fordult elő más, csak esetenkénti csirkelopás vagy szórványosan vándorló troll. Persze, erre is vannak rablók és zsiványok a hegyekben, de elég jól kijönnek a ténylegesen itt lakókkal és feltétlenül szükséges szerepet játszanak a helyi gazdasági életben. Ennek ellenére, nagyobb biztonságban érzi magát most, hogy van valaki más is a házban.

A sötét alak a domboldalon jócskán a második sorban járt már. Mögötte a lekaszált fű elfonnyadt és meghalt.

VÉGEZTEM, MISS ILLABETS.

— Akkor eridjen és etesse meg a disznót! A neve Náncsi.

NÁNCSI — mondta Bill, úgy forgatva a szót a szájában, mintha minden oldalról meg akarná tekinteni.

— Anyám után.

MEGYEK ÉS MEGETETEM A NÁNCSI DISZNÓT, MISS ILLABETS.

Miss Illabetsnek úgy tűnt, hogy csak másodpercek teltek el.

VÉGEZTEM, MISS ILLABETS.

Az öregasszony fölkancsított rá. Aztán lassan és eltökélten megtörölte kezét egy konyharuhában, kilépett az udvarra, és elindult a disznóól irányába.

Náncsi a szemgolyójáig merült a moslékos vályúba.

Miss Illabets elmerengett, pontosan milyen kommentárt kellene ehhez fűznie. Végül megszólalt: — Nagyszerű. Nagyszerű. Kend, kend munkavégzése kifejezetten… gyors.

MISS ILLABETS, MIÉRT NEM KUKORÉKOL RENDESEN A KAKAS?

— Ó, az csak Ciril. Nincs valami jó emlékezőtehetsége. Nevetséges, nem? Bárcsak jól csinálná!

Bill Kapu talált egy krétadarabot a major régi kovácsműhelyében, rálelt egy deszkatöredékre a roncsok közt, és egy ideig roppant gondosan írt. Aztán a deszkát a tyúkól elé támasztotta és felé fordította Cirilt.

EZT EL FOGOD OLVASNI — parancsolta.

Ciril rövidlátóan meredt a komor gót betűkkel irt „Kukurikú”-ra. Valahol apró, őrült tyúkeszében kialakult az a nagyon világos és vérfagyasztó gondolat, hogy jobb lesz, ha nagyon-nagyon gyorsan megtanul olvasni.

Bill Kapu hátradőlt a szénában és végiggondolta a napot. Úgy rémlett, hogy az ugyancsak dolgos volt. Szénát kaszált és állatot etetett és megjavított egy ablakot. Talált néhány régi kezeslábast a pajtában lógva. Úgy tűnt, sokkal jobban illenek egy Bill Kapuhoz, mint egy abszolút sötétből szőtt köntös, ezért fölvette az egyiket. És Miss

Illabets adott neki egy széles karimájú szalmakalapot.

És megreszkírozta a fél mérföldes sétát a városba. Az olyan piszlicsáré volt, hogy még egyetlen ló sem akadt benne. Ha valakinek volt is valaha lova, már rég megették. A lakosok a látszat szerint abból éltek, hogy ellopták egymás szennyesét.

Volt ott egy főtér, ami persze egyszerűen nevetséges. Valójában csupán kibővített kereszteződés volt, óratoronnyal. És volt ott egy kocsma. Oda bement.

A kezdeti némaság után, mialatt mindenki tudata átállt, hogy helyet adhasson neki, az emberek óvatosan vendégszeretőek voltak; a hírek még fürgébben szállnak szájról szájra, mint a kacsák.

— Kend az új ember odafönn Miss Illabetsnél, ugye — mondta a csapos. — Egy bizonyos Mr. Kapu, úgy hallottam.

SZÓLÍTSON CSAK BILLNEK!

— Á? A régi szép időkben nagyon rendes majorság volt az. Nem hittük volna, hogy az öreglány ott marad.

— Á! — értett egyet két aggastyán a kandalló mellől.

Á!

— Akkor kend idegen ezen a vidéken? — kérdezte a csapos.

A kocsmában a többi ember hirtelen némasága olyan volt, mint egy fekete lyuk.

NEM EGÉSZEN.

— Járt már erre, mi?

CSAK ÁTUTAZÓBAN.

— Azt mondják, Miss Illabets dilis — jegyezte meg az egyik alak a füst feketítette falak melletti lócákról.

— Jelzem, azért vág az esze, mint a beretva — szólt hozzá egy másik meggörnyedt italozó.

— Ó, igen. Tényleg vág az esze. De attól még dilis.

— És azt beszélik, van neki egy csomó ládája teli kinccsel abban a vén szalonjában.

— Szűkmarkú a pénzivel, én csak tudom.

— Az a bizonyíték. A gazdagok mindig szűkmarkúak a pénzzel.

— Na, jó. Éles eszű és *gazdag*. De akkor is dilis.

— Nem lehetsz gazdag meg dilis. Ha gazdag vagy, akkor csak különc lehetsz.

Visszatért és ellebzselt a csönd. Bill Kapu kétségbeesetten keresett valami közölnivalót. Sose volt nagyon jó a könnyed társalgásban. Nem jutott túl sok alkalomhoz, amikor próbálkozhatott volna vele.

Mit szoktak mondani az emberek ilyenkor? Á. Igen.

MINDENKIT MEGHÍVOK EGY ITALRA — tette közhírré.

Később megtanították egy játékra, amely egy asztalból állt, benne lyukakkal és a szélén hálóval, valamint fából ügyesen kifaragott golyókból, és szemlátomást a golyóknak vissza kellett pattanniuk

egymásról, bele a lyukakba. Koccanásnak hívták. A Halál jól játszotta. Ami azt illeti, tökéletesen játszotta. Kezdetben nem tudta, hogyan kell nem tökéletesen játszani. Ám miután hallotta őket néhányszor fölszisszenni, helyesbített és gondos precizitással elkezdett hibákat elkövetni; mire megtanították célba dobni, már kiválóan csinálta. Minél több hibát követett el, annál többen kedvelték. Ezért a kis, tollas nyilakat szenvtelen szakértelemmel hajította, sosem engedve meg, hogy bármelyik is egy lábnál közelebb essen a rátukmált célpontokhoz. Mi több, egyet úgy dobott, hogy gellert kapott egy szögecsen, majd egy lámpán, s végül valaki sörébe pottyant, amitől az egyik öregember annyira elkezdett nevetni, hogy ki kellett vinni a friss levegőre.

Az emberek Derék Öreg Billnek hívták.

Korábban soha senki nem nevezte így.

Milyen furcsa egy este.

Bár azért volt egy kínos pillanat. Hallotta, amikor egy vékonyka hang megszólal: — Az a bácsi egy csontosváz — és megfordulva meglátott egy hálóinges kisgyermeket, aki a pult fölött leste őt, félelem nélkül, ám valamiféle megbabonázott elborzadással.

A kocsmáros, akiről addigra Bill Kapu már megtudta, hogy Liftorrnak hívják, idegesen kacarászott és mentegetőzött.

— Ez csak a lányom hóbortja — mondta. — Miket nem mondanak a gyerekek, mi? Menj szépen vissza az ágyadba, Saci! És kérj elnézést Mr. Kaputól!

— Ő akkor is ruhába bújt csontosváz — erősködött a gyermek. — Miért nem folyik át rajta az a sok ital?

A Halál csaknem pánikba esett. Ezek szerint a benne rejlő erők gyöngülnek. Rendes körülmények között az emberek nem képesek látni őt — az érzékeik holtpontját foglalja el, amit ők valahol a fejükben betöltenek valami olyannal, amivel szívesebben találják maguk szembe. Ám a felnőttek képtelensége arra, hogy lássák, nem véd az ilyenfajta kitartó kijelentésektől, és már érzékelte maga körül a morfondírozást. És akkor, pont jókor, a gyermek anyja előjött a hátsó szobából és magával vitte a kislányt. Elfojtott panaszszók hallatszottak, ilyesmi jellegűek „…csontosváz, megvan neki az összes csontja…” eltűnőben a lépcsőforduló körül.

És egész idő alatt a kandalló fölötti vénséges óra tiktakolt, tiktakolt, leszelve a másodperceket az életéből. Nem is olyan rég még úgy tűnt, annyi van belőlük…

Halk kopogtatás hallatszott a pajta ajtaján, a szénapadlás alatt. Aztán hallotta, ahogy kinyitják.

— Fogadóképes állapotban van, Bill Kapu? — érdeklődött Miss Illabets hangja a sötétben.

Bill Kapu jelentéskereső elemzésnek vetette alá a mondatot az

adott kontextusban.

IGEN? — kockáztatta meg.

— Hoztam kendnek egy pohár forró tejet.

IGEN?

— Jöjjön le, sebtiben! Különben ki fog hűlni.

Bill Kapu óvatosan lemászott a falétrán. Miss Illabets egy lámpást szorongatott és kendő takarta a vállát.

— Van benne fahéj is. Az én Rufusom nagyon szerette a fahéjat. — És fölsóhajtott.

Bill Kapu tudatában volt a mellékzöngéknek és felhangoknak ugyanúgy, ahogy egy űrhajós is tudatában van az időjárási rendszereknek maga alatt; mindegyik látható, mindegyik ott van, közszemlére téve, hogy tanulmányozni lehessen, és mindegyik teljesen eltér a meglévő tapasztalattól.

KÖSZÖNÖM — mondta.

Miss Illabets körbenézett.

— Kend tényleg otthonosan berendezkedett itt — jegyezte meg derűsen.

IGEN.

A nő összébb húzta vállán a kendőt.

— Akkor most visszamegyek a házba — jelentette ki. — Reggel majd visszahozhatja a bögrét.

Azzal elsietett az éjszakába.

Bill Kapu fölvitte magával az italt a padlásra. Letette egy alacsony gerendára és ült és nézte sokáig, még azután is, hogy kihűlt és a gyertya kialudt.

Egy idő múlva tudatára ébredt az állhatatos sziszegésnek. Elővette az arany időmérőt és a padlás legtávolabbi végébe tette, egy szénarakás alá.

De ez egy csöppet sem segített.

Motolla Alánk a házszámokat kémlelte — száz Számláló Fenyő pusztult el egyedül ezért az utcáért —, aztán rádöbbent, hogy nem kell ezt tegye. Csak a szokás hatalmának engedve volt rövidlátó. Javított a látásán.

A 668-as szám megtalálása némi időbe került, mert valójában az első emeleten volt egy szabóműhely fölött. A bejáratot egy sikátoron keresztül lehetett megközelíteni.

A sikátor végén faajtó állt. Hámló festésére valaki odatűzött egy cédulát, melyre ezt írták derűlátó betűkkel:

„Gyere be! Gyere be!! Az újra Kezdés Klub.

Az ajtó egy elvénült festéktől és döglött legyektől szagos lépcsőházra nyílt. A lépcső még Motolla térdénél is jobban nyikorgott.

Valaki telefirkálta a falakat. A stílus eltért a megszokottól, ám az általános hangnem már ismerősnek tűnt: *Világ kísértetei, Támadjatok föl, Csak Láncaitok veszthetitek* és *A Néma Többség Halotti Jogokat követel és Haladéktalanul vessünk véget a vitalizmusnak!!!*

A lépcső tetején volt egy pihenő, ahonnan egyetlen ajtó nyílt. Valaha valaki föllógatott egy olajlámpást a mennyezetre, de most úgy nézett ki, mint amit sok-sok ezer éve nem gyújtottak meg. Egy ősöreg, föltehetőleg az olajmaradékon tengődő pók bizalmatlanul nézegette Motollát sasfészkéből.

Motolla megint rápillantott a névjegyre, a szokás hatalmának engedve nagy levegőt vett, és bekopogott.

Az Arkrektor dühöngve vonult visszafelé az Egyetemre, a többiek kétségbeesetten loholtak mögötte.

— Kihez fog fordulni! *Mi* vagyunk itt a varázslók!

— Igen, de tényleg nem tudjuk, mi történik, nem igaz? — csillapította a Dékán.

— Akkor majd rá fogunk jönni! — morrant Maphlaves. — Nem tudom, hogy *ő* kihez fog fordulni, de abban átkozottul biztos vagyok, hogy *én* kit fogok hívni.

Hirtelen megtorpant. A többi varázsló belé ütközött.

— Ó, ne! — tiltakozott a Rangidős Lovász. — Kérlek, csak azt ne!

— Nincs benne semmi — közölte Maphlaves. — Nincs miért aggódni. Ami azt illeti, múlt éjjel mindent elolvastam róla. El lehet végezni három fadarabbal és…

— Négy köbcenti egérvérrel — egészítette ki a Rangidős Lovász gyászosan. — Valójában még ezekre sincs szükség. Használhatsz két fadarabot meg egy tojást. Bár a tojásnak frissnek kell lennie.

— Miért?

— Gondolom, az egér így boldogabb.

— Nem, a tojást kérdeztem.

— Ó, ki tudja, mit érez egy tojás?

— *Mindenesetre* — szólalt meg a Dékán —, ez veszélyes. Mindig úgy éreztem, hogy csak a látszat kedvéért marad a nyolcszögön belül. Útálom, amikor ránk bámul és szemlátomást számolgat.

— Igen — értett egyet a Rangidős Lovász. — Semmi szükség arra, hogy megtegyük. Simán túl szoktunk esni a legtöbb dolgon.

Sárkányokon, szörnyeken. Patkányokon. Emlékeztek a patkányokra tavaly? Úgy látszott, mindenhol ott vannak. Lord Vetinari persze nem hallgatott ránk, ó, dehogy. Fizetett annak a nagy dumájú, vörös-sárga harisnyás nyavalyásnak ezer aranyat, hogy eltávolítsa őket.

— Viszont működött — vetette közbe a Jelenkori Varázsrúnák Előadója.

— Naná, hogy rohadtul működött — dühöngött a Dékán. — Működött az Chirmben is, meg Sto Latban is. Pszeudopoliszban is szárazon megúszta volna, ha valaki föl nem ismeri. Mr. úgynevezett Bámulatos Móric és az Ő Idomított Rágcsálói!

— Hiába próbáljátok megváltoztatni a témát — közölte Maphlaves. — El fogjuk végezni az AshkEnte Rítust. Rendben?

— És megidézzük a Halált — tette hozzá a Dékán. — Jaj, ne!

— Semmi baj sincs a Halállal — állította Maphlaves. — Professzionális fickó. Elvégzi a melót. Sportszerű. Tiszta kézzel játszik, semmi gond. Tudni fogja, mi történik.

— Jaj, ne! — ismételte meg a Dékán.

Elértek a kapuhoz. Mrs. Kuglof előlépett, elállva az Arkrektor útját.

Maphlaves fölvonta szemöldökét.

Az Arkrektor nem az a fajta férfi volt, aki különleges gyönyörűségét leli a nőkkel való nyerseségben és gorombáskodásban. Vagyis, hogy másként fogalmazzuk, abszolúte mindenkivel nyers és goromba volt, nemtől függetlenül, ami a maga módján egyenlőség. És ha a következő párbeszéd nem olyanok között zajlott volna le, akik közül az egyik több másodperccel azelőtt, mielőtt kimondták volna, meghallja, amit mondanak neki, és a másik egyáltalán nem figyel oda arra, amit mondanak neki, esetleg minden teljesen másképp alakul. Vagy talán mégsem.

Mrs. Kuglof nyitott egy válasszal.

— Nem vagyok a maga jóasszonya! — csattant föl.

— És kegyed kicsoda, jóasszony? — kérdezte az Arkrektor.

— Hát, így nem lehet tisztességes emberekkel beszélni — szögezte le Mrs. Kuglof.

— Semmi szükség megsértődni — mondta Maphlaves.

— Ó, a francba, ezt tenném? — szólt Mrs. Kuglof.

— Asszonyom, miért válaszol nekem, még mielőtt bármit mondtam volna?

— Mi?

— Hogy érti?

— Hogy érti *maga*?

— Mi?

Egymásra meredtek, megoldhatatlan társalgási holtpontba merevülve. Aztán Mrs. Kuglof rájött.

— Már megint időnek előtte előérzek — közölte. Egyik ujját a fülébe dugta és cuppogó hangot keltve ide-oda mozgatta körbe. — Most már rendben van. Na már most, az ok…

De Maphlavesnek elege lett.

— Kincstárnok — kérte —, adjon ennek a nőnek egy garast, aztán rázza le, jó?

— Mi? — fakadt ki Mrs. Kuglof, hirtelen minden képzeletet fölülmúlóan földühödve.

— Túl gyakran fordul elő ilyesmi manapság — vetette oda Maphlaves a Dékánnak, miközben elballagtak.

— A nagyvárosban élés feszültsége meg stressze okozza — jegyezte meg a Rangidős Lovász. — Valahol ezt olvastam. Furcsa módon hat az emberekre.

Beléptek a nagykapuba vágott kis ajtón, amit aztán a Dékán Mrs. Kuglof orra előtt becsukott.

— Lehet, hogy ő nem fog eljönni — említette meg a Rangidős Lovász, miközben átvágtak a négyszögű belső udvaron. — Szegény öreg Motolla búcsúbulijára se jött el.

— A Rítusra el fog jönni — bizonygatta Maphlaves. — Az nem csak meghívót küld neki, hanem egy nyavalyás R.S.V.P.-t is rátesz!

— Ó, az remek! Szeretem a sherryt — felelte a Kincstárnok.

— Fogd be a szád, Kincstárnok!

Volt egy sikátor valahol A Gyehennában, a sikátorok sújtotta város legöregebb és leginkább sikátorok sújtotta részén.

Valami kicsiny és fényes gurult bele, majd eltűnt a sötétségben.

Egy idő múlva halk, fémes neszek hallatszottak.

A légkör az Arkrektor dolgozószobájában rendkívül fagyos volt.

Végül a Kincstárnok azt rebegte: — Talán nagyon elfoglalt?

— Hallgass! — kiáltottak rá a varázslók egy szólamban.

Valami történt. A padló a fölkrétázott varázsnyolcszögön belül kezdett elfehéredni a dértől.

— Korábban sose csinált ilyet — állította a Rangidős Lovász.

— Ez az egész helytelen, lássátok be — erősködött a Dékán. — Kellene nekünk néhány gyertya meg egy kevés katlan meg valami olvasztótégelyben bugyogó anyag meg maroknyi csillámpor meg némi színes füst…

— A Rítusnak egyikre sincs szüksége ezek közül — szólt rá élesen Maphlaves.

— *Annak* lehet, hogy nincs, de nekem igen — mormolta a Dékán. — Megfelelő kellékek nélkül csinálni olyan, mintha levennéd az összes ruhád, amikor fürödni akarsz.

— Pontosan ezt szoktam tenni — felelte Maphlaves.

— Hümm. Hát, persze, ki-ki saját ízlése szerint, de néhányan közülünk szeretik azt képzelni, hogy nem süllyedünk egy bizonyos *színvonal* alá.

— Talán szabadságon van? — sugallta a Kincstárnok.

— Na, persze — gúnyolódott a Dékán. — Egy tengerparton valahol? Néhány hűtött itallal meg egy fejbúbra tolt kalapban?

— Várjunk csak! Várjunk csak! Valaki jön — sziszegte a Rangidős Lovász.

Egy csuklyás alak halovány körvonalai jelentek meg a nyolcszög fölött. Folyamatosan vibráltak, mintha túlhevített levegőn keresztül látszanának.

— Ez ő — jelentette ki a Dékán.

— Nem, dehogy — ellenkezett a Jelenkori Varázsrúnák Előadója. — Ez csak egy szürke kö… nincs benne semmi…

Elhallgatott.

A köntös lassan forgott. Telinek látszott, azt sejtetve, van viselője, ám ugyanakkor a semmi érzetét keltette, mintha csupán olyasvalami alakja lenne, aminek nincs saját alakja. A csuklya üres volt.

Az üresség pár másodpercig nézte a varázslókat, majd az Arkrektorra összpontosított.

Azt mondta: Maga kicsoda?

Maphlaves nagyot nyelt. — Öööö. Mustrum Maphlaves. Arkrektor.

A csuklya bólintott. A Dékán fülébe dugta egyik ujját és körbekotort vele. A köntös nem beszélt. Semmit sem lehetett hallani. Csak utána hirtelen emlékeztél arra, amit épp nem mondtak ki, és nem tudtad, hogyan került az emlékezetedbe.

A csuklya azt mondta: Maga egy magasabb rangú lény ezen a világon?

Maphlaves a többi varázslóra tekintett. A Dékán ellenséges arcot vágott.

— Hát… tudja… igen… első az egyenlők közt és minden ilyesmi… igen — bökte ki Maphlaves.

Azt mondták neki: Jó hírt hozunk.

— Jó hírt? Jó hírt? — Maphlaves feszengett a szúrósan tekintő híján is szúrós tekintettől. — Ó, *pompás*! Ez aztán a jó hír.

Azt mondták neki: A Halál nyugdíjba ment.

— Tessék?

Azt mondták neki: A Halál nyugdíjba ment.

— Ó? Hát ez… hír… — motyogta Maphlaves tétován. — Khm. Hogyan? Pontosan… hogyan?

Azt mondták neki: Elnézést kérünk az új keletű színvonalesésért.

— Esésért? — firtatta a mostanra teljesen összezavart Arkrektor. — Nos, huh, nem vagyok biztos benne, hogy volt egy… úgy értem, természetesen a fickó mindig mindenhol csatangolt, de az idő nagy

részében mi alig…

Azt mondták neki: Az egész a lehető legszabálytalanabb volt.

— Az volt? Tényleg? Ó, persze nem tűrhetjük a szabálytalanságot — értett egyet az Arkrektor.

Azt mondták neki: Minden bizonnyal szörnyű volt.

— Hát, én… azaz… gondolom, mi… nem vagyok biztos… az lett volna?

Azt mondták neki: Ám most a megpróbáltatás megszűnt. Ujjongjatok! Ez minden. Lesz egy rövid átmeneti időszak, mielőtt egy alkalmas jelölt jelentkezik, és aztán a szokásos szolgáltatás újrakezdődik. Időközben elnézést kérünk a fölös életjelenségek okozta elkerülhetetlen kellemetlenségekért.

Az alak megreszketett és elkezdett elenyészni.

Az Arkrektor kétségbeesetten integetett.

— Várjon! — kérte. — Nem mehet el csak így! Megparancsolom, hogy maradjon! Miféle szolgáltatás? Mit jelentsen ez az egész? Ki maga?

A csuklya visszafordult hozzá, és azt mondta: Mi semmik vagyunk.

— Ez nem segítség! Hogy hívják magát?

Mi vagyunk a nemlét.

Az alak eltűnt.

A mágusok elnémultak. A zúzmara a nyolcszögben elkezdett visszaszublimálódni levegővé.

— Ó-ó — szólalt meg a Kincstárnok.

— Rövid, átmeneti időszak? Erről lenne szó? — merengett a Dékán.

A padló megremegett.

— Ó-ó — nyilatkozott újra a Kincstárnok.

— Az nem magyarázza meg, hogy miért éli minden a maga életét — hangoztatta a Rangidős Lovász.

— Várjunk csak… várjunk csak — szólt közbe Maphlaves. — Ha az emberek elérik életük végét, elhagyják a testük meg minden, ám a Halál nem viszi el őket…

— Akkor az azt jelenti, hogy itt állnak sorba — fejezte be a Dékán.

— És nincs hova menniük.

— Nem csak az emberek — egészítette ki a Rangidős Lovász. — Tuti, hogy minden. Minden, ami meghal.

— Elöntve a világot életerővel — folytatta Maphlaves. A varázslók monoton hangon beszéltek, mindegyikük elméje futva megelőzte a társalgást egész a következtetés távoli rettenetéig.

— Csak lebzselnek és nincs mit tenniük — jelentette ki a Jelenkori Varázsrúnák Előadója.

— Kísértetek.

— Kopogó szellemek.

— Jó ég!

— Álljunk csak meg! — vágott közbe a Kincstárnok, akinek sikerült végre fölzárkóznia az eseményekhez. — Miért kellene ez aggasszon minket? Nincs félnivalónk a holtaktól, nem igaz? Elvégre, ők is csak emberek, akik halottak. Csak közönséges emberek. Olyanok, mint mi.

A varázslók ezen eltűnődtek. Egymásra bámultak. Kiabálni kezdtek, mindenki egyszerre.

Egyikük sem emlékezett a megfelelő jelöltről szóló részre.

A hit az egyik leghatalmasabb szerves erő a multiverzumban. Lehet, hogy nem egészen képes megmozgatni a hegyeket. Ám képes létrehozni olyasvalakit, aki igen.

Az emberek elképzelése a hitről éppenséggel visszás. Azt hiszik, hogy hátulról előre működik. Azt hiszik, a sorrend az, előbb a tárgy, aztán a hit. Azonban fordítva történik.

A hit úgy tocsog ide-oda az égbolton, ahogy az agyaggöröngyök mozognak csigavonalban a fazekaskorongon. Példának okáért így jönnek létre az istenek is. Nyilvánvalóan saját híveik kell létrehozzák őket, mert a legtöbb isten életének rövid áttekintése érzékelteti, hogy eredetük semmi esetre sem lehetett isteni. Hajlamosak pont azokat a dolgokat tenni, amit az emberek tennének, ha megtehetnék, különösen ha nimfákról, aranyzáporokról és ellenségeid porba sújtásáról van szó.

A hit más dolgokat is létrehív.

Megteremtette a Halált. Nem a halált, amely csupán szakszó az élet tartós hiánya okozta állapotra, hanem a Halált, az egyéniséget. Ő úgyszólván az élettel együtt fejlődött ki. Amint egy élő dolog pedzeni kezdte a hirtelen nem élő dologgá válás koncepcióját, megjelent a Halál. Jóval mielőtt az emberek először eltűnődtek róla, már ő lett a Halál; ők csupán az alakot meg az egész kasza és köntös ügyet tették hozzá a személyiséghez, amely akkor már sok millió éves volt.

És most eltávozott. Ám a hit nem szűnt meg. A hit változatlanul folytatja a hívést. És mivel a hit fókusza elveszett, új fókuszpontok támadtak. Egyelőre aprók, nem valami erősek. Minden faj magánhalála, többé nem egységes, hanem fajlagos.

A patakban, fekete pikkelyesen, úszkált a Kérészek új Halála. Az erdőkben, láthatatlanul, csupán hangból szőtt lényként, osont a Fák Halálának csitt-csatt-reccse.

A sivatagban egy sötét és üres páncél haladt céltudatosan, fél hüvelykkel a talaj fölött… a Teknőcök Halála.

Az Emberiség Halála még nem készült el. Az emberek képesek néhány roppant bonyolult dologban hinni.

Olyan ez, mint a különbség a konfekció és a mérték után készített ruha között.

A fémes zörejek immár nem hallatszottak a sikátor felől.

Ekkor csönd támadt. Az a különösen óvatos csönd, amikor valami nem akar zajt csapni.

És végül nagyon halk csörömpölés hangzott föl, majd beleveszett a messzeségbe.

— Ne ácsorogjon az ajtóban, barátom! Ne torlaszolja el az előszobát! Jöjjön be!

Motolla Alánk pislogni kezdett a homályban.

Amikor a szeme hozzászokott, észrevette, hogy székek félköre áll az amúgy eléggé csupasz és poros szobában. Mindegyiken ültek.

Középen — a félkör, mondjuk úgy, középpontjában — egy kicsiny asztal állt, ami mellett korábban üldögélt valaki. Most az illető felé közeledett, kinyújtott kézzel és széles mosollyal arcán.

— Ne árulja el, hadd találgassak — szólította meg. — Maga zombi, igaz?

— Ööö. — Motolla Alánk előzőleg sosem látott senkit ennyire sápadt bőrrel, már ami kevés megmaradt belőle. Vagy olyan ruhákat viselve, amelyek úgy néztek ki, mintha borotvapengében mosták volna ki őket, és a szaguk olyan volt, mintha nem csak meghalt volna valaki bennük, de *még mindig* bennük lenne. Vagy „Örülök, hogy Nem Vagyok Meleg” szövegű kitűzővel.

— Nem tudom — válaszolta. — Föltételezem, igen. Csak amikor eltemettek, tudja, ott volt ez a kártya… — Maga elé tartotta, mint valami pajzsot.

— Naná, hogy ott volt. *Naná*, hogy ott volt — büszkélkedett az alak.

Azt akarja majd, hogy rázzunk kezet, gondolta Motolla. Ha megteszem, teljes bizonyossággal tudom, hogy több ujjal fogom befejezni, mint ahánnyal kezdtem.

Ó, te jó ég. Én is így fogom végezni?

— És halott vagyok — fűzte hozzá akadozva.

— És torkig van azzal, hogy semmibe veszik, nem? — kérdezte a zöldes bőrű illető. Motolla nagyon óvatosan megrázta a fejét.

— Hát, nem pontosan tor…

— Patkó a nevem. Reg Patkó.

— Alánk. Motolla Alánk — viszonozta Motolla. — Ööö…

— Aha, mindig ugyanúgy megy — kesergett Reg Patkó. — Ha egyszer halott vagy, az emberek egyszerűen tudni sem akarnak rólad, igaz? Úgy viselkednek, mintha elkaptál volna valami szörnyű betegséget. A meghalás bárkivel megtörténhet, nem igaz?

— Mindenkivel, azt gondoltam volna — válaszolta Motolla. — Öööö, én…

— Aha, én aztán tudom, milyen. Meséld el valakinek, hogy halott vagy, és úgy fog rád nézni, mintha kísértetet látna — folytatta Mr. Patkó.

Motolla ráébredt, hogy Mr. Patkóval beszélgetni pont olyan, mint az Arkrektorral. Valójában nem számít, mit mondtál, mert oda se figyel. Csak Mustrum Maphlaves esetében azért, mert nem vette a fáradságot, míg Reg Patkó tulajdonképpen behelyettesítette a beszélgetés rád eső részét valahol a saját fejében.

— Aha, igaz — adta be a derekát Motolla.

— Ami azt illeti, mi épp befejeztük mára — közölte Mr. Patkó. — Hadd mutassam be! Mindenki, ez itt… — Habozott.

— Alánk. Motolla Alánk.

— Motolla testvér — fejezte be Mr. Patkó. — Fogadjuk őt egy nagy Újra Kezdő üdvözléssel!

Hellók zavart kórusa hallatszott. Egy nagy termetű és roppant szőrös fiatalember a sor végén elkapta Motolla tekintetét, és az együttérzés színpadias gesztusával forgatta saját sárga szemét.

— Ez itt Artur Hunyorok testvér…

— *Nofertoesatu gróf* — helyesbített egy metsző női hang.

— És Dorina nővér… úgy értem, természetesen Nofertoesatu grófnő…

— Öhvendek, igazán — állította a női hang, miközben a gróf kis, kövér alakja mellett ülő kis, kövér asszony odanyújtotta fölgyűrűzött kezét. Maga a gróf aggodalmas vigyort vetett Motollára. Úgy tűnt, operába illő, több számmal nagyobb férfira méretezett frakkot visel.

— És Schleppel testvér…

A szék üres volt. Ám egy mély hang az alatta lévő sötétből így szólt: — ’Estét!

— És Lupin testvér. — Az izmos, szőrös fiatalember a hosszú tépőfogakkal és hegyes füllel szívélyesen megrázta Motolla kezét.

— És Drull nővér. És Gorper testvér. És Ixolit testvér.

Motolla a kéz témájának számos variációját rázta meg. Ixolit testvér átnyújtott neki egy kis, sárga papírdarabot. Egyetlen szó volt ráírva: ÓóóóÍíííOóóóÍíííÓóóóÍíííí.

— Sajnálom, hogy ma este nincsenek itt többen — mentegetőzött Mr. Patkó. — Megteszek minden tőlem telhetőt, de sajnos, egyesek szemlátomást nem állnak készen arra, hogy ne hagyják el maguk.

— Öööö… holtak? — érdeklődött Motolla, még mindig a cetlire meredve.

— Életuntság, szerintem — jegyezte meg keserűen Mr. Patkó. — Hogyan haladhatna előre a mozgalom, ha egyesek csak egyfolytában heverészni akarnak?

Lupin vadul elkezdett „ne kezdesd el vele” jeleket adni Mr. Patkó háta mögött, ám Motolla nem tudta időben leállítani magát.

— Miféle mozgalom? — tudakolta.

— Halotti Jogok — vágta rá Mr. Patkó. — Majd odaadom egyik röpiratom.

— De, nem vitás, öööö, hogy a halottaknak nincsenek jogai? — lepődött meg Motolla. Szeme sarkából látta, hogy Lupin eltakarja szemét a kezével.

— Hulla jogos álláspont — mondta Lupin tökéletes pléhpofával. Mr. Patkó dühösen nézett rá.

— Életuntság — ismételte meg. — Mindig ugyanaz történik. Megteszel minden tőled telhetőt az emberekért, és ők csak fütyülnek rád. Tudja, hogy az emberek azt mondhatnak magára, amit csak akarnak és elvehetik a vagyonát, csak mert maga halott? És ők…

— Azt hittem, hogy a legtöbb ember, amikor meghal, csupán… tudja… *meghal* — értetlenkedett Motolla.

— Az csak lustaság — felelte Mr. Patkó. — Csak nem akarják megerőltetni maguk.

Motolla még sosem látott senkit ennyire elcsüggedtnek látszani. Úgy tűnt, Reg Patkó több hüvelyknyit összement.

— Mennyi ideje élőholt, Motolla? — kérdezte Dorina erőtlen derűvel.

— Jóformán semennyi — válaszolta Motolla, megkönnyebbülve a hangnemváltástól. — Be kell valljam, hogy másnak mutatkozik, mint ahogy elképzeltem.

— Hozzá fog szokni — biztatta Artur Hunyorok, másként Nofertoesatu gróf, gyászosan. — Ez a lényege az élőholtságnak. Olyan könnyű, mint leesni egy szirtfokról. Mi itt mindnyájan élőholtak vagyunk.

Lupin köhintett.

— Kivéve Lupint — helyesbített Artur.

— Én inkább az vagyok, amit tiszteletbeli élőholtnak lehetne nevezni — magyarázta Lupin.

— Ő ugyanis farkasember — világított rá Artur.

— Amint meglátta, rögtön azt gondoltam, hogy farkasember — bólintott Motolla.

— Minden teliholdkor — fejtegette Lupin. — Rendszeresen.

— Elkezd vonyítani és szőrt növeszteni — toldotta meg Motolla.

Mindnyájan a fejük rázták.

— Öööö, nem — tiltakozott Lupin. — Valahogy inkább *abbahagyom* a vonyítást és a szőröm egy része átmenetileg kihullik. Átkozottul kínos.

— De én azt hittem, hogy teliholdkor a tipikus farkasember mindig…

— Lupin phoblémája az — jelentette ki Dorina —, hogy ő az egészet a másik ihányból közelíti meg. Éhti?

— Formailag farkas vagyok — közölte Lupin. — Nevetséges, de tényleg. Minden teliholdkor emberfarkassá változom. Az idő többi részében csak… farkas vagyok.

— Te jó ég! — szörnyedt el Motolla. — Ez minden kétséget kizáróan rettenetes probléma.

— A nadrág a legrosszabb része — informálta Lupin.

— Öööö… az lenne?

— Ó, igen. Tudja, az emberből lett prikulicsoknak ez nem okoz gondot. Csak magukon tartják a saját ruhájuk. Úgy értem, lehet, hogy azok kicsit elszakadnak, de legalább praktikusan rajtuk vannak, igaz? Míg ellenben ha én megpillantom a teliholdat, a következő percben járok és beszélek és kifejezetten nagy bajban vagyok amiatt, hogy hiányosnak mutatkozom nadrágtájékon. Szóval muszáj tartsak egyet elrejtve valami biztos helyen. Mr. Patkó…

— …szólíts Regnek…

— …megengedi, hogy tartsak egy nadrágot a munkahelyén.

— *Én* ugyanis a Szilfa utcai hullaházban dolgozom — világosította föl Mr. Patkó. — Nem szégyellem. Megéri, hogy megmenthessek egy fivért vagy nővért.

— Tessék? — csodálkozott Motolla. — Megmenthesse?

— Én vagyok, aki odatűzi a cédulát a fedél aljára — magyarázta Mr. Patkó. — Sosem lehessen tudni. Lehetetlen, hogy ne legyen érdemes próbálkozni.

— Gyakran bejön? — kérdezte Motolla. Körbenézett a szobában. A hangszíne azt kellett sugallja, hogy ez meglehetősen nagy szoba s csupán nyolc ember van benne; kilenc, ha a szék alól érkező hangot is beszámítod, amely föltehetően tartozik valakihez.

Dorina és Artur összenéztek.

— Ahtuh esetében bejött — felelte Dorina.

— Elnézést — szólt Motolla. — Nem tudom megállni, hogy ne kérdezzem meg… maguk ketten… öööö… netalán vámpírok?

— Azok bizony — válaszolta Artur. — Sajnálatosan.

— Hah! Nem lenne szabad így beszélned — jelentette ki Dorina dölyfösen. — Büszgének kellene lenned nemes száhmazásodha.

— Büszgének? — firtatta Artur.

— Megharapta magukat egy denevér vagy ilyesmi? — kérdezte sietve Motolla, igyekezve, nehogy családi súrlódást okozzon.

— Nem — mondta Artur. — Egy ügyvéd. Kaptam ezt a levelet, érti? Rajta egy flancos viaszpaca meg minden. Blablabla… üknagybácsi… blablabla… egyetlen élő rokon… blablabla… hadd legyünk mi az elsők, akik szívből gratulálunk… blablabla. Egyik pillanatban Artur Hunyorok vagyok, a jövő embere a nagybani

gyümölcs- és zöldségkereskedésben, a következőben azon kapom magam, hogy Artur, Nofertoesatu grófja vagyok, tulajdonosa ötven hektár sziklafelületnek, ahonnan még egy kecske is lezuhanna, meg egy kastélynak, amit már a csótányok is sorsára hagytak, meg egy meghívónak a polgármestertől, hogy ugorjak le egyik nap a faluba megvitatni a háromszáz évre visszamenő adótartozást.

— Utálom az ügyvédeket — közölte a hang a szék alól. Szomorú, kongó csengése volt. Motolla megpróbálta kissé közelebb húzni a lábát a saját székéhez.

— Igazán hemek kastély volt — jelentette ki Dorina.

— Málladozó kövek nyavalyás halma, az volt — ellenkezett Artur.

— Nagyszehű volt a kilátás.

— Aha, minden egyes falon keresztül — morgott Artur, leeresztve a kapurostélyt a társalgás eme iránya előtt. — Tudnom kellett volna, még mielőtt odamentünk megnézni. Szóval visszafordítottam a hintót, érti? Gondoltam, hát, ez négy elpazarolt nap, pont a legdolgosabb idény közepén. Nem is vesztegettem rá több gondolatot. A következő dolog, fölébredek a sötétben, egy dobozban vagyok, végül megtalálom azokat a gyufákat, meggyújtok egyet, ott az a cédula hat hüvelykre az oromtól. Az állt rajta…

— „Nem Muszáj Szemet Hunyva Lehunynia Szemét” — idézte büszkén Mr. Patkó. — Ez volt az egyik legelső szlogenem.

— Nem az én hibám volt — hajtogatta makacsul Dorina. — Akkor máh háhom napja meheven feküdtél.

— Sokkot okoztam a papnak, mondhatom — emlékezett Artur.

— Huh! Papok! — borzadozott Mr. Patkó. — Mind egyforma. Mindig azt mondják, hogy újra élni fogsz, miután meghaltál, de csak próbáld meg és majd látni fogod milyen képet vágnak!

— A papokat se szeretem — jelentette be a hang a szék alól. Motolla eltűnődött, vajon hallotta-e más is.

— Nem fogom hamarjában elfelejteni a kifejezést Welegár tiszteletes arcán — állította komoran Artur. — Harminc évig jártam abba templomba. Tiszteltek a hitközségben. Most meg, ha csak *gondolok* arra, hogy beteszem a lábam egy vallásos intézménybe, máris végig sajog a lábam.

— Igen, de nem kellett volna neki azt mondania, amit mondott, amikor lelökted a koporsófedelet — méltatlankodott Dorina. — Pap létére! Azoknak nem lenne szabad ismernie olyan szavakat.

— Szerettem azt a templomot — motyogta Artur vágyakozóan. — Volt mit csinálni szerdánként.

Derengeni kezdett Motolla Alánknak, hogy Dorina csodálatosképp elsajátította az r hang kiejtésének képességét.

— És maga szintén vámpír, Mrs. Huny… bocsánatot kérek… Nofertoesatu *grófné*? — kíváncsiskodott udvariasan.

A grófné mosolygott. — Szavamha, igen — válaszolta.

— Házasság által — egészítette ki Artur.

— Ez lehetséges? Azt hittem, ahhoz meg kell harapják az embert — csodálkozott Motolla.

A hang a szék alatt vihogott.

— Nem látom be, miért kellene nekifognom harapdálni a feleségem harminc évi házasság után, és ezzel a dolog le van zárva! — szögezte le a gróf.

— Minden nőnek hészt kellene vennie a féhje hobbijában — mondta Dorina. — Ez az, amitől a házasság éhdekes mahad.

— Ki akar érdekes házasságot? Sose állítottam, hogy érdekes házasságot akarok. Ez a baj a mai emberekkel, elvárnak mindenfélét, például hogy egy házasság legyen érdekes. És egyébként is, ez nem hobbi — siránkozott Artur. — Tudja, ez a vámpírkodás egyáltalán nem olyan klassz, mint amilyennek beállítják. Nem mehetsz ki nappal, nem ehetsz fokhagymát, nem tudsz rendesen megborotválkozni…

— Miért nem tud megborot… — kezdte Motolla.

— Nem használhatsz *tükröt* — felelte Artur. — Azt hittem, a denevérréváltozás része érdekes lesz, de errefelé *gyilkosak* a baglyok. És ami a… tudja… a vérrel… hát… — A hangja elfúlt.

— Ahtuh sosem ismehkedett könnyen embehekkel — mentegette Dorina.

— És a legrosszabb az egészben, hogy folyton frakkot kell viselni — nyafogta Artur. Oldalvást Dorinára sandított. — Biztos vagyok benne, hogy az igazából nem kötelező.

— Hoppant fontos, hogy fenntahtsuk a színvonalat — fennhéjázott Dorina. Dorina egyik-percben-itt-a-következőben-sehol vámpírkiejtésén felül korábban úgy dönthetett, hogy kiegészíti Artur frakkját azzal, amit, amit egy vámpírnő számára megfelelőnek ítélt: testhez simuló fekete estélyivel, hosszú, homlokán V-alakúra vágott sötét hajjal és nagyon sápadt sminkkel. A Természet azonban kicsinek és dundinak szánta, göndör hajjal és viruló arcszínnel. Az ellentmondás határozott jelei mutatkoztak rajta.

— Ott kellett volna maradjak a koporsóban — gyónta meg Artur.

— Ó, dehogy! — tiltakozott Mr. Patkó. — Az a könnyebbik kiút lett volna. A mozgalomnak szüksége van a hozzád hasonló emberekre, Artur. Példát kell mutassunk! Jusson csak eszedbe a jelmondatunk!

— Melyik is lenne az, Reg? — firtatta Lupin fáradtan. — Annyi van belőlük.

— „Élőhalott igen — eltávozott soha!” — citálta Reg.

— Tudja, ő jót akar — mesélte Lupin, miután a gyűlés véget ért.

Ő meg Motolla a hajnali szürkületben baktattak vissza. A Nofertoesatuk már korábban távoztak, hogy hazaérjenek még mielőtt a nappal még több gondot zúdít Arturra, és Mr. Patkó elment, hogy —

ahogy megfogalmazta — beszédet mondjon egy gyűlésen.

— Lemegy a Kisistenek Temploma mögötti temetőbe és kiabál — magyarázta Lupin. — Ő öntudat-fölélesztésnek nevezi, de nem hiszem, hogy sok esélye van.

— Ki volt az az asztal alatt? — kérdezte Motolla.

— Az Schleppel — felelte Lupin. — Szerintünk a mumus.

— A mumusok is élőhalottak?

— Nem hajlandó megmondani.

— És még sose láttad? Azt hittem, a mumusok elrejtőznek a dolgok alá, és, őöö, mögé, és aztán ráugranak az emberre.

— Ő teljesen oké az elrejtőzésben. De nem hiszem, hogy szereti a ráugrás részét — válaszolta Lupin.

Motolla ezen eltöprengett. Egy tériszonyos mumus valahogy befejezetté teszi a teljes készletet.

— Ki hitte volna — motyogta tétován.

— Csak azért járunk el a klubba, hogy örömet szerezzünk Regnek — mesélte Lupin. — Dorina azt mondta, megszakadna Reg szíve, ha abbahagynánk. Tudja, mi a legrosszabb?

— Mondd csak! — buzdította Motolla.

— Néha elhozza a gitárját és rávesz minket, hogy olyan dalokat énekeljünk, mint az „Ankh-Morpork utcái” meg „Győzedelmeskedni fogunk”[12]. Rémes.

— Nem tud énekelni, mi? — találgatott Motolla.

— Énekelni? Az éneklése hagyján! Látott már valaha zombit, amint megpróbál gitározni? Amikor utána segítünk neki megkeresni az ujjait, az a kínos. — Lupin sóhajtott egyet. — Mellesleg Drull nővér dögevő. Ha fölajánlja valamelyik húsos derelyéjét, ne fogadja el!

Motolla visszaemlékezett a tétova, szégyenlős öregasszonyra a formátlan szürke ruhában.

— Ez komoly? — borzongott. — Úgy érted, emberhúsból készíti őket?

— Mi? Ó! Nem. Csak nem főz valami jól.

— Ó!

— És Ixolit testvér alkalmasint az egyetlen beszédhibás sikítószellem a *világon*, szóval ahelyett, hogy ülne a tetőn és sikoltozna, amikor valaki halála közeleg, csak ír neki egy cédulát és bedugja az ajtó alatt…

Motolla emlékezett a hosszúkás, szomorú arcra. — Nekem is adott egyet.

— Próbáljuk bátorítani — mondta Lupin. — Szegény nagyon félénk.

Kivágódott a karja és Motollát egy falhoz taszította.

— Maradjon csöndben!

— Mi?

Lupin fülét hegyezte. Az orrlyuka kitágult.

Odaintve Motollának, hogy maradjon, ahol van, az emberfarkas nesztelen osont végig a sikátoron, míg oda nem ért, ahol egy másik, még keskenyebb és ocsmányabb keresztezte. Ott megtorpant egy pillanatra, aztán szőrös kezével benyúlt a sarkon túl.

Fájdalomkiáltás hallatszott. Lupin keze egy vergődő férfit tartva érkezett vissza. Hatalmas, szőrős izmok domborodtak Lupin elszakadt inge alatt, mikor a férfit tépőfog magasba emelte.

— Meglapultál, hogy aztán ránk támadj, igaz? — faggatta Lupin.

— Ki, én…?

— Éreztem a szagod — közölte vele Lupin higgadtan.

— Én dehogy…

Lupin sóhajtott egyet. — Tudod, a farkasok nem csinálnak ilyesmit — tudatta.

A férfi himbálózott.

— Hé, na ne mondd — mondta.

— Az egész szemtől szembe küzdelem, tépőfog tépőfog ellen, köröm köröm ellen — világosította föl Lupin. — Nem fogsz fölfedezni sziklák mögött ólálkodó farkasokat, készen arra, hogy kiraboljanak egy arra járó borzot.

— Elenged?

— Szeretnéd, ha kitépném a torkod?

A férfi bámult szemtől sárga szembe. Fölmérte esélyeit egy hét láb magas pasassal szemben, akinek ilyen fogai vannak.

— Kapok választási lehetőséget? — tudakolta.

— Ez a barátom itt — közölte Lupin Motollára mutatva — zombi…

— Hát, nem tudom, hogy tényleg *zombi* vagyok-e, azt hiszem, ahhoz meg kell enni valamiféle halat meg gyökeret, hogy zom…

— …és tudod, hogy a zombik mit tesznek az emberekkel, ugye?

A férfi megpróbált bólintani, jóllehet Lupin ökle pont a nyaka alatt volt.

— Iggg… — sikerült kinyögnie.

— Na most, ő jó alaposan meg fog nézni magának, és ha még egyszer meglát téged…

— Hé, várj csak — motyogta Motolla.

— …utánad ered. Nem igaz, Motolla?

— He? Ó, igen. Így van. Mint a villám — erősítette meg Motolla boldogtalanul. — És most szedd a lábad, légy oly kedves! Oké?

— OggÉ — felelte a leendő útonálló. Közben azt gondolta: A emei! Inte etszenek!

Lupin elengedte. A férfi a macskakőre pottyant, egy utolsó rettegő pillantást vetett Motollára, és elinalt.

— Öööö, *mit* csinálnak a zombik az emberrel? — érdeklődött

Motolla. — Gondolom, nem árt, ha tudom.

— Úgy széttépik, mintha száraz papírlap lenne — válaszolta Lupin.

— Ó? Rendben — vette tudomásul Motolla. Némán ballagtak. Motolla azt gondolta: miért én? Ebben a városban biztos, hogy emberek százai halnak meg minden nap. Fogadok, hogy nekik nincs ilyen gondjuk. Csak lehunyják a szemük és valaki másként ébrednek föl, vagy valamiféle mennyországban, vagy, gondolom, esetleg valamiféle pokolban. Vagy mennek és lakomáznak az istenekkel azok csarnokában, ami sosem tűnt valami fényes ötletnek — az istenek rendben vannak a maguk módján, de nem az a fajta népség, akikkel az ember szeretne együtt étkezni. A Yen buddhisták úgy vélik, hogy csupán nagyon gazdaggá válsz. A klaccsi vallások valamelyike azt állítja, hogy egy illatos kertbe kerülsz, ami telis-teli fiatal nővel, és ez nem hangzik túl vallásosan *szerintem*…

Motolla azon kapta magát, hogy eltűnődik, vajon hogyan folyamodhat az ember klaccsi állampolgárságért halála után.

És ebben a pillanatban a macskakövek fölemelkedtek, hogy találkozzanak vele.

Ez általában annak költői kifejezése, hogy valaki hasra esett. Ebben az esetben azonban a macskakövek tényleg fölemelkedtek, hogy találkozzanak vele. Szökőkútként szökkentek föl, egy pillanatig némán köröztek a levegőben a sikátor fölött, aztán lezuhantak, szakasztott úgy, mint a kövek.

Motolla rájuk bámult. Lupin is.

— Ez olyasmi, amit nem gyakran lát az ember — jegyezte meg egy kicsivel később az emberfarkas. — Nem hiszem, hogy valaha is láttam már köveket repülni.

— Vagy lezuhanni, szakasztot, mint a kövek — tette hozzá Motolla. Megbökte az egyiket csizmája orrával. Az tökéletesen elégedettnek tűnt a szereppel, amelyet a gravitáció választott neki.

— Maga varázsló…

— *Voltam* varázsló — korrigálta Motolla.

— Varázsló volt. Mi okozta ezt?

— Azt hiszem, valószínűleg egy érthetetlen jelenség volt — tippelt Motolla. — Valami okból rengeteg van belőlük mostanában. Bárcsak tudnám, miért.

Motolla megint megrugdosta a követ. Az semmi hajlamot nem mutatott a mozgásra.

— Jobb lesz, ha megyek már — jelentette ki Lupin.

— Milyen érzés prikulicsnak lenni? — tudakolta Motolla.

Lupin vállat vont. — Magányos — felelte.

— Hmm?

— Tudja, nem illek sehova. Amikor farkas vagyok, emlékszem,

milyen embernek lenni és fordítva. Mint… úgy értem… néha… néha, igen, amikor farkasalakom van, fölrohanok a hegyekbe… télen, tudja, amikor az égen növekvő hold ragyog, és kérges a hó, és a hegyek a végtelenbe nyúlnak… és a többi farkas, hát, természetesen *érzik*, hogy milyen, de nem *tudják*, úgy, mint én. Érzés és tudás egyszerre. Senki más nem tudja, hogy milyen. Az egész világon senki más nem tudhatja, hogy milyen. Ez benne a pocsék. Tudni, hogy nincs senki más…

Motolla, tudatára ébredt, hogy egy csupa bánat gödör szélén billeg. Sosem tudta, mit kell mondani ilyen pillanatokban.

Lupin földerült. — Ha már erről van szó… milyen érzés zombinak lenni?

— Jó. Azaz nem túl rossz.

Lupin bólintott.

— Majd találkozunk — mondta és elballagott.

Az utcák kezdtek megtelni, ahogy Ankh-Morpork lakossága belefogott a nem hivatalos műszakváltásba az éjszakai és nappali munkások között. Mindegyikük kerülte Motollát. Ha egy mód van rá, az ember nem megy neki egy zombinak.

Motolla odaért az Egyetem kapujához, amely most nyitva állt, és a hálószobája felé vette útját.

Pénzre lesz szüksége, ha elköltözik. Egész sokat megtakarított az évek során. Vajon készített végrendeletet? Eléggé zavaros volt az utóbbi cirka tíz évben. Lehet, hogy készített. Vajon elég zavaros volt ahhoz, hogy magára hagyja az összes pénzét? Élénken remélte. Gyakorlatilag nincs precedens arra, hogy bárki sikeresen támadta volna meg saját végrendeletét…

Kifeszítette a padlódeszkát az ágya végénél és kiemelt egy zacskó pénzt. Eszébe jutott, hogy annak idején öregkorára gyűjtögetett.

Ott volt a naptára. Öt éves határidőnapló volt, ha jól emlékezett, szóval formai szempontból Motolla elpazarolta — gyorsan kalkulált —, igen, körülbelül a pénze háromötödét.

Vagy többet, ha jobban meggondolja. Elvégre nem sok állt az oldalakon. Motolla évek óta nem tett semmi följegyzésre méltót, vagy legalábbis semmi olyat, amire esténként még vissza tudott emlékezni. Csak a holdfázisok szerepeltek ott, a vallásos ünnepek listája, meg itt-ott egy-egy laphoz ragadt cukorka.

Valami más is volt ott lenn a padló alatt. Körbekotorászott a poros üregben és rálelt két sima gömbre. Előhúzta őket és elképedve meresztette rájuk a szemét. Megrázta őket és nézte a piciny hóeséseket. Elolvasta az írást, észlelve, hogy nem is annyira írás, mint inkább írásskicc. Lenyúlt és fölemelte a harmadik tárgyat, egy kis, elgörbült fémkereket. Csupán egy kis fémkerék volt. És mellette egy széttört gömb.

Motolla rájuk meredt.

Persze, az utolsó cirka harminc éven kissé *non compost mentis* volt, és esetleg az alsóneműit a ruháin kívül viselte meg el-elcsordult a nyála, de… szuveníreket gyűjtött volna? És kis kerekeket?

Valaki köhintett mögötte.

Motolla visszapottyantotta a rejtélyes tárgyakat a lyukba és körbenézett. A szoba üres volt, ám a nyitott ajtó mögött árnyék látszott.

— Helló? — próbálkozott.

Mély, morajló, de nagyon félénk hang szólalt meg: — Csak én vagyok az, Mr. Alánk.

Motolla homlokát ráncolta a megerőltető visszaemlékezéstől.

— Schleppel? — tudakolta.

— Bizony.

— A mumus?

— Bizony.

— Az *én* ajtóm mögött?

— Bizony.

— Miért?

— Mert ez barátságos ajtó.

Motolla odasétált az ajtóhoz, és óvatosan becsukta. Semmi nem volt mögötte, csupán vénséges vakolat, bár úgy képzelte, érez némi légmozgást.

— Most az ágy alatt vagyok, Mr. Alánk — jelentette be Schleppel hangja, igen, az ágy alól. — Nem bánja, ugye?

— Nos, nem. Azt hiszem, nem. De neked nem egy szekrényben kellene lenned valahol? Amikor fiatal voltam, oda szoktak elrejtőzni a mumusok.

— Nehéz megfelelő szekrényt találni, Mr. Alánk.

Motolla sóhajtott egyet. — Rendben. Az ágy alja a tiéd. Helyezd kényelembe magad, vagy akármi.

— Jobb szeretnék visszatérni az ajtó mögötti lappangáshoz, Mr. Alánk, ha magának ez mindegy.

— Ó, rendben van.

— Lenne szíves egy pillanatra lehunyni a szemét?

Motolla engedelmesen behunyta a szemét.

Megint légmozgás támadt.

— Most már kinyithatja, Mr. Alánk.

Motolla kinyitotta a szemét.

— Hű! — ámult Schleppel hangja. — Magának van még fogasa is meg minden e mögött!

Motolla nézte, ahogy az ágytámla végén a sárgarézgombok kicsavarozzák maguk.

Rengés rázta meg a padlót.

— Mi folyik itt, Schleppel? — firtatta.

— Életerő-fölgyülemlés, Mr. Alánk.

— Úgy érted, te *tudod*?

— Hát persze! Hej, azt a mindenit, itt van egy zár meg kilincs meg sárgaréz ajtóvédő lap meg *minden* e mögött…

— Hogy érted azt, hogy életerő-fölgyülemlés?

— …meg a zsanérok, vannak itt tényleg remek fölmenő sarokvasak, sose volt még ilyen ajtóm…

— Schleppel!

— Puszta életerő, Mr. Alánk. Tudja. Az a fajta erő, amit az ember az eleven dolgokban lel? Azt hittem, maguk, varázslók ismerik az ilyesmit.

Motolla Alánk nyitotta száját, hogy valami ilyesmit mondjon „Naná, hogy ismerjük", mielőtt tapintatosan nekilát kifürkészni, mi a fenéről beszél a mumus, aztán rájött, hogy most már nem kell így viselkednie. Ez az, amit tett volna, ha még életben lett volna, ám Reg Patkó kijelentése dacára, ugyancsak nehéz ügy büszkének lenni, ha halott vagy. Egy kis merevség esetleg még megy, de a büszkeség nem.

— Sose hallottam róla — közölte. — Mi végre gyülemlik föl?

— Nem tudom. Nagyon nem illik az évszakhoz. Mostanára oszladozóban kellene legyen — felelte Schleppel.

A padló megint megremegett. Aztán a kilazított padlódeszka, mely korábban Motolla kicsiny vagyonát takarta, reccsent egyet és rügyeket hajtott.

— Hogy érted azt, hogy nem illik az évszakhoz? — kérdezte.

— Tavasszal rengeteg van belőle — válaszolta a hang az ajtó mögül. — Kilöki a nárciszokat a földből meg hasonlók.

— Sose hallottóm róla — jelentette ki Motolla lenyűgözve.

— Azt hittem, maguk, varázslók mindenről mindent tudnak.

Motolla ránézett varázslós kalapjára. A temetés meg alagútásás nem tett jót neki, bár persze több mint egy évszázadnyi viselés után már kezdetben sem volt az haute couture csúcsa.

— Mindig akad valami új megtanulnivaló — szögezte le.

Új hajnal virradt. Ciril, a kakas, ébredezett kakasülőjén.

A fölkrétázott szavak ragyogtak az alig fényben.

Összpontosított.

Nagy levegőt vett.

— Dukuvifúa!

Most, hogy a kurta emlékezőképesség gondja megoldódott, már csak a diszlexia miatt kellett aggódjon.

A magaslati réteken erősen fújt a szél, közelről és erősen sütött a nap. Bill Kapu előre-hátra lépkedett a domboldal sebzett füvén át, akár

egy vetélő zöld szövedéken keresztül.

Azon merengett, vajon érezte-e valaha a szelet és a napsütést korábban. Igen, érezte, minden bizonnyal. De sosem *tapasztalta* úgy, mint most; ahogyan taszigálja a szél, ahogyan melege lesz a naptól. Ahogyan érezheti az Idő múlását.

Ami sodorja magával.

Bátortalan kopogás hallatszott a pajta ajtaja felől.

IGEN?

— Jöjjön le ide, Bill Kapu.

Lemászott a sötétben és óvatosan kinyitotta az ajtót.

Miss Illabets egyik kezével egy gyertyát oltalmazott.

— Hümm — motyogta.

TESSÉK?

— Ha van kedve, átjöhet a házba. Estére. Éjszakára persze nem. Úgy értem, nem szívesen gondolok arra, hogy kend egész este teljesen egyedül van itt, amikor nálam ég a tűz meg minden.

Bill Kapu nem tudott arcról olvasni. Ez olyan képesség, amelyre sosem volt szüksége. Úgy meredt Miss Illabets megkövült, aggodalmas, esedező mosolyára, ahogy egy pávián keresgéli a jelentőséget a rosettai kövön.

KÖSZÖNÖM — mondta.

Az öregasszony futólépésben elmenekül.

Amikor a Halál a házba érkezett, Miss Illabets nem volt a konyhában. A zizegő, kaparászó zajokat követve egy keskeny folyosóra ért, majd átbújt egy alacsony ajtófélfa alatt. Miss Illabets azon túl, egy kis szobában tartózkodott, és négykézláb, lázas igyekezettel éppen tüzet gyújtott.

Kipirultan fölnézett, amikor a Halál udvariasan kopogott a nyitott ajtón.

— Nem nagyon érdemes meggyújtani egy ember kedvéért — motyogta szégyenkező magyarázatképpen. — Üljön le! Készítek magunknak egy kis teát.

Bill Kapu belehajtogatta magát az egyik keskeny székbe a tűz mellett, és körbenézett a szobában.

Szokatlan szoba volt. Akármire is szolgált, az szemlátomást nem a benne lakás volt. Míg a konyha afféle tetővel ellátott külső helyiség volt és a majorban folyó tevékenységek tengelye, ez a szoba semmi másra nem emlékeztetett annyira, mint egy mauzóleumra.

A közhittel ellentétben Bill Kapu nem volt nagyon otthonos a temetési díszletek terén. Rendes körülmények között az elhalálozás nem *sírokban* történik, eltekintve ritka és balszerencsés esetektől. A szabadban, a folyók fenekén, cápákba félúton, hálószobában rengetegszer, igen — sírokban, nem.

Az ő feladata a lélek búzacsírájának elválasztása a halandó test pelyvájától, és ez rendszerint befejeződik jóval a — már ha a dolog lényegét tekintjük — hulladékeltakarítás egy tisztelettudó formájához kapcsolódó bármely rítus előtt.

Ám ez a szoba úgy nézett ki, mint azoknak a királyoknak sírja, akik mindent magukkal akartak vinni.

Bill Kapu térdre tett kézzel ült és nézelődött.

Először is, itt vannak ezek a dísztárgyak. Több teáskanna, mint amennyit lehetségesnek vélne az ember. Porcelánkutyák bámész tekintettel. Különös süteménykínálók. Különféle szobrok és festett tányérok, rajtuk rövid, vidám közlendővel: Ajándék Chirmből, Hosszú Életet és Boldogságot! Ezek teljes demokráciában leptek el minden lapos felületet, így aztán egy igen értékes, antik ezüst gyertyatartó állt egy élénk színű, szájában csontot tartó és a bűnös ostobaság kifejezését viselő porcelánkutya mellett.

A falakat képek borították. Többségüket a sár különböző árnyalataiban festették és életunt teheneket ábrázoltak, amint ködös időben álldogálnak ingoványos pusztán.

Ami azt illeti, a nippek csaknem elrejtették a bútorokat, ám ez nem nagy veszteség. Eltekintve két, a fölgyülemlett hímzett bútorvédő huzatok súlya alatt nyögő széktől, a többi bútornak szemlátomást semmi haszna nem volt, a csecsebecsék alátámasztását kivéve. Mindenütt nyakigláb asztalok álltak. A padlót rétegekben takarták a rongyszőnyegek. Valaki tényleg nagyon szerethetett rongyszőnyeget készíteni. És, mindenek fölött, és mindenek körött, és mindent áthatóan, ott volt a szag.

Végeérhetetlen, unalmas délutánok szaga.

Egy terítő fedte kredencen két faládikó támaszkodott egy nagyobbacska oldalához. Bizonyára ezek a kincsekkel teli híres ládák, gondolta.

Hirtelen tudatosult benne a ketyegés.

A falon egy óra lógott. Valakiben egyszer fölmerült egy baglyot utánzó óra előállításának gondolata, amiről alkalmasint azt hitte, remek ötlet. Amikor meglendült az inga, a bagoly szeme előre-hátra mozgott oly módon, amiről a szórakozásra komolyan kiéhezettek valószínűleg azt hiszik, vicces. Némi idő elteltével a saját szemed is kezdett szolidárisan kilengeni.

Miss Illabets sebbel-lobbal és megrakott tálcával érkezett. Sürgés-forgás következett, miközben az öregasszony elvégezte az alkímiai szertartást: a teakészítést, a lángosok megvajazását, a kekszek elrendezését, a cukorfogó ráakasztását a cukortartóra…

Mindezek végeztén hátradőlt. Aztán, mintha már húsz perce nyugalmi állapotban lett volna, kissé lihegve így trillázott: — Hát… nem barátságos így?

DE IGEN, MISS ILLABETS.

— Manapság nem túl gyakran adódik alkalom a szalon használatára.

NEM.

— Azóta nem, hogy elvesztettem apám.

Egy pillanatig Bill Kapu azon tűnődött, vajon az asszony a szalonban veszítette-e el a néhai Mr. Illabetset. Talán rossz helyen fordult be a díszek közt. Aztán fölidézte magában, hogy az emberek néha fura módon fogalmaznak.

Á!

— Pont azon a széken szokott ülni, amikor a kalendáriumot olvasta.

Bill Kapu az emlékezetében kutatott.

MAGAS FÉRFI — kockáztatta meg — BAJUSSZAL? HIÁNYZOTT A KISUJJA HEGYE A BAL KEZÉN?

Miss Illabets rámeredt a csésze pereme fölött.

— Kend ismerte? — kérdezte.

AZT HISZEM, EGYSZER TALÁLKOZTAM VELE.

— Sose említette kendet — kacsintott Miss Illabets ravaszkásan. — Név szerint biztos nem. Nem Bill Kapuként.

NEM HISZEM, HOGY MEGEMLÍTETT VOLNA — jelentette ki megfontoltan Bill Kapu.

— Teljesen rendben van — nyugtatta meg Miss Illabets. — Mindent tudok erről. Apa is szokott egy kicsit csempészni. Hát, ez nem valami nagy tanya. Nem az, amit megélhetésnek lehetne nevezni. Apa mindig azt mondta, az ember meg kell tegye, amire képes. Gondolom, kend is az ő szakmájában dolgozott. Már figyelem kendet egy ideje. Az volt a kend üzletága is, semmi kétség.

Bill Kapu mélyen elgondolkozott.

ÁLTALÁNOS FUVAROZÁS — közölte végül.

— Igen, ez annak hangzik. Van családja, Bill?

VAN EGY LÁNYOM.

— Az nagyszerű.

SAJNOS, ELVESZTETTÜK A KAPCSOLATOT EGYMÁSSAL.

— Milyen kár! — mondta Miss Illabets, és úgy hallatszott, komolyan gondolja. — Valaha, a régi szép időkben, jókat mulattunk itt. Ez persze akkor volt, amikor még élt a fiúm.

MAGÁNAK VAN EGY FIA? — kérdezte Bili, aki kezdte elveszteni a fonalat.

A nő szúrós pillantást vetett rá.

— Javaslom, hogy gondolkozzék el alaposan a „Miss” szóról — mondta. — Mi komolyan vesszük az ilyesmit ezen a vidéken.

BOCSÁNATOT KÉREK.

— Nem, a neve Rufus volt. Csempész volt, mint apa. Bár nem

annyira ügyes. Ezt el kell ismerjem. Művésziesebb. Tudja, mindenfélét szokott hozni nekem idegenből. Ékszerfélét meg hasonlókat. És el szoktunk menni táncolni. Emlékszem, nagyon mutatós lábikrája volt. Szeretem, ha egy férfinak jó lába van.

Egy darabig a tűzre meredt.

— Tudja… egy nap nem jött többé vissza. Pont mielőtt összeházasodtunk volna. Apa azt mondta, nem lett volna szabad megpróbálnia átjutni a hegyeken olyan közel a télhez, de én tudom, hogy azért akarta, hogy illő ajándékot hozhasson nekem. És egy kis pénzt akart keresni, hogy imponáljon apának, mert apa ellenezte…

Fölvette a piszkavasat és vadabbul piszkálta a tüzet, mint amire az rászolgált.

— *Egyébként*, némelyek azt beszélték, hogy elszökött Mesebelibe vagy Ankh-Morporkba vagy valahova, de én tudom, hogy nem tett volna olyat.

A mélyreható pillantás, amit Bill Kapura vetett, odaszögezte őt a székhez.

— Kendnek mi a véleménye, Bill Kapu? — kérdezte élesen.

A Halál roppant büszke volt magára, hogy kiszúrta a kérdést a kérdésben.

MISS ILLABETS, A HEGYEK TÉLEN NAGYON HÓHÁNYÓAK LEHETNEK.

Az öregasszony megkönnyebbültnek látszott. — Ezt mondtam én is mindig — értett egyet. — És tudja, mit, Bill Kapu? És tudja, hogy mit gondoltam?

NEM, MISS ILLABETS.

— Ahogy mondtam, az esküvőnk előtti nap történt. És aztán az egyik málhás pónija egyedül jött vissza, aztán a férfiak mentek és ott találták a lavinát… és tudja, hogy mit gondoltam? Azt gondoltain, ez nevetséges. Hogy *ostoba*. Rettenetes, nem? Ó, később persze más dolgokat is gondoltam, de az első az volt, hogy a világnak nem lenne szabad úgy viselkednie, mintha valami regény lenne. Hát nem szörnyű ilyet gondolni?

ÉN MAGAM SOSEM HITTEM A DRÁMÁBAN, MISS ILLABETS.

De a nő igazából nem figyelt.

— És azt gondoltam, most azt várja el tőlem az élet, hogy évekig andalogjak a menyasszonyi ruhában és teljesen meghibbanjak. Azt *akarja*, hogy ezt tegyem. Hah! Ó, igen! Szóval a rongyoszsákba tettem a ruhát, és juszt is meghívtunk mindenkit az esküvői ebédre, mert vétek lett volna hagyni kárba menni azokat a jó étkeket.

Ismét rátámadt a tűzre, aztán újabb megawattos pillantást vetett a Halálra.

— Azt hiszem, mindig nagyon fontos, hogy lássuk, mi az, ami tényleg valóságos, és mi az, ami nem. Kend mit gondol?

MISS ILLABETS?

— Igen?

MEGENGEDI, HOGY MEGÁLLÍTSAM AZ ÓRÁT?

Az öregasszony fölpislantott az összegabalyodott tekintetű bagolyra.

— Mi? Ó! Minek?

FÉLEK, HOGY AZ IDEGEIMRE MEGY.

— Nem túl hangos, ugye?

Bill Kapu azt akarta mondani, hogy minden tiktak olyan, mintha vasbotokkal bronzoszlopokat ütnének.

CSAK NAGYON IDEGESÍTŐ, MISS ILLABETS.

— Hát, ha akarja, állítsa meg, én nem bánom. Csak a társaság kedvéért szoktam fölhúzni.

Bill Kapu hálásan föltápászkodott, óvatosan átkelt a nippek rengetegén, és megragadta a fenyőtoboz formájú ingát. A fabagoly rámeredt és a ketyegés megszűnt, legalábbis a közönséges hangtartományban. De a Halálnak nem ment ki a fejéből, hogy máshol az Idő lüktetése mégis folytatódik. Hogyan képesek ezt elviselni az emberek? Beengedik az Időt a házukba, mintha *barát* lenne.

Ismét leült.

Miss Illabets vadul kötögetni kezdett.

A tűz sustorgott a rostélyon.

Bili Kapu hátradőlt a székén és a mennyezetet bámulta.

— A lova jól érzi magát?

TESSÉK?

— A lova. Úgy tűnik, jól érzi magát a réten — noszogatta Miss Illabets.

Ó! IGEN.

— Úgy szaladgál, mintha sosem látott volna füvet korábban.

SZERETI A FÜVET.

— És kend szereti az állatokat. Látom én azt.

Bill Kapu bólintott. Sosem túl bőséges társalgási témáinak tartaléka teljesen elapadt.

A következő két órában némán üldögélt, keze a szék karfáját szorította, míg Miss Illabets be nem jelentette, hogy most megy lefeküdni. Akkor visszaballagott a pajtába és elaludt.

Bill Kapu nem volt tudatában, hogy az közeleg. Ám egyszerre csak ott lebegett, szürke alak a pajta sötétjében.

Valamiképpen megkaparintotta az arany időmérőt.

Az alak azt mondta neki: Bill Kapu, tévedés történt.

Az üveg darabokra tört. Finom arany másodpercek csillantak a levegőben egy pillanatra, aztán leülepedtek.

Az alak azt mondta neki: Menj vissza! Dolgod van. *Tévedés történt.*

Az alak elenyészett.

Bill Kapu bólintott. Persze, hogy tévedés történt. A vak is láthatja, hogy tévedés történt. Ő mindvégig tudta, hogy tévedés történt.

Sarokba lökte a kezeslábast és fölvette az abszolút sötétből szőtt köntöst.

Nos, mindenestre tapasztalat volt. És, el kellett ismerje, olyan, amit nem szeretne újra átélni. Úgy érezte, mintha roppant súlyt távolítottak volna el róla.

Tényleg ilyen érzés életben lenni? A téged magával vonszoló sötétség érzete?

Hogyan képesek az emberek ezzel együtt élni? És mégis megteszik, mi több, úgy látszik, örömük lelik benne, amikor nyilvánvaló, hogy az egyetlen értelmes cselekvés a kétségbe esés. Hihetetlen. Azt érezni, hogy parányi, eleven lény vagy, a sötétség két szirtje közé ékelve. Hogyan képesek elviselni, hogy életben vannak?

Nyilván ez olyasmi, amire születni kell.

A Halál fölnyergelte lovát és kilovagolt, át a földek fölött. A búza messze lenn hullámzott, akár a tenger. Miss Illabetsnek majd találnia kell valaki mást, aki segít neki betakarítani a termést.

Ez fura. Ez valami érzelmet ébreszt. Sajnálkozás? Az lenne? De az Bill Kapu érzelme és Bill Kapu… halott. Sohasem is élt. Ő már megint a régi énje, biztonságban ott, ahol nincsenek érzelmek és nincs sajnálat.

Soha semmi sajnálkozás.

És most a dolgozószobájában van, ami különös, mert nem tud visszaemlékezni arra, hogy került oda. Egyik percben lóháton, a másikban a dolgozószobában, a nyilvántartásokkal és időmérőkkel és eszközökkel.

És a szoba nagyobb, mint amire emlékezett. A falak a látómezeje szélén lapulnak.

Ez Bill Kapu műve. Persze, a szoba Bill Kapu szemében nagynak látszana és alighanem még mindig megmaradt egy darabka belőle. Az a helyes eljárás, ha elfoglalja magát. Beleveti magát a munkájába.

Már állt is néhány életfogytmérő az íróasztalán. Nem emlékezett, hogy odatette volna őket, de ez nem számít, az a fontos, hogy végezze a dolgát…

Fölemelte a legközelebbit és elolvasta a nevet.

— Bukkufikúó!

Miss Illabets fölült az ágyában. Az ébrenlét peremén más zajt is hallott, azt, ami előzőleg a kakast is fölébresztette.

Addig piszmogott a gyufával, míg sikerült meggyújtania egy gyertyát, aztán az ágy alatt tapogatott és az ujjai rátaláltak a vadászkés markolatára, amelyet a néhai Mr. Illabets sokszor vett

igénybe üzleti útjain a hegyeken átkelőben.

Az öregasszony lesietett a nyikorgó lépcsőn, ki a hajnal hűsébe.

Tétovázott a pajta ajtajánál, aztán csak annyira nyitotta ki, hogy épp becsusszanhasson.

— Mr. Kapu?

Zizegés hallatszott a szénából, aztán csupán éber csönd.

MISS ILLABETS?

— Kend kiáltott? Biztos vagyok benne, hogy hallottam, amint valaki a nevem kiabálja.

Újabb zizegés után Bill Kapu feje előbukkant a szénapadlás pereme fölött.

MISS ILLABETS?

— Igen. Mért, kit várt? Jól van?

ÖÖÖ. IGEN. IGEN, AZT HISZEM.

— Biztos benne, hogy jól van? Fölébresztette Cirilt.

IGEN. IGEN. CSAK EGY… AZT HITTEM, HOGY… IGEN.

A nő elfújta a gyertyát. Már elég hajnal előtti fény szivárgott be ahhoz, hogy lásson.

— Hát, ha kend biztos benne… Most, hogy úgyis fönnvagyok, föl is tehetem a zabkását.

Bill Kapu visszafeküdt a szénába, míg úgy nem érezte, már bízhat abban, hogy a lába elbírja, akkor lemászott és az udvaron keresztül a házhoz támolygott.

Nem szólt semmit, miközben Miss lllabets zabkását mert egy tálba elé, és elárasztotta azt tejszínnel. Végül nem bírta tovább tartóztatni magát. Nem tudta, hogyan tegye föl a kérdéseket, de tényleg nagy szüksége volt a válaszokra.

MISS ILLABETS?

— Igen?

MI AZ… ÉJSZAKA… AMIKOR LÁTNI LEHET DOLGOKAT, DE AZOK NEM VALÓSÁGOS DOLGOK?

A nő állt, egyik kezében a zabkásás fazék, a másikban a merőkanál.

— Az álmokra gondol? — kérdezte.

EZ LENNE AZ ÁLMODÁS?

— Kend nem szokott álmodni? Azt hittem, mindenki álmodik.

OLYASMIKRŐL, AMIK MEG FOGNAK TÖRTÉNNI?

— Az az előérzet, az bizony. Én magam sosem hittem benne. Csak nem akarja azt mondani kend, hogy nem tudja; mi az álom?

NEM. NEM. DEHOGYIS.

— Mi aggasztja, Bill?

HIRTELEN FÖLFOGTAM, HOGY MEG FOGOK HALNI.

Az asszony elgondolkozva nézett rá.

— Hát, mindenki más is — szögezte le. — És ez volt az, amiről

álmodott, igaz? Mindenkivel előfordul ilyesmi néha. Én nem aggódnék a kend helyében. A legjobb, amit tehet, ha elfoglalja magát és teszvesz vidáman, én már csak azt mondom.

DE MEG FOGOK SZŰNNI!

— Ó, nem is tudom — jelentette ki Miss Illabets. — Az egész azon múlik szerintem, hogy milyen életet élt.

TESSÉK?

— Kend vallásos ember?

ÚGY ÉRTI, HOGY AZ TÖRTÉNIK AZ EMBERREL, AMIKOR MEGHAL, AMIT HISZ, HOGY TÖRTÉNNI FOG?

— Szép is lenne, ha így történne, nem? — közölte az asszony vígan.

DE, TUDJA, ÉN TISZTÁBAN VAGYOK VELE, HOGY *MIBEN* HISZEK. ÉN NEM HISZEK… SEMMIBEN.

— Ejnye, de *komorak* vagyunk ma reggel — nehezményezte Miss Illabets. — A legjobb, amit most azonnal megtehet, az, ha szépen megeszi azt a zabkását. Jót fog tenni kendnek. Azt mondják, egészségesebbé teszi a csontokat.

Bili Kapu lepillantott a tálra.

KAPHATOK MÉG EGY KICSIT?

Bill Kapu faaprítással töltötte a délelőttöt. Az kellemesen egyhangú munka.

Kifáradni. Az a fontos. Biztos aludt a múlt éjszaka előtt is, de olyan fáradt lehetett, hogy nem álmodott semmit. És eltökélte, hogy nem fog többé álmodni. A fejsze óraműként emelkedett föl és csapott le a fahasábokra.

Nem! Nem óraműként!

Mikor bement, a tűzhelyen több fazék rotyogott.

ÉTVÁGYGERJESZTŐ ILLATA VAN — jegyezte meg jószántából Bill. Odanyúlt az egyik föl-le billegő fazékfedőért. Miss Illabets megpördült.

— Ne nyúljon hozzá! Nem hiányzik kendnek az a kotyvalék! A patkányoknak készült.

A PATKÁNYOK NEM MAGUK TÁPLÁLKOZNAK?

— Dehogynem, erre mérget vehet! Pontosan emiatt fogunk adni nekik egy kis extra valamit betakarítás előtt. Néhány csöpp ebből a lyukak köré és… nincsenek többé patkányok.

Beletelt némi időbe, amíg világosság gyúlt Bill Kapu agyában, ám amikor ez megtörtént, olyan volt, mint a szupernóvák párzása.

EZ MÉREG?

— Spiklikivonat, elkeverve zabkásával. Sosem vall kudarcot.

ÉS ŐK MEGHALNAK?

— Nyomban. Azonnal földobják a talpuk. Mi kenyeret és sajtot eszünk — tette hozzá. — Eszembe' sincs kétszer is nagyot főzni egy

nap, és este csirke lesz. Apropó csirke, ami azt illeti… jöjjék kend…

Levett egy hentesbárdot a tartóról és kiment az udvarra. Ciril, a kakas gyanakodva méregette az asszonyt a szemétdomb tetejéről. Kövér és meglehetősen idős tyúkokból álló háreme, amely eddig a port kapirgálta, dülöngélve megindult Miss Illabets irányába, a tyúkok szokásos elszakadt-bugyigumi futásával. Az öregasszony gyorsan lenyúlt és fölkapott egyet.

Az fényes, ostoba szemmel meredt Bill Kapura.

— Tudja kend, hogyan kell megkopasztani egy csirkét? — firtatta Miss Illabets.

Bill róla a tyúkra kapta tekintetét.

DE HÁT MI ETETJÜK ŐKET — tiltakozott kétségbeesetten.

— Úgy van. És aztán ők táplálnak minket. Ez már hónapok óta nem tojik. Így megy ez a csirkevilágban. Mr. Illabets szokta volt kitekerni a nyakuk, de én sose voltam arra képes; a bárd mocskos munka és utána még szaladnak körbe-körbe egy kicsit, de attól még igenis holtak és ezt tudják is.

Bill Kapu fontolgatta választási lehetőségeit. A csirke egyik mélyen ülő, apró szemét rászögezte. A csirkék sokkal butábbak az embereknél és nincs nekik kifinomult mentális szűrőjük, amely megakadályozná őket abban, hogy azt lássák, ami ténylegesen ott van. A csirke pontosan tudta, hol van és ki néz rá.

A Halál megnézte a jószág rövid és egyszerű életét és látta az utolsó néhány másodpercet eliramlani.

Még sosem ölt meg senkit. Elvette az életet, ám csak akkor, amikor már véget ért. A lopás illetve a talált tárgy megtartása között *van* különbség.

NEM HENTESBÁRDDAL — jegyezte meg kimerülten. — ADJA IDE A CSIRKÉT!

Egy pillanatra hátat fordított, aztán átnyújtotta az ernyedt testet Miss Illabetsnek.

— Derék munka — mondta az asszony és visszatért a konyhába.

Bill Kapu érezte magán Ciril vádló tekintetét.

Kinyitotta a kezét. Egy aprócska fénypötty lebegett a tenyere fölött.

Gyöngéden ráfújt és az elenyészett.

Ebéd után mindenütt elhelyezték a patkánymérget. A Halál gyilkosnak érezte magát.

Tömérdek patkány pusztult el.

Odalent a pajta alatti járatokban — a legmélyebben, amelyet rég elfeledett őspatkányok vájtak hajdanában — valami megjelent a sötétségben.

Úgy tűnt, gondot okoz neki annak eldöntése, milyen alakot öltsön.

Rendkívül gyanús sajtdarabként kezdte. Ez láthatólag nem vált be.

Aztán kipróbált valamit, ami roppantul hasonlított egy kicsiny, éhes terrierre. Ezt szintén elvetette.

Egy pillanatra acél fogazatú csapda lett. Ez nyilvánvalóan nem felelt meg.

Új ötleteket keresett és legnagyobb meglepetésére simán érkezett is egy, mintha egyáltalán semekkora távolságot se kellett volna megtennie. Nem annyira alak, mint inkább egy alak emléke.

Kipróbálta és úgy találta, hogy noha korántsem illik a munkához, valami mélységesen kielégítő módon ez az egyetlen alak, amit voltaképp magára ölthet.

Azzal nekilátott dolgozni.

Azon az estén a férfiak nyilazást gyakoroltak a gyepen a falu közepén. Bill Kapu elővigyázatosan gondoskodott helyi hírnevéről mint a legrosszabb íjász az íjászat teljes történetében; senkiben sem merült föl, hogy — magától értetődően — a mögötte álló bámészkodók kalapján átlőni a nyilakat sokkal nagyobb ügyességet kíván, mint pusztán átlődözni egy mindössze százötven lábra álló, meglehetősen nagy céltáblán.

Elképesztő, milyen sok barátra tehetsz szert azzal, ha rosszul csinálod a dolgokat, föltéve, hogy elég rosszul csinálod a nevetségessé váláshoz.

Így hát megengedték neki, hogy odaülhessen a padra a kocsma mellett, együtt az öregekkel.

A szomszédban szikrák pattogtak a falu kovácsműhelyének kéményéből és fölkacskaringóztak a szürkületbe. Bősz kalapálás hallatszott ki a zárt ajtók mögül. Bill Kapu eltűnődött, vajon miért van mindig csukva a kovácsműhely. A legtöbb kovács nyitott ajtó mellett dolgozik, hogy a hámor nem hivatalos falusi gyűlésteremmé válhasson. Ez a kovács azonban hévvel űzi a munkáját…

— Helló, csontosváz!

A Halál megpördült.

A ház apró gyermeke a legáthatóbb tekintettel meredt rá, amit valaha is látott.

— Te csontosváz vagy, ugye? — érdeklődött a kislány. — Tudom én azt, a csontok miatt.

TÉVEDSZ, APRÓ GYERMEK.

— De az vagy! Az emberek csontosvázzá válnak, amikor halottak. Nem volna szabad nekik utána mászkálniuk.

HA. HA. HA. HOGY MIKET NEM MOND EZ A GYERMEK.

— Akkor te miért járkálsz?

Bill Kapu a vénekre sandított. Úgy tűnt, leköti őket a sport.

TUDOD MIT — szólalt meg kétségbeesetten —, HA ELMÉSZ, ADOK NEKED EGY FÉL GARAST.

— Van nekem egy csontosváz álarcom akkorra, amikor megyünk csíny-vagy-ajándékozni Mindenhájjalkentek Este — közölte a leányka. — Papírból csinálták. Olyankor kapsz mindenféle édességet.

Bill Kapu elkövette azt a hibát, amit már emberek milliói próbáltak meg kisgyermekekkel némileg hasonló helyzetben. Érveléshez folyamodott.

FIGYELJ — kezdte —, HA TÉNYLEG CSONTVÁZ LENNÉK, KIS LEÁNY, BIZTOS VAGYOK BENNE, HOGY EZEK AZ IDŐS ÚRIEMBEREK ITT SZÓVÁ TETTÉK VOLNA A DOLGOT.

A kislány méregette a pad másik végén üldögélő véneket.

— Ők már amúgy is csaknem csontosvázak — állapította meg. — Nem hinném, hogy szeretnének látni még egyet.

A Halál föladta.

KÉNYTELEN VAGYOK ELISMERNI, HOGY EBBEN IGAZAD VAN.

— Miért nem esel szét darabokra?

NEM TUDOM. SOSEM SZOKTAM.

— Láttam már madarak meg izék csontosvázát és azok szétesnek darabokra.

TALÁN AZÉRT, MERT AZOK OLYASMIK, AMIK *VOLTAK*, MÍG ELLENBEN ÉN EZ *VAGYOK*.

— A patikusnak, aki odaát Csamburdiban orvosságokat készít, van egy csontosváza egy kampón, csupa drót, hogy összetartsa a csontokat — mesélte a gyermek annak arckifejezésével, aki szorgos kutatással szerzett, lényeges információt ad tovább.

NEKEM NINCSENEK DRÓTJAIM.

— Különbség van az eleven meg a halott csontosvázak között?

IGEN.

— Akkor neki egy halott csontosváza van, ugye?

IGEN.

— Olyan, amiben volt valaki?

IGEN.

— Ör. Boá!

A gyermek egy darabig a messzi tájra meredt, aztán megszólalt: — Új zoknim van.

IGEN?

— Megnézheted, ha akarod.

Előbújt egy piszkos lábacska megtekintés céljára.

NAHÁT, NAHÁT. MEGÁLL AZ ÉSZ. ÚJ ZOKNI.

— A mamám kötötte birkából.

MI A SZÖSZ.

A láthatár újabb szemügyrevételezésben részesült.

— Tudod — szólt a gyermek —, tudod… péntek van.

IGEN.

— Találtam egy kanalat.

Bill Kapu azon kapta magát, hogy várakozóan figyel. Nem volt számára ismerős az olyan ember, akinek figyelemterjedelme három másodpercnél rövidebb.

— Te Miss Illabetsnél dolgozol?

IGEN.

— Apukám azt mondja, hogy alaposan föltetted a lábad az asztalra nála.

Bill Kapu nem tudott erre mit válaszolni, mert fogalma sem volt, mit jelent. Egyike volt annak a rengeteg, kerek perec, emberi kijelentésnek, amelyek valójában csak álcái valami sokkal nehezebben megfoghatónak, amit gyakran csupán a hangszín vagy egy pillantás fejez ki, de a gyermek egyiket sem alkalmazta.

— Apukám azt mondja, hogy a néninek kincsesládái vannak.

CSAK NEM?

— Nekem van két garasom.

NOCSAK.

— Saci!

Mindketten fölnéztek, amikor Mrs. Lifton megjelent a küszöbön.

— Ideje lefeküdnöd. Hagyd abba Mr. Kapu nyaggatását!

Ó, BIZTOSÍTHATOM, HOGY A KISLÁNY NEM…

— Mondj szépen jóccakát, most rögtön!

— Hogyan alszanak a csontosvázak? Nem tudják behunyni a szemük, mert…

A Halál hallotta a hangjuk elhalkulva kiszűrődni a kocsmából.

— Nem szabad Mr. Kaput így nevezned csak mert… ő… nagyon… ő nagyon sovány…

— De ez oké. Ő nem a halott fajta.

Mrs. Lifton hangjában érezhető volt az olyanok szokásos, aggodalmas hanghordozása, akik képtelenek maguk rávenni, hogy higgyenek a szemüknek. — Talán csak nemrég nagyon beteg volt.

— Szerintem nagyjából annyira volt beteg, hogy jobban már nem is lehet.

Bill Kapu elmerengve sétált hazafelé.

Égett a fény a tanyaház konyhájában, mégis egyenest a pajtába ment, fölmászott a létrán a szénapadlásra, és lefeküdt.

Elkerülheti az álmodást, de nem menekülhet az emlékezéstől.

A Halál a sötétségbe meredt.

Egy idő múlva meghallotta a lábdobogást. Megfordult.

Sápadt, patkány formájú szellemek áradata szökdécselt végig a tetőgerendán a feje fölött, elhalványulva futás közben, így hát hamarosan nem maradt más, csak a futás hangja.

Őket egy… alak követte.

Körülbelül hat hüvelyk magas volt. Fekete köntöst viselt. Apró kaszát tartott egyik csontmancsában. A homályos csuklyából kikukucskált egy csontfehér orr, merev, szürke bajusszal.

Bill Kapu odanyúlt és fölvette. Az nem állt ellen, hanem fölegyenesedett a tenyerén és mustrálgatta, akár egyik profi a másikat.

Bill Kapu megkérdezte: — ÉS TE LENNÉL…?

A Patkányok Halála bólintott.

CIN.

EMLÉKSZEM ARRA — mondta Bill Kapu —, AMIKOR A RÉSZEM VOLTÁL.

A Patkányok Halála ismét cincogott.

Bill Kapu kotorászott kezeslábasa zsebeiben. Korábban odadugta ebédje egy részét. Á, igen.

GONDOLOM — mondta —, ÖLNI TUDNÁL EGY DARABKA SAJTÉRT?

A Patkányok Halála kegyesen elfogadta.

Bill Kapunak eszébe jutott, hogy egyszer — egyetlenegyszer — meglátogatott egy öregemben, aki egész életét tömlöcbe zárva töltötte egy toronyban valami állítólagos bűn vagy hasonló miatt, és kismadarakat szelídített társaságnak életfogytiglani rabsága alatt. Azok odapiszkoltak az ágyára és megették az ételét, de ő tűrte és mosolygott, amikor ki-be röpködtek a magas, rácsos ablakokon. A Halál akkor eltöprengett, miért csinál bárki is ilyesmit.

NEM TARTALAK FÖL — jelentette ki. — GONDOLOM, VANNAK TEENDŐID, ELINTÉZENDŐ PATKÁNYAID. TUDOM, HOGY VAN EZ.

És most megértette.

Visszatette az apró alakot a gerendára, és elhevert a szénában.

UGORJ BE BÁRMIKOR, HA ERRE JÁRSZ!

Bill Kapu megint a sötétségbe meredt.

Alvás. Érezte, hogy megint itt ólálkodik. Alvás, tömérdek álommal.

Feküdt a sötétben és fölvette a harcot.

Miss Illabets kiáltozása függőlegesbe rándította és, pillanatnyi megkönnyebbülésére, folytatódott tovább.

A pajta ajtaja döndülve kivágódott.

— Bill! Gyorsan jöjjék le!

A Halál a létrára lendítette lábát.

Ml TÖRTÉNT, MISS ILLABETS?

— Valami ég!

Átrohantak az udvaron, ki az útra. A falu fölött az égbolt vöröslött.

— Gyerünk már!

DE EZ NEM A MI TÜZÜNK.

— Hamarosan mindenkié lesz! Őrülten terjed a zsúpon!

Odaértek a városi főtér silány pótlékára. A kocsma már teljesen lángban állt, a zsúp milliónyi, kavargó szikrát bömbölt a csillagok felé.

— Nézze, hogy áll ott mindenki! — acsarogta Miss Illabets. — Ott a szivattyú, mindenhol akad vödör, miért nem *gondolkoznak* a népek?

Kevéssel arrébb dulakodás zajlott, mert két vendége megpróbálta meggátolni Liftont abban, hogy az épületbe rontson. A kocsmáros ordított velük.

— A kislány még odabent van — szólalt meg Miss Illabets. — Ezt mondta?

IGEN.

Lángok függönyöztek minden emeleti ablakot.

— Kell legyen valami megoldás — jelentette ki Miss Illabets. — Esetleg kereshetnénk egy létrát…

NEM SZABAD MEGTENNÜNK.

— Mi? Meg kell próbáljuk! Nem hagyhatunk embereket ott benn!

MAGA NEM ÉRTI! — folytatta Bill Kapu. — A BELEKONTÁRKODÁS EGYETLEN EGYÉN SORSÁBA ELPUSZTÍTHATJA AZ EGÉSZ VILÁGOT.

Miss Illabets úgy nézett rá, mintha Bill megtébolyodott volna.

— Miféle zagyvaság ez?

ÚGY ÉRTEM, HOGY MINDENKI SZÁMÁRA VAN EGY IDŐPONT, AMIKOR ÜTÖTT AZ ÓRÁJA.

Az asszony rámeredt. Aztán hátralendítette a kezét és csattanósan pofon ütötte.

A Halál keményebbnek bizonyult a vártnál. Miss Illabets fölsikoltott és szopogatni kezdte a kézfejét.

— Még *ma éjjel* eltakarodik a tanyámról, Mr. Bill Kapu — morogta. — Megértette? — Azzal sarkon fordult és a szivattyú felé szaladt.

Némelyik férfi hosszú kampókat hozott, hogy lecibálják az égő zsúpot a tetőről. Miss Illabets megszervezte, hogy egy csapat létrát támasszon az egyik hálószobaablakhoz, de mire rábeszéltek egy férfit, hogy fölmásszon rajta egy nedves pokróc gőzölgő védelmében, a létra vége már izzott.

Bill Kapu a lángokat szemlélte.

Benyúlt a zsebébe és előhúzta az arany időmérőt. A tűz fénye vörösen csillogott az üvegen. Megint eltette.

A tető egy része beroskadt.

CIN.

Bill Kapu lepillantott. Egy pöttöm, köntösbe bújt alak masírozott el a lába között és peckesen belépett a lángoló ajtón.

Valaki üvöltött valamit pálinkás hordókról.

Bill Kapu visszanyúlt a zsebébe és ismét elővette az időmérőt.

Annak sziszegését elnyomta a lángok bömbölése. A jövő a múltba pergett, és sokkal több múlt volt, mint jövő, de ő azon a tényen ütődött meg leginkább, hogy amin állandóan keresztüláramlik, az a *jelen*.

Gondosan visszatette a helyére.

A Halál tudta, hogy a belekontárkodás egyetlen egyén sorsába elpusztíthatja az egész világot. Tisztában volt ezzel. Ez a tudás belé volt építve.

Ám Bill Kapu számára, döbbent rá, ez az egész csak lótúró.

Ó, A FRANCBA! — sóhajtotta.

Azzal beballagott a tűzbe.

— Hümm. Én vagyok az, Könyvtáros — közölte Motolla, megpróbálva bekiabálni a kulcslyukon. — Motolla Alánk!

További dörömböléssel próbálkozott.

— Miért nem akar felelni?

— Nem tudom — szólt egy hang mögüle.

— Schleppel?

— Igen, Mr. Alánk.

— Miért vagy folyton mögöttem?

— Muszáj valami mögött lennem, Mr. Alánk. Pontosan ez a mumusság lényege.

— Könyvtáros? — mondta Motolla, még mindig dörömbölve.

— Úúúk.

— Miért nem engedsz be?

— Úúúk.

— De utána kell néznem valaminek.

— Úúúk úúúk!

— Nos, valóban. Az vagyok. És annak ehhez mi köze?

— Úúúk!

— Ez… ez nem méltányos!

— Mit mondott, Mr. Alánk?

— Nem akar beengedni, mert halott vagyok!

— Hát ez jellemző. Tudja, pontosan ez az, amiről Reg Patkó folyton szónokol.

— Van valaki más, aki tud valamit az életerőről?

— Hát, még mindig ott van Mrs. Kuglof, gondolom. De ő egy kicsit fura.

— Ki az a Mrs. Kuglof? — Aztán Motolla rádöbbent, hogy mit is mondott épp Schleppel. — Különben is, te mumus vagy.

— Sosem hallott Mrs. Kuglofról?

— Nem.

— Nem hiszem, hogy őt érdekelné a mágia… Különben is, Mr. Patkó azt mondja, nem szabad beszélnünk vele. Az a nő kihasználja a

halottakat, azt mondja.

— Hogyan?

— Mrs. Kuglóf médium. Vagyis inkább kicsi.

— Tényleg? Na jó, menjünk és látogassuk meg! És… Schleppel?

— Igen?

— Eléggé vérfagyasztó azt érezni, hogy egyfolytában mögöttem állsz.

— Nagyon fölzaklat, ha nem vagyok valami mögött, Mr. Alánk.

— Nem tudnál valami más mögött lappangani?

— Mit javasol, Mr. Alánk?

Motolla eltöprengett ezen. — Igen, ez lehet, hogy bejön — jegyezte meg halkan —, már ha tudok keríteni egy csavarhúzót.

Modo, a kertész térden állva takargatta be a dáliákat, amikor meghallotta az ütemes recsegést és puffanást maga mögött, amit például az kelthet, ha valaki nehéz tárgyat próbál mozgatni.

Odafordította fejét.

— 'Estét, Mr. Alánk! Látom, még mindig halott.

— 'Estét, Modo! Nagyon megszépült a kert a keze alatt.

— Valaki egy ajtót hurcol maga mögött, Mr. Alánk.

— Igen, tudom.

Az ajtó óvatosan oldalgott előre az ösvényen. Amikor elhaladt Modo mellett, nehézkesen megpördült, mintha az, aki cipelte, megpróbált volna olyannyira mögötte maradni, amennyire csak lehetséges.

— Ez afféle biztonsági ajtó — jelentette ki Motolla.

Elhallgatott. Valami nem stimmelt. Nem igazán tudott rájönni, mi az, de hirtelen rengeteg nem stimmelés volt körülötte, mint amikor az ember egy hamis hangot hall a zenekarban. Megvizsgálta a látványt maga előtt.

— Mi az az izé, amibe beleteszi a gyomokat? — kérdezte.

Modo odapillantott a holmira maga mellett.

— Klassz, mi? — mondta. — A trágyadomboknál találtam. A talicskám szétesett, és fölnéztem, és ott…

— Még sose láttam ehhez hasonlót — állította Motolla. — Ugyan, ki akarna egy nagy kosarat drótból? És azok a kerekek nem tűnnek eléggé nagynak.

— De jól gurul, ha az ember a fogantyúval löki előre — jelentette ki Modo. — Nagyon meglep, hogy valaki ki akarja ezt dobni. Miért akarna bárki is kidobni valami ilyesmit, Mr. Alánk?

Motolla a bevásárlókocsira meredt. Nem szabadulhatott attól az érzéstől, hogy az őt figyeli.

Hallotta saját magát így szólni: — Talán magától került ide.

— Úgy van, Mr. Alánk! Egy kis békességre vágyott, gondolom! —

rikkantotta Modo. — Maga igazán nagy imposztor!

— Igen — értett egyet Motolla boldogtalanul. — Eléggé úgy néz ki.

Kilépett a városba, tudatában a recsegő és puffanó ajtónak a háta mögött.

Ha valaki egy hónappal ezelőtt azt mondta volna nekem, gondolta, hogy néhány nappal a halálom után az úton fogok sétálni sarkamban egy szégyenlős, ajtó mögé rejtőzködő mumussal… hát, kinevettem volna.

Nem, dehogy. Azt mondtam volna „he?” és „mi?” és „beszélj hangosabban!” és különben sem értettem volna meg.

Mellette valaki fölugatott.

Egy kutya fürkészte. Rendkívül nagy kutya volt. Valójában az egyetlen ok, ami miatt kutyának lehet nevezni, és nem farkasnak, az, hogy mindenki tudja, a városokban nincsenek farkasok.

Az állat kacsintott. Motolla azt gondolta: tegnap éjjel nem volt telihold.

— Lupin? — kockáztatta meg.

A kutya bólintott.

— Tudsz beszélni?

A kutya megrázta a fejét.

— Akkor most mit fogsz csinálni?

Lupin vállat vont.

— Akarsz velem jönni?

Újabb vállrándítás következett, amely csaknem hangot adott a gondolatnak: — Miért ne? Mi más teendőm van?

Ha valaki egy hónappal ezelőtt azt mondta volna nekem, gondolta Motolla, hogy néhány nappal a halálom után az úton fogok sétálni sarkamban egy szégyenlős, ajtó mögé rejtőzködő mumussal, ráadásul valami negatív vérfarkasfélének társaságában… hát, valószínűleg kinevettem *volna*. Na persze, csak miután néhányszor elismételték. Jó hangosan.

A Patkányok Halála nyakon csípte az utolsót klienseiből, akik közül sokan a zsúpban tartózkodtak, és előresietve mutatta az utat a lángokon át oda, akárhol legyen is, ahová a jó patkányok jutnak.

Meglepődött, amikor elhaladt egy égő alak mellett, aki utat tört a beroskadt gerendák és omladozó padlódeszkák fehéren izzó összevisszaságán keresztül. Az alak, amikor föllépett a parázsló lépcsőre, kivett valamit ruházata elszenesedő maradványából és gondosan a foga közt tartotta.

A Patkányok Halála nem várt, hogy lássa, ezután mi fog történni. Míg bizonyos szempontból ugyanolyan ősöreg volt, mint az első előpatkány, ugyanakkor még egy napja sem létezett, és Halálként még

csak tapogatózott, és föltehetőleg tudta, hogy a mély, dübörgő zaj, amitől rezeg az épület, a hordókban forrni kezdő pálinka hangja.

És a lényeges tudnivaló a forró pálinkáról az, hogy nem forr sokáig.

A tűzgolyó fél mérfölddel odébb vetette a kocsma darabkáit. Fehér-forró lángok csaptak elő a lyukakból, ahol korábban ajtók és ablakok álltak. A falak szétrobbantak. Égő szarufák zúgtak el a fejek fölött. Némelyik a szomszédos tetőkbe temetkezett, további tüzeket támasztva.

Ami megmaradt, csupán könnyfakasztó izzás volt.

És aztán kicsiny árnyéktócsák az izzásban.

Azok mozogtak és összefolytak és kialakították egy magas alak formáját, amint előrelépdel, maga előtt cipelve valamit.

Áthaladt a megperzselt tömegen és a tanyához vezető hűvös, sötét úton vánszorgott. Az emberek összeszedték maguk és követték, úgy haladva a homályban, akár egy sötét üstökös csóvája.

Bill Kapu megmászta a Miss Illabets hálószobájához vezető lépcsőt és az ágyra fektette a gyermeket.

AZT MONDTA A KISLÁNY, HOGY VAN VALAHOL A KÖZELBEN EGY PATIKUS.

Miss Illabets átfurakodott a lépcső tetején álló sokadalmon.

— Van egy Csamburdiban — felelte. — De van egy boszorkány arra Lancre felé.

CSAK SEMMI BOSZORKÁNY. CSAK SEMMI MÁGIA. KÜLDESSEN A PATIKUSÉRT. ÉS MINDENKI MÁS MENJEN INNEN.

Ez nem javaslat volt. Még csak nem is parancs. Csak egyszerűen egy visszautasíthatatlan kijelentés.

Miss Illabets sovány karjával hadonászott az emberek irányába.

— Gyerünk, vége az egésznek! Sicc! Mindnyájan a hálószobámban vannak! Gyerünk, menjenek kifelé!

— Hogyan csinálta a fickó? — kérdezte valaki a tömeg hátsó soraiból. — Senki sem juthatott ki onnan élve! Láttuk, hogy az egész fölrobbant!

Bill Kapu lassan odafordult.

ELREJTŐZTÜNK — válaszolta, — A PINCÉBEN.

— Tessék! Érti? — mondta Miss Illabets. — A pincében. Logikus.

— De a kocsmának nincs is… — kezdte a kételkedő és elhallgatott. Bill Kapu szúrósan meredt rá.

— A pincében — helyesbített a kétkedő. — Aha. Jól van. Okos!

— *Nagyon* okos — hangsúlyozta Miss Illabets. — És most mozgás kifelé, az egész banda!

A Halál hallotta, hogy lehessegeti őket a lépcsőn, ki az éjszakába. Az ajtó becsapódott. Nem hallotta, amikor az asszony visszajött a

lépcsőn egy lavór hidegvízzel és egy törlőkendővel. Miss Illabets is tudott halkan lépdelni, ha úgy hozta a kedve.

Az öregasszony bejött és becsukta maga mögött az ajtót.

— A szülei majd látni akarják — szögezte le. — Az anyja elájult és Öles Henry a malomból leütötte az apját, amikor az megpróbált a lángok közé rohanni, de hamarosan itt lesznek.

Lehajolt és végigsimított a törlőkendővel a kislány homlokán.

— Hol volt a gyerek?

ELBÚJT EGY SZEKRÉNYBEN.

— A tűz elől?

Bill Kapu vállat vont.

— Meg vagyok döbbenve, hogy kend képes volt bárkit is megtalálni abban a hőségben meg füstben — jelentette ki az asszony.

GONDOLOM, MAGA KUNSZTNAK NEVEZNÉ.

— És egyetlen égésnyom sincs rajta.

Bill Kapu figyelmen kívül hagyta a nő hangjában megbújó kérdést.

ELKÜLDÖTT VALAKIT A PATIKUSÉRT?

— Igen.

A PATIKUSNAK TILOS BÁRMIT IS ELVENNIE.

— Hogy érti kend?

MARADJON ITT, AMIKOR MEGÉRKEZIK. SEMMIT SEM SZABAD KIVINNI EBBŐL A SZOBÁBÓL.

— Ez butaság. Miért vinne el bármit is? Mit akarna elvenni?

EZ NAGYON FONTOS. ÉS MOST EL KELL MENNEM.

— Hová megy?

A PAJTÁBA. VANNAK DOLGOK, AMIKET MEG KELL TENNEM. LEHET, HOGY MÁR NINCS SOK IDŐ.

Miss Illabets a kis alakot bámulta az ágyon. Nem érzett biztos talajt a lába alatt és nem tehetett mást, mint hogy tapossa a vizet.

— De pont úgy néz ki, mintha aludna — motyogta tehetetlenül. — Mi a baja?

Bill Kapu megtorpant a lépcső tetejénél.

KÖLCSÖNVETT IDŐN ÉL — válaszolta.

Volt egy régi kovácsműhely a pajta mögött. Már évek óta nem használták. De most vörös és sárga fény ömlött ki az udvarra, úgy lüktetve, akár egy szív.

És akár egy szív esetében, ütemes dobogás hallatszott. A fény kéken villant minden egyes csattanáskor.

Miss Illabets becsusszant a nyitott ajtón. Ha olyasvalaki lett volna, aki esküdözni szokott, megesküdött volna, hogy nem csapott zajt, amit esetleg hallani tehetett volna a tűz ropogása és a kalapálás mellett, ám Bill Kapu megpördült, ugrásra készen, egy hajlított pengét tartva maga

előtt.

— Én vagyok az!

A Halál ellazult, vagy legalábbis a feszültség más szintjére mozdult.

— Mi a fenét csinál kend?

A Halál úgy nézett a kezében tartott pengére, mintha most látná először.

AZT GONDOLTAM, KIFENEM EZT A KASZÁT, MISS ILLABETS.

— Hajnali egykor?

A Halál üvegesen meredt a kaszára.

ÉJJEL IS PONT UGYANOLYAN TOMPA, MISS ILLABETS.

Azzal lecsapta az üllőre.

ÉS NEM TUDOM ELÉGGÉ KIÉLESÍTENI!

— Azt hiszem, a hőség megárthatott kendnek — jegyezte meg az öregasszony, majd odanyúlt és megfogta Bill Kapu karját.

— Ráadásul épp elég élesnek látszik ahhoz, hogy… — kezdte, aztán elhallgatott. Az ujjai a Halál csontkarján mozogtak. Egy pillanatra elhúzódtak, aztán újra rázárultak.

Bill Kapu megborzongott.

Miss Illabets nem sokáig vacillált. Hetvenöt éve alatt megbirkózott már háborúkkal, éhínséggel, megszámlálhatatlan beteg állattal, egy pár járvánnyal és apró, mindennapos tragédiák ezreivel. Egy depressziós csontváz még csak benne se volt a tíz Legrosszabb Dologban, amit valaha látott.

— Szóval kend *az* — nyögte ki.

MISS ILLABETS, ÉN…

— Mindig tudtam, hogy egy napon el fog jönni.

AZT HISZEM, HOGY TALÁN…

— Tudja, életem nagy részét azzal töltöttem, hogy vártam a hercegre fehér lovon. — Miss Illabets elvigyorodott. — Jó nagy bolondot csináltam magamból, mi?

Bill Kapu leült az üllőre.

— Eljött a patikus — tudatta az asszony. — Azt mondta, nem tehet semmit. Azt mondta, a kislány jól van. Csak nem tudjuk fölébreszteni. És, tudja, egy örökkévalóságig tartott, amíg kifeszítettük a gyerek ujjait. Olyan szorosan összecsukva tartotta.

MEGMONDTAM, HOGY SEMMIT SEM SZABAD ELVENNI!

— Ne aggódjon! Ne aggódjon! Úgy hagytuk ott a gyereket, hogy markolta.

AKKOR JÓ.

— Mi volt az?

AZ IDŐM.

— Tessék?

AZ IDŐM. ÉLETEM LEGSZEBB PERCEI.

— Úgy néz ki, mint egy tojásfőző homokóra nagyon drága tojásokhoz.

Bill Kapu meglepettnek látszott. — IGEN. BIZONYOS TEKINTETBEN. ADTAM A KISLÁNYNAK VALAMICSKÉT AZ IDŐMBŐL.

— Hogy lehet, hogy kendnek időre van szüksége?

MINDEN ÉLŐLÉNYNEK SZÜKSÉGE VAN IDŐRE. ÉS AMIKOR AZ KIFOGY, MEGHALNAK. ÉS AMIKOR EZ AZ IDŐ KIFOGY, A GYERMEK MEG FOG HALNI. ÉS ÉN IS MEG FOGOK HALNI. NÉHÁNY ÓRÁN BELÜL.

— De hát az nem lehet, hogy *kend*…

DE LEHET. HABÁR NEHÉZ ELMAGYARÁZNI.

— Húzódjon arrébb!

TESSÉK?

— Azt mondtam, húzódjon arrébb. Le akarok ülni.

Bill Kapu helyet csinált az üllőn. Miss Illabets leült.

— Szóval kend meg fog halni — összegezte.

IGEN.

— De nem szeretne.

NEM BIZONY.

— Miért nem?

A Halál úgy nézett az öregasszonyra, mintha az elmebeteg lenne.

MERT AKKOR NEM LESZ SEMMI. MERT NEM FOGOK LÉTEZNI.

— Az emberekkel is ez történik?

NEM HINNÉM. MAGUKNÁL EZ TELJESEN MÁS. JOBBAN MEGSZERVEZTÉK AZ EGÉSZET.

Mindketten ültek és a széndarabok halványuló izzását nézték a kovácsműhelyben.

— Szóval akkor minek dolgozott kend a kasza pengéjén? — firtatta Miss Illabets.

AZT GONDOLTAM, TALÁN… FÖLVEHETNÉM A HARCOT…

— Előfordult, hogy ez sikerült? Úgy értem, kend ellenében.

RENDSZERINT NEM. NÉHA AZ EMBEREK KIHÍVNAK EGY JÁTSZMÁRA. AZ ÉLETÜK A TÉT, ÉRTI, UGYE?

— Nyertek valaha is?

NEM. TAVALY VALAKI MEGSZERZETT HÁROM UTCÁT MEG AZ ÖSSZES KÖZMŰVET.

— Mi? Miféle játék az?

NEM EMLÉKSZEM. „KIZÁRÓLAGOS TULAJDONJOG”, AZT HISZEM. ÉN VOLTAM AZ ELBOCSÁTÁS.

— Egy pillanat! — vágott közbe Miss Illabets. — Ha *kend* kend, ki fog eljönni kendért?

A HALÁL. MÚLT ÉJJEL *EZT* DUGTÁK BE AZ AJTÓ ALATT.

A Halál kinyitotta a kezét, hogy láthatóvá váljék egy apró, szurtos

papírfecni, amelyen Miss Illabets némi nehézséggel tudta csak kisilabizálni a szót: ÓÓóóóÍÍÍííÓÓÓÓóóÍÍíííÓÓÓóóóÍÍíííí.

MEGKAPTAM A SIKÍTÓSZELLEM HIBÁSAN ÍRT ÉRTESÍTÉSÉT.

Miss Illabets oldalra hajtott fejjel nézett rá.

— De… javítson ki, ha tévedek, de…

AZ *ÚJ* HALÁL.

Bill Kapu kezébe vette a pengét.

Ő PEDIG RETTENETES LESZ.

A penge forgott a kezében. Kék fény villózott az éle mentén.

ÉN LESZEK AZ ELSŐ.

Miss Illabets mintegy lenyűgözve bámulta a fényt.

— Pontosan mennyire rettenetes?

MENNYIRE RETTENETEST KÉPES ELKÉPZELNI?

— Ó!

PONTOSAN ANNYIRA RETTENETES.

A penge erre-arra billegett.

— És a gyermekért is — jegyezte meg Miss Illabets.

IGEN.

— Nem hiszem, hogy tartozom kendnek bármilyen szívességgel, Mr. Kapu. Nem hiszem, hogy van olyan az egész világon, aki jönne kendnek egy szívességgel.

IGAZA LEHET.

— Jelzem, egy s másért az életnek is felelnie kell. Ami igaz, az igaz.

EZT NEM TUDHATOM.

Miss Illabets újabb hosszú, kutató pillantást vetett rá.

— Van egy igen jó köszörűkő a sarokban — jelentette ki.

MÁR HASZNÁLTAM.

— És van egy olajfenőkő a szekrényben.

MÁR AZT IS HASZNÁLTAM.

Az asszony úgy vélte, képes hallani a penge mozgásának hangját. A feszült levegő afféle halk nyüszítését.

— És még mindig nem elég éles?

Bill Kapu sóhajtott. — TALÁN SOSEM LESZ ELÉG ÉLES.

— Úgyan már, ember! Nincs értelme föladni — szögezte le Miss Illabets. — Míg élünk, he?

MÍG ÉLÜNK HE MICSODA?

— Remélünk?

AZT TENNÉNK?

— De még mennyire!

Bill Kapu végigfuttatott egy csontujjat az élen.

REMÉNY?

— Maradt még más, amivel próbálkozhat?

Bill a fejét rázta. Már kipróbált számos érzelmet, ám ez újdonság

volt számára.

TUDNA ADNI NEKEM EGY FENŐACÉLT?

És most egy órával későbbre járt.

Miss Illabets a rongyzsákjában válogatott.

— Mi következzék? — kérdezte.

MI MINDENNEL PRÓBÁLKOZTUNK EDDIG?

— Lássuk csak… zsákvászon, karton, gyolcs… mit szólna a szaténhoz? Itt egy darabka.

Bill Kapu elvette a rongyot és gyöngéden végigtörölte vele a pengét.

Miss Illabets eljutott a zsák fenekére és előhúzott egy szövetmintaszerűséget fehér kelméből.

IGEN?

— Selyem — válaszolta a nő ellágyulva. — A legjobb minőségű fehér selyem. Az anyagok legjava. Sosem hordott.

Hátradőlt és csak bámult rá.

Egy idő múlva a Halál tapintatosan kivette a kezéből.

KÖSZÖNÖM.

— Hát akkor — mondta az asszony magához térve. — Ez minden, nem igaz?

Amikor a Halál megfordította a pengét, az *hummmm*-szerű hangot adott. A kovácsműhely tüze mostanra már alig pislákolt, ám a penge borotvafénnyel izzott.

— Selymen élesített — álmélkodott Miss Illabets. — Ki hitte volna?

ÉS MÉG MINDIG TOMPA.

Bill Kapu körbenézett a sötét kovácsműhelyben, aztán az egyik sarokba szökkent.

— Mit talált kend?

PÓKHÁLÓT.

Hosszú, vékony nyüszítés hallatszott, mintha hangyákat kínoznának.

— Használt valamit?

MÉG MINDIG TÚL ÉLETLEN.

Az öregasszony leste, ahogy Bill Kapu kimasírozik a kovácsműhelyből, aztán utána loholt. A Halál ment és megállt az udvar közepén, odatartva a kaszapengét az enyhe hajnali szélbe.

Az zümmögött.

— Az istenek szerelmére, mennyire válhat élessé egy penge?

ENNÉL VÁLHAT ÉLESEBBÉ.

Odalent a tyúkólban Ciril, a kakas fölébredt és vaksin meredt a deszkára fölkrétázott álnok betűkre. Nagy levegőt vett.

— Flu-ku-ri-kka!

Bill Kapu a peremiránti láthatárra tekintett és aztán, tűnődően, a ház mögötti kis dombra.

Hirtelen előrelódult, a sarka csattogott a földön.

A friss nappali világosság rálöttyent a világra. A Korongvilág fénye vén, lassú és súlyos; úgy robajlott át a tájon, akár egy lovasroham. A szórványos völgyek lelassították egy pillanatra és itt-ott egy-egy hegylánc eltorlaszolta, míg át nem ömlött a csúcs fölött, le a túlsó lejtőn.

Átkelt a tengeren, elöntötte a partot és fölgyorsult a síkságon a nap ostorától hajtva.

Xxxx mesebeli, rejtett kontinensén, valahol a Perem közelében, van egy elveszett települése a varázslóknak, akik csúcsos kalapjuk körül parafadugókat viselnek és kizárólag garnélarákon élnek. Ott a fény még vad és friss, amikor beözönlik az űrből és ők az éjjel és nappal közti forrásban lévő határfelületen szörföznek.

Ha egyikük a hajnalon sok ezer mérföldnyire sodródott volna a szárazföld belsejébe, láthatta volna, miközben a fény átmennydörgött a fennsíkokon, hogy egy gyufaszálfigura fölvánszorog egy, a reggel útjában fekvő alacsony dombra.

A fény érkezése előtti pillanatban ért föl a csúcsra, vett egy nagy levegőt, aztán összehúzódzkodva megpördült és közben vigyorgott.

Egy hosszú pengét tartott függőlegesen, kinyújtott karral.

A fény nekiütközött… széjjelhasadt… lesiklott…

Nem mintha a varázsló sok figyelmet szentelt volna ennek, mert javában aggódott volna az ötezer mérföldes hazagyaloglás miatt.

Miss Illabets föllihegett, miközben az új nap elzúdult mellettük. Bill Kapu teljesen mozdulatlan volt, csak a penge mozgott az ujjai közt, ahogy különböző szögekbe fordította a fénnyel szemben.

Végül elégedettnek tűnt.

Körbepördült és kísérletképp megsuhogtatta a levegőben.

Miss Illabets csípőre tette a kezét. — Ó, nehogy már! — mondta. — Senki se / / élesíthet / / bár / / mit / / nap / / *fényen.*

Elhallgatott.

A Halál ismét suhintott a pengével.

— Te / / jó / / ég!

Lent az udvaron Ciril nyújtogatta kopasz nyakát egy újabb próbálkozáshoz. Bill Kapu vigyorgott és a hang irányába lendítette a pengét.

— Szuk / / ku / / rikka / / kú!

Aztán a Halál leeresztette a pengét.

EZ AZ ÉLES.

A vigyora lehervadt, vagy legalábbis annyira lehervadt,

amennyire tehette.

Miss Illabets megfordult, követve Bill tekintetének irányát, amíg az nem kereszteződött egy halvány homályossággal a búzamezők fölött.

Úgy nézett ki, mint egy halványszürke köntös amely üres, ám valamiképp még mindig őrzi viselője alakját, mintha csak belekapott volna a szellő egy ruhadarabba a szárítókötélen.

Egy pillanatig ott reszketett, aztán elenyészett.

— Én is láttam azt — mondta Miss Illabets.

AZ NEM AZ VOLT. AZ ŐK VOLTAK.

— Ők kik?

OLYANOK, MINT… — Bill Kapu bizonytalanul intett — A SZOLGÁK. MEGFIGYELŐK. REVIZOROK. ELLENŐRŐK.

Miss Illabets szeme összeszűkült.

— Ellenőrök? Úgy érti kend, olyanok, mint a Vegzekúció?

GONDOLOM, IGEN…

Miss Illabets arca mosolyra derült.

— Miért nem *mondta*?

TESSÉK?

— Az apám megígértette velem, hogy *soha* nem segítek a Vegzekúciónak. Mindig azt mondta, hogy ha csak eszébe jut Vegzekúció, máris kénytelen menni lefeküdni. Azt mondta, van halál meg vannak az adók, és az adók rosszabbak, mert a halál legalább nem történik meg veled minden évben. Ki kellett menjünk a szobából, amikor tényleg rákezdte a Vegzekúcióról. *Ocsmány* teremtmények. Folyton kutakodnak, megkérdik, mit dugtál a farakás alá meg a titkos faltáblák mögé a pincében meg más dolgokat, amikhez egyáltalán semmi köze senkinek.

Az öregasszony fintorgott.

Bill Kapunak roppantul imponált. Miss Illabets ténylegesen rá tudta ruházni az „egzekúció” szóra, pedig öt szótag hosszú, a „csürhe” szó minden ellentmondást nem tűrő kurtaságát.

— Meg kellett volna mondja rögtön az elején, hogy ők üldözik kendet — dörgölte az orra alá Miss Illabets. — Tudja, a Vegzekúció nem valami népszerű errefelé. Apám idejében, ha bármelyik Vegzekutor idejött kíváncsiskodni egymaga, súlyokat kötöttünk a lábára és beledobtuk a tóba.

DE A TÓ CSAK NÉHÁNY HÜVELYK MÉLY, MISS ILLABETS.

— Aha, de jó mulatság volt nézni, amíg erre rájöttek. Meg kellett volna mondania. Mindenki azt hitte, hogy kendnek valami köze van az adókhoz.

NEM. ADÓHOZ NINCS.

— Nocsak, nocsak. Nem is tudtam, hogy Odafönt is van egy Vegzekúció.

HOLOTT VAN. BIZONYOS TEKINTETBEN.

Az öregasszony közelebb húzódott.

— Mikor jön a halál?

MA ÉJJEL. ENNÉL PONTOSABBAN NEM TUDOM. KETTEN ÉLÜNK UGYANAZON AZ IDŐMÉRŐN. ETTŐL BIZONYTALANNÁ VÁLNAK A DOLGOK.

— Nem is tudtam, hogy az ember adhat valamicskét az életéből másoknak.

PEDIG EGYFOLYTÁBAN MEGESIK.

— És a ma éjjelben biztos kend?

IGEN.

— És az a penge működni fog, igaz?

NEM TUDOM. ENNEK ESÉLYE MILLIÓ-AZ-EGYHEZ.

— Ó! — Az asszony úgy tűnt, eltöpreng valamin. — Szóval akkor a nap maradékában ráér kend?

IGEN?

— Akkor elkezdheti behordani a termést.

TESSÉK?

— Az majd leköti kendet. Eltereli a gondolatait más dolgokról. Ráadásul hat garast fizetek kendnek hetente. És hat garas az hat garas.

Mrs. Kuglof háza szintén a Szilfa utcában állt. Motolla bekopogott az ajtón.

Egy idő múlva kiszólt egy fojtott hang: — Van ott valaki?

— Koppintson egyet igenként — javasolta Schleppel.

Motolla bekiabált a levélszekrény nyílásán.

— Ne haragudjék! Kegyed Mrs. Kuglof?

Az ajtó kinyílt.

Mrs. Kuglof nem úgy nézett ki, mint amilyenre Motolla számított. Nagy volt, ám nem abban az értelemben, hogy kövér lett volna. Csupán a testalkata volt a normálisnál kicsivel nagyobb léptékű; az a fajta, aki egész életében némileg meggörnyed és bocsánatkérően néz arra az esetre, ha netalán véletlenül mások fölé tornyosulna. És csodálatos haja volt. Megkoszorúzta a fejét és úgy terült szét mögötte, akár egy köpeny. Továbbá némileg hegyes füllel valamint foggal rendelkezett, az utóbbi, jóllehet fehér és igazán szépséges volt, nyugtalanító módon csillant meg a fényben. Motolla egész elképedt a gyorsaságtól, amivel kifinomultabbá vált zombiérzékei eljutottak egy bizonyos következtetésre. Lenézett.

Lupin nyársat nyelten ült, ahhoz is túl izgatottan, hogy a farkát csóválja.

— Nem hiszem, hogy *maga* lenne Mrs. Kuglof — szögezte le Motolla.

— Anyát keresi — válaszolta a magas lány. — Anya! Egy

úriember keres!

A távoli motyogás közelebbivé vált, aztán Mrs. Kuglof fölbukkant a lánya oldalán, miként egy apró hold emelkedik elő egy bolygó árnyékából.

— Mit akar? — kérdezte Mrs. Kuglof.

Motolla elhátrált egy lépést. Eltérően lányától, Mrs. Kuglof elég alacsony volt és csaknem tökéletesen gömb alakú. És szintén eltérően lányától, akinek egész testtartása azt szolgálta, hogy minél kisebbnek látszódjék, Mrs. Kuglof rendkívül szembeötlött. Túlnyomóan a kalapja miatt, amiről Motolla később megtudta, hogy mindig viseli, ugyanazzal az elkötelezettséggel, mint a varázslók a magukét. A kalap hatalmas volt és fekete, és izék voltak rajta, mint például madárszárnyak meg viaszcseresznyék meg kalaptűk; akár Carmen Miranda is viselhette volna, mondjuk, egy kontinens temetésén. Mrs. Kuglof alatta közlekedett, miként a kosár utazik egy léghajó alatt. Az emberek gyakran azon kapták maguk, hogy a kalapjához beszélnek.

— Mrs. Kuglof? — firtatta Motolla lenyűgözve.

— Itten lenn volnék — felelte egy szemrehányó hang.

Motolla tekintete lejjebb süllyedt.

— Nem is máshoz — mondta Mrs. Kuglof.

— Mrs. Kuglofhoz van szerencsém? — tudakolta Motolla.

— Igen, t'om — válaszolta Mrs. Kuglof.

— A nevem Motolla Alánk.

— Aztat is t'om.

— Tudja, varázsló vagyok…

— Rendben, de előbb törölje meg a lábát!

— Bejöhetek?

Motolla Alánk eltűnődött. Visszapörgette a beszélgetés utolsó néhány sorát agya ketyegő vezérlőtermében. És aztán elmosolyodott.

— Úgy van — mondta Mrs. Kuglof.

— Kegyed netalán született látnok?

— Általában tíz másodpercre, Mr. Alánk.

Motolla tétovázott.

— Muszáj föltegye a kérdést — vágta rá sietve Mrs. Kuglof. — Rémes migrénem lesz, ha a népek fogják maguk és aljas módon nem teszik föl a kérdéseket, miután már előreláttam és megválaszoltam őket.

— Milyen messzire lát a jövőbe, Mrs. Kuglof?

A nő bólintott.

— Akkor rendben — jelentette ki szemlátomást megengesztelődve, és mutatta az utat át az előszobán egy aprócska nappaliba. — És a mumus is bejöhet, csak hagyja kinn az ajtaját és menjen a pincébe! Nem szenvedhetem a házban szabadon kószáló mumusokat.

— Hű, már ezer éve nem voltam igazi pincében! — örvendezett Schleppel.

— Pókok is vannak benne — informálta Mrs. Kuglof.

— Klassz!

— És maga szeretne egy csésze teát — közölte Mrs. Kuglof Motollával. Valaki más esetleg azt mondta volna „Gondolom, szívesen inna egy csésze teát” vagy „Nem kér egy csésze teát?” Ám ez kijelentés volt.

— Igen, köszönöm — felelte Motolla. — Ezer örömmel innék egy csésze teát.

— Nem lenne szabad — nyilatkozta Mrs. Kuglof. — Az a vacak elrohasztja a fogat.

Motolla ezt is megfejtette.

— Két cukorral, ha lehetne — mondta.

— Nem rossz.

— Igazán csinos otthona van kegyednek, Mrs. Kuglof — vágta rá Motolla, akinek agya teljes gőzre kapcsolva járt. Mrs. Kuglof azon szokása, hogy már akkor megválaszolta a kérdéseket, amikor még csak születőben voltak az elmédben, a legfürgébb agyat is próbára tette.

— Már tíz éve halott — mondta az asszony.

— Öööö — nyögte Motolla, ám a kérdés már ott volt a nyelvén. — Remélem, Mr. Kuglof jó egészségnek örvend?

— Semmi gond. Szokok vele beszélgetni — közölte Mrs. Kuglof.

— Sajnálattal hallom — mentegetőzött Motolla.

— Rendbe’, ha ettől jobban érzi magát.

— Khm, Mrs. Kuglof? Ezt egy kissé zavarba ejtőnek találom. Ki tudná… kapcsolni… az előrelátását?

A nő bólintott.

— Elnézést. Rászoktam arra, hogy bekapcsolva hagyom — magyarázkodott. — Annak következtébe’, hogy itt csak mink vagyunk, én meg Ludmilla meg Egy-Férfi-Vödörrel. Ő kísértet — tette hozzá. — T’om, hogy ezt akarta kérdezni.

— Igen, hallottam arról, hogy a médiumoknak bennszülött szellemi vezetői vannak — bólintott Motolla.

— Ő? Ő nem vezető, hanem afféle mindenes kísértet — magyarázta Mrs. Kuglof. — Jelzem, nem szenvedhetem azt az egész cécót a kártyákkal meg trombitákkal meg ábécés deszkalapokkal. És szerintem az ektoplazma undorító. Nem tűrhetem a házba'. Még mit nem! Tudja, nem lehet kitisztítani a szőnyegekből. Még ecettel se.

— Mi a manó! — mondta Motolla Alánk.

— Vagy a nyöszörgést. Nem szenvedhetem. Vagy a piszmogást a természetfölöttivel. Az természetellenes, mármint a természetfölötti. Nem tűrhetem.

— Khm — köszörülte torkát Motolla óvatosan. — Vannak olyanok, akik esetleg úgy vélik, hogy médiumnak lenni önmagában egy kissé… tudja… természetfölötti?

— Mi? *Mi?* Nincs semmi természetfölötti a halott emberekbe'. Nagy szamárság! Előbb-utóbb mindenki meghal.

— Élénken remélem, Mrs. Kuglof.

— Szóval, mit kíván, Mr. Alánk? Most nem nézek a jövőbe, szóval meg kell mondja nekem.

— Azt szeretném tudni, hogy mi történik, Mrs. Kuglof.

A lábuk alól tompa puffanás hallatszott és Schleppel halk, boldog hangja.

— Ó, csodás! Patkányok is vannak!

— Odamentem és megpróbáltam elmondani maguknak, varázslóknak — szögezte le Mrs. Kuglof kimérten. — És senki se hallgatott rám. Tudtam, hogy nem fognak, de meg kellett próbáljam, különben nem tudtam volna…

— Kivel beszélt?

— Egy jól megtermett fickóval, vörös ruhába' és olyan bajusszal, mintha megpróbált volna lenyelni egy macskát.

— Á! Az Arkrektor — azonosította határozottan Motolla.

— És volt ott egy hatalmas, dagadt alak is. Úgy megy, mint egy kacsa.

— Úgy megy, ugye? Az volt a Dékán — közölte Motolla.

— És jóasszonyuknak neveztek! — háborgott Mrs. Kuglof. — Azt mondták nekem, foglalkozzak a saját dolgommal. Nem látom be, miért kellene segítsek a varázslóknak, akik jóasszonynak neveznek, amikor csak segíteni próbáltam.

— Sajnos, a varázslók gyakran nem figyelnek — jelentette ki Motolla. — Én százharminc évig egyszer se figyeltem oda.

— Miért nem?

— Nehogy meghalljam, miféle sületlenséget mondok, gondolom. Mi történik, Mrs. Kuglof? Nekem megmondhatja. Igaz, hogy varázsló vagyok, viszont halott.

— Hát…

— Schleppel azt mondta, hogy az egész az életerőnek tulajdonítható.

— Mer' fölgyülemlik, érti?

— Az mit *jelent*?

— Több van belőle, mint kellene. Azt kapjuk… — tétován intett a kezével —, amikor vannak a dolgok, mint a mérlegen, csak nem ugyanaz mindkét oldalon…

— Kiegyensúlyozatlanság?

Mrs. Kuglof, aki úgy nézett ki, mintha távoli forgatókönyvet olvasna, biccentett.

— Az egyik olyasmi, aha… tudja, néha csak úgy megesik egy kicsit, és akkor lesznek a kísértetek, mert az élet nincs többé a testben, de még nem távozott el… és télen ritkábban fordul elő, mert valahogy elapad, és tavasszal visszatér… és bizonyos dolgok összesűrítik…

Modo, az egyetemi kertész egy kis nótát dúdolt, miközben a fura bevásárlókocsit tolta a Könyvtár és a Nagyenergiájú Mágia[13] épület közt megbújó kicsiny magánterületére rengeteg, komposztálódásra szánt gyommal.

Úgy tűnt, pillanatnyilag sok izgalmas dolog történik. Kétségkívül érdekes itt dolgozni, ezzel a tömérdek varázslóval.

Csapatmunka, erről van szó. Ők gondoskodnak a kozmikus ekvilibriumról, az egyetemes harmóniákról és a dimenziók egyensúlyban tartásáról, neki meg gondja van arra, hogy a levéltetvek távol maradjanak a rózsáktól.

Fémes csengés hallatszott. Átkukucskált a gyomkupac teteje fölött.

— Még egy?

Egy kis kerekekkel fölszerelt, csillogó, fém drótkosár gubbasztott az ösvényen.

Esetleg a varázslók vették neki? Az első igencsak hasznos jószágnak bizonyult, bár kissé nehéz volt irányítani, a kis kerekek mintha különböző irányokba akartak volna menni. Valószínűleg van valami trükkje a dolognak.

Hát, ez az új pont kapóra jön a vetőmagos tálkák szállításához. Arrébb lökte a második bevásárlókocsit és meghallott egy hangot a háta mögül, amit, ha le kellene írni, és ő tudta írni, alkalmasint így írt volna le: placcs.

Megfordult, s megpillantotta a legnagyobb trágyadombot, amint lüktet a sötétben és így szólt: — Nézd mit hoztam neked uzsonnára!

És aztán látta, hogy a trágyadomb megmozdul.

— És némelyik hely is… — mondta Mrs. Kuglof.

— De miért kell fölhalmozódnia? — kérdezte Motolla.

— Olyan, mint egy égiháború, érti? Ismeri azt a bizsegő érzést, ami elfogja vihar előtt? Az az, ami most történik.

— Igen, de miért, Mrs. Kuglof?

— Hát… Egy-Férfi-Vödörrel azt mondja, semmi se hal meg.

— Mi?

— Képtelenség, nem? Azt mondja, rengeteg élet ér véget, de nem távoznak el, hanem továbbra is itt lebzselnek.

— Mi, minta kísértetek?

— Nem csak kísértetek. Csak… olyan, mint a tócsák. Amikor rengeteg tócsád van, az olyan, mint a tenger. Különben is, csak olyasmikből lesz kísértet, mint az emberek. A káposztákból nem lesz kísértet.

Motolla Alánk hátradőlt a székében. Látomása támadt az élet óriási taváról, egy tóról, melyet milliónyi múlékony életű folyó táplál, amint az élőlények végére érnek létüknek.

És az életerő kiszivárog, ahogy a nyomás fokozódik. Kiszivárog, ahol csak tud.

— Gondolja, hogy válthatnék egy szót Egy-… — kezdte és elnémult.

Fölkelt és odavánszorgott Mrs. Kuglof kandallópárkányához.

— Mióta van ez a kegyed birtokában, Mrs. Kuglof? — firtatta, fölvéve az ismerős üvegtárgyat.

— Az? Tegnap vettem. Mutatós, nem?

Motolla megrázta a gömböt. Csaknem ugyanolyan volt, mint a padlója alattiak. Hópelyhek libegtek föl és telepedtek rá a Láthatatlan Egyetem remekmívű makettjára.

Nagyon erősen emlékeztette valamire. Nos, az épület nyilvánvalóan az Egyetemre emlékezteti, de az egész vacak formája halványan utal a, eszébe juttatja a…

… reggelit?

— Miért történik ez? — kérdezte félig önmagától. — Ezek a nyavalyások mindenhol fölbukkannak.

A varázslók végigrohantak a folyosón.

— Hogyan lehet megölni a kísérteteket?

— Honnan tudjam? Ez a probléma általában nem merül föl!

— Exorcizálod őket, azt hiszem.

— Mi? Föl-le ugrálsz, helyben futsz meg ilyesmik?

A Dékán föl volt erre készülve. — Az az egzecírozás, Arkrektor. Nem hiszem, hogy el lehetne várni az embertől, hogy, öööö, testedzésnek vesse alá őket.

— Naná, hogy nem, ember! Nem akarjuk, hogy egy csomó egészséges kísértet nyüzsögjön itt.

Vérfagyasztó sikoltás hallatszott. Visszhangzott a sötét oszlopok és boltívek között, és hirtelen megszakadt.

Az Arkrektor tüstént megtorpant. A varázslók nekiütköztek.

— Szerintem ez úgy hangzott, mint egy vérfagyasztó sikoltás — jelentette ki. — Kövessetek!

Befordult a sarkon.

Fémes csörömpölés és kiadós káromkodás hangzott föl.

Valami kicsi és vörös-sárga csíkos, apró, csöpögő tépőfogakkal és három pár szárnnyal repült be a sarkon és hussant el a Dékán feje fölött, olyan zajt csapva, mint egy miniatűr körfűrész.

— Tudja valaki, hogy mi volt ez? — érdeklődött elhaló hangon a Kincstárnok. Az izé megkerülte a varázslókat, majd eltűnt a tető sötétjében. — És bárcsak az Arkrektor ne *szitkozódna* olyan nagyon!

— Gyerünk! — parancsolta a Dékán. — Jobb, ha megnézzük, mi történt vele.

— Muszáj? — tudakolta a Rangidős Lovász.

Átkémleltek a sarkon. Az Arkrektor már fölült és a bokáját dörzsölte.

— Melyik idióta hagyta ezt itt? — kérdezte.

— Mit hagyott itt? — értetlenkedett a Dékán.

— Ezt az istenekverte kosárforma kerekes drótizét — közölte az Arkrektor. Mellette egy pöttöm, bíbor színű, pókszerű lény öltött testet a levegőben és egy repedés felé iszkolt. A varázslók nem vették észre.

— Miféle kosárforma kerekes drótizé? — firtatták a varázslók egy szólamban.

Maphlaves körülnézett.

— Megesküdtem volna… — kezdte.

Újabb sikoltás hallatszott.

Maphlaves föltápászkodott.

— Gyerünk, ti népség! — szólt és hősiesen előrebicegett.

— Miért rohan *mindenki* egy vérfagyasztó sikoly irányába? — motyogta a Rangidős Lovász. — Ez ellentmond a józan észnek.

Kisiettek, át a kerengőkön, a négyszögletű belső udvarra.

Valami gömbölyű, sötét alakzat guggolt az ősrégi pázsit kellős közepén. Gőz gomolygott belőle kis, büdös foszlányokban.

— Mi az?

— Ez nem lehet egy trágyadomb a pázsit kellős közepén, ugye, nem?

— Modo roppant ideges lesz.

A Dékán megszemlélte közelebbről is. — Ööö… különösen mert, meggyőződésem, hogy az ő lába kandikál ki alóla…

A komposztdomb a varázslók felé fordult és *placcs, placcs* hangot adott ki.

Aztán megmoccant.

— Rendben! Na, akkor — szólalt meg Maphlaves és reménykedve dörzsölgette a kezét —, jelen pillanatban melyik csibész tart közületek magánál varázsigét?

A varázslók zavarba jőve lapogatták zsebeik.

— Akkor majd én elterelem a figyelmét, míg a Kincstárnok meg a Dékán megpróbálják kihúzni Modót — javasolta Maphlaves.

— Ó, pompás! — nyögte Dékán elhaló hangon.

— Hogyan tudod elterelni egy trágyadomb figyelmét? — kérdezte a Rangidős Lovász. — Nem hinném, hogy egyáltalán van neki olyanja.

Maphlaves levette a kalapját és óvatosan előre lépett.

— Nagy rakás szemét! — üvöltötte.

A Rangidős Lovász följajdult és eltakarta a szemét a kezével.

Maphlaves lebegtette a kalapját a komposzthalom előtt.

— Szerves hulladék!

— Vacak zöld szenny? — fűzte hozzá segítőkészen a Jelenkori Varázsrúnák Előadója.

— Ez a nyerő! — lelkesedett az Arkrektor. — Próbáld fölbőszíteni a rohadékot! (Mögötte az őrült darázsszerű lény egy kissé eltérő változata pukkant elő a levegőből és elzümmögött.)

A trágyadomb hirtelen előrevetette magát a kalap felé.

— Szemétdomb! — rivallta Maphlaves.

— Ó, mi a csuda! — lepődött meg a Jelenkori Varázsrúnák Előadója.

A Dékán meg a Kincstárnok előre osontak, mindketten megragadták a kertész egyik lábát és megrántották. Modo kisiklott a trágyadombból.

— Átrágta magát a ruháján! — hökkent meg a Dékán.

— De a törpe azért jól van?

— Még lélegzik — jegyezte meg a Kincstárnok.

— És ha van egy kis szerencséje, elvesztette a szaglóérzékét — tette hozzá a Dékán.

A trágyadomb Maphlaves kalapja után kapott. Hangos *placcs* hallatszott. A kalap csúcsa eltűnt.

— Hé, ott még majdnem egy fél üveg itóka volt! — ordította Maphlaves. A Rangidős Lovász megragadta a karját.

— Gyerünk innen, Arkrektor!

A trágyadomb megfordult és a Kincstárnok felé vetette magát.

A varázslók elhátráltak.

— Nem lehet értelmes, ugye? — tudakolta a Kincstárnok.

— Nem csinál mást, csak lassan mozog és mindent megeszik — tiltakozott a Dékán.

— Tegyél rá egy csúcsos kalapot és beillene a tantestületbe! — jegyezte meg az Arkrektor.

A komposzthalom követte őket.

— Én ezt nem nevezném lassú mozgásnak — vetette föl a Dékán.

Várakozóan pillantottak az Arkrektorra.

— Futás!

Bármily potrohos volt is a tantestület, elég jó sebességet értek el a kerengőn, félrelökdösték egymást, hogy átjussanak az ajtón, aztán becsapták maguk mögött és nekivetették a hátuk. Szinte azonnal ezután lucskos, erős, tompa puffanás hallatszott a túloldalon.

— Örülhetünk, hogy *ezt* megúsztuk — jelentette ki a Kincstárnok.

A Dékán lepillantott.

— Azt hiszem, jön át az ajtón, Arkrektor — közölte vékony hangon.

— Ne légy ostoba, ember, mindnyájan nyomjuk!

— Nem úgy értettem, hogy át, úgy értettem… *át*…

Az Arkrektor beleszimatolt a levegőbe.

— Ez mi?

— A csizmája, Arkrektor — világosította föl a Dékán.

Maphlaves lenézett. Zöldessárga tócsa terjengett az ajtó alatt. A fa már szenesedett, a kockakövek sisteregtek, és a csizmája bőrtalpa határozottan bajban volt. Kifejezetten érezte, hogy mélyebbre süllyed.

Ügyetlenkedett a fűzőkkel, aztán helyből ugrott egy száraz kockakőre.

— Kincstárnok!

— Igen, Arkrektor?

— Add ide a csizmád!

— Mi?

— A fenébe is, ember, megparancsolom neked, hogy add ide az átkozott csizmád!

Ezúttal egy hosszúkás lény, mindkét végén két pár szárnnyal és három szemmel, csöppent a létbe Maphlaves feje fölött és rápottyant a kalapjára.

— De…

— Az Arkrektorod vagyok!

— Igen, de…

— Azt hiszem, a zsanérok kezdik fölmondani a szolgálatot — jegyezte meg a Jelenkori Varázsrúnák Előadója.

Maphlaves kétségbeesve körülnézett.

— A Nagycsarnokba fogunk átcsoportosulni — jelentette ki. — Mi most… stratégiai visszavonulást hajtunk végre korábban megerősített állásokba.

— Ki erősítette meg őket? — firtatta a Dékán.

— Majd mi megerősítjük, amikor odaérünk — válaszolta az Arkrektor összeszorított foggal. — Kincstárnok! A csizmád! De tüstént!

Pont akkor értek a Nagycsarnok kétszárnyú ajtajához, amikor az ajtó mögöttük félig összerogyott, félig föloldódott. A Nagycsarnok

ajtaja sokkal robusztusabb volt. Reteszeket és rigliket cibáltak a helyükre.

— Szedjétek le az asztalokat és halmozzátok föl őket az ajtó előtt! — rivallta Maphlaves.

— De hát átrágja magát a fán — tiltakozott a Dékán.

Nyögés hallatszott Modo pöttöm teste felől, melyet egy széknek támasztottak. A törpe kinyitotta szemét.

— Gyorsan! — sürgette Maphlaves. — Hogyan tudnánk megölni egy trágyadombot?

— Hümm. Nem hiszem, hogy megtehetné, Mr. Maphlaves, uram — válaszolta a kertész.

— Mit szólnátok tűzhöz? Alighanem meg tudnék birkózni egy kis tűzgolyóval — állította a Dékán.

— Nem használna. Túl vizenyős — felelte Maphlaves.

— Máris itt van! Kezdi kirágni az ajtót! Kezdi kirágni az *ajtót*! — fújta a Jelenkori Varázsrúnák Előadója.

A varázslók még jobban elhátráltak a csarnok hosszában.

— Remélem, nem kebelez be *túl* sok fát — jegyezte meg az elkábult Modo, és őszinte aggodalom sugárzott róla. — Olyanok, mint az eleven ördög, már elnézést a klaccsi kifejezésért, ha túl sok szenet teszel beléjük. Az túlságosan melegít.

— Tudja, *pont* ez a megfelelő időpont a komposztkészítés dinamikájáról szóló előadásra, Modo — állította a Dékán.

A törpék nem ismerik az „irónia” szó jelentését.

— Hát, na jó. Khm. Az anyagok kívánatos egyensúlya, helyesen rétegezve, megfelelve a…

— Vége az ajtónak! — tudatta a Jelenkori Varázsrúnák Előadója a többiek felé csoszogva.

A bútorkupac elindult feléjük.

Az Arkrektor tanácstalanul, kétségbeesetten körbenézett a csarnokban. Aztán tekintetét magára vonta egy ismerős, súlyos palack az egyik kredencen.

— Szén — mormolta. — Az olyan, mint a faszén, nem igaz?

— Honnan tudjam? Nem vagyok alkimista — fintorgott a Dékán.

A trágyadomb előbukkant a roncsok közül. Gőz áradt ki belőle.

Az Arkrektor sóvárogva pillantott a Vaú-Vaú szósz palackjára. Aztán kihúzta belőle a dugót. Mélyet szippantott az illatából.

— Tudjátok, az itteni szakácsok egyszerűen képtelenek jól elkészíteni — mondta. — Hetekbe fog telni, míg megint szerezhetek hazulról.

A közelgő szemétrakás felé hajította a palackot.

Az eltűnt a zubogó tömegben.

— Az aprócsalán mindig hasznos — jelentette ki Modo az Arkrektor mögött. — Vasat tesz hozzá. És a fekete nadály, hát, sosem

lehet elég fekete nadálya az embernek. Az ásványianyag-tartalomhoz, tudják. Ami engem illet, hát én mindig is úgy gondoltam, hogy egy kevéske közönséges cickafark…

A varázslók átkémleltek egy fölfordított asztal teteje fölött.

A trágyadomb abbahagyta a mozgást.

— Csak én gondolom ezt, vagy tényleg növekszik? — kérdezte a Rangidős Lovász.

— És boldogabbnak látszik — fűzte hozzá a Dékán.

— *Szörnyen* bűzlik — jegyezte meg a Kincstárnok.

— Na, ennek konyec. Pedig csaknem egy teljes palack szósz volt — szomorkodott az Arkrektor. — Szinte még ki sem nyitottam.

— A Természet csodálatos, ha jobban meggondolja az ember — szögezte le a Rangidős Lovász. — Tudjátok, nem muszáj mindegyikőtöknek így bámulnia rám! Csupán megjegyzést tettem.

— Vannak idők, amikor… — kezdte Maphlaves, és ekkor a trágyadomb fölrobbant.

Nem nagy durranással vagy dörejjel. Ez volt a legnyirkosabb és legtestesebb kitörés a végzetes pöffeszkedés teljes történetében. Sötétvörös, a szélén fekete láng bömbölt föl a mennyezetre. A trágyadomb darabkái rakétaként száguldottak szét a csarnokban és toccsanva csapódtak a falakba.

A varázslók kikukucskáltak barikádjuk mögül, melyet immár vastagon tealevél borított.

Egy káposztatorzsa hullott puhán a Dékán fejére.

Aki ránézett a kicsiny, bugyborékoló foltra a kockaköveken.

A képe lassacskán vigyorba húzódott.

— Ejha! — füttyentette.

A többi varázsló is széthajtogatta magát. Az adrenalin-utóhatás véghezvitte a maga elbűvölő igézetét. Ők is vigyorogtak, és elkezdték játékosan vállon veregetni egymást.

— Harapj egy kis csípős mártást! — üvöltötte az Arkrektor.

— Élő sövénnyel állsz szemben, megbuggyant szemét!

— Seggbe rúghatunk vagy seggbe rúghatunk? — vihorászott a Dékán boldogan.

— A második esetben kell a vagy elé egy nem, tisztelt kolléga! És nem vagyok benne biztos, hogy egy trágyadombról elmondható, hogy *van* neki… — kezdte a Rangidős Lovász, de az izgatottság árja szembehömpölygött vele.

— Ez bizony olyan rakás, ami többet nem fog *varázslókkal* kikezdeni — jelentette ki a Dékán, akit kezdett elragadni a hév. — Tettrekészek és merészek vagyunk, és…

— Odakint van még három másik, azt mondja Modo — vágott közbe a Kincstárnok.

A varázslók elnémultak.

— De mi most elmehetünk a varázspálcáinkért, nem igaz? — tudakolta a Dékán.

Az Arkrektor a csizmája orrával megbökte a fölrobbant trágyadomb egyik darabkáját.

— Megelevenednek a halott dolgok — mormolta. — Nem tetszik ez nekem. Mi jön majd ezután? Járkáló szobrok?

A varázslók föltekintettek a halott Arkrektorok szobraira, melyek a Nagycsarnokot szegélyezték, sőt még az Egyetem folyosóinak többségét is. Az Egyetem sok-sok ezer éve létezett már és az átlagos Arkrektor nagyjából tizenegy hónapig töltötte be a hivatalt, szóval bőven volt szobor.

— Tudja, tényleg azt kívánom, bár ne mondta volna ezt! — mondta a Jelenkori Varázsrúnák Előadója.

— Csak egy ötlet volt — válaszolta Maphlaves. — Gyerünk, vessünk egy pillantást a többi trágyadombra!

— Aha! — értett egyet a Dékán, aki mostanra a vad, varázslóhoz nem méltó macsóság markába került. — Merészek vagyunk! Aha! Merészek vagyunk?

Az Arkrektor fölvonta szemöldökét, aztán a többi varázslóhoz fordult.

— *Merészek* vagyunk? — kérdezte.

— Öööö. Én *mértéktartóan* merésznek érzem magam — jelentette ki a Jelenkori Varázsrúnák Előadója.

— Én kifejezetten nagyon merész vagyok, azt hiszem — állította a Kincstárnok. — Attól van, hogy nincs rajtam csizma — fűzte hozzá.

— Én merész leszek, ha mindenki más is az — közölte a Rangidős Lovász.

Az Arkrektor visszafordult a Dékánhoz.

— Igen — mondta. — Úgy tűnik, hogy mind merészek vagyunk.

— Szasz! — szólt a Dékán.

— Mi szasz? — firtatta Maphlaves.

— Ez nem szasz valami, hanem csak szasz — szólalt meg a Rangidős Lovász mögötte. — Általános utcai köszöntés és megerősítés a zártkörű militáris csoportosulások és férfias kötelékteremtő rituálék felhangjaival.

— Mi? Micsoda? Mint az „irtó jó”? — kérdezett vissza Maphlaves.

— *Gondolom*, igen — felelte vonakodva a Rangidős Lovász.

Maphlaves meg volt elégedve. Ankh-Morpork eddig sosem kínált remek vadászlehetőségeket. Sose hitte volna, hogy lehetséges ilyen pompásan szórakozni a saját egyetemén.

— Rendben — mondta. — Kapjuk el azokat a szemétrakásokat!

— Szasz!

— Szasz!

— Szasz!

— Szasszafrász!
Maphlaves sóhajtott. — Kincstárnok?
— Igen, Arkrektor?
— Legalább *próbálja* megérteni, rendben?

Felhők gyülekeztek a hegyek fölött. Bill Kapu föl-le járt az első mezőn az egyik közönséges mezőgazdasági kaszát használva; a legélesebbet ideiglenesen elraktározták a pajta hátsó felébe, arra az esetre, ha netán a légáramlás eltompítaná. Miss Illabets némelyik bérlője járt a nyomában, összekötve a kévéket és kazalba rakva őket. Miss Illabets sosem alkalmazott egynél több napszámost teljes munkaidőben, tudta meg Bill Kapu; amikor szüksége volt rá, fölbérelt további segítséget, így számos garast megspórolt.

— Eddig még sosem láttam senkit, aki kaszával vágta a búzát — jelentette ki egyikük. — Sarlóval kell azt csinálni.

Délben szünetet tartottak, és a sövény árnyékában megebédeltek.

Bill Kapu sosem szentelt különösebb figyelmet az emberek nevének és külsejének azontúl, amennyit a munkája megkívánt. Végig a domboldalon búzamező nyúlt el; búzaszálegyedekből állt és az egyik szemében a másik lehet esetleg megnyerő búzaszál, tucatnyi mulatságos és jellegzetes manírral, melyek megkülönböztetik őt az összes többi búzaszáltól. Ám az arató számára, kezdetben minden búzaszál… csupán búzaszál.

Most azonban kezdte észrevenni az apró különbségeket.

Ott volt Vilmos Csap és Tereferi Kerekes és Herceg Alapi. Mind öregember, már amennyire Bill Kapu meg tudta ítélni, olyan arcbőrrel, mint a cserzett bőr. Akadtak ugyan fiatal férfiak és nők a faluban, de úgy tűnt, hogy egy bizonyos korban egyetlen szemvillanás alatt öreggé válnak anélkül, hogy áthaladnának bármilyen közbülső szakaszon. És aztán sokáig öregek maradnak. Miss Illabets korábban említette, hogy mielőtt elkezdhetnének egy temetőt errefelé, valakit fejbe kell vágniuk az ásóval.

Vilmos Csap az volt közülük, amelyik énekelt munka közben, hosszú, orrhangú nyüszítésre zendítve, ami azt jelenti, hogy itt hamarosan népdal lesz elkövetve. Tereferi Kerekes sosem mondott semmit; ez az oka, jelentette ki Csap, amiért Tereferinek hívják. Bill Kapunak nem sikerült megértenie ennek logikáját, noha úgy látszott, a többiek számára világos. És Herceg Alapit a társadalmi osztályok szerkezetéről fölfelé mozgó, jóllehet meglehetősen leegyszerűsített elképzelésekkel rendelkező szülők nevezték el; a fivéreit Lovagnak, Grófnak és Királynak hívták.

Most sorban ültek a sövény árnyékában, halogatva a pillanatot, amikor újra el kell kezdeniük dolgozni. Kotyogó zaj érkezett a sor végéről.

— Hát, nem volt ez rossz nyár — jegyezte meg Csap. — És a változatosság kedvéért jó az idő az aratáshoz.

— Á… sok minden térítheti rossz útra a férfit a ruha és a bugyi közt — jelentette ki Herceg. — Múlt éjjel láttam egy pókot, ami visszafelé szövögette a hálóját. Az biztos jele annak, hogy szörnyű vihar lesz.

— Nem értem, honnan tudhatnának a pókok ilyesmiket.

Tereferi Kerekes odanyújtott egy nagy cserépkorsót Bill Kapunak. Valami lötyögött.

MI EZ?

— Almalé — válaszolta Csap. A többiek nevettek.

Á! — mondta Bill Kapu. — ÉRŐS ÉGETETT SZESZ, VICCESEN ÁTNYÚJTVA A GYANÚTLAN ÚJONNAN JÖTTNEK, IMÍGYEN JUTVA EGYSZERŰ MULATSÁGHOZ, AMIKOR Ő AKARATLANUL MEGITTASODIK.

— Tyű! — mondta Csap. Bill Kapu nagyot húzott a korsóból.

— És láttam alacsonyan repülő fecskéket — folytatta Herceg. — Meg az erdő felé tartó foglyokat. Meg rengeteg nagy csiga van mindenfelé. Meg…

— Szerintem ezek közül egyik rohadék se konyít a meteorológiához semmit se — állította Csap. — Szerintem te mész körbe szólni nekik. Mi, fiúk? Nagy vihar gyün, Mr. Pók, szóval gyerünk és csináljon valami népiest!

Bill Kapu megint kortyolt egyet.

HOGY HÍVJÁK A FALU KOVÁCSÁT?

Csap biccentett. — Az Ned Fekete, lenn a gyep mellett, a falu közepén. No, persze, roppant elfoglalt mostanság, a betakarítás meg minden miatt.

VAN SZÁMÁRA EGY KIS MUNKÁM.

Bill Kapu fölállt és nekivágott a kapu felé.

— Bill?

A Halál megtorpant. — IGEN?

— Azér' a pálinkát itt hagyhatnád.

A falu kovácsműhelye sötét volt és fullasztó a hőségben. Ám Bill Kapunak nagyon jó szeme volt.

Valami mozgott a fém bonyolult halma közepette, ami aztán egy férfi alsó felének bizonyult. A felsőteste valahol a gépezetben volt, ahonnan időnként nyögés hallatszott.

Kinyúlt egy kéz, amikor Bill Kapu közeledett.

— Rendben. Adj ide egy háromnyolcados McFogot!

Bill körülnézett. Különféle szerszámok voltak szerte a kovácsműhelyben.

— Gyerünk, gyerünk *már*! — sürgette egy hang valahonnan a

gépezetből.

Bill Kapu találomra kiválasztott egy megmunkált fémdarabot és beletette a kézbe. Az eltűnt a gép belsejébe. Fémes nesz hallatszott, majd nyögés.

— *McFog*ot mondtam! Ez nem egy — az eltörő fémdarab recsegő-ropogó lármája hangzott föl —, a *hüyelykujjam*, a *hüvelykujjam*, miattad — valami kongott — áárgh. Ez a *fejem* volt. Most nézd, mit csináltam miattad! És tudsz róla, hogy a zárópecek rugója már megint letört a forgattyúcsap forgórészéről?

NEM. SAJNÁLOM.

Csönd támadt.

— Te vagy az, ifjú Egbert?

NEM. ÉN VAGYOK AZ, A JÓ ÖREG BILL KAPU.

Ütődések és vibráló hangok sorozata hallatszott, miközben az ember fölső fele kiszabadította magát a gépezetből, és kiderült róla, hogy egy göndör fekete hajú, fekete arcú, fekete inges és fekete köténves fiatalemberhez tartozik. A férfi megtörölte egy kendővel az arcát, rózsaszín maszatnyomot hagyva, és kipislogta a verejtéket szeméből.

— Maga kicsoda?

A JÓ ÖREG BILL KAPU? AKI MISS ILLABETSNEK DOLGOZIK?

— Ó, igen. A pasi a tűzben? A nap hőse, úgy hallottam. Csapja bele!

Odanyújtott egy fekete kezet. A Halál üvegesen meredt rá.

SAJNÁLOM. MÉG MINDIG NEM TUDOM, EGYÁLTALÁN *MI* EGY HÁROMNYOLCADOS MCFOG.

— A kezére gondoltam, Mr. Kapu.

Bill Kapu habozott, aztán a fiatalember tenyerébe tette a kezét. Az olaj keretezte szem megüvegesedett egy pillanatra, míg az agy fölülbírálta a tapintóérzéket, aztán a kovács elmosolyodott.

— A nevem Fekete. Mit szól hozzá, mi?

NEM ROSSZ NÉV.

— Ugyan, én a gépre gondoltam. Irtó ötletes, mi?

Bill Kapu udvarias értetlenséggel szemlélte a masinát. Első pillantásra úgy nézett ki, mint egy hordozható szélmalom, amire rátámadt egy óriási rovar, és második pillantásra akár egy vándor kínzókamra, olyan Inkvizíció számára, amely szeretne egy kicsit jönni-menni, emberek közé járni és élvezni a friss levegőt. Rejtélyes csuklós karok álltak ki különféle szögekben. Voltak benne hajtószíjak és hosszú rugók. Az egész izét tüskékkel ellátott fémkerekekre szerelték.

— Persze, nem a legjobb formájában látja most, amikor mozdulatlan áll — magyarázta Fekete. — Kell hozzá egy ló, ami húzza. Legalábbis jelenleg. Van egy-két forradalmi ötletem ebben a vonatkozásban — tette hozzá ábrándozva.

EZ VALAMIFÉLE ESZKÖZ?

Fekete enyhén megbántottnak látszott.

— Én jobb szeretem a gép megnevezést — jelentette ki. — Forradalmasítani fogja a mezőgazdasági módszereket és átvonszolja őket a Repülőkutya Századába akár akarják, akár nem. Háromszáz éve van a családom tulajdonában ez a kovácsműhely, de Ned Feketének nem áll szándékában, hogy az élete hátralévő részét meghajlított fémdarabkák lovakra szögezésével töltse, ezt kijelenthetem.

Bill kifejezéstelenül nézett rá. Aztán lehajolt és bekukucskált a gép alá. Egy tucatnyi sarló volt ráerősítve egy nagy, vízszintes kerékre. Válogatott csigák közvetítésével elmés erőátvitelek juttatták el a hajtóerőt a kerekekről a fémkarok ringlispilként forgó berendezésére.

A Halált kezdte elfogni a szörnyű érzés, hogy tudja, mire szolgál ez a gép, de azért megkérdezte.

— Nos, az egész lényege ez a vezérműtengely — mondta Fekete megörülve az érdeklődésnek. — A hajtóerő ezen a csigán keresztül érkezik, *itt*, és a forgattyúk mozgatják a lengőkarokat — azok ezek — és a fésülőnyílás, amit az ide-oda mozgó szerkezet működtet, lecsúszik pont akkor, amikor a szorítóretesz belepottyan ebbe a résbe, *itt ni*, és persze ezzel egyidőben két rézgolyó körbe-körbe jár és a tollazólapok elviszik a szalmát, miközben a szem leesik a gravitáció segítségével a vályún át a garatba. Egyszerű.

ÉS A HÁROMNYOLCADOS MCFOG?

— De jó, hogy eszembe juttatta! — Fekete kotorászott a padlón lévő hulladékban, fölvett egy kis, recés tárgyat, és rácsavarozta a szerkezet egyik kiálló részére. — Roppant fontos darab. Megállítja az ellipszisforgattyú fokozatos fölcsúszását a himbanyélen és megakadását a peremvájaton, aminek katasztrofális kimenetele lenne, amint azt bizonyára el tudja képzelni.

Fekete hátralépett és megtörölte kezét egy kendővel, amitől kissé olajosabb lett.

— Kombinált Betakarítógépnek hívom — közölte.

Bill Kapu nagyon vénnek érezte magát. Ami azt illeti, nagyon vén is volt. De még soha sem érezte ennyire. Valahol a lelke homályában úgy érezte, tudja, anélkül, hogy a kovács elmagyarázná, mi a Kombinált Betakarítógép feladata.

Ó!

— Ma délután fogjuk megtartani a próbamenetet odafönt az öreg Vásárhelyi nagy búzamezején. Meg kell mondjam, nagyon ígéretesnek tűnik. Amit most maga előtt lát, Mr. Kapu, az a jövő.

IGEN.

Bill Kapu végigsimította a vázat.

ÉS MAGA AZ ARATÁS?

— Hmm? Mi van vele?

MIT FOG RÓLA GONDOLNI? FOGJA TUDNI?

Fekete az orrát ráncolta. — Tudni? Tudni? Nem fog tudni semmit. A búza az búza.

ÉS HAT GARAS AZ HAT GARAS.

— Pontosan. — Fekete tétovázott. — Mi is volt az, amit akart?

A magas alak végigfuttatott egy vigasztalhatatlan ujjat az olajos masinán.

— Mr. Kapu?

TESSÉK? Ó! IGEN. SZERETNÉK VALAMIT ELVÉGEZTETNI MAGÁVAL…

Kivonult a kovácsműhelybál és szinte azonnal visszatért valami selyembe burkolttal. Óvatosan kicsomagolta.

Korábban készített egy új nyelet a pengének — nem egyeneset, amilyet a hegyekben használnak, hanem a síkságok súlyos, kettős ívelésű nyelét.

— Laposra akarja kalapáltatni? Vagy egy új koporsószeget a fűnek? Kicseréltetni a fémrészeket?

Bill Kapu a fejét rázta.

AZT AKAROM, HOGY A KASZA HALOTT LEGYEN.

— Halott?

IGEN: TELJESEN. MINDEN DARABKÁJA PUSZTULJON EL. AZÉRT, HOGY SZÁZSZÁZALÉKOSAN HALOTT LEGYEN.

— Pedig nagyszerű kasza — felelte Fekete. — Kár lenne érte. Jól megőrizte rajta az élt…

NE NYÚLJON HOZZÁ!

Fekete az ujját szopta.

— Ez furcsa — hökkent meg. — Megesküdtem volna, hogy hozzá se értem. A kezem jó pár hüvelykre volt tőle. Hát, mindenesetre éles.

Megsuhintotta a kaszát a levegőben.

— Igen. Ször / / nyen é / / les azt mon / / danám.

Elhallgatott, kisujját a fülébe dugta, és kissé megforgatta.

— Biztos benne, hogy tudja, mit akar? — érdeklődött.

Bill Kapu ünnepélyesen megismételte kívánságát.

Fekete vállat vont. — Hát, gondolom, beolvaszthatom, a nyelet meg elégethetem — nyilatkozta.

IGEN.

— Hát, rendben. Elvégre a maga kaszája. És persze alapjában véve igaza van. Ez most már elavult technológia. Fölösleges.

FÉLEK, HOGY IGAZA LEHET.

Fekete szurtos hüvelykujjával a Kombinált Betakarítógép felé bökött. Bill Kapu tudta, hogy az csupán fémből és zsákvászonból készült s ezért nem lehet képes ólálkodásra. De *igenis* ólálkodott. Mi több, dermesztő, fémes önelégültséggel tette.

— Rávehetné Miss Illabetset, hogy vegyen egy ilyet, Mr. Kapu.

Pont megfelel egy olyan egyszemélyes majorba. Már látom is magát magam előtt, odafönt, a széllel szemben, a hajtószíjak csattognak és a bekeverőkarok lengedeznek…

NEM.

— Csak rajta! Az öregasszony igazán megengedheti magának. Azt beszélik, vannak neki kinccsel teli ládái még a régi szép időkből.

NEM!

— Öööö… — Fekete tétovázott. Az utolsó „NEM” biztosabb fenyegetést tartalmazott, mint a vékony jég reccsenése a mély folyón. Azt állította, hogy még tovább folytatni ezt a témát a leghalálmegvetőbb dolog, amit csak Fekete tehetne.

— Hát, igazán maga tudja a legjobban, hogy mit akar — motyogta.

IGEN.

— Akkor legyen, ó, mondjuk, hogy egy krajcár a kaszáért — hadarta Fekete. — Igazán sajnálom, de, tudja, rengeteg szenet fog elhasználni, és azok a törpék folyton fölemelik az árát a…

TESSÉK. MA ESTÉRE MEG KELL LENNIE.

Fekete nem vitatkozott. A vitatkozás azt jelentené, hogy Bill Kapu tovább marad a kovácsműhelyben, és benne kezdett égni a vágy, hogy ez ne következzék be.

— Hogyne, hogyne.

MEGÉRTETTE?

— Persze. Persze.

ISTENEK VELE! — köszönt el ünnepélyesen Bill Kapu és távozott.

Fekete becsukta mögötte az ajtót és nekidőlt. Phű. Persze, rendes ember, mindenki róla beszél, csak a társaságában eltöltött két perc után az embernek az a hátborzongató érzése támad, hogy valaki épp keresztülsétál a sírján, pedig azt még meg se ásták.

Átkelt az olajos padlón, megtöltötte a teavízforraló kannát és beékelte a kovácstűzhely sarkába. Fölvett egy villáskulcsot, hogy elvégezzen némi végső beszabályozást a Kombinált Betakarítógépen, és észrevette a falnak támasztott kaszát.

Lábujjhegyen indult felé, aztán rádöbbent, hogy elképesztően ostoba dolog lábujjhegyen járnia. A kasza nem eleven. Nem hallhatja meg. Csak *látszik* elevenbe vágónak.

Fölemelte a villáskulcsot, s közben bűntudata támadt. De Mr. Kapu azt mondta — nos, Mr. Kapu valami nagyon furát mondott, nagyon nem odaillő szavakat használt egy puszta eszközről beszélvén. Ám ezt aligha kifogásolhatja.

Fekete keményen lecsapott a villáskulccsal.

Nem volt ellenállás. Ismét csak megesküdött volna, hogy a villáskulcs kettévágódott, mintha kenyérből lett volna, több hüvelykre a penge élétől.

Eltűnődött, lehet-e valami olyan éles, hogy elkezdi birtokába venni, nem pusztán az éles élt, hanem magának az élességnek igaz valóját, az abszolút élesség mezejét, amely valójában a fém utolsó atomjain túlra terjeszkedik.

— Átko / / zott pokolt / / űz!

És aztán rájött, hogy ez szentimentális és babonás gondolkozás olyan férfitól, aki tudja, hogyan kell kellő szögben fölhelyezni egy háromnyolcados McFogot. Az ember tudja, hol áll egy ide-oda mozgó erőátvitellel. Az vagy működik, vagy nem. Egész biztosan nem tálal eléd rejtélyeket.

Büszkén pillantott a Kombinált Betakarítógépre. Persze, kell hozzá egy ló, hogy húzza. Az kicsit ront a dolgon. A lovak a Tegnaphoz tartoznak; a Holnap a Kombinált Betakarítógépé és utódaié, ami a világot tisztább és jobb hellyé fogja tenni. Csupán annak kérdése, hogy a lovat kivonja az egyenletből. Már megpróbálkozott a lendkerékkel, de az nem volt elég erős. Talán, ha megpróbálna megfeszíteni egy…

Mögötte a vízforraló kanna túlforrt és kioltotta a tüzet.

Fekete átverekedte magát a gőzön. Ez a nyavalyás probléma, minden egyes alkalommal. Valahányszor valaki megpróbálkozik némi ésszerű gondolkozással, mindig történik valami értelmetlen, ami eltereli a figyelmét.

Mrs. Kuglof összehúzta a függönyöket.

— Pontosan ki ez az Egy-Férfi-Vödörrel? — kérdezte Motolla.

Az asszony meggyújtott két gyertyát, aztán leült.

— Az egyik pogány howondaföldi törzsbe tartozott — vágta rá kurtán.

— Nagyon különös név az Egy-Férfi-Vödörrel — jegyezte meg Motolla.

— Ez nem a teljes neve — válaszolta sötéten Mrs. Kuglof. — És most kezet kell fogjunk. — Tűnődve pillantott a varázslóra. — Szükségünk van még valakire.

— Idehívhatom Schleppelt — javasolta Motolla.

— Én ugyan nem fogom hagyni, hogy bármiféle mumus az asztal alól megpróbáljon a szoknyám alá kukkantani — közölte Mrs. Kuglof. — Ludmilla! — kiáltotta. Egy-két pillanattal később a konyhaajtót jelképező gyöngyfüggönyt félrecsapták, és bejött a fiatal nő, aki eredetileg ajtót nyitott Motollának.

— Igen, anya?

— Ülj le, lányom! Még valakire szükségünk van a szeánszozáshoz.

— Igen, anya.

A lány rámosolygott Motollára.

— Ez Ludmilla — mutatta be kurtán Mrs. Kuglof.

— Igazán örvendek a szerencsének — mondta Motolla. Ludmilla

azzal a ragyogó, kristályos mosollyal ajándékozta meg, amit az olyan emberek visznek tökélyre, akik réges-rég megtanulták, hogy ne árulják el érzelmeik.

— Már találkoztunk — folytatta Motolla. Legalább egy nap el kellett teljen a telihold óta, gondolta. Szinte teljesen eltűnt az összes tünet. Szinte. Nocsak, nocsak, nocsak…

— Ő az én keresztem — jelentette ki Mrs. Kuglof.

— Anya, folyton hajtogatod a magadét — jegyezte meg Ludmilla, minden neheztelés nélkül.

— Fogjunk kezet! — adta ki az utasítást Mrs. Kuglof.

Ültek a félhomályban. Aztán Motolla érezte, hogy Mrs. Kuglof elhúzza a kezét.

— Elfelejtettem az üveget — magyarázkodott az asszony.

— Azt hittem, Mrs. Kuglof, hogy kegyed nem szenvedheti az ábécés deszkalapokat és a hasonló… — kezdte Motolla. Bugyogás hallatszott a kredenc felől. Mrs. Kuglof egy teli poharat tett a terítőre, majd újra helyet foglalt.

— Hát nem is — válaszolta.

Ismét csönd ereszkedett rájuk. Motolla idegesen megköszörülte a torkát.

Végül Mrs. Kuglof megszólalt: — Rendben, Egy-Férfi-Vödörrel, tudom, hogy ott vagy.

A pohár megmozdult. A borostyán színű folyadék finoman meglöttyent.

Egy testetlen hang így rebegett, *üdvözöllek, sápadtarcú, a boldog vadászmezőkről…*

— Ezt most hagyd abba! — szólította föl Mrs. Kuglof. — Mindenki tudja, hogy egy szekér gázolt el a Szirup utcában, mert részeg voltál, Egy-Férfi-Vödörrel.

az nem az én hibám. nem az én hibám. az én hibám, hogy a dédapám ideköltözött? igazság szerint halálra kellett volna marcangoljon egy puma vagy egy óriási mamut vagy valami. megtagadták tőlem a származásomnál fogva megillető hősi halott jogot.

— Mr. Alánk szeretne föltenni egy kérdést neked, Egy-Férfi-Vödörrel — tájékoztatta Mrs. Kuglof.

a hölgy boldog itt és alig várja, hogy csatlakozz hozzá, közölte Egy-Férfi-Vödörrel.

— Kicsoda? — érdeklődött Motolla.

Ez úgy tűnt, megzavarta Egy-Férfi-Vödörrelt. Ez a mondat általában megelégedésül szolgált további magyarázat nélkül.

kit szeretnél? firtatta óvatosan. *most már megihatom azt az italt?*

— Még nem, Egy-Férfi-Vödörrel — felelte Mrs. Kuglof.

hát pedig, szükségem van rá. átkozott zsúfoltság van itt.

— Mi? — kérdezte gyorsan Motolla. — Úgy érted, kísértetek?

százával vannak, jelentette ki Egy-Férfi-Vödörrel hangja.

Motolla csalódott volt.

— Csak százával? — tudakolta. — Az nem hangzik túl soknak.

— Nem sokan válnak kísértetté — nyilatkozta Mrs. Kuglof. — Ahhoz, hogy kísértet légy, kell legyen például valami fontos befejezetlen ügyed vagy egy szörnyű bosszú, amit valakin állnod kell, vagy egy kozmikus terv, amiben csak paraszt vagy.

vagy cudar szomjad, egészítette ki Egy-Férfi-Vödörrel.

— Hallgassa csak, miket mond! — botránkozott meg Mrs. Kuglof.

a spiritusz világában akartam maradni. vagy legalábbis a borében és sörében. hngh. hngh. hngh.

— Szóval mi történik az életerővel, ha a dolgok megszűnnek élni? — tudakolta Motolla. — Ez okozza ezt a rengeteg problémát?

— Válaszolj az úrnak — parancsolta Mrs. Kuglof, amikor úgy tűnt, Egy-Férfi-Vödörrel vonakodik a válaszadástól.

miféle problémákra gondolsz?

— A tárgyak kicsavarják maguk. A ruhák maguktól járkálnak. Mindenki elevenebbnek érzi magát. Ilyesmik.

az? az semmi. tudod, az életerő visszaszivárog, ahol csak teheti. emiatt nem kell aggódnod.

Motolla a pohár fölé tette a kezét.

— De van valami, ami miatt aggódnom kellene, nem igaz? — jelentette ki határozottan. — És annak valami köze van a kis üvegszuvenírokhoz.

nem szeretnék nyilatkozni.

— Légy szíves, mondd el neki!

Ez Ludmilla hangja volt — mély, ám mégis megnyerő. Lupin folyamatosan fürkészte a lányt. Motolla mosolygott. Ez az egyik előnye annak, ha halott vagy. Észreveszel dolgokat, amiket az élők nem.

Egy-Férfi-Vödörrel rikácsolónak és zsémbesnek hangzott.

és akkor mit fog csinálni, ha elmondom neki? ilyesmiért én jó nagy bajba kerülhetek.

— Nos, azt elmondhatod, hogy jól találgatok-e? — kérdezte Motolla.

iii-gen. esetleg.

— Nem kell mondanod semmit — javasolta Mrs. Kuglof. — Csak koppints kettőt, ha a válasz igen, és egyet, ha nem, mint a régi szép időkben.

ó, rendben van.

— Kezdje, Mr. Alánk — sürgette Ludmilla. Olyan fajta hangja volt, hogy Motolla legszívesebben megsimogatta volna.

Motolla megköszörülte a torkát.

— Azt hiszem — kezdte —, azaz, azt hiszem, valamiféle tojások.

Arra gondoltam… miért reggeli? Aztán eszembe jutott… tojás…

Kopp.

— Ó! Hát, talán nagyon buta gondolat volt…

elnézést, egy koppintás az igen vagy kettő?

— Kettő! — csattant föl a médium.

KOPP. KOPP.

— Á! — lehelte Motolla. — És olyasvalamiként kelnek ki, amin kerekek vannak?

két koppintás volt az igen, ugye?

— Úgy van!

KOPP. KOPP.

— *Tudtam. Tudtam!* Találtam egyet a padlóm alatt, ami megpróbált kikelni ott, ahol nem volt ehhez elég hely! — diadalmaskodott Motolla. Aztán összeráncolta a homlokát.

— De mi bújik ki a tojásból?

Mustrum Maphlaves bekocogott a dolgozószobájába s levette varázspálcáját szokásos tárolóhelyéről a kandalló fölött. Megnyalta az ujját és óvatosan megérintette a bot végét. Ennek folyományaképp apró oktarinszikra és olajos bádogszag keletkezett.

A varázsló erre visszaindult az ajtó felé.

Aztán lassan megfordult, mert az agyának addigra elég idő jutott a dolgozószoba zsúfolt tarkaságának elemzésére és kiszúrta a furcsaságot.

— Ez meg mi a fenét keres itt? — kérdezte.

Megböködte a varázspálca végével. Az csilingelő hangot adott és valamivel arrébb gurult.

Némileg, bár nem nagyon, úgy nézett ki, mint az az izé, amit a szobalányok gurítanak maguk előtt, megrakva fülmosórongyokkal meg friss ágyneművel meg akármivel, amit a szobalányok általában taszigálni szoktak. Maphlaves megjegyezte magának, hogy ezt majd szóvá kell tegye a kulcsárnőnek. Aztán megfeledkezett róla.

— Ezek a nyavalyás drótkerekes izék ott vannak mindenütt — motyogta.

A „nyavalyás” szóra valami olyasmi, mint egy nagy dongólégy, macskára szabott fogsorral, pottyant elő a levegőből, vadul verdesett, miközben fölmérte környezetét, majd az oda se figyelő Arkrektor után röppent.

A varázslók szavának hatalma van. És a szitokszavaknak szintén van ereje. És most, hogy az életerő már úgyszólván kicsapódott a levegőből, ott kell találjon magának levezetést, ahol csak tud.

városok. jelentette ki Egy-Férfi-Vödörrel. *azt hiszem, várostojások.*

A rangelső varázslók ismét a Nagycsarnokban gyülekeztek. Még a Rangidős Lovász is némi izgalmat érzett. Illetlenségnek számít mágiát használni a varázslótársakkal szemben, a varázserő alkalmazása civilek ellen pedig sportszerűtlen. Jót tesz az embernek, ha néhanap tényleg indokoltan odasózhat.

Az Arkrektor szemügyre vette őket.

— Dékán, miért vannak csíkok mindenütt az arcodon? — tudakolta.

— Álcázás, Arkrektor.

— Álcázás, mi?

— Szasz, Arkrektor.

— Hát jó. Ha te ettől boldog vagy, végtére is ez a lényeg.

Kiosontak azon kis földdarab irányába, amely korábban Modo apró birodalma volt. Legalábbis, többségük osont. A Dékán azonban pörgő-forgó szökkenések sorával haladt előre, közben néha a falhoz lapult és azt suttogta „Hojsza! Hojsza! Hojsza!" a bajsza alatt.

Teljesen elcsüggedt, amikor kiderült, hogy a többi trágyadomb még mindig ott van, ahol Modo létrehozta őket. A kertész, aki végig a sarkukban járt és kétszer is csaknem kilapította a Dékán, egy darabig ott sürgött-forgott körülöttük.

— Csak meghúzzák maguk — jelentette ki a Dékán. — Azt mondom, robbantsuk föl az istenekverte…

— Még csak nem is melegek még — tiltakozott Modo. — Biztos az volt a legrégebbi.

— Úgy érted, nincs mivel megverekedjünk? — firtatta az Arkrektor.

A föld rázkódott a lábuk alatt. És aztán halk csörömpölő nesz hallatszott a kerengők felől.

Maphlaves összeráncolta a homlokát.

— Valaki már megint löködi azokat a nyavalyás drótkosárszerű izéket — mondta. — Találtam egyet a dolgozószobámban is ma este.

— Huh — közölte a Rangidős Lovász. — Akadt egy az én *hálószobámban* is. Kinyitottam a ruhásszekrényt és ott volt.

— A ruhásszekrényedben? Minek tetted oda? — tudakolta Maphlaves.

— Nem *én* tettem oda. Már mondtam. Valószínűleg a diákok voltak. Az ilyen humor rájuk vall. Az egyikük egyszer hajkefét dugott az ágyamba.

— Az előbb átestem az egyiken — jelentette ki az Arkrektor —, és aztán mikor körbenéztem, hol van, addigra valaki elvitte.

A csörömpölés közeledett.

— Na akkor, Miszter úgynevezett Okostóbiás Fiatalemberhaverom — szólt Maphlaves egyszer-kétszer jelentőségteljesen megütögetve tenyerét varázspálcájával.

A varázslók a falhoz hátráltak.

A fantom bevásárlókocsi-tologató már csaknem odaért hozzájuk.

Maphlaves vicsorított és előszökkent rejtekhelyéről.

— Ahá, kedves ifjú… *kénköves pokol*!

— Na, ne ugrassál engemet! — rivallta Mrs. Kuglof. — A városok nincsenek is életbe'. Tudom, hogy az emberek aszongyák, élők, de nem gondolják *komolyan*.

Motolla Alánk meg-megforgatta az egyik hógolyót a kezében.

— Nyilván ezrével tojja ezeket — szögezte le. — De persze nem mindegyik kel ki. Máskülönben idáig lennénk városokkal, nem igaz?

— Azt próbálod bemagyarázni nekünk, hogy ezek a kis gömbök óriási *helyekként* kelnek ki? — tamáskodott Ludmilla.

nem azonnal. előbb a mozgófázis következik.

— Valami, amin kerekek vannak — vetette közbe Motolla.

úgy van. úgy látom, te már tudsz erről.

— Azt hiszem, sejtettem — felelte Motolla Alánk —, csak nem értettem. És mi történik a mozgó fázis után?

nem t'om.

Motolla fölállt.

— Akkor itt az ideje, hogy kiderítsük — nyilatkozta.

Odapillantott Ludmillára és Lupinra. Á. Igen. És miért ne? Ha segíthetsz valakin, miközben arra jársz, gondolta Motolla, akkor élted vagy mid nem volt hiábavaló.

Engedte magát meggörnyedni s hagyta, hogy hangjába némi megtörtség lopózzon.

— De sajnos, mostanában eléggé bizonytalan a lábam — rebegte. — Igazán nagy segítséget jelentene, ha valaki támogatna útközben. Lenne szíves elkísérni egész az Egyetemig, ifjú hölgy?

— Ludmilla nem jár ki sokat mostanság, mert az egészsége… — kezdte kapkodva Mrs. Kuglof.

— Abszolút kitűnő — vágott közbe Ludmilla. — Anya, tudod, hogy egy teljes nap eltelt már a telihol…

— Ludmilla!

— Hát, eltelt.

— Manapság nem biztonságos egy fiatal nőnek az utcákat járni — szögezte le Mrs. Kuglof.

— De hát Mr. Alánk csodálatos kutyája még a *legveszélyesebb* bűnözőt is elriasztaná — tiltakozott Ludmilla.

Mintegy végszóra, Lupin segítőkészen ugatott és pitizett. Mrs. Kuglof kritikusan vette szemügyre.

— Valóban nagyon engedelmes jószág — ismerte el vonakodva.

— Akkor ez el van intézve — mondta Ludmilla. — Hozom a

kendőm.

Lupin hátára gördült. Motolla megbökte a lábával.

— Aztán jó legyél! — utasította.

Egy-Férfi-Vödörrel jelentőségteljesen köhintett.

— Rendben, rendben — motyogta Mrs. Kuglof. Elvett egy köteg gyufát a kredencről, szórakozottan meggyújtott egyet a körmével, aztán belepottyantotta a whiskys pohárba. Az kék lánggal égett, és valahol a szellemvilágban egy tömény dupla árnya épp elég hosszan létezett.

Amikor Motolla Alánk kilépett a házból, úgy vélte, ki tud venni egy nótára fakadt kísérteties hangot.

A bevásárlókocsi megállt. Egyik oldalról a másikra forgott, mintha a varázslókat figyelné. Aztán gyors hárompontos hátraarcot csinált és sebesen eliramlott.

— Elkapni! — bömbölte az Arkrektor.

Célzott a botjával és tűzgolyót lőtt ki, amely a padlólapok kicsiny területét valami sárgává és bugyborékolóvá változtatta. A száguldó bevásárlókocsi vadul megingott, de folytatta útját, jóllehet egyik kereke zötyögött és nyikorgott.

— A Tömlöc Létsíkokból jött! — visította a Dékán. — Ruhát a kosárnak!

Az Arkrektor csillapítóan tette kezét a Dékán vállára.

— Ne légy hülye! A Tömlöc Izéknek sokkal több csápja meg miegymása van. Nem látszanak *gyártmány*nak.

Egy újabb bevásárlókocsi zajára mind megfordultak. Az semmivel sem törődve egy oldalfolyosón csörömpölt végig, megtorpant, amikor meglátta vagy másképp érzékelte a varázslókat, és hitelt érdemlően alakította a valaki által csak úgy ottfelejtett bevásárlókocsi szerepét.

A Kincstárnok odaosont hozzá.

— Semmi haszna annak, hogy így nézel ki — közölte. — Tudjuk, hogy tudsz mozogni.

— Mindnyájan láttuk! — állította a Dékán.

A bevásárlókocsi nem változtatott tartózkodó magatartásán.

— Nem lehet képes gondolkodásra — vélte a Jelenkori Varázsrúnák Előadója. — Nincs elég hely az agynak.

— Ki mondta, hogy gondolkozik? — kérdezte az Arkrektor. — Nem tesz mást, csak mozog. Ahhoz meg kinek kéne agy? A *garnélák* is mozognak.

Végigfuttatta ujjait a megmunkált fémen.

— Ami azt illeti, a garnélák egész intell… — kezdte a Rangidős Lovász.

— Hallgass! — szólt rá Maphlaves. — Hmm. De vajon *tényleg* készítmény-e?

— Drótból van — válaszolta a Rangidős Lovász. — A drót olyasmi, amit készíteni kell. Meg ott vannak a kerekek. Szinte semmiféle természetszültének nincs kereke.

— Csak hát arról van szó, hogy közelről úgy néz ki…

— …mintha az egész egyetlen dolog lenne — fejezte be a Jelenkori Varázsrúnák Előadója, aki gyötrelmesen letérdelt, hogy jobban megvizsgálhassa. — Mintha egyetlen egység lenne. Az egész egyetlen darabból készült. Mint egy gép, amit növesztettek. De az lehetetlen.

— Lehet. Mintha lenne valami kakukk a Kostetőn, ami órákat épít fészeknek? — említette meg a Kincstárnok.

— Igen, de az csak párkeresési rítus — vetette oda könnyedén a Jelenkori Varázsrúnák Előadója. — És ráadásul pontatlanul járnak.

A bevásárlókocsi a varázslók közti hézag felé vetődött és sikerrel is járt volna, kivéve, hogy a Kincstárnok foglalta el a rést, aki fölsikoltott és belezuhant a kosárba. A bevásárlókocsi nem állt meg, hanem tovább nyikorgott a kapu felé.

A Dékán fölemelte a botját. Az Arkrektor megragadta.

— Eltalálhatod a Kincstárnokot — mondta.

— Csak egyetlen kicsi tűzgolyót?

— Nagy a kísértés, de nem. Gyere! Utána!

— Szasz!

— Miért ne.

A varázslók cammogósan űzőbe vették a kosarat. Mögöttük, eddig még észrevétlenül, az Arkrektor szitokszavainak egész serege verdesett és döngicsélt. És Motolla Alánk épp egy kicsiny küldöttséget vezetett a Könyvtárba.

A Láthatatlan Egyetem Könyvtárosa sietve átnégykézlábalt a termen, miközben az ajtó rázkódott a viharos kopogástól.

— Tudom, hogy odabent vagy — érkezett Motolla Alánk hangja. — Be kell engedj minket! *Életbe*vágóan fontos!

— Úúúk.

— Nem nyitod ki az ajtót?

— Úúúk!

— Akkor nincs más választásom…

Ősöreg kőművesmunka tömbjei mozdultak lassan arrébb. Vakolat mállott szét. Aztán a fal egy része beomlott, s ott maradt Motolla Alánk egy Motolla Alánk alakú nyílásban állva. Köhécselt a portól.

— Utálok ilyesmit csinálni — jelentette ki. — Nem tehetek róla, de úgy érzem, mintha ezzel az elterjedt előítélet cinkosául szegődnék.

Ekkor landolt vállán a Könyvtáros. Az orángután legnagyobb meglepetésére, ez szinte semmi változást nem hozott. Egy 300 fontos orángután rendszerint észlelhető hatást gyakorol az emberek haladási

sebességére, ám Motolla úgy viselte őt, mintha csak gallér lenne.

— Azt hiszem, az Őstörténet kell nekünk — közölte. — Mondd csak, nem tudnád abbahagyni a fejem lecsavarására tett próbálkozásaid?

A Könyvtáros vadul nézett körbe. Ez olyan módszer volt, amely rendes körülmények között sohasem mondott csütörtököt.

Aztán szaglászni kezdett.

A Könyvtáros nem született emberszabású majomnak. Egy varázskönyvtár veszélyes munkahely és ő egy mágiakitörés következtében változott orángutánná. Előzőleg meglehetősen ártalmatlan ember volt, ámbár mostanra olyan sokan fogadták el új alakját, hogy csak kevesen emlékeztek erre. Azonban az átváltozással együttjárt a kulcs egy egész csomó érzékelő képességhez és faji emlékhez. És mind közül az egyik legmélyebb, legalapvetőbb, legösztönösebben-csontjaiban-érzett a formákkal kapcsolatos. Ez visszanyúlik az értelemre ébredés hajnalára. A kifejlődő emberszabású tudat az ordas pofákkal, agyarakkal és négy lábbal ellátott formákat határozottan a Rossz Hír címszó alatt kartotékolta.

Egy nagyon nagy farkas lépett be nesztelenül a falban lévő lyukon, nyomában egy vonzó ifjú hölggyel. A Könyvtáros képessége a beérkező információk feldolgozására ideiglenesen fölmondta a szolgálatot.

— Továbbá — folytatta Motolla —, az is lehetséges, hogy össze tudnám csomózni a két karod a hátad mögött.

— Íííik!

— Ő nem közönséges farkas. Jobb, ha elhiszed.

— Úúúk?

Motolla lehalkította a hangját. — És a lány esetleg alakilag nem is nő — tette hozzá.

A Könyvtáros Ludmillára nézett. Ismét szimatolni kezdett. Aztán a homlokát ráncolta.

— *Úúúk*?

— Jó, lehet, hogy ezt kissé után fogalmaztam meg. Eressz már el, légy oly jó!

A Könyvtáros rendkívül óvatosan ellazította szorítását és leereszkedett a padlóra úgy, hogy Motolla közte és Lupin közt helyezkedjen el.

Motolla vakolatmorzsákat söpört le köntöse megmaradt foszlányairól.

— Meg kell tudnunk mindent — közölte, — a városok életéről. Különösen azt kell megtudnom…

Halk csörömpölés hallatszott.

A legközelebbi könyvszekrény tömör tömbjénél hanyagul befordult egy drótkosár. Tele volt könyvvel. Amint rájött, hogy

meglátták, megtorpant és szerét ejtette, hogy úgy nézzen ki, mint ami egyáltalán nem mozog soha.

— A mozgó fázis — mormolta Motolla Alánk.

A drótkosár megpróbált hátrafelé araszolni úgy, hogy közben ne lássék mozogni. Lupin morgott.

— Ez az, amiről Egy-Férfi-Vödörrel beszélt? — tudakolta Ludmilla. A bevásárlókocsi eltűnt. A Könyvtáros fölmordult és utána eredt.

— Ó, igen. Valami, ami hasznossá teszi magát — válaszolta Motolla, hirtelen támadt, szinte mániás jókedvvel. — A következőképpen működik: először olyasmi, amit meg akarsz tartani és eltenni valahová. Ezrével nem kerülnek megfelelő körülmények közé, de ez nem számít, mert ezrével vannak. És aztán a következő fázis valami olyasmi lesz, ami praktikus és eljut mindenhová, és senkiben még csak föl sem ötlene, hogy magától került el oda. De ez az egész rosszkor történik!

— De hogyan lehet egy város eleven? Hiszen csupa halott részből áll! — kételkedett Ludmilla.

— Az emberek is. Nekem elhiheted. Én *tudom*. De azt hiszem, igazad van. Ennek nem lenne szabad megesnie. Ez attól a rengeteg életerőtöbblettől van. Az… az elbillenti a mérleg serpenyőjét. Az átváltoztat valamit, ami nem is igazán valóságos, valósággá. És túl korán történik, és túl gyorsan történik…

A Könyvtáros irányából visítás hallatszott. A bevásárlókocsi kirobbant egy másik polcsor mögül, kerekei elmosódtak, s a falban lévő lyuk felé tartott, miközben az orángután fél kézzel elkeseredetten belékapaszkodott és úgy lengedezett mögötte, akár egy nagyon kövér zászló.

A farkas ugrott.

— Lupin! — kiáltotta Motolla.

Ám azóta, amidőn az első barlanglakó ősember legördített egy fatuskót egy dombon, a kutyafélékben is mély faji ösztön él, hogy űzőbe vegyenek bármit, aminek kereke van. Lupin máris a bevásárlókocsi után kapott.

Fogai egy keréken értek össze. Vonyítás, sikoly a Könyvtáros részéről és orángután, farkas és drótkosár egy rakáson végezték a falnak ütközve.

— Ó, szegény jószág! Nézze!

Ludmilla odarohant és letérdelt a megsérült farkas mellett.

— Nézze, pont keresztülment a mancsain!

— És valószínűleg egy-két foga is kihullott — jegyezte meg Motolla. Fölsegítette a Könyvtárost. Az emberszabású szeme vörösen izzott. A nyomorult megpróbálta ellopni az ő könyveit! Alighanem ennél jobb bizonyítékot arra, hogy a bevásárlókocsik esztelenek,

egyetlen varázsló sem kívánhatott volna.

A Könyvtáros lenyúlt és kitépte a bevásárlókocsi kerekeit.

— Ollé — mondta Motolla.

— Úúúk?

— Nem. Nem „tejjel” — felelte Motolla.

Lupin a fejét Ludmilla ölében babusgattatta. Egy fogát elvesztette és a szőre összekuszálódott. Fél szemét kinyitotta és cinkos sárga tekintetet szögezett Motollára, miközben fülét simogatták. Ez itt egy mázlista, gondolta Motolla, aki meg fogja kísérteni a szerencséjét és föl fogja tartani a mancsát és nyüszíteni fog.

— Rendben — szólalt meg Motolla. — Na most, Könyvtáros… épp segíteni készültél nekünk, azt hiszem.

— Szegény bátor kutyus — duruzsolta Ludmilla.

Lupin szívszaggatóan fölemelte egyik mancsát és nyüszített.

A Kincstárnok sikoltozó alakjával terhelten a másik drótkosár nem tudta elérni néhai bajtársa sebességét. Ráadásul egyik kerekét hasznavehetetlenül húzta. Veszedelmesen billegett egyik oldaláról a másikra, és csaknem fölbukott, amikor oldalvást mozogva keresztülszáguldott a kapun.

— Tisztán látom! Tisztán látom! — visította a Dékán.

— Ne! Esetleg a Kincstárnokot találod el! — bömbölte Maphlaves. — Könnyen megrongálhatod az Egyetem tulajdonát!

Ám a Dékán nem hallotta a szokatlan tesztoszteron morajától. Perzselő, zöld tűzgömb csapódott a rézsút haladó bevásárlókocsiba. A levegő tele lett repülő kerekekkel.

Maphlaves nagy levegőt vett.

— Te hülye…! — ordította.

A szó, melyet kiejtett, ismeretlen volt azon varázslók számára, akik nem részesültek hozzá hasonlóan erőteljes vidéki neveltetésben és nem tudtak semmit az állattenyésztés cifrább részleteiről. Ám életre pottyant arcától néhány araszra; kövér volt, kerek, fekete és csillogó, rémes szemöldökkel. Amennyire rovarszerűségtől telik, megvetően kiköpött, és fölröppent, hogy csatlakozzék a káromkodások kicsiny rajához.

— Mi az ördög volt az?

Egy kisebb izé villant létbe az Arkrektor füle mellett.

Maphlaves a kalapjához kapott.

— A francba! — a raj gyarapodott egy újabb taggal — Valami épp most csípett meg!

A frissen kikelt Átkozottak osztaga bátor kísérletet tett a szabadság elnyerésére. Az Arkrektor eredménytelenül csapkodott feléjük.

— Takarodjatok, ti ki… — kezdte.

— Ki ne mondd! — vágott közbe a Rangidős Lovász. — Fogd be a szád!

Soha senki nem mondta még az Arkrektornak, hogy fogja be a száját. A szájbefogás olyasmi, ami csak másokkal esik meg. A döbbenettől befogta a száját.

— Úgy értem, valahányszor káromkodsz, az életre kel — sietett hozzátenni a Rangidős Lovász. — Ocsmány kis szárnyas jószágok pattannak elő a semmiből.

— Kénköves pokol! — mérgelődött az Arkrektor.

Pukk. Pukk.

A Kincstárnok kábultan mászott elő a drót bevásárlókocsi kusza maradványai közül. Megtalálta csúcsos kalapját, leporolta, fölpróbálta, összeráncolta homlokát és kivett belőle egy kereket. Úgy tűnt, a kollégái nem szentelnek neki túl sok figyelmet.

Hallotta, hogy az Arkrektor azt mondja: — De én mindig is tettem! Nincs semmi rossz egy kiadós káromkodásban, keringésben tartja a vért. Vigyázz, Dékán, az egyik nyav…

— Nem mondhatnál valami mást? — rikoltotta túl a Rangidős Lovász a raj zümmögését és vinnyogását.

— Például mit?

— Például… ó… például… nyamvadt.

— *Nyamvadt*?

— Igen, vagy esetleg a manóba.

— *A manóba*? Azt akarod, hogy azt mondjam, *a manóba*?

A Kincstárnok odasomfordált a csoportosuláshoz. Jelentéktelen részletek fölött vitázni dimenziókra terjedő vészhelyzetek idején jól ismert varázslószokás.

— Mrs. Körömlob, a kulcsárnő mindig azt mondja „Basszuskulcs!”, amikor leejt valamit — tudatta kéretlenül.

Az Arkrektor ráförmedt:

— Lehet, hogy *basszuskulcs*ot mond — morogta —, de amit mondani *akar*, az a bassz…

A varázslók behúzták a nyakuk. Maphlavesnek sikerült leállítania magát.

— Ó, nyamvadt! — fakadt ki elkeseredetten. A szitokszavak barátságosan letelepedtek a főmágus kalapjára.

— Kedvelnek téged — jegyezte meg a Dékán.

— Te vagy a papájuk — tódította a Jelenkori Varázsrúnák Előadója.

Maphlaves mogorván nézett. — Ti f… fickók abbahagyhatjátok az ostobáskodást az Arkrektorotok rovására és átk… állati jó lenne, ha kiderítenétek, mi folyik itt — zsémbelte.

A varázslók várakozóan néztek a levegőre. Nem jelent meg semmi.

— Remekül csinálod — ismerte el a Jelenkori Varázsrúnák Előadója. — Csak így tovább!

— Nyamvadt nyamvadt nyamvadt — dühöngött az Arkrektor. — Basszuskulcs basszuskulcs basszuskulcs. Manóba a kimanózott manókkal! — Aztán fejét csóválta. — Semmi haszna, egy csöppet se könnyít a szívemen.

— Mindenesetre kitisztult a levegő — jelentette ki a Kincstárnok.

A többiek csak most vették észre jelenlétét.

Ránéztek a bevásárlókocsi roncsaira.

— Tárgyak száguldanak mindenfele — morfondírozott Maphlaves. — Tárgyak életre kelnek.

Fölpillantottak egy immár ismerős csikorgó neszre. Két további kerekes kosár csörömpölt keresztül a kapu előtti téren. Az egyik tele volt gyümölccsel. A másik félig gyümölccsel, félig egy apró, visító gyerekkel volt tele.

A varázslók tátott szájjal lesték. Emberáradat vágtatott a bevásárlókocsik után. Kissé az élen, a levegőben kaszáló könyökkel, egy kétségbeesett és eltökélt asszony robogott el az Egyetem kapuja mellett.

Az Arkrektor megragadott egy tagbaszakadt férfit, aki küzdőszellemtől áthatva igyekezett a tömeg végén.

— Mi történt?

— Épp őszibarackokat pakoltam abba a kosárizébe, amikor fogta magát és elszökött nekem!

— És a gyerek?

— Honnét tudjam? Annak a nőnek is volt egy ilyen kosara és vett tőlem néhány barackot és aztán…

Mind megfordultak. Egy kosár csörtetett ki egy sikátor torkából, meglátta őket, fürgén megfordult és kilőtt a téren át.

— De miért? — firtatta Maphlaves.

— Annyira jók arra, hogy beléjük pakoljon az ember, hát nem? — felelte a férfi. — Vissza kell szerezzem azokat a barackokat. Maga is tudja, milyen könnyen sérülnek.

— És mindegyik ugyanabba az irányba megy — jelentette be a Jelenkori Varázsrúnák Előadója. — Más is észrevette ezt?

— Utánuk! — rikoltotta a Dékán. A többi varázsló, túl hökkenten a vitatkozáshoz, utánabaktatott.

— Nem… — kezdte Maphlaves, aztán ráébredt, hogy ez reménytelen. És kezd kicsúszni kezéből a kezdeményezés. Óvatosan szavakba öntötte a legfinomkodóbb csatakiáltást a szépítés teljes történetében.

— Patvarba a nyamvadtakkal! — kurjantotta és a Dékán után szaladt.

Bill Kapu végigdolgozta a hosszú, fáradságos délutánt egy kévekötőkből és asztagrakókból álló nyomvonal élén.

Egész addig, míg föl nem hangzott egy kiáltás s az emberek futni nem kezdtek a sövény felé.

Annak túloldalán Jágó Vásárhelyi terjedelmes földje terült el. A béresei épp a Kombinált Betakarítógépet görgették be a kapun.

Bill, csatlakozva a többiekhez, maga is áthajolt a sövényen. Látni lehetett Fekete távoli alakját, amint utasításokat ad. Egy rémült lovat faroltattak be a rudak közé. A kovács fölkapaszkodott a kis fémülésre a masina közepén s kezébe vette a gyeplőt.

A ló lépdelt előre. A vetőkarok széthajtogatták maguk. A kanavászponyvák elkezdtek pörögni és alighanem a vályú is forgott, de ennek nem volt jelentősége, mert valahol valami dörrent egyet és minden leállt.

A sövénynél bámészkodó tömegből kiáltások érkeztek: „Eridj és fejd meg!”, „Nekünk is volt egy, de kiesett a feneke!”, „Még két garast és fölmegy a szamár is!” és egyéb hagyományos szellemességeket.

Fekete lekászálódott, suttogó párbeszédet folytatott Vásárhelyivel és annak béreseivel, aztán egy pillanatra eltűnt a gépezetben.

— Sose fog fölröpülni!

— Holnaptól olcsó lesz a borjúhús!

Ezúttal a Kombinált Betakarítógép több lábnyi távolságot megtett, mielőtt az egyik forgóponyva széthasadt és összecsukódott.

Mostanra a sövénynél néhányan az idősebbek közül már kétrét görnyedtek a nevetéstől.

— Mindennemű ócskavas, hat garas egy szekérnyi!

— Hozz egy másikat, ez tönkrement!

Fekete megint lemászott. Kifütyülések szállingóztak felé a távolból, miközben kikötözte a ponyvát és újat tett helyébe; oda se fütyült rájuk.

Anélkül, hogy tekintetét levette volna az átellenes mezőn zajló jelenetről, Bill Kapu előhúzott egy köszörűkövet a zsebéből és elkezdte fenni a kaszáját, komótosan, de eltökélten.

A kovács szerszámainak távoli csörömpölésétől eltekintve, a kő *szkip-szkip*je a fémen volt az egyetlen hang a vihar előtti légkörben.

Fekete visszakapaszkodott a Betakarítógépre és odabiccentett a lovat vezető férfinak.

— Na, akkor rajta!

— Még valamit a Pacsirtára?

— Tegyél bele egy zoknit…

A kiáltások elnémultak.

Fél tucat szempár követte a Kombinált Betakarítógép útját fölfelé a mezőn, bámult, amikor megfordult a forgón, s figyelte, ahogy visszajön.

A gép elkattogott mellettük, előre-hátra és ide-oda lengve.

A mező alján ügyesen megfordult.

Újra elzúgott mellettük.

Egy idő múlva az egyik néző komoran megszólalt:

— Én már csak amondó vagyok, ez sose fog elterjedni.

— Igazad van! Ugyan, ki akarna ilyen szerkentyűt? — értett egyet egy másik.

— Aha és amúgy is csak olyan, mint egy nagy óra. Mást se tud csinálni, csak föl-le megy egy mezőn…

— …nagyon gyorsan…

— …úgy vágja a búzát és hántolja le a szemet…

— Máris elkészült három barázdával.

— Az anyja köcsögit!

— Szinte látni se lehet, ahogy a részei mozognak! Mit szólsz ehhez, Bill? Bill?

Körülnéztek.

Bill félúton tartott második barázdájában, de még gyorsult.

Miss Illabets résnyire nyitotta az ajtót.

— Igen? — szólt ki gyanakvóan.

— Bill Kapu az, Miss Illabets. Hazahoztuk őtet.

Az asszony szélesebbre tárta az ajtót.

— Mi történt vele?

A két férfi nehézkesen besasszézott, támogatni próbálva a náluk egy lábbal magasabb alakot. Az fölemelte fejét és kábultan Miss Illabetsre bandzsított.

— Nem t'om, mi lelte — mondta Herceg Alapi.

— Ő aztán príma egy munkás — jelentette ki Vilmos Csap. — Naccsád télleg megkapja a pénze ellenértékét tőle, Miss Illabets.

— Az akkor most fog először előfordulni errefelé — fanyalgott a nő.

— Mint egy őrült, viharzott föl és le a mezőn, megpróbált túltenni Ned Fekete ketyeréjén. Négyünk is alig volt elég elvégezni a kévekötözést. Ráadásul majdnem le is győzte.

— Tegyék oda a díványra!

— Mink *mondtuk* neki, hogy túl sokat végez a napon… — Herceg a nyakát nyújtogatta, hogy jobban körülnézzen a konyhában arra az esetre, ha drágakövek és kincsek lógnának a kredencfiókokból.

Miss Illabets eltakarta előle a kilátást.

— Meg vagyok győződve, hogy megtették kendtek. Köszönöm. És most, gondolom, már alig várják, hogy mehessenek haza.

— Ha bármiben segíthetünk…

— Tudom, hol lakik kend. És ráadásul öt éve nem fizetett lakbért se. A viszontlátásra, Mr. Csap!

Az öregasszony az ajtóhoz terelte őket, majd becsukta az orruk előtt. Aztán megfordult.

— Mi az ördögöt csinált, Mr. Úgynevezett Bill Kapu?

FÁRADT VAGYOK, ÉS A GÉP ABBA NEM HAGYTA VOLNA.

Bill Kapu a koponyáját szorongatta.

EZENKÍVÜL CSAP ADOTT NEKEM EGY VICCES ALMALÉBŐL KÉSZÜLT ERJESZTETT ITALT A HŐSÉG MIATT ÉS MOST ROSSZUL ÉRZEM MAGAM.

— Nem lep meg. Az erdőben szokta elkészíteni. A fele se alma.

MÉG SOSEM ÉREZTEM MAGAM ROSSZUL. VAGY FÁRADTNAK.

— Ez mind része az életben levésnek.

HOGYAN KÉPESEK EZT ELVISELNI AZ EMBEREK?

— Nos, például az erjesztett almalé segít benne.

Bill Kapu ült és komoran bámulta a padlót.

DE BEFEJEZTÜK AZ EGÉSZ TÁBLÁT — mondta árnyalatnyi diadallal. MINDEN KAZALBA RAKVA KERESZTEKBEN, VAGY ESETLEG PONT FORDÍTVA.

Megint a koponyájához kapott.

ÁÁRGH.

Miss Illabets eltűnt a mosogatókonyhában. Behallatszott a szivattyú nyikorgása. Az öregasszony egy benedvesített ronggyal és egy pohár vízzel tért vissza.

VAN BENNE EGY GŐTE!

— Mutatja, hogy friss — felelte Miss Illabets[14], kihalászva a kétéltűt és szabadjára engedve a konyhakövön, ahol az elinalt egy résbe.

Bill Kapu megpróbált fölállni.

MÁR SZINTE ÉRTEM, MIÉRT KÍVÁNNAK EGYESEK MEGHALNI — közölte. — HALLOTTAM A FÁJDALOMRÓL ÉS A GYÖTRELEMRŐL, ÁM MINDEZIDÁIG NEM FOGTAM FÖL TELJESEN, MIT IS JELENTENEK.

Miss Illabets átkémlelt a poros ablakon. Az egész délután folyamán gyülekező felhők a dombok télé tornyosultak, szürkén, itt-ott a sárga fenyegető nyomaival. A hőség satuként nehezedett mindenre.

— Nagy vihar közeleg.

TÖNKRE FOGJA TENNI AZ ARATÁSOM?

— Nem. Meg fog száradni utána.

HOGY VAN A GYEREK?

Bill Kapu szétnyitotta a markát. Miss Illabets szemöldöke fölszaladt a homlokára. Az aranyszínű üveg ott volt Bill tenyerében, a fölső has csaknem üres. És vibrált: hol látható volt, hol nem.

— Hogy lehet, hogy kendnél van? Odafönt van! A kislány úgy szorította, mint… — az öregasszony keresgélte a szavakat —, mint

ahogy valaki nagyon erősen szorít valamit.

MOST IS AZT TESZI. DE AZÉRT ITT IS VAN. VAGY BÁRHOL. ÉLVÉGRE, CSUPÁN HASONLAT.

— Amit a kislány szorongat, épp elég valóságosnak látszik.

ÖNMAGÁBAN AZ, HOGY VALAMI HASONLAT, MÉG NEM JELENTI AZT, HOGY NEM LEHET VALÓSÁGOS.

Miss Illabets észrevette, hogy a hang halkan visszhangzik, mintha a szavakat ketten mondanák csaknem, de nem egészen, egyszerre.

— Mennyi ideje van kendnek?

KÖRÜLBELÜL NÉHÁNY ÓRA.

— És a kasza?

PONTOS UTASÍTÁSOKAT ADTAM A KOVÁCSNAK.

Az öregasszony homlokát ráncolta. — Nem állítom, hogy az ifjú Fekete rosszindulatú legény, de biztos benne kend, hogy megteszi? Ugyancsak nagy kérés egy olyan férfi esetében, mint ő, hogy ilyesmit elpusztítson.

NEM VOLT VÁLASZTÁSOM. AZ ITTENI KIS KEMENCE NEM ELÉG JÓ HOZZÁ.

— Kegyetlenül éles az a kasza.

FÉLEK, HOGY TALÁN NEM ELÉGGÉ ÉLES.

— És senki se próbálta meg ezt *kenddel*?

LÉTEZIK EGY KÖZMONDÁS, UGYE: SEMMIT SEM VIHETSZ MAGADDAL A MÁSVILÁGRA?

— Igen.

HÁNY EMBER HITTE EZT VALÓBAN EL?

— Emlékszem, egyszer olvastam — mesélte Miss Illabets, — azokról a pogány királyokról valahol a sivatagban, akik hatalmas piramisokat építettek és mindenfélét beléjük raktak. Még hajókat is. Még jányokat is átlátszó nadrágban meg két serpenyőfedőben. Nem mondhatja azt kend, hogy ez helyes.

SOSEM VOLTAM NAGYON BIZTOS ABBAN, HOGY MI HELYES — jelentette ki Bill Kapu. — NEM VAGYOK MEGGYŐZŐDVE ARRÓL, HOGY LÉTEZIK OLYASMI, HOGY HELYES. VAGY HELYTELEN. CSAK PONTOK LÉTEZNEK, AHOL MEGVETHETJÜK A LÁBUNK.

— Dehogy, a helyes az helyes, a helytelen meg helytelen — szögezte le Miss Illabets. — Engem úgy neveltek föl, hogy meg tudjam mondani a különbséget.

MÉGHOZZÁ EGY KONTRABANDITA.

— Egy mi?

A KONTRABAND MOZGATÓJA.

— Nincs semmi rossz a csempészésben!

CSUPÁN RÁMUTATTAM, HOGY EGYESEK TALÁN MÁSKÉNT GONDOLJÁK.

— Azok nem számítanak!

DE…

Villám csapott a dombba valahol. A mennydörgéstől megremegett a ház; a kéményből néhány tégla zörögve hullott a rostélyra.

Aztán az ablakok rázkódni kezdtek az ádáz sulykolástól.

Bill Kapu átsétált a szobán és kivágta az ajtót.

Tyúktojásnyi jégszemek pattantak vissza a küszöbről, be a konyhába.

Ó! DRÁMA.

— Ó, a pokolba!

Miss Illabets átbújt Bill hóna alatt.

— És honnét jön ez a szél?

AZ ÉGBŐL? — sugallta Bill Kapu, meglepődve a nő váratlan izgatottságától.

— Gyerünk már! — Az öregasszony visszanyargalt a konyhába és gyertyatartó lámpás meg néhány gyufa után matatott a kredencben.

DE HISZ' AZT MONDTA, MEG FOG SZÁRADNI!

— Igen, egy normális viharban. De ebben? Tönkre fog menni! Reggelre az egész domboldalon szétterítve fogjuk találni!

Ügyetlenkedve meggyújtotta a gyertyát és megint visszarohant.

Bill Kapu kinézett a viharba. Szalmaszálak zúgtak el mellette, összevissza hánykolódva az orkánban.

TÖNKRETÉVE? AZ ÉN ARATÁSOM? — Fölegyenesedett. — A FRANC ÜSSÖN *BELE!*

A jégverés dübörgött a kovácsműhely tetején.

Ned Fekete addig pumpálta a tűztér fújtatóját, míg a széndarabok közepe fehér nem lett, épp csak egy árnyalatnyi sárgával.

Remek egy nap volt, az biztos. A Kombinált Betakarítógép jobban működött, mint azt előzőleg remélni merte, a vén Vásárhelyi ragaszkodott is a megtartásához, hogy egy másik mezőt learasson vele másnap, ezért aztán otthagyták letakarva egy ponyvával, amit erősen rákötöztek. Holnap majd megtaníthatja az egyik bérest a használatára és nekiláthat dolgozni egy új, tökéletesített modellen. A siker bizonyos. A jövő határozottan előtte áll.

Aztán itt van a kasza ügye. Odament a falhoz, ahová korábban fölakasztotta. Némileg rejtélyes ez az egész. Itt van a maga nemében legkitűnőbb eszköz, amit valaha látott. Az ember még csak ki sem csorbíthatja. Az élessége messze túlnyúlik a tényleges élen. És mégis, neki elvileg el kell pusztítania. Hol van ebben ráció? Ned Fekete nagy híve volt a rációnak, legalábbis egy bizonyos specifikus fajtájának.

Talán Bill Kapu csak meg akart szabadulni tőle, és ez érthető, mert még most is, amikor elég ártalmatlanul lóg a falon, úgy tűnik, hogy élességet sugároz magából. Halványlila fényudvar övezte a pengét, amit a műhelybéli légmozgások okoztak, szétdarabolt halálba

űzve a peches levegőmolekulákat.

Ned Fekete roppant elővigyázatosan vette kézbe a kaszát.

Különös alak ez a Bill Kapu. Azt mondta, biztos akar lenni abban, hogy a kasza teljesen halott. Mintha az ember megölhetne egy *tárgyat.*

Különben is, hogyan tudná bárki is elpusztítani? Ó, a nyél persze elég, a fém frittelődik, és, ha elég keményen megdolgozik érte, a végén nem marad más, csak egy kis kupac por meg hamu. És ez az, amit a megrendelő akar.

Másrészt viszont, *valószínűleg* elpusztíthatod úgy is, hogy csak leveszed a pengét a nyélről… Elvégre, ha ezt megtennéd, már nem lenne kasza. Akkor csak, izé… részek lesznek. Természetesen össze lehet belőlük állítani egy kaszát, de alighanem megtehetnéd ezt a porral meg hamuval is, ha tudnád, hogy kell.

Ned Fekete ugyancsak elégedett volt ezzel az érveléssel. És végül is, Bill Kapu még csak nem is kért bizonyítékot, hogy a szerszám meg lett, öööö, ölve.

Gondosan célzott, aztán fogta és leszelte az üllő végét a kaszával. Hajmeresztő.

Tökéletes élesség.

A kovács kapitulált. Ez nem igazság. Nem kérhetsz meg olyasvalakit, mint ő, hogy elpusztítson ilyesmit. Ez műremek.

Dehogy, több annál. Ez mestermű.

Átment a műhely másik végébe a gerendahalomhoz és belökte a kaszát a rakás mögé, jó mélyre, ne legyen szem előtt. Kurta, kilyukasztott nyikkanás hallatszott.

Egyébként is, a dolog rendben lesz. Majd reggel visszaadja Billnek a krajcárját.

A Patkányok Halála ott termett a rakás mögött a műhelyben, s odacammogott a szomorú kis szőrcsomóhoz, amely valaha patkány volt, ám a kasza útjába került.

A szelleme ott állt mellette és nyugtalannak látszott. Úgy tűnt, nem túl boldog, hogy találkozhat a Patkányok Halálával.

— Cin? Cin?

CIN — magyarázta meg a Patkányok Halála.

— *Cin?*

CIN — hagyta helyben a Patkányok Halála.

— [Bajuszt billegetni] [orrot fintorgatni]?

A Patkányok Halála megrázta fejét.

CIN.

A patkány elszontyolodott. A Patkányok Halála rátette csontos, ám nem teljesen barátságtalan mancsát a kísértet vállára.

CIN.

A patkány bánatosan bólintott. Jó volt az élet a műhelyben. Ned gyakorlatilag nem vezetett háztartást, és valószínűleg világbajnok volt a szórakozottan lerakott félbehagyott szendvicsek elfelejtésében. A patkány vállat vont és a kis, köntösbe burkolt alak után masírozott. Nem mintha lett volna választása.

Emberek özönlöttek az utcákon. Legtöbbjük bevásárlókocsikat hajszolt. A bevásárlókocsik többsége tele volt olyasmikkel, amiknek hordozására az emberek hasznosnak találták a bevásárlókocsit — tűzifával, gyerekkel, megvásárolt cikkekkel.

És a kocsik immár nem cseleztek, hanem elvakultan haladtak, mind ugyanabba az irányba.

Meg lehetett állítani a bevásárlókocsikat azzal, ha fölborítottad őket, amikor is kerekeik vadul, ám hiábavalóan forogtak. A varázslók láttak egy csomó lelkes egyént, akik megpróbálták ripityára törni a bevásárlókocsikat, ám azok gyakorlatilag elpusztíthatatlanok voltak — meghajoltak, de nem törtek meg, és még akkor is, amikor már csak egyetlen kerekük maradt, vitéz kísérletet tettek a továbbhaladásra.

— Nézzétek csak azt! — rikkantotta az Arkrektor. — Nála van a szennyesem! Az én echte szennyesem! A betyárját a nyamvadtnak!

Áttolakodott a tömegen és varázsbotját a kerekek közé döfve fölborította a bevásárlókocsit.

— Nem juthatunk akadálytalanul lövéshez ezzel a rengeteg civillel köröskörül — panaszolta a Dékán.

— Százával vannak bevásárlókocsik! — ámult a Jelenkori Varázsrúnák Előadója. — Olyanok, mint a vermelin![15] Kotródj tőlem, te… te *kosár*!

Egy okvetetlenkedő bevásárlókocsi felé hadonászott a varázspálcájával.

A kerekes kosarak dagálya kiáramlott a városból. A küszködő emberek apránként lemorzsolódtak vagy az imbolygó kerekek alá estek. Csak a varázslók maradtak az áramlatban, egymással ordítva és varázsbotjaikkal támadva az ezüstös rajzásra. Nem mintha a mágia csütörtököt mondott volna. Igazán pompásan működött. Egy jó találat képes volt egy bevásárlókocsit ezer, kicsiny, tekervényes drótrejtvénnyé változtatni. De mi haszna annak? Egy szempillantással később két másik fog átgurulni porba sújtott testvérükön.

A Dékán körül a bevásárlókocsik fémcsöppekként spricceltek szét.

— Ő aztán tényleg belejött, nem? — jegyezte meg a Rangidős Lovász, amikor ő meg a Kincstárnok egy újabb kosarat fektettek ki.

— Az biztos, hogy jó sokszor mond Szaszt — válaszolta a Kincstárnok.

Maga a Dékán nem is tudta, mikor volt ennél boldogabb. Hatvan éven át engedelmeskedett a varázslóság összes önszabályozó

szabályának és most hirtelen szenzációsan érzi magát. Eddig nem ébredt tudatára, hogy amit igazán szeretne csinálni, odalent a szíve mélyén, az a dolgok pozdorjává törése.

Tűz szökkent elő a botja hegyéről. Fogantyúk, drótdarabkák és siralmasan pörgő kerekek csilingeltek le körülötte. És amitől még jobb ez az egész, az, hogy se vége, se hossza a célpontoknak. A bevásárlókocsik második hulláma, bezsúfolva egy szűknél is szűkebb helyre, megpróbált előrenyomulni azoknak a tetején, amelyek még ténylegesen érintkezésben voltak a talajjal. Ez persze nem jött össze, de azért csak megpróbálkoztak vele. És kétségbeesetten próbálkoztak, mert a harmadik hullám már rajtuk taposott és utat tört magának a tetejükön.

Eltekintve attól, hogy az ember nem használhatja a „próbálkozás" szót. Az ugyanis tudatos erőfeszítést sugall, valamiféle lehetőségét annak, hogy előfordulhatna a „nem próbálkozás" állapota is. Valami a kérlelhetetlen mozgásban, a módban, ahogy összenyomták egymást rohamuk során, azt sugalmazta, hogy a drótkosaraknak annyi választása van a dologban, mint a víznek abban, hogy lefelé folyik.

— Szasz! — kiáltotta a Dékán. Nyersmágia csapott a fém csikorgó kuszaságába. Kerekek záporoztak.

— Nyelj tüzes varázslatot, te b… — kezdte a Dékán.

— Ne átkozódj! Ne átkozódj! — üvöltötte túl a zajt Maphlaves. Megpróbált agyoncsapni egy Hülye Rohadékot, amely a kalapja körül keringett. — Nem lehet tudni, mivé változhat!

— Bánom is én! — rikoltotta a Dékán.

— Semmi értelme ennek. Ennyi erővel a tengert is megkísérelhetnénk visszatartani — jelentette ki a Rangidős Lovász. — Azt javaslom, induljunk vissza az Egyetemre és szedjünk össze néhány igazán *goromba* varázsigét.

— Jó ötlet — felelte Maphlaves. Fölnézett az eltorzult drót előrenyomuló falára. — Van elképzelésed arról, hogyan? — firtatta.

— Szasz! Himpellérek! — harsogta a Dékán. Újra célzásra emelte a botját.

Az bánatos kis neszt adott ki, amit, ha papírra akarnánk vetni, csakis *pfffft*-ként lehetne leírni. Egy halovány szikra pottyant le a pálca végéről a macskakövekre.

Motolla Alánk nagy csattanással újabb könyvet csukott be. A Könyvtáros arca megvonaglott.

— Semmi! Vulkánok, szökőárak, istenek haragja, minden lében kanál varázslók… nem azt akarom tudni, hogyan *végeztek* más városokkal, azt akarom tudni, azok hogyan szűntek meg…

A Könyvtáros újabb nyaláb könyvet halmozott az olvasópultra. A halottnak levés további előnye, Motolla most fedezte föl, a nyelvek

megértésének képessége. Képes volt fölismerni a szavak *értelmét* anélkül, hogy tudta volna tényleges jelentésük. Halottnak lenni voltaképp nem olyan, mint az elalvás. Inkább olyan, mint a fölébredés.

Átpillantott a Könyvtár túloldalára, oda, ahol Lupin a mancsát kötöztette éppen.

— Könyvtáros? — szólalt meg halkan.

— Úúúk?

— Te ugyebár annak idején fajt váltottál… mit tennél, ha, mondjuk a vita kedvéért, összeakadnál két egyénnel, akik… nos, tegyük föl, létezik egy farkas, ami teliholdkor farkasemberré változik, és egy nő, aki teliholdkor nőstényfarkassá változik… érted, ugyanaz a forma, de az ellenkező irányból megközelítve? És ők találkoznának. Mit mondasz nekik? Hagynád, hogy maguk rendezzék el a dolgot?

— Úúúk — vágta rá a Könyvtáros azonnal.

— Nagy a kísértés.

— Úúúk.

— Viszont Mrs. Kuglofnak nem fog tetszeni.

— Ííík úúúk.

— Igazad van. Megfogalmazhattad volna egy kicsit kevésbé nyersen, de igazad van. Mindenki maga kell elrendezze a dolgait.

Sóhajtott s lapozott egyet. A szeme elkerekedett.

— Kahn Li városa — mondta. — Hallottál róla valaha? Miféle könyv ez? Vinnyeburk Akár-Hiszed-Akár-Nem Grimoárja. Azt mondja itt… „kis szekerek… senki sem tudta, honnan jönnek… olyan roppant hasznosak, férfiakat fogadtak föl, hogy tereljék őket a városba… váratlanul, állatok megiramlásához hasonlatosan… az emberek követték őket és ím, ott volt egy új város a falakon kívül, egy város szinte kalmárok bódéiból, ahová a szekerek szaladtak”…

Lapozott.

— Úgy tűnik, azt mondja…

Még mindig nem értettem meg rendesen, mondta magában. Egy-Férfi-Vödörrel azt hiszi, hogy a városok szaporodásáról beszélünk. De az nem érződik helytállónak.

Egy város eleven. Tegyük föl, hogy egy hatalmas, lassú óriás vagy, mondjuk, mint egy Számoló Fenyő, és lenézel egy városra? Látnád, ahogy az épületek nőnek; látnád, ahogy elűzik a támadókat; látnád, ahogy eloltják a tüzeket. Látnád, hogy a város eleven, de nem látnál embereket, mert azok túl gyorsan mozognak. Egy város élete, az, ami hajtja, nem valamiféle titokzatos erő. A város élete az emberek.

Szórakozottan lapozott, valójában oda se nézve…

Szóval itt vannak nekünk a városok — nagy, egy helyben maradó lények, egyetlen pontból kinőve és alig-alig mozogva évezredeken át. Úgy szaporodnak, hogy embereket küldenek szét új földeket gyarmatosítani. Ők maguk csupán ott fekszenek. Elevenek, de csak

abban az értelemben, ahogy a medúza is eleven. Vagy egy eléggé értelmes zöldség. Elvégre, Ankh-Morporkot a Nagy Vahuninak szoktuk nevezni…

És ahol nagy, lassú élőlényeket találsz, ott lelni fogsz kis, gyors teremtményeket, amelyek megeszik őket…

Motolla Alánk érezte, hogy agysejtjei tüzet fognak. Kapcsolatokat hoznak létre. A gondolatok új csatornákban áradnak. Gondolkozott valaha is rendesen, amikor még életben volt? Kétellte. Más sem volt, csak egy csomó bonyolult reakció rengeteg idegvégződéshez csatolva, és minden, a henye mélázástól a következő étkezésről a véletlenszerű, figyelmet elterelő emlékképekig, közé és a valódi gondolkozás közé állt.

És az a város belsejében fog nőni, ahol meleg van és biztonság. Aztán majd kitör a városon kívülre és épít… valamit, nem egy valódi várost, egy hamisat… ami odavonzza az embereket, az életet, a gazdából…

A szó, amelyre itt szükségünk van, a *ragadozó*.

A Dékán hitetlenkedve meredt a botjára. Megrázta és újra célzott vele.

A hangot ezúttal *pfwt*-ként írhatjuk le.

Fölnézett. A bevásárlókocsik fodrozódó hulláma, immár háztető magas, épp készült rázúdulni.

— Ó… a *francba*! — mondta és védelmezően feje félé emelte a karját.

Valaki megragadta a köntöse hátulját és elrántotta, amikor a bevásárlókocsik nagy robajjal lezuhantak.

— Gyere *már*! — szólt rá Maphlaves. — Ha futunk, előttük tudunk maradni.

— Kifogytam a mágiából! Kifogytam a mágiából! — siránkozott a Dékán.

— Ha nem sietsz, sok minden másból is ki fogsz fogyni! — közölte az Arkrektor.

Próbálva nem elszakadni egymástól, folyton egymásba ütközve, a varázslók a bevásárlókocsik előtt tántorogtak. Azoknak pedig egész áradata özönlött ki a városból, át a mezőkön.

— Tudod, hogy mire ez emlékeztet engem? — kérdezte Maphlaves, miközben keresztülküzdötték maguk.

— Kérlek, mondd el! — motyogta a Rangidős Lovász.

— Lazacvonulásra — világosította föl az Arkrektor.

— Mi?

— Na persze, nem az Ankh-ban — tette hozzá Maphlaves. — Nem hinném, hogy a lazacok képesek lennének ár ellen haladni a *mi* folyónkban…

— Hacsak nem gyalogolnak — vágott közbe a Rangidős Lovász.

— …de már láttam őket néhány folyóban olyan sűrűn, mint a tejföl — folytatta Maphlaves. — Küszködve, hogy előrébb jussanak. Az egész folyó egyetlen ezüsttömkeleg volt.

— Remek, remek — bólogatott a Rangidős Mennyiségtanász. — És ezt minek csinálják?

— Nos… az egész a szaporodással függ össze.

— Undorító. Még csak elgondolni is rossz, hogy muszáj vizet igyunk — jelentette ki a Rangidős Lovász.

— Rendben, most kijutottunk a szabadba, itt fogjuk bekeríteni őket — szögezte le Maphlaves. — Csak siessünk valami nyílt területre és…

— Nem hinném — vélte a Jelenkori Varázsrúnák Előadója.

Minden irány tele volt a bevásárlókocsik közelítő, csikorgó, küszködő falával.

— Jönnek, hogy *elkapjanak* minket! Jönnek, hogy *elkapjanak* minket! — jajgatta a Kincstárnok. A Dékán elragadta tőle a botját.

— Hé, az az enyém!

A Dékán ellökte magától és lerobbantotta a vezér bevásárlókocsi kerekeit.

— Az az én pálcám!

A varázslók egymásnak vetették hátuk a szűkülő fémgyűrűben.

— Ezek nem valók ebbe a városba — jelentette ki a Jelenkori Varázsrúnák Előadója.

— Tudom, mire gondolsz — felelte Maphlaves. — Idegen.

— Fölteszem, ma persze nincs senkinél egy repülővarázslat se? — tudakolta a Rangidős lovász.

A Dékán újra célzott és szétolvasztott egy kosarat.

— Tudod, az az én botom, amit most használsz.

— Fogd be a szád, Kincstárnok! — szólt rá az Arkrektor. — És, Dékán, semmire se jutsz azzal, ha így, egyenként szeded le őket. Rendben, fiúk? Annyi kárt akarunk tenni mindegyikben, amennyit csak lehet. Ne felejtsétek el… vad, vaktában leadott sorozatok…

A bevásárlókocsik előrenyomultak.

AÚ! AÚ!

Miss Illabets dülöngélt a nedves, kopogó homályban. Jégdarabok csikorogtak a lába alatt. Mennydörgés ágyúzott szerte az égen.

— Fájdalmasakat ütnek, ugyebár — jegyezte meg az öregasszony.

VISSZHANGOT VERNEK.

Bill Kapu elkapott egy kalangyát, amit arra fújt a szél, és a többihez rakta. Miss Illabets, kétrét hajolva egy rakomány gabona alatt, elnyargalt mellette[16]. Mindketten megállás nélkül dolgoztak, keresztülcikázva a mezőn dacolva a viharral, hogy a termést

megkaparintsák, mielőtt a szél és a jégverés ellopná. Villámlás villózott szerte az égbolton. Ez nem szokványos vihar volt, hanem háború.

— Egy percen belül zuhogni fog az eső — sikoltotta túl a lármát Miss lllabets. — Sosem fogjuk levinni a csűrbe! Kend menjen és hozzon egy ponyvát vagy valamit! Az majd megteszi ma éjjelre!

Bill Kapu bólintott és elrohant a cuppogó sötétségben a majorsági épületek irányába. Olyan sokszor csapott le villám a földek körül, hogy maga a levegő is sistergett és a sövény tetején koronafény táncolt végig.

És ott volt a Halál.

Látta, hogy előtte tornyosul, egy lekuporodott csontvázalak ugrásra készen, köntöse a széltől mögötte libeg és csapkod.

Feszültség fogta el, megpróbálva menekülésre kényszeríteni és ezzel egyidőben földbe gyökereztetve a lábát. Megszállta az elméjét és nem tágított onnan, befagyasztva minden gondolatot, kivéve a legbelső, parányi hangot, amely így szólt, egész nyugodtan: SZÓVAL *EZ* A RETTEGÉS.

A Halál eltűnt, mikor a villámlás ragyogása elhalványult, ismét megjelent, amikor újabb ív csapódott a szomszédos dombra.

Aztán a halk belső hang hozzáfűzte: DE MIÉRT NEM MOZOG?

Bill Kapu megengedte magának, hogy kissé előrébb araszoljon. A gubbasztótól erre nem érkezett válasz.

Aztán ráébredt, hogy a sövény túloldalán lévő dolog csupán bordák és combcsontok és csigolyák köntösbe bújtatott gyűjteménye, ha egy bizonyos nézőpontból szemléli, ám, ha kissé másként nézi, szintúgy csupán vetőkarok és ide-oda mozgó emeltyűk összetettsége, amit letakartak egy ponyvával, melyet most lecibál a szél.

A Kombinált Betakarítógép volt ott előtte.

Bill Kapu szörnyen vigyorgott. Nem Bill Kapura valló gondolatok jutottak az eszébe. Előrelépett.

A varázslókat bevásárlókocsik fala vette körül.

Az egyik varázspálca utolsó föllobbanása lyukat olvasztott, melyet tüstént további bevásárlókocsik tömtek be.

Maphlaves varázslótársaihoz fordult. Azok arca vöröslött, köntösük foszlányokban lógott, és több, túlságosan lelkes lövés megperzselődött szakállakat és megégett kalapokat eredményezett.

— Nincs senkinél egyetlen egy *további* varázsige se? — kérdezte.

A mágusok lázasan törték a fejük.

— Azt hiszem, vissza tudok emlékezni egyre — felelte habozva a Kincstárnok.

— Rajta, ember! Bármivel érdemes megpróbálkozni ilyen helyzetben.

A Kincstárnok kinyújtotta fél kezét. Behunyta a szemét. Néhány szótagot mormolt a bajsza alatt.

Oktarin fény villant röpkén és…

— Ó! — mondta az Arkrektor. — Ez minden?

— Eringyas Meglepő Bokrétája — közölte a Kincstárnok ragyogó szemmel és rángatózva. — Nem tudom, miért, de ez az, amire mindig képes vagyok. Csupán kunszt, azt hiszem.

Maphlaves szemügyre vette a virágcsokrot, amit most szorosan markolt a Kincstárnok keze.

— Ám ezúttal, legyen szabad fölhívnom a figyelmed, nem teljesen hasznavehető — fűzte hozzá.

A Kincstárnok rápillantott az előrenyomuló falakra és mosolya lehervadt.

— Gondolom, tényleg nem — értett egyet.

— Bárki másnak valami ötlete? — tudakolta Maphlaves.

Nem érkezett válasz.

— Azért szép rózsák — jelentette ki a Dékán.

— Ez gyorsan ment — jegyezte meg Miss Illabets, amikor Bill Kapu megérkezett a kalangyák rakásához maga mögött húzkodva egy ponyvát.

GYORSAN, UGYE — motyogta a Halál semmire se kötelezően, miközben az asszony segített neki a rakás fölé rángatni és kövekkel rögzíteni a ponyvát. A szél belekapott és megpróbálta kicibálni a Halál kezéből; ennyi erővel akár egy hegy földöntésével is próbálkozhatott volna.

Eső söpört át a mezőn a ködfoszlányok közepette, amelyek kék elektromos energiától csillámlottak.

— Még csak nem is hallottam ilyen éjszakáról — szögezte le Miss Illabets.

Ismét mennydörgés zendült. Szőnyegvillámlás csapkodott a láthatáron.

Miss Illabets megragadta Bill Kapu karját.

— Az nem… valaki ott a dombon? — kérdezte. — Azt hiszem, láttam egy… alakot.

NEM, AZ CSUPÁN EGY MECHANIKUS SZERKEZET.

Megint villámlott.

— Lóháton? — tamáskodott Miss Illabets.

Egy harmadik mennykő perzselt végig az égen. És ezúttal nem maradt semmi kétség. Igenis volt egy lovas alak a legközelebbi dombtetőn. Csuklyában. Olyan büszkén markolva egy kaszát, mintha lándzsa lenne.

PÓZOL — Bill Kapu Miss Illabetshez fordult. — *PÓZOL*. ÉN SOHA SEM TETTEM ILYESMIT. MIÉRT TENNE BÁRKI ILYESMIT? MIFÉLE

CÉLT SZOLGÁL?

Kitárta a markát. Az arany időmérő ott termett.

— Mennyi ideje van még kendnek?

TALÁN EGY ÓRA. TALÁN CSAK PERCEK.

— Akkor rajta!

Bill Kapu maradt, ahol volt, az időmérőre meredve.

— Mondom, rajta!

NEM FOG ÖSSZEJÖNNI. TÉVEDTEM, AMIKOR AZT HITTEM, MENNI FOG. DE NEM FOG. VANNAK DOLGOK, AMIK ELÖL NEM LEHET ELMENEKÜLNI. NEM LEHET ÖRÖKKÉ ÉLNI.

— Miért nem?

Bill Kapu döbbentnek tűnt. — HOGY ÉRTI?

— Miért nem lehet örökké élni?

NEM TUDOM. KOZMIKUS BÖLCSESSÉG?

— Mit tud erről a kozmikus bölcsesség? Na most, jön kend vagy nem?

Az alak a dombon nem moccant.

Az eső finom sárrá változtatta a port. Ők ketten lecsúszkáltak a lejtőn, átsiettek az udvaron, be a házba.

JOBBAN FÖL KELLETT VOLNA KÉSZÜLJEK. VOLTAK TERVEIM…

— De ott volt az aratás.

IGEN.

— Van arra mód, hogy elbarikádozzuk az ajtókat vagy ilyesmi?

TISZTÁBAN VAN AZZAL, HOGY MIT MOND?

— Hát, gondoljon ki valamit! Nem működött semmi soha kend ellen?

NEM — válaszolta Bill Kapu árnyalatnyi büszkeséggel.

Miss Illabets kikémlelt az ablakon, aztán drámaian a falhoz vetette magát annak egyik oldalán.

— A fickó eltűnt!

FOGALOM, NEM SZEMÉLY — mondta Bill Kapu — MÉG NEM.

— A *fogalom* eltűnt. Bárhol lehet.

KÉPES ÁTJÖNNI A FALON.

Az öregasszony nekilendült előre, aztán rámeredt a Halálra.

HÁT JÓ. HOZZA IDE A GYEREKET. AZT HISZEM, TÁVOZNUNK KELLENE INNEN. — Hirtelen támadt egy ötlete. Egy kissé fölvidult. — BIZTOS VAN MÉG EGY KIS IDŐNK. HÁNY ÓRA VAN?

— Nem tudom. Kend folyton megállítja az összes órát.

DE MÉG NINCS ÉJFÉL?

— Nem hiszem, hogy több lenne negyed tizenkettőnél.

AKKOR VAN HÁROMNEGYED ÓRÁNK.

— Miért olyan biztos benne?

A DRÁMA MIATT, MISS ILLABETS. AZ A FAJTA HALÁL, AKI PÓZOL A SZEMHATÁRON ÉS CIKÁZÓ VILLÁMOKKAL VILÁGÍTTATJA

MEG MAGÁT — jelentette ki elítélően Bill Kapu —, NEM FOG TIZENEGY UTÁN HUSZONÖT PERCCEL MEGÉRKEZNI, HA JÖHET ÉJFÉLKOR IS.

Az asszony sápadtan bólintott és eltűnt az emelet irányába. Egy-két perccel később visszatért a pokróccba bugyolált Sacival.

— Még mindig mélyen alszik — mondta.

EZ NEM ALVÁS.

Elállt az eső, ám a vihar még mindig a dombok körül masírozott. A levegő sistergett, még mindig kemenceforrónak érződött.

Bill Kapu előrement és mutatta az utat a tyúkól mellett, ahol Ciril és éltes háreme lapult a sötétben, mindegyik próbálva ugyanazt a pár araszt elfoglalni a kakasülőn.

Halványzöld ragyogás lobogott a tanyaház kéménye körül.

— Ezt Szent Tátorján Tüzének nevezzük — jegyezte meg Miss Illabets. — Ez bizony ómen.

MINEK AZ ELŐJELE?

— Mi? Ó, ne tőlem kérdezze. Csak egy ómen, szerintem. Csak sima ómenség. Hová megyünk?

A VÁROSBA.

— Hogy közel legyünk a kaszához?

IGEN.

A Halál eltűnt a csűrben. Egy idő múlva kijött a fölnyergelt és kantározott Mucit vezetve. Nyeregbe szállt, aztán lehajolt és fölhúzta mind az öregasszonyt, mind az alvó gyermeket maga elé a ló hátára.

HA TÉVEDNÉK — tette hozzá —, EZ A LÓ ELVISZI MAGÁT ODA, AHOVA CSAK MENNI KÍVÁN.

— Nem akarok majd sehová se menni, csak vissza haza!

AKÁRHOVA.

Muci ügetni kezdett, amint ráfordultak a városba vezető útra. Szél fútta le a leveleket a fákról, s azok elcigánykerekeztek mellettük, rá az útra. Hébe-hóba még mindig villámcsapás szisszent át az égen.

Miss Illabets ránézett a dombra a majoron túl.

— Bill…

TUDOM.

— …megint ott van…

TUDOM.

— Miért nem kerget minket?

BIZTONSÁGBAN VAGYUNK, MÍG A HOMOK EL NEM FOGY.

— És kend meg fog halni, amikor elfogy a homok?

NEM. AMIKOR KIFOGY A HOMOK, AKKOR *KELLENE* MEGHALNOM. AKKOR AZ ÉLET ÉS A TÚLVILÁG KÖZTI HELYEN LESZEK.

— Bill, úgy nézett ki, mintha az, amin lovagol… azt hittem, igazi ló, csak nagyon sovány, de…

AZ EGY CSONTVÁZPARIPA. HATÁSOS, DE NEM PRAKTIKUS. NEKEM IS VOLT EGYSZER, DE LEESETT A FEJE.

— Egy kicsit olyan, mint döglött lovon a patkó, azt hiszem.

HA. HA. ROPPANT MULATSÁGOS, MISS ILLABETS.

— Azt hiszem, ebben a helyzetben helyes, ha többé nem Miss Illabetsnek szólítasz — jelentette ki Miss Illabets.

RENÁTA?

Az öregasszony meglepődött. — Honnan tudod a nevem? Ó! Valószínűleg láttad leírva, igaz?

RÁMARATVA.

— Az egyik olyan homokórán?

IGEN.

— Amint az összes időhomok átáramlik?

IGEN.

— Mindenkinek van egy?

IGEN.

— Szóval tudod, hogy meddig fogok…

IGEN.

— Nagyon furcsa lehet tudni… az afféle dolgokat, amiket tudsz…

NE KÉRDEZD MEG TŐLEM!

— Tudod, ez nem méltányos. Ha tudnánk, mikor fogunk meghalni, az ember jobb életet élne.

HA AZ EMBEREK TUDNÁK, MIKOR FOGNAK MEGHALNI, VALÓSZÍNŰNEK TARTOM, HOGY EGYÁLTALÁN NEM IS ÉLNÉNEK.

— Ó, de nagyon velős! És mit tudsz te erről, Bill Kapu?

MINDENT.

Muci végigügetett a város szűk marékkal mért utcáinak egyikén és a tér macskakövein. Senki más nem járt arra. Az Ankh-Morporkhoz hasonló városokban az éjfél csupán késő este, mert egyáltalán nincsenek városi éjszakák, csupán lassan hajnalba forduló esték. De itt az emberek az életük olyasmikhez igazítják, mint naplementék és rosszul kiejtett kakaskukorékolások. Az éjfél azt jelenti, amit kifejez.

Még a dombokon cserkelő viharral is, magát a teret némaság ülte meg. Az óra tiktakolása tornyában — délidőben észrevehetetlen — most úgy tűnt, visszaverődik az épületekről.

Ahogy közeledtek, valami berregett mélyen a toronyóra fogaskerekes zsigereiben. A percmutató kondulva moccant s remegve megállt a kilencesen. Egy csapóajtó nyílt a számlapon, két apró mechanikus alak zümmögött elő fontoskodva és látszólag nagy erőfeszítéssel rákoppintottak egy kicsiny harangra.

Csing-csing-csing.

Az alakok egy vonalba álltak és visszaimbolyogtak az órába.

— Már akkor is itt voltak, amikor még kislány voltam. Mr. Fekete szépapja készítette őket — mesélte Miss Illabets. — Tudod, mindig

töprengtem, hogy mit csinálhatnak a harangozások között. Azt hittem, van odabent egy kis házuk vagy valami.

NEM HINNÉM. AZOK CSAK TÁRGYAK. NEM ELEVENEK.

— Hmm. Hát, már sok száz éve itt vannak. Talán az élet olyasmi, amit valahogy el lehet tanulni?

IGEN.

Csöndben vártak, eltekintve a szórványos zöttyenésektől, ahogy a percmutató megmászta az éjszakát.

— Egész jó… öööö, volt, amíg elidőztél nálam, Bill Kapu.

A Halál nem válaszolt.

— Segítve engem az aratással meg minden.

IGAZÁN… ÉRDEKES VOLT.

— Hiba volt részemről, hogy föltartottalak, csak egy csomó gabonáért.

NEM. AZ ARATÁS FONTOS.

Bill Kapu szétnyitotta a markát. Az időmérő ott termett.

— Még mindig nem jöttem rá, hogy csinálod.

NEM NEHÉZ.

A homok sziszegése fölerősödött, míg be nem töltötte a teret.

— Akarsz valamit mondani az utolsó szó jogán?

IGEN. NEM AKAROK TÁVOZNI.

— Hát… Mindenesetre tömör.

Bill Kapu döbbenten tapasztalta, hogy az öregasszony megpróbálja a kezét fogni.

Fölötte, az éjfél mutatói összeértek. Berregés hallatszott az órából. Az ajtó kinyílt. Az automaták kimasíroztak. Kattantva megálltak az óraharang két oldalán, meghajoltak egymás előtt és fölemelték kalapácsuk.

Bamm.

És aztán egy ügető ló keltette zaj hallatszott.

Miss Illabets észlelte, hogy látómezeje széle megtelik bíbor és kék foltokkal, mint egy utókép villanásai, amely után nem jön kép.

Ha gyorsan odakapta a fejét és a szeme sarkából nézett, ki tudott venni kis, szürkébe öltözött alakokat, amint a falak körül lebegnek.

A Vegzekutorok, gondolta. Eljöttek, hogy bebiztosítsák, minden megtörténik.

— Bill? — szólalt meg.

A Halál összezárta tenyerét az arany időmérő fölött.

ÉS MOST ELKEZDŐDIK.

A patkócsattogás hangosabbá vált és visszaverődött a mögöttük lévő épületekről.

NE FELEDD: TE NEM VAGY VESZÉLYBEN.

Bill Kapu visszalépett a homályba.

Aztán ismét megjelent egy pillanatra.

VALÓSZÍNŰLEG — tette hozzá és visszavonult a sötétségbe.

Miss Illabets leült a toronyóra lépcsőjére, térdén ringatva a kislány testét.

— Bill? — kockáztatta meg.

Egy lovas alak léptetett be a térre.

Valóban csontvázparipán ült. Kék láng pattogott a teremtmény csontjai fölött, miközben előreügetett; Miss Illabets azon kapta magát, hogy eltűnődik, vajon valódi csontváz-e, amibe valamiképp életet leheltek, olyasmi, ami valaha egy ló belsejében volt, vagy pedig egy csontváz*lény* saját jogán. Nevetséges ilyen gondolatmenetet végigvinni, de jobb, mint a közeledő irtózatos valóságon morfondírozni.

Vajon lecsutakolják, vagy csak alaposan kifényesítik?

A lovas leszállt a nyeregből. Sokkal magasabb volt, mint Bill Kapu valaha is, ám köntöse sötétje elrejtett minden részletet. Tartott valamit a kezében, ami nem volt igazi kasza, de esetleg akadhatott egy kasza az ősei közt, ugyanúgy, ahogy még a legügyesebben kialakított orvosi műszernek is van valahol egy bunkósbot a múltjában. Jó messze esett bármi olyan eszköztől, ami valaha is hozzáért egy szalmaszálhoz.

Az alak Miss Illabets felé menetelt, vállán a kaszával, majd megtorpant.

Ő hol van?

— Nem tudom, miről beszél — jelentette ki Miss lllabets. — A maga helyében, fiatalember, én megetetném a lovam.

Úgy tűnt, az alaknak nehézséget okoz ezen információ megemésztése, ám végül láthatólag elhatározásra jutott. Elmozdította megszokott helyéről a kaszát és lepillantott a gyerekre.

Megfogom találni — mondta. — *De először…*

Megmerevedett.

Egy hang mögüle így szólt:

DOBD EL AZT A KASZÁT ÉS LASSAN FORDULJ MEG!

Valami a városon belül, gondolta Motolla. A városok emberekkel tele nőnek föl, de szintén tele vannak kereskedelemmel és boltokkal és vallásokkal és…

Ez bolondság, mondta magának. A városok csak *dolgok*. Nem elevenek.

Talán az élet olyasmi, ami eltanulható.

Élősdiek és ragadozók, de nem hasonlítanak az állatokat és növényeket megtámadó fajtákhoz. Ezek valamiféle nagy, lomhább, képletes, városokon élősködő életformát képviselnek. Ám városokban kelnek ki, mint azok a, mik is azok? azok a gusztustalan newmani darázs-izék. Most vissza tudott emlékezni arra, ahogy mindenre vissza tudott emlékezni, hogy diákkorában olvasott olyan lényekről, amelyek

petéik más lényekbe rakják. Hónapokon át, biztos, ami biztos, visszautasította az omletteket és a kaviárt.

És a tojások majd… úgy fognak kinézni, mint a város, bizonyos szempontból, ezért a polgárok haza fogják vinni őket. Mint a kakukktojás.

Vajon a múltban hány város halt meg? Élősdikkel körülfogva, akár egy tengeri csillagokkal körbevett korallzátony. Egyszerűen csak kiürülnek, bármennyi életkedvük volt is, elveszítik.

Fölállt.

— Hova ment mindenki, Könyvtáros?

— Úúúk úúúk.

— Jellemző. Én is azt tettem. Belevágni gondolkozás nélkül!

Az istenek legyenek irgalmasak hozzájuk és segítsék őket, ha örökös családi perpatvaruk közben tudnak erre időt szakítani!

És aztán azt gondolta: nos, most mi legyen? Megfontoltam és mit fogok tenni?

Belevágok, természetesen. De megfontoltan.

A bevásárlókocsik halmának közepe immár nem volt látható. Valami zajlott ott. Halványkék ragyogás ült az elgörbült fém hatalmas piramisán, és mélyen a rakásban hébe-hóba villámok villantak. Bevásárlókocsik vágódtak bele, mint egy új bolygó magja köré összenövő aszteroidák, ám néhány újonnan érkező mást tett. Az építményben megnyíló alagutak felé vették az irányt és eltűntek a csillogó magban.

Aztán mozgás támadt a hegy csúcsán és valami utat tört magának a törött fémen keresztül. Egy fénylő rúd volt az, amely egy körülbelül két méter átmérőjű gömböt tartott. Egykét percig nem tett semmi különösebbet, aztán, amikor a szellő megszárította, szétrepedt és porrá omlott.

Fehér tárgyak záporoztak ki belőle, fölkapta őket a szél és Ankh-Morporkra valamint a bámészkodó tömegekre zúdította.

Egyikük puhán lecikcakkozott a tetők mentén és Motolla Alánk lábánál ért földet, miközben a varázsló a Könyvtár mellett támolygott.

Még mindig nedves volt és volt rajta írás. Vagy legalábbis íráskísérlet. Hasonlított a hópehelygömbök fura, organikus feliratára — olyasmi által alkotott szavak, ami egyáltalán nem otthonos szavakban:

VÁSÁR! VÁSÁR!! VÁSÁR!!!

HOLNAP KEZDŐDIK!!!

Motolla odaért az Egyetem kapujához. Embertömeg özönlött el mellette.

Motolla jól ismerte polgártársait. Bármit elmennének megnézni. Bármiféle írásnak bedőlnek, ami mögött egynél több felkiáltójel áll.

Megérezte, hogy nézik, és odafordult. Egy bevásárlókocsi leste egy sikátorból, aztán visszatolatott és elsüvített.

— Mi történik, Mr. Alánk? — kérdezte Ludmilla.

Volt valami valóságtól elszakadt a járókelők arckifejezésében. Valamiféle valószerűtlen, eltántoríthatatlan várakozás ült az arcukon.

Nem kellett varázsló legyél ahhoz, hogy tudd, itt valami nem stimmel. És Motolla érzékei sivítottak, akár egy dinamó.

Lupin ráugrott egy libegő papírlapra és odavitte a mágusnak.

BÁMULATOS ÁRLESZÁLLÍTÁS!!!!!

Motolla szomorúan csóválta a fejét. Öt felkiáltójel, biztos jele a megbomlott elmének.

Aztán meghallotta a zenét.

Lupin hátsó fertályát a földre eresztve leült és fölvonyított.

A Mrs. Kuglof háza alatti pincében Schleppel, a mumus megállt félúton harmadik patkánya elfogyasztásában és hallgatózott.

Aztán befejezte a táplálkozást és az ajtójáért nyúlt.

Artur Hunyorok Nofertoesatu gróf a kriptáján dolgozott.

Személy szerint kész lett volna kripta nélkül élni, vagy újra-élni, vagy nem-élni, vagy akármi legyen is az, amit elvileg tesz.

De az embernek muszáj kriptával bírnia. Dorina roppant határozott volt a kriptával kapcsolatban. Azt mondta, attól lesz *stikkes* a hely. Az embernek muszáj kriptával *és* sírbolttal rendelkeznie, különben a vámpírtársadalom a véres fogát se törölné belé.

Sose tesznek említést neked ilyesmikről, amikor nekiállsz vámpírkodni. Sose mondták, hogy építsd meg a saját kriptád valami olcsó kétszer-négy-araszos vacakból, kapható Kréta, a troll Nagybani Építőanyag Kereskedésében. Ez nem olyasmi, ami megesik a legtöbb vámpírral, merengett Artur. A *rendes* vámpírokkal nem. Vegyük csak a tipikus Arteria grófot. Nem, a hozzá hasonló ficsúrnak lenne valakije, aki megcsinálja. Amikor jönnek a falusiak, hogy fölgyújtsák a kastélyt, azt várhatod, hogy a gróf maga süvítsen le a kapuhoz leereszteni a felvonóhidat. Ó, nem. Majd csak azt mondja: — Igoh — ez, ugye, előfordulhat—, Igoh kéhem, intézkedjék, egy-kettő!

Huh. Hát, már hónapok óta ott a hirdetésük Mr. Bizinger munkaközvetítőjében. Szállás, napi háromszori étkezés és ha kell, adnak púpot is. Még csak nem is érdeklődött senki. És még azt mondják, mindenütt óriási a munkanélküliség. Az ilyesmi fölbosszantja az embert.

Fölvett egy újabb fadarabot és lemérte, fintort vágva a mérce szétnyitása közben.

Artur háta sajgott a vizesárok kiásásától. Ez meg egy másik dolog, ami miatt a flancos vámpíroknak nem kell aggódniuk. A vizesárok együttjár a munkakörrel, valami ilyesmi. És teljesen körbeér, mert más vámpírok előtt nincs ott az utca és az egyik oldalon a folyvást panaszkodó, vén Mrs. Pivey, a másikon meg egy trollcsalád, akikkel Dorina nem áll szóba, és ezért a végén nem olyan vizesárkuk van, ami

csak a hátsó udvart szeli keresztül. Artur ráadásul folyton beleesett.

És aztán itt van a fiatal nők nyakának harapdálása. Vagyis inkább nincs. Artur mindig készen állt mások nézőpontjának figyelembevételére, de bizonyosan érezte, hogy a vámpírkodásba valahol fiatal nők is beletartoznak, bármit mondjon is Dorina. Áttetsző negligetben. Artur nem tudta biztosan, mi az az áttetsző negliget, de olvasott róluk és határozottan úgy érezte, szeretne látni egyet, mielőtt meghal… vagy akármi…

És más vámpírok nem kapják váratlanul azon a feleségük, hogy R-ek helyett H-kat ejtenek. Már csak azért se, mert a született vámpírok amúgy is úgy beszélnek.

Artur fölsóhajtott.

Az nem élet, vagy fél-élet, vagy utó-étet vagy akármi legyen is, ha alsó középosztálybeli nagybani gyümölcs- és zöldségkereskedő létedre felsőbb osztálybeli állapotba kerülsz.

És aztán a muzsika leszivárgott a falban lévő lyukon keresztül, amit azért ütött, hogy odahelyezze majd a rácsos ablakot.

— Aú! — mondta, és az állához kapott. — Dorina?

Reg Patkó ököllel ütötte hordozható dobogóját.

— …és, hadd mondjam azt, mi nem fogunk hanyatt dőlni és engedni, hogy fű nőjön a fejünk fölött! — ordította. — Szóval mi is a hétpontos tervezeted az Egyenlő Esélyekről az élőkkel, hallom a kiáltásotok?

Szél fútta a fonnyadt füvet a temetőben. Az egyetlen lény, amely láthatólag figyelmet szentelt Regnek, egy magányos holló volt.

Reg Patkó vállat vont és lehalkította a hangját. — Legalább egy kicsit erőltessétek meg magatok! — szólt általánosságban a túlvilághoz. — Itt állok én, csontig koptatva az ujjaim… — meggörbítette a kezét, hogy szemléltesse — …és hallok akár egyetlen köszönő szót is?

Elhallgatott, hátha lesz reakció.

A holló, reprezentánsa annak a rendkívül nagy, kövér fajtának, amely ellepte az Egyetem tetőit, oldalra hajtotta fejét és merengő pillantást vetett Reg Patkóra.

— Tudjátok — jelentette ki Reg —, néha úgy érzem, okosabb lenne föladni…

A holló megköszörülte a torkát.

Reg Patkó megpördült.

— Ha csak egyetlen szót szólsz — intette —, csak egyetlen nyavalyás *szót*…

És akkor meghallotta a zenét.

Ludmilla megkockáztatta a keze levételét a fülétől.

— Ez borzalmas! Mi ez, Mr. Alánk?

Motolla megkísérelte ráhúzni a kalapja roncsait a fülére.

— Nem tudom — válaszolta. — *Lehetne* zene. Mármint ha korábban sose hallottál zenét.

Nem voltak benne zenei hangok, hanem összefűzött zörejek, amelyeket esetleg zenei hangoknak szánhattak, úgy állítva őket össze, ahogy valaki megrajzolja egy olyan ország térképét, amelyet sosem látott.

Hnyip. Jnyip. Hvjomp.

— A városon kívülről jön — mutatott rá Ludmilla. — Onnan, ahová mindenki… igyekszik… Az nem lehet, hogy *tetsszen* nekik, ugye?

— El sem tudom képzelni, miért tetszhetne — felelte Motolla.

— Csak hát… emlékszik a tavalyi galibára a patkányokkal? Arra a férfira, aki azt mondta, hogy van egy sípja, aminek hangját csak a patkányok képesek hallani?

— Igen, de az valójában nem volt igaz, az egész csalás volt, csupán a Bámulatos Móric és az Ő Idomított Rágcsálói…

— De hátha *lehetett volna* igaz?

Motolla fejét rázta.

— Embereket csalogató zene? Erre akarsz kilyukadni? De az nem lehet. *Minket* nem vonz. Épp ellenkezőleg, erről biztosítalak.

— Igen, de maga nem ember… egészen — mondta Ludmilla. — És… — Elhallgatott és elpirult az arca.

Motolla megveregette a lány vállát.

— Jó meglátás. Jó meglátás — ez volt minden, amit képes volt válaszként kigondolni.

— Maga tudja, nemde? — szólalt meg a lány anélkül, hogy fölnézett volna.

— Igen. Nem hiszem, hogy ez olyasmi, amit szégyellni kellene, ha ez segít valamit.

— Anya azt mondta, hogy szörnyű lenne, ha valaha bárki rájönne!

— Ez valószínűleg azon múlik, ki lesz az — válaszolta Motolla, Lupinra pillantva.

— Miért bámul engem úgy a kutyája? — kérdezte Ludmilla.

— Ő nagyon intelligens — felelte Motolla.

Motolla a zsebében matatott, kiborított két maréknyi földet és kihantolta a naplóját. Húsz nap a következő teliholdig. Hát, ez olyasmi lesz, aminek örömmel néz elébe.

A fémhulladékhalom kezdett összeomlani. Bevásárlókocsik száguldoztak körülötte és Ankh-Morpork polgárainak nagy tömege állt hatalmas körben, próbálva bekukucskálni. A levegőt betöltötte a

zeneietlen zene.

— Ott van Mr. Himpeller — vette észre Ludmilla, amikor átnyomakodtak a semmi ellenállást nem mutató emberek között.

— Ezúttal mit árul?

— Nem hiszem, hogy megpróbál bármit is eladni, Mr. Alánk.

— Ennyire rossz a helyzet? Akkor alighanem nagyon nagy bajban vagyunk.

Kék fény sugárzott ki a halmon lévő egyik lyukból. Törött bevásárlókocsi-darabok fémlevélként csilingeltek le a földre.

Motolla nehézkesen lehajolt és fölvett egy csúcsos kalapot. Ütött-kopott volt és számos bevásárlókocsi hajtott át rajta, de még föl lehetett ismerni, mint olyat, aminek tulajdonképpen még mindig valaki fején a helye.

— Varázslók vannak odabenn — jelentette ki.

Ezüstös fény csillant a fémen. Úgy mozgott, mint az olaj. Motolla odanyúlt és egy erős szikra szökkent felé és földelte magát az ujjain.

— Hmm — mondta. — És ráadásul rengeteg potenciál…

Aztán meghallotta a vámpírok kiáltását.

— Halló, Mr. Alánk!

Megfordult. A Nofertoesatuk tartottak felé.

— Mi itt lettünk volna hamarabb, úgy éhtem, hamahabb, csak…

— …nem találtam sehol azt a nyavalyás inggombot — morogta Artur, aki fölhevültnek és idegesnek látszott. Összecsukható cilindert viselt, amely remekül hozta az összecsukható részt, ám sajnálatosan híján volt a cilinderségnek, ezért hát Artur úgy nézett ki, mint aki egy harmonika alól tekint a világra.

— Ó, helló! — köszönt Motolla. Volt valami szörnyen lenyűgöző a Hunyorokok ragaszkodásában az akkurátus vámpírkodás iránt.

— És ki lett légyen volna az iffiú hölgyemény? — kérdezte Dorina Ludmillára mosolyogva.

— Tessék? — értetlenkedett Motolla.

— Mi?

— Dorina… úgy értem, a *Grófné* azt kérdezte, ki ez a lány — világosította föl Artur elcsigázottan.

— *Én* értettem, amit mondtam — csattant föl Dorina, az olyan sokkal normálisabb modorában, aki Ankh-Morporkban született és nőtt föl, nem pedig valami erdélyi erődítményben. — Szavamra, ha a te belátásodra bíznám, egyáltalán nem tartanánk a színvonalat…

— A nevem Ludmilla — mutatkozott be Ludmilla.

— El vagyok hagadtatva — mondta Nofertoesatu grófné kegyesen, odanyújtva egy kezet, ami keskeny és sápadt lett volna, ha nem lett volna rózsaszín és pufók. — Mindig öhöm fhiss véhhel találkozni. Ha báhmikoh kutyakekszhe vágyik, amikoh a váhosban jáh, az ajtónk mindig nyitva áll.

Ludmilla Motolla Alánkhoz fordult.

— Nincs ráírva a homlokomra, ugye? — futatta.

— Ők különleges emberfajta — felelte gyöngéden Motolla.

— Azt meghiszem — riposztozott Ludmilla kiegyensúlyozottan. — Alig ismerek olyanokat, akik estélyi köpenyt viselnek egész idő alatt.

— Muszáj, hogy az embernek legyen estélyi köpenye — magyarázta Artur gróf. — Tudja, a szárnyak miatt. Úgy mint…

Drámaian széttárta a köpenyt. Kurta, befelé robbanó nesz hallatszott és egy kicsiny, kövér denevér lógott a levegőben. Lenézett, dühösen cincogott és orral előre bukórepülésben ért földet. Dorina fölvette a lábánál fogva és leporolta.

— Azt, hogy muszáj egész éjjel nyitott ablaknál aludni, ellenzem — jelentette ki bizonytalanul. — Bárcsak abbahagynák ezt a zenét! Kezd megfájdulni a fejem.

Megint *whuumf* hallatszott. Artur ismét ott termett, lábbal fölfelé, és a feje búbján landolt.

— Az esési magasság, tudják — fejtegette Dorina. — Hogy úgy mondjam, olyan, mint a nekifutás. Ha Artur nem jut legalább egy emeletnyi kezdőmagassághoz, nem képes megfelelő repülési sebességet elérni.

— Nem vagyok képes megfelelő repülési sebességet elérni — motyogta Artur, talpra küzdve magát.

— Elnézést — szólt Motolla. — A zene nem hat magára?

— Úgy szívom tőle a fogam, majd elvásik — válaszolta Artur. — Ami nem jó dolog egy vámpír esetében, gondolom, ezt mondanom se kell.

— Mr. Alánk úgy véli, csinál valamit az emberekkel — jegyezte meg Ludmilla.

— Mindenki a fogát csikorgatja? — tudakolta Artur.

Motolla a tömegre pillantott. Senki sem figyelt föl az Újra Kezdőkre.

— Úgy néznek ki, mint akik várnak valamire — bólogatott Dorina. — Váhnak, úgy éhtem.

— Ijesztő — nyilvánított véleményt Ludmilla.

— Nincs semmi baj az ijesztővel — szögezte le Dorina. — *Mi* is ijesztőek vagyunk.

— Mr. Alánk be akar menni a halom belsejébe — közölte Ludmilla.

— Jó ötlet. Rá kell venni őket, hogy kapcsolják ki azt a nyavalyás zenét — értett egyet Artur.

— De meg is ölhetik magukat! — tiltakozott Ludmilla.

Motolla összecsapta két kezét s aztán elgondolkozva dörzsölgette őket.

— Á! — mondta. — Pont ez az, ahol mi előrébb tartunk a

játékban.

Azzal besétált a ragyogásba.

Még sosem látott ilyen vakító fényt. Úgy tűnt, mindenhonnan árad, kézre kerít minden egyes árnyékot és könyörtelenül kiirtja őket. Sokkal tündöklőbb volt, mint a nappali fény, anélkül, hogy bármiben hasonlított volna hozzá — kék éle volt, ami késként hasított a látómezőbe.

— Jól van, Gróf? — kérdezte.

— Pompásan, pompásan — válaszolta Artur.

Lupin morgott.

Ludmilla meghúzott egy fémgubancot.

— Látják, van valami alatta. Úgy néz ki, mint a… márvány. Narancsszínű márvány. — Végigfuttatta rajta a kezét. — De meleg. A márványnak nem kellene melegnek lennie, nem igaz?

— Nem lehet márvány. Nem lehet ilyen sok márvány… máhvány az egész világon — vetette ellen Dorina. — Megphóbáltunk máhványt szehezni a síhbolthoz — kóstolgatta a szó hangzását, aztán helyeslőleg bólintott —, igen, a síhbolthoz. Le kéne lőni azokat a töhpéket. Az áhak, amiket kéhnek! Gyalázat.

— Nem hiszem, hogy törpék építették ezt — jelentette ki Motolla. Nehézkesen letérdelt, hogy megvizsgálja a padlót.

— Meghiszem azt, a lusta kis disznók! Csaknem hetven tallért akartak, hogy megcsinálják a sírboltunk. Ugye, Artur?

— Csaknem hetven tallért — bólogatott Artur.

— Nem hiszem, hogy ezt építették — közölte halkan Motolla. Hézagok. Akkor kellene lennie hézagoknak, gondolta. Szélek és izék, ahol az egyik tömb a másikhoz csatlakozik. Nem lenne szabad az egésznek egyetlen darabból lennie. És kissé ragadós is.

— Szóval Artur megcsinálta maga.

— Megcsináltam magam.

Á. Itt van egy szél. Nos, nem egészen szél. A márvány átlátszóvá vált, mint egy ablak, egy másik fényesen megvilágított térbe nézve. Izék voltak ott benn, kivehetetlenek és olvadt kinézetűek, de nem látszott bejárat hozzájuk.

A Hunyorokok locsogása átáradt fölötte, miközben előrekúszott.

— …inkább sírboltocska, valójában. De tett bele várbörtönt, még ha ki is kell menni a hallba, ha rendesen be akarja csukni az ajtót az ember…

Az előkelőség mindenfélét jelent, gondolta Motolla. Némelyeknek azt, hogy *nem* vagy vámpír. Másoknak pedig repülő gipszdenevérek ízléses összeállítását a falon.

Végigfuttatta ujjait az áttetsző anyagon. Az itteni világ csupa négyszög. Vak benne sarkok, és a folyosó mindkét oldalát áttetsző lapok bélelik. És a nem-zene egyfolytában szól.

Nem lehet eleven, igaz? Az élet… gömbölyűbb.

— Mi a véleményed, Lupin? — firtatta.

Lupin ugatott.

— Hmm. Nem nagy segítség.

Ludmilla a letérdelt és kezét Motolla vállára tette.

— Hogy értette azt, hogy nem építették? — tudakolta.

Motolla megvakarta a fejét.

— Nem vagyok biztos benne… de azt hiszem, talán… kiválasztás hozta létre.

— Kiválasztás? Miből? És mi *által*?

Fölnéztek. Egy bevásárlókocsi száguldott elő egy oldalfolyosó torkolatából és farolt el egy másikon az átjáró túloldalán.

— *Ők?* — tudakolta Ludmilla.

— Nem hinném. Azt hiszem, ezek inkább szolgák. Mint a hangyák. Vagy talán mint a méhek a kaptárban.

— És mi a méz?

— Nem tudom. De még nem érett. Nem hiszem, hogy a dolgok teljesen készen vannak. Senki se nyúljon semmihez!

Továbbmentek. A folyosó egy széles, tündöklő, kupolás térségbe nyílt. Lépcsők vezettek föl és le különböző emeletekre, és akadt ott egy szökőkút meg cserepes növények ligete, ami túl egészségesnek látszott ahhoz, hogy valódi legyen.

— Hát nem szép? — kérdezte Dorina.

— Az ember kénytelen azt gondolni, hogy itt embereknek kellene lenni — mondta Ludmilla. — Rengeteg embernek.

— Legalább varázslóknak kellene itt lennie — motyogta Motolla Alánk. — Fél tucat varázsló nem tűnhet el csak úgy!

Mind a négyen közelebb mentek. Az olyan folyosók, mint amin épp végigjöttek, magukba tudtak volna fogadni egy pár fej fej mellett sétáló elefántot.

— Gondolja, hogy esetleg jó ötlet lenne visszaballagni kívülre? — érdeklődött Dorina.

— Mi haszna lenne? — kérdezett vissza Motolla.

— Hát, akkor kikerülnénk innen.

Motolla megfordult és számolt. A kupolával fedett térségből öt folyosó indult ki, egyenlő térközökben.

— És föltehetőleg ugyanilyen fönt is, lent is — szólalt meg hangosan.

— Nagy itt a tisztaság — jegyezte meg Dorina idegesen. — Hát nem tiszta, Artur?

— Nagyon tiszta.

— Mi volt az a zaj? — tudakolta Ludmilla.

— Miféle zaj?

— Ez. Mintha valaki beszippantana valamit.

Artur határozottan érdeklődve tekintett körbe.

— Nem én voltam.

— A lépcső az — közölte Motolla.

— Ne butáskodjon, Mr. Alánk! A lépcsők nem szippantanak.

Motolla lenézett.

— Ezek azt teszik.

Feketék voltak, akár egy meredek folyó. Amikor a sötét anyag kifolyt a padló alól, lépcsőre emlékeztető valamivé púpozta magát, ami fölutazott az emelkedőn, míg el nem tűnt újra a padló alatt, valahol fönt. Ahogy a lépcsőfokok előbukkantak, lassú, ütemes, slapp-slapp hangot adtak ki, mint amikor valaki egy különösképp bosszantó odvas fogban kutászkodik.

— Tudják — szólalt meg Ludmilla —, nagy valószínűséggel ez a legvisszataszítóbb dolog, amit valaha láttam.

— Láttam rosszabbat — felelte Motolla. — De azért ez elég rossz. Fölmenjünk vagy inkább le?

— Maga rá akar *állni* ezekre?

— Nem. De a varázslók nincsenek ezen a szinten, és vagy megteszem, vagy lecsúszom a karfán. Megnézték közelebbről a karfát?

Mindenki megnézte a karfát.

— Azt hiszem — mondta idegesen Dorina —, hogy a *le* jobban illik hozzánk.

Némán lementek. Artur elesett azon a ponton, ahol az utazó lépcsőfokok visszaszívódtak a padlóba.

— Az a rémes érzésem támadt, hogy le fog engem cibálni magával — mentegetőzött, aztán körülnézett.

— Nagy — állapította meg végül. — Tágas. Némi követ utánzó tapétával csodákra lennék képes idelenn.

Ludmilla odacsatangolt a legközelebbi falhoz.

— Tudják — szólalt meg —, több itt az üveg, mint amennyit eddig láttam bárhol, de ezek az átlátszó darabok egy kicsit boltokra hasonlítanak. Van ennek értelme? Egy óriási nagy bolt, tele boltokkal?

— És még nem érett — tette hozzá Motolla.

— Tessék?

— Csak hangosan gondolkozom. Lehet látni, miféle árucikkek kaphatóak?

Ludmilla ellenzőt csinált a kezéből.

— Csak egy csomó szín meg csillogás, úgy tűnik.

— Tudasd velem, ha látsz egy varázslót.

Valaki sikoltott.

— Vagy például hallasz egyet — fűzte hozzá Motolla. Lupin szökellve nekivágott egy folyosónak. Motolla gyorsan utána támolygott.

Valaki a hátán feküdt és kétségbeesve próbált visszaverni egy pár

bevásárlókocsit. Azok nagyobbak voltak, mint amiket Motolla addig látott, s aranyszínben csillogtak.

— Hé! — kiáltotta.

A bevásárlókocsik abbahagyták a hanyatt fekvő alak fölöklelésére tett kísérletet és hárompontfordulattal perdültek felé.

— Ó! — mondta Motolla, amikor a bevásárlókocsik fölgyorsultak.

Az első kitért Lupin állkapcsa elöl, és tiszta erőből nekirontott Motolla térdének, föllökve őt. Amikor a második áthajtott rajta, bőszülten fölnyúlt, találomra belemarkolt a fémbe és erősen megrántotta. Egy kerék pörögve elszállt és a bevásárlókocsi nekibukfencezett a falnak.

Motolla időben tápászkodott föl ahhoz, hogy lássa Arturt eltökélten csüngeni a másik bevásárlókocsi fogantyúján, miközben eszeveszetten forognak egy afféle centrifugális keringőben.

— Ereszd el! Ereszd el! — sikította Dorina.

— Nem tudom! Nem tudom!

— Hát, legalább csinálj *valamit*!

Pukkant a beáramló levegő. A bevásárlókocsi váratlanul nem egy középkorú, nagybani gyümölcs- és zöldségkereskedelmi vállalkozó súlya ellen feszült, hanem csupán egy kicsiny, rémült denevéré ellen. Belecsapódott egy márványoszlopba, visszapattant, nekivágódott egy falnak és a hátán ért földet, pörgő kerekekkel.

— A kerekeket! — kiabálta Ludmilla. — Tépje le a kerekeket!

— Majd én — javasolta Motolla. — Te segíts Regnek.

— Az ott lenn *Reg*? — kérdezte Dorina.

Motolla a szemben lévő fal irányába mutatott hüvelykujjával. A „Jobb későn, mint so” szavak kétségbeesett festékcsíkban értek véget.

— Csak mutassanak neki egy falat meg egy festékescsöbröt, és azt se fogja tudni, melyik világban van — jelentette ki Dorina.

— Csak két választási lehetősége van — közölte Motolla, ledobva a bevásárlókocsi kerekeket a padlóra. — Lupin, légy résen arra az esetre, ha lenne még belőlük!

A kerekek élesek voltak, mint a korcsolyák. Motolla kifejezetten cafatosnak érezte magát lábtájt. Na most, hogy is van a gyógyulás?

Reg Patkót ülő helyzetbe segítették.

— Mi folyik itt? — firtatta. — Senki más nem jött be, és leballagtam ide, hogy lássam, honnét érkezik a zene, és a következő, amiről tudok, hogy itt teremtek ezek a *kerekek*…

Artur gróf visszatért megközelítőleg emberi formájához, büszkén körbenézett, ráébredt, hogy senki sem figyel rá, és magába roskadt.

— Ezek sokkal keményebbnek tűntek, mint a többi — jegyezte meg Ludmilla. — Nagyobbak és komiszabbak és ellepik őket a borotvaéles élek.

— Harcosok — világosította föl Motolla. — A dolgozókat már

láttuk. És most itt vannak a harcosok. Pont mint a hangyák.

— Kisfiúkoromban volt egy hangyafarmom — mesélte Artur, aki eléggé erősen csapódott a földbe és ideiglenesen gondjai akadtak a valóság természetével kapcsolatosan.

— Várjunk csak! — szólalt meg Ludmilla. — Ismerem a hangyákat. A hátsó udvarunkban vannak hangyák. Ha akadnak dolgozók és harcosok, akkor lennie kell egy…

— Tudom. Tudom — bólogatott Motolla.

— …jelzem, *farm*nak szokás hívni, de én sose láttam őket farmerkedni…

Ludmilla a falnak dőlt.

— Itt lesz valahol a közelben — állapította meg.

— Azt hiszem — értett egyet Motolla.

— Mit gondol, hogy néz ki?

— …azt csinálod, hogy fogsz két fűszálat meg néhány hangyát…

— Nem tudom. Honnan tudhatnám? De a varázslók valahol a közelében lesznek.

— Nem éhtem, miéht töhődik velük — mondta Dorina. — Elevenen eltemették magát, csak meht halott volt.

Motolla fölpillantott a kerekek hangjára. Egy tucat drótkosár-harcos fordult be a sarkon és állt hadrendbe.

— Azt hitték, jót tesznek vele — Motolla. — Az emberek gyakran hiszik ezt. Elképesztő, hogy mi minden tűnhet jó ötletnek egy adott pillanatban.

Az új Halál kiegyenesedett.
Vagy?
Á!
ÖÖÖ.

Bill Kapu hátralépett, megpördült és elszaladt.

Ez, és ő aztán kitűnő helyzetben van ahhoz, hogy tudja, csupán az elkerülhetetlen elodázása. De hát nem erről szól az egész élet?

A halál bekövetkezte után még soha senki nem menekült előle. Rengetegen megpróbálkoztak meneküléssel, *mielőtt* meghaltak, gyakran igen leleményesen. De a váratlanul egyik világból a másikba röpített lélek szokványos reakciója az, hogy reménykedve ácsorog. Elvégre minek futni? Szó sincs arról, hogy tudnád, hová szaladsz.

Bill Kapu kísértete tudta, hová szaladjon.

Ned Fekete kovácsműhelye be volt zárva éjszakára, habár ez nem jelentett gondot. Se nem élő, se nem holt, Bill Kapu szelleme átvetődött a falon.

A tűz alig látható izzás volt csupán, roskadozva a kemencében. A kovácsműhely meleg sötétséggel volt tele. Az, amit nem tartalmazott,

a kasza árnya volt.

Bill Kapu kétségbeesetten nézett körbe.

CIN?

Egy apró, sötét köntösbe bújtatott alak ült a fölötte lévő gerendán. Szilajul integetett csöppnyi kaszájával.

A Halál észrevette, hogy egy sötét nyél lóg ki a rönkfahalomból. Megpróbálta kihúzni ujjaival, melyek most olyan szilárdak voltak, mint egy árnyék.

AZT ÍGÉRTE NEKEM, HOGY EL FOGJA PUSZTÍTANI!

A Patkányok Halála együttérzően vállat vont.

Az új Halál átlépett a falon, két kézzel tartva a kaszáját.

És Bill Kapu felé nyomult.

Suhogás hallatszott. A szürke köntösök özönlöttek a kovácsműhelybe.

Bill Kapu rémülten vigyorgott.

Az új Halál megtorpant, drámaian pózolva a kemence izzásában.

Meglendítette a kaszát.

Csaknem elvesztette az egyensúlyát.

Nem lenne szabad lebuknod!

Bill Kapu megint átvetődött a falon és keresztülvágtatott a téren, lehajtott koponyával, csontos talpa csattogott a macskakövön. Odaért a kis csoporthoz az óra mellett.

LÓRA! MENEKÜLJ!

— Mi történik? Mi *történik*?

NEM VÁLT BE!

Csaknem dobta Miss Illabetset Muci hátára és utána föllökte az eszméletlen gyereket. Aztán keményen rácsapott a ló horpaszára. Most legalább volt érintkezés — Muci mindegyik világban létezett.

MENEKÜLJ!

Nem nézett körbe, hanem eliramlott a majorhoz vezető úton.

Egy fegyver!

Valami, amit képes megfogni!

Az egyetlen fegyver az élőhalott világban az új Halál kezében van.

Miközben futott, Bill Kapu tudatában volt egy halkabb, magasabb hangú csattogásnak. Lenézett. A Patkányok Halála tartott vele lépést.

Bátorítóan rácincogott.

A Halál megpördülve átszaladt a majorság kapuján és a falhoz vetette magát.

A vihar távoli moraja hallatszott. Ettől eltekintve, csönd honolt.

Kissé megnyugodott és óvatosan osont a fal mentén a tanyaház hátulja felé.

A lába beleütközött valami fémesbe. A falhoz támasztva, ahol hagyták a falubeli férfiak, amikor visszacipelték őt, itt volt a kaszája; nem az, amit oly gondosan előkészített, hanem az, amit az aratásnál

használt. Ami éle volt, azt csupán a fenőkő és a búzaszálak simogatása hozta létre, de az alakja ismerős volt és tétován utána kapott. A keze simán átsiklott rajta.

Minél messzebb menekülsz tőlünk, annál közelebb jutsz hozzánk.

Az új Halál sietség nélkül lépett elő az árnyékból.

Ezt tudnod kellene — tette hozzá.

Bill Kapu kiegyenesedett.

Élvezni fogjuk a dolgot.

ELVEZNI?

Az új Halál közeledett. Bill Kapu elhátrált.

Igen. Elvinni egyetlen Halált ugyanaz, mint elérni milliárd csekélyebb értékű élet végét.

CSEKÉLYEBB ÉRTÉKŰ ÉLETEK? EZ NEM JÁTÉK!

Az új Halál habozott. *Mi az a játék?*

Bill Kapuban föltámadt a remény apró szikrája.

MEG TUDNÁM MUTATNI NEKED…

A kaszanyél vége az álla alatt találta el és a falhoz vágta, ahol lecsúszott a földre.

Trükköt észlelünk. Nem hallgatunk oda. A kaszás nem hallgat oda az aratásra.

Bill Kapu megpróbált fölállni.

A kaszanyél újra megütötte.

Nem követjük el még egyszer ugyanazt a hibát.

Bill Kapu fölnézett. Az új Halál fogta az arany életfogytmérőt; a fölső has már kiürült. Kettejük körül a táj megváltozott, vöröslött, kezdte magára ölteni a valóság másik oldalról látható irreális megjelenését…

Kifogytál az Időből, Mr. Bill Kapu.

Az új Halál fölemelte a csuklyáját.

Nem volt alatta arc. Még csak koponya sem. Füst kígyózott alaktalanul a köntös és egy aranykorona között.

Bill Kapu föltámaszkodott a könyökére.

KORONA? — A hangja remegett mérgében. — ÉN SOSEM VISELTEM KORONÁT!

Te sosem akartál uralkodni.

Az új Halál hátralendítette a kaszát.

És akkor ráébredt a régi Halál is, az új Halál is, hogy, ami azt illeti, a múló idő sziszegése nem maradt abba.

Az új Halál tétovázott és elővette az arany homokórát.

Megrázta.

Bill Kapu fölnézett az üres arcba a korona alatt. Tanácstalanság kifejezése látszott, még a viselésére alkalmas tényleges arcvonások híján is; a kifejezés önmagában lógott ott a levegőben.

Aztán látta, hogy a korona megfordul.

Miss Illabets kezét egy lábnyira széttárva, behunyt szemmel állt. Előtte a levegőben ott lebegett egy életfogytmérő halvány körvonala, benne a homok zuhatagként áramlott el.

A Halálok épp csak ki tudták venni az üvegen a szarkalábas nevet: Renáta Illabets.

Az új Halál orcátlan kifejezése a végső tanácstalanságévá vált. Odafordult Bill Kapuhoz.

A TE kedvedért?

De Bill Kapu már emelkedett és kibontakozott, mint a királyok dühe. Fölmordulva, kölcsönvett időn élve, maga mögé nyúlt és a keze rázárult az aratásnál használt kaszára.

A koronás Halál látta, mi jön és fölemelte saját fegyverét, de igen valószínű, hogy a világon semmi sem tudta volna megakadályozni a kopott pengét, amint keresztülvicsorgott a levegőn; olyan éllel látta el a harag és a bosszúvágy, amely túlment az élesség bármiféle meghatározásán. Lassulás nélkül haladt át a fémen.

NINCS KORONA — mondta Bill Kapu egyenesen a korona alatti füstbe nézve. — NINCS KORONA. CSAK AZ ARATÁS.

A köntös összecsukódott a pengéje körül. Elhaló jajgatás hallatszott, emelkedőben a hallásküszöb csúcsán túlra. Fekete oszlop, mint a villámlás ellentéte, villant föl a földből és tűnt el a fellegekben.

A Halál várt egy pillanatig, aztán óvatosan megböködte lábával a köntöst. A korona, eredeti alakjához képest némileg elgörbülve, egy darabig gurult, mielőtt elenyészett.

Ó — mondta a Halál elutasítóan. — DRÁMA.

Odament Miss Illabetshez és gyöngéden összenyomta a nő két kezét. Az életfogytmérő képe szertefoszlott. A kék és lila köd a látómező szélén elhalványult, amikor a szilárd valóság visszaáramlott.

Lent a városban az óra befejezte az éjfél elütését.

Az öregasszony borzongott. A Halál csattintott ujjaival a nő szeme előtt.

MISS ILLABETS? RENÁTA?

— Én… én nem tudtam, mi a teendő és azt mondtad, nem nehéz, és…

A Halál bement a csűrbe. Amikor kijött, fekete köntösét viselte.

Az öregasszony még mindig ott állt.

— Nem tudtam, mit tegyek — ismételte el, talán nem is a Halálnak. — Mi történt? Vége az egésznek?

A Halál körülnézett. A szürke alakok odaözönlöttek az udvarba.

LEHET, HOGY NEM — felelte.

További bevásárlókocsik bukkantak föl a harcosok sora mögött. Kis, ezüstös dolgozóknak látszottak, ám szórványosan meg-megcsillant egy-egy harcos sápadtarany színe.

— Vissza kéne vonuljunk a lépcsőhöz — indítványozta Dorina.

— Azt hiszem, pontosan azt akarják, hogy odamenjünk — mondta Motolla.

— És az nekem tökéletesen megfelel. Különben is, nem hinném, hogy azok a kehekek képesek lennének megbihkózni a lépcsővel, igaz?

— És maga nem igazán küzdhet életre-halálra — állapította meg Ludmilla. Lupin nem tágított a lány közeléből, sárga szemét azonban a lassan közelgő kerekekre szögezte.

— Szép is lenne, ha lenne rá sansz — jegyezte meg Motolla. Odaértek a mozgólépcsőhöz. A varázsló fölnézett. Bevásárlókocsik tolongtak a fölfelé vivő lépcső teteje körül, ám az út a lejjebb lévő szintre tisztának tűnt.

— Esetleg kereshetnénk egy másik utat fölfelé? — sugallta reménykedve Ludmilla.

Ráléptek a mozgólépcsőre. Mögöttük a bevásárlókocsik odatolultak, hogy elzárják a visszautat előlük.

A varázslók a lenti szinten voltak. Olyan mozdulatlanul álltak a cserepes növények és szökőkutak között, hogy Motolla először elment mellettük, föltételezve, hogy valamiféle szobrok vagy ezoterikus bútordarabok.

Az Arkrektor vörös műorrot viselt és néhány léggömböt tartott. Mellette a Kincstárnok színes labdákkal zsonglőrködött, de mint egy gép, tekintete üresen meredt a semmibe.

A Rangidős Lovász kissé arrébb ácsorgott, nyakában két hirdetőtábla lógott. Az írás rajtuk még nem érett meg teljesen, de Motolla a halál utáni életét tette volna rá, hogy végül valami olyasmi lesz, mint VÁSÁR!!!!

A többi varázsló összecsoportosult, mint bábuk, amelyeknek nem húzták föl a rugóját. Mindegyik nagy, téglalap alakú kitűzőt viselt a köntösén. Az ismerős, organikusnak látszó írás két szóvá kezdett növekedni, ami ennek rémlett:

BIZTONSÁGI SZOLGÁLAT

bár, hogy miért tette ezt, teljes rejtély. Semmiképp se tűnt úgy, hogy a varázslók nagy biztonságban vannak.

Motolla csettintett ujjával a Dékán sápadt szeme előtt.

Nem érkezett reakció.

— Pedig nem halott — jelentette ki Reg.

— Csak nyugszik — felelte Motolla. — Ki van kapcsolva.

Reg meglökte a Dékánt. A mágus előredülöngélt, aztán tétován,

ingadozva nyugalmi helyzetbe tántorgott.

— Hát, sose fogjuk kijuttatni őket innen — állapította meg Artur. — Így nem. Nem tudná fölébreszteni őket?

— Gyújtson meg egy tollat az orruk alatt — járult hozzá Dorina.

— Nem hiszem, hogy az működne — válaszolta Motolla. Állítását arra a tényre alapozta, hogy Reg Patkó csaknem a mágusok orra előtt tartózkodott és az, akinek szaglószerve kudarcot vall Mr. Patkó észlelésével, nyilvánvalóan nem reagálna puszta égő tollra. Vagy, ami azt illeti, nagy magasságból leejtett jókora súlyra.

— Mr. Alánk! — szólalt meg Ludmilla.

— Ismerte valaha egy gólemet, aki úgy nézett ki, mint ő — mesélte Reg Patkó. — Pont úgy, mint ő. Óriási nagydarab, agyagból készített fickó. Alapjában véve ennyi a tipikus gólem. Csak rájuk kell írnod valami különleges szent szót, hogy elindítsd őket.

— Mi, mint például „Biztonsági Szolgálat”?

— Lehet.

Motolla a Dékánt vizsgálgatta. — Nem — szögezte le. — Senkinek se lehet *olyan* sok agyagja. — Körbenézett rájuk. — Rá kellene jönnünk, hogy honnan jön ez a nyavalyás zene.

— Úgy érti, hogy hol vannak elrejtve a zenészek?

— Nem hiszem, hogy vannak zenészek.

— Muszáj, hogy legyenek zenészek, testvér — tiltakozott Reg. — Ezért nevezzük ezt zenének.

— Először is, egyáltalán nem olyan, mint bármilyen zene, amit valaha hallottam, és másodszor, mindig úgy véltem, hogy az embernek olajlámpásra vagy gyertyára van szüksége a világításhoz és itt nincs egy se és mégis fény ragyog mindenfelé — érvelt Motolla.

— Mr. Alánk? — szólította meg ismét Ludmilla, egyúttal oldalba is bökve őt.

— Igen?

— Megint itt jön néhány bevásárlókocsi.

A bevásárlókocsik a központi térből kivezető mind az öt folyosót eltorlaszolták.

— És nincs lefelé lépcső — jegyezte meg Motolla.

— Talán az, mármint *ő*, az egyik üveges részben van — sugalmazta Ludmilla. — Az egyik boltban?

— Nem hiszem. Azok nem tűnnek késznek. Egyébként is, az nem érződik helyesnek…

Lupin morgott. A vezető bevásárlókocsikon vastüskék csillogtak, ennek ellenére nem kapkodták el a támadást.

— Látniuk kellett, mit tettünk a többiekkel — jelentette ki Artur.

— Igen? De hogyan tehették? Az az emeleten történt — firtatta Motolla.

— Hát, talán társalognak egymással.

— Hogyan tudnak beszélni? Hogyan tudnak gondolkozni? Nem lehet agy egy csomó drótban! — szögezte le Ludmilla.

— Ha már erről van szó, a hangyák és a méhek sem gondolkoznak — közölte Motolla. — Csupán irányítja őket a…

Fölfelé nézett.

Mindnyájan fölnéztek.

— A mennyezetből jön valahonnan — állapította meg. — Most rögtön meg kell találjuk!

— Azok csak világítópanelek — állította Ludmilla.

— Valami más! Keress valamit, amiből jöhet!

— De *mindenhonnan* jön!

— Akármi legyen is, amit tenni szándékoznak — szólalt meg Dorina fölemelve egy cserepes növényt és úgy tartva, mint valami furkósbotot —, remélem, hogy gyorsan fogják csinálni.

— Mi az a kerek fekete bigyó ott fönn? — kérdezte Artur.

— Hol?

— Ott — mutatott rá Artur.

— Oké, Reg és én majd fölsegítjük magát, jöjjön…

— Engem? De nekem tériszonyom van!

— Azt hittem, denevérré tud változni?

— Igen, de nagyon ideges denevérré!

— Hagyja abba a siránkozást! Nos… egyik lába ide, most a keze *ide*, most tegye a lábát Reg vállára…

— És ne szakítsa be! — kérte Reg.

— Nem tetszik ez nekem! — nyöszörögte Artur, miközben fölemelték.

Dorina fölhagyott az araszoló bevásárlókocsik fixírozásával.

— Artor! Noblessze obligát!

— Mi? Ez valamiféle vámpírkód? — suttogta Reg.

— Valami ilyesmit jelent: egy grófnak meg kell tennie, amit egy grófnak meg kell tennie — magyarázta Motolla.

— Gróf! — vicsorgatta fogát Artur, veszedelmesen lengedezve. — Nem lett volna szabad arra az ügyvédre hallgatnom! Tudnom kellett volna, hogy soha semmi jó nem érkezik egy hosszú, barna borítékban! És egyébként se tudom elérni a nyavalyást!

— Nem tudna fölugrani? — tudakolta Motolla.

— Nem tudna meggebedni?

— Nem.

— Én meg nem ugrom!

— Akkor repüljön! Változzon denevérré és repüljön!

— Nem tudok repülési sebességet elérni!

— Esetleg fölhajíthatná őt — javasolta Ludmilla. — Tudja, mint egy papírrepülőt.

— Hogyisne! Én gróf vagyok!

— Épp most mondta, hogy nem akar az lenni — mutatott rá Motolla szelíden.

— A *földön* nem is akarok, de ha arról van szó, hogy összevissza hajigáljanak, mint egy frizbit…

— Artur! Tedd, amit Mr. Alánk mond!

— Nem értem, miért…

— Artur!

Denevérként Artur meglepően nehéznek bizonyult. Motolla a fülénél fogva tartotta, akár egy idomtalan tekegolyót és megpróbált célozni.

— Ne feledje… olyan fajba tartozom, amelyet kihalás fenyeget! — cincogta a Gróf, amikor Motolla hátralendítette a karját.

Pontos dobás volt. Artur a mennyezetben lévő koronghoz verdesett és megragadta karmaival.

— El tudja mozdítani?

— Nem!

— Akkor kapaszkodjon belé szorosan és változzon vissza!

— Nem!

— Elfogjuk kapni.

— Nem!

— Artur! — sikította Dorina, egy előrenyomuló bevásárlókocsit böködve rögtönzött botjával.

— Ó, rendben.

Pillanatnyi látomás villant Artur Hunyorokról, amint kétségbeesetten tapad a mennyezethez, aztán, a korongot mellkasához szorítva, ráesett Motollára és Regre.

A zene hirtelen félbeszakadt. A fölöttük lévő meggyötört lyukból rózsaszín tömlők ömlöttek ki és rátekeredtek Arturra, amitől úgy nézett ki, mint egy nagyon olcsó adag spagetti húsgombóccal. A szökőkutak egy pillanatig visszafelé látszottak működni, aztán elapadtak.

A bevásárlókocsik megtorpantak. A hátul levők beleszaladtak az elöl levőkbe, és szánalmas csörömpölések kórusa hallatszott.

Még mindig ömlöttek a tömlők a lyukból. Motolla fölemelt egyet. Kellemetlenül rózsaszínű volt és ragadós.

— Mit gondol, mi ez? — kérdezte Ludmilla.

— Azt hiszem — válaszolta Motolla —, hogy most jobban tesszük, ha tágulunk innen.

A padló megremegett. Gőz lövellt a szökőkútból.

— Ha nem még előbb — tette hozzá Motolla.

Az Arkrektor nyögött egyet. A Dékán előreesett. A többi varázsló függőleges maradt, de épp csak.

— Kezdenek magukhoz térni — jegyezte meg Ludmilla. — De nem hiszem, hogy elboldogulnak majd a lépcsővel.

— Nem hiszem, hogy bárkinek szabadna akár csak gondolnia is arra, hogy megkísérelje az elboldogulást a lépcsővel — vélte Motolla. — Nézz rájuk!

A mozgó lépcső nem mozgott. A fekete lépcsőfokok csillogtak az árnyékmentes fényben.

— Értem, mire gondol — bólintott Ludmilla. — Inkább próbálnék futóhomokon járni.

— Az valószínűleg biztonságosabb — értett egyet Motolla.

— Talán akad egy rámpa? Lennie kell valami útnak a bevásárlókocsik jövés-menéséhez.

— Jó ötlet.

Ludmilla mustrálgatta a bevásárlókocsikat. Azok céltalanul kavarogtak.

— Azt hiszem, talán van még ennél is jobb… — mondta és megragadott egy elhaladó fogantyút.

A bevásárlókocsi egy másodpercig küzdött, aztán, ellentétes utasítások híján, engedelmesen lecsillapodott.

— Azok, akik képesen járni, járni fognak, és azok, akik nem, tolva lesznek. Jöjjön, nagyapó! — A szavakat a Kincstárnokhoz intézte, akit rávett, hogy rogyjon a bevásárlókocsira. A mágus halkan „szasz”-t mondott és behunyta a szemét.

A Dékánt megfogták és a Kincstárnok hegyibe pakolták.[17]

— És most merre? — kérdezte Dorina.

Két padlólap fölpúposodott. Sűrű, szürke kigőzölgés kezdett kiáramlani.

— Valahol a folyosó végén kell lennie — állította Ludmilla. — Gyerünk már!

Artur lenézett a lába körül kígyózó párára.

— Vajon hogyan lehet ezt elérni? — tűnődött. — Bámulatosan nehéz beszerezni olyan cuccot, ami ezt teszi. Tudja, mi próbálkoztunk ezzel, hogy a kriptánkat még… még kriptikusabbá tegyük, de csak befüstöl mindent és fölgyújtja a függönyöket…

— Gyere már, Artur! Mind *távozunk*.

— Nem gondolod, hogy túl sok kárt okoztunk, ugye? Esetleg hagynunk kéne egy üzenetet…

— Aha, írhatok valamit a falra, ha akarják — jelentkezett Reg.

Fölkapott egy küszködő dolgozót a fogantyújánál fogva és, némi elégtétellel, addig csapdosta egy oszlophoz, míg le nem estek róla a kerekek.

Motolla nézte, ahogy az Újra Kezdés Klub a legközelebbi folyosó felé tart, maga előtt tolva a varázslóság leértékelt választékát.

— Hát, hát, hát — mondta. — Pofonegyszerű. Ez minden, amit tennünk kellett. Szinte egyáltalán semmi dráma.

Már indult, hogy előremenjen, de megtorpant.

Rózsaszín tömlők törtek utat maguknak a padlón keresztül és máris szorosan a lábára tekeredtek.

Még több padlólap ugrott a levegőbe. A lépcső összezúzódott, előtárva a sötét, fogazott és mindenek fölött eleven szövetet, amely előzőleg üzemeltette. A falak lüktettek és befelé omlottak, a márvány megrepedezve lilát és rózsaszínt fedett föl maga alatt.

Persze, gondolta Motolla agyának csöppnyi nyugodt része, ebből semmi sem valóságos *valójában*. Az épületek *valójában* nem elevenek. Ez az egész mindössze hasonlat, csak pillanatnyilag a hasonlatok olyanok, mint a gyertyák egy tűzijátékgyárban.

Ezt kimondván, vajon *miféle* lény a Királynő? Mint egy méhkirálynő, kivéve, hogy a kaptár is ő. Mint egy tegzeslégy, ami, ha nem tévedek, kőből meg izékből épít házat, hogy álcázza magát. Vagy mint egy nautilusz, ami, ahogy növekszik, hozzátesz a héjához. És nagyon is olyan, abból ítélve, ahogy a padló fölhasadozik, mint egy roppant dühös tengeri csillag.

Vajon hogyan védik meg maguk a városok az ilyesmivel szemben? A lények általában kifejlesztenek valamiféle védelmet a ragadozók ellen. Mérgeket meg fullánkokat meg tüskéket meg izéket.

Itt és most, az valószínűleg én vagyok. A jó öreg tüskés Motolla Alánk.

A legkevesebb, hogy megpróbáljak gondoskodni arról, hogy a többiek épségben kijussanak. Na, tedd szépen érezhetővé a jelenléted…

Lenyúlt, megragadott két maréknyi lüktető tömlőt és nagyot rántott rajuk.

A Királynő dühödt sivítását egész az Egyetemig hallani lehetett.

A viharfelhők a domb felé siettek. Roppant sebesen égnek meredő tömegbe halmozódtak föl. Valahol a belsejükben villámlás villant.

TÚL SOK AZ ÉLET KÖRÖS-KÖRÜL — mondta a Halál. — NEM MINTHA NEKEM OKOM LENNE EMIATT PANASZKODNI. HOL A GYEREK?

— Lefektettem az ágyba. Most már csak alszik. Csak közönséges szendergés.

Villámlás csapott a dombba, akár az isteneknyila. Ezt zörgő, csikorgó zaj követte, valahonnan középtávolból.

A Halál fölsóhajtott.

Á! MÉG TÖBB DRÁMA.

Megkerülte a csűrt, hogy jó kilátása legyen a sötét mezőkre. Miss Illabets nagyon közel járt a sarkában, pajzsként használva őt bármilyen rémség ellen, ami esetleg odakint bujkál.

Kék izzás sercegett egy távoli sövény mögött. És mozgott.

— Mi az?

AZ VOLT A KOMBINÁLT BETAKARÍTÓGÉP.

— *Volt?* És most mi?

A Halál az összesereglett nézőkre pillantott.

BERZENKEDŐ VESZTES.

A betakarítógép átszáguldott az elázott földeken, szövetkarok csépeltek, emeltyűk mozogtak elektromos kék fénykoszorúban. A ló befogására szolgáló villásrúd haszontalanul himbálózott a levegőben.

— Hogyan képes haladni ló nélkül? Tegnap volt hozzá ló!

NINCS SZÜKSÉGE RÁ.

Körbenézett a szürke leskelődőkre. Mostanra egész sorok voltak belőlük.

— Muci még mindig ott van az udvaron. Gyere!

NEM.

A Kombinált Betakarítógép egyenesen feléjük tartva egyre gyorsult. A pengéi *szkip-szkip*je süvítéssé erősödött.

— Azért dühös, mert elloptad a ponyváját?

NEM A PONYVÁJA AZ EGYETLEN, AMIT ELLOPTAM.

A Halál rávigyorgott a megfigyelőkre. Fölkapta a kaszáját, megforgatta a kezében és aztán, amikor már biztos volt benne, hogy a nézők tekintete rászögeződött, hagyta, hogy a földre essék.

Azzal karba tette a kezét.

Miss Illabets megcibálta.

— Mégis mit képzelsz, mit csinálsz?

DRÁMÁT.

A Betakarítógép az udvarba nyíló kapuhoz ért és fűrészporfelhőben jött rajta keresztül.

— Biztos vagy abban, hogy nem esik bajunk?

A Halál bólintott.

— Nos. Akkor rendben.

A Betakarítógép kerekei elmosódtak a sebességtől.

VALÓSZÍNŰLEG.

És akkor…

…valami a gépezetben dörrent egyet.

Aztán a betakarítógép még mindig haladt, de darabokban. Szikrák zúdultak föl a tengelyeiről. Néhány orsónak és karnak sikerült együttmaradnia ádázul rángatózva, miközben elpörögtek a kavargó, ám lassuló zűrzavartól. A pengék köre leszakadt, szétesett a gépen áthaladóban és elsuhant alacsonyan a mezők fölött.

Lett csörömpölés, csattogás és aztán jött az utolsó, elszigetelt *boing*, ami a hírhedt füstölgő csizma hallható megfelelője.

És aztán csönd támadt.

A Halál nyugodtan lenyúlt és elkapott egy bonyolult kinézetű orsót, amint a lába felé cigánykerekezett. Az orsót korábban derékszögben meghajlították.

Miss Illabets kikukucskált a Halál mögül.

— Mi történt?

AZT HISZEM, AZ ELLIPSZISFORGATTYÚ FOKOZATOSAN FÖLCSÚSZOTT A HIMBANYÉLEN ÉS MEGAKADT A PEREMVÁJATON, AMINEK KATASZTROFÁLIS KIMENETELE LETT.

A Halál dacosan nézett a szürke megfigyelőkre. Azok, egyik a másik után, kezdtek eltünedezni.

A Halál fölvette a kaszáját.

ÉS MOST MENNEM KELL — közölte.

Miss Illabets megrettentnek látszott. — Mi? Csak így?

IGEN. PONT CSAK ÍGY. RENGETEG ELVÉGZENDŐ DOLGOM VAN.

— És többé nem foglak látni? Úgy értem…

Ó, DEHOGYNEM. HAMAROSAN. — Megfelelő szavakat keresett, aztán föladta. — MEGÍGÉREM!

A Halál fölhúzta a köntösét és a Bill Kapu-féle kezeslábas zsebébe nyúlt, amit még mindig viselt szokásos öltözéke alatt.

AMIKOR MR. FEKETE ELJÖN REGGEL ÖSSZESZEDNI A DARABOKAT, VALÓSZÍNŰLEG KERESNI FOGJA EZT — mondta, és valami aprót és ferdét ejtett az öregasszony kezébe.

— Mi ez?

EGY HÁROMNYOLCADOS MCFOG.

A Halál odament a lovához, s aztán eszébe jutott valami.

ÉS RÁADÁSUL TARTOZIK NEKEM EGY KRAJCÁRRAL.

Maphlaves kinyitotta fél szemét. Emberek nyüzsögtek körülötte. Voltak fények meg izgalom. Rengetegen beszéltek egyszerre.

Úgy tűnt, egy rendkívül kényelmetlen babakocsiban ül és néhány furcsa rovar zümmög körülötte.

Hallotta, ahogy a Dékán panaszkodik, valamint nyögéseket, amelyek minden bizonnyal a Kincstárnoktól származtak, meg egy fiatal nő hangját. Emberek részesültek ápolásban, ám egyáltalán senki sem szentelt figyelmet neki. Hát, ha már ápolás folyik, akkor, ha a fene fenét eszik is, ő is ápolva lesz.

Hangosan köhécselt.

— Megpróbálhattok — szólt a kegyetlen világhoz nagy általánosságban, — némi konyakot erőltetni a szájamba.

Egy jelenés vált láthatóvá fölötte, amint lámpást tart a feje fölött. Ötös méretű arc volt tizenhármas méretű bőrben; és aggódva azt mondta „úúúk?”.

— Ó, csak te vagy az — kedvetlenedett el Maphlaves. Gyorsan megkísérelt fölülni, nehogy a Könyvtáros megpróbálkozzon a szájból szájba lélegeztetéssel.

Zavaros emlékképek tántorogtak az agyában. Vissza tudott

emlékezni egy csörömpölő fémfalra, aztán rózsaszínre, és aztán… zenére. Végtelenített zene, ami szándékosan krémsajttá lágyítja az eleven agyat.

Megfordult. Volt mögötte egy embertömegekkel körbevett épület. Zömök volt és furcsán állatias módon tapadt a földhöz, úgy, mintha föl lehetne emelni egy épületszárnyat és közben hallani a tapadókorongok pop-pop-pop-ját, amint eleresztik a talajt. Fény áradt ki belőle és gőz kígyózott elő ajtajain.

— Maphlaves fölébredt!

További arcok bukkantak elő. Maphlaves azt gondolta: nem ma van Mindenhájjalkentek, szóval nem viselnek álarcot. Ó, a pokolba!

Hallotta, hogy az arcok mögött a Dékán így szól: — Azt javaslom, készítsük elő Herpetty Szeizmikus Átszervezőjét és hajítsuk be az ajtón. Nem lesz több gond.

— Nem! Túl közel vagyunk a városfalakhoz! Csak a megfelelő helyre kell ejtsük Quondum Pontbűbáját…

— Vagy talán Zsombékugró Gyújtómeglepetését? — Ez a Kincstárnok hangja volt. — Égessük ki, az a legjobb módszer…

— Igen? Igen? És mit tudsz *te* a katonai taktikáról? Hiszen *te* még „szasz”-t se tudsz mondani rendesen!

Maphlaves megmarkolta a bevásárlókocsi két oldalát.

— Lenne szíves valaki elmondani nekem — kérte —, hogy mi a… mi a nyavalya folyik?

Ludmilla áttülekedett az Újra Kezdés Klub tagjai között.

— Meg kell állítsa őket, Arkrektor! — esengett. — Arról beszélnek, hogy elpusztítják a nagy boltot!

További rémes emlékek ülepedtek le Maphlaves agyában.

— Jó ötlet — mormolta.

— De Mr. Alánk még mindig odabent van!

Maphlaves megpróbálta fókuszba hozni a fénylő épületet.

— Mi, a *halott* Motolla Alánk?

— Amikor észrevettük, hogy nincs velünk, Artur visszarepült és azt mondja, hogy Motolla küzdött valamivel, ami a falakból bújt elő! Rengeteg bevásárlókocsit láttunk, de azok nem törődtek velünk! Ő érte el, hogy kijussunk!

— Mi, a halott Motolla *Alánk*?

— Nem varázsolhatja darabokra a helyet, ha az egyik varázslója odabent van!

— Mi, a halott *Motolla* Alánk?

— Igen!

— De ő halott — mondta Maphlaves. — Nem igaz? Ő *mondta*, hogy az.

— Hah! — szólalt meg valaki, akinek jóval kevesebb bőre volt, mint amennyit Maphlaves szeretett volna látni rajta. — Hát ez

jellemző. Ez kendőzetlen vitalizmus, az bizony. Fogadok, hogy megmentenék az odabent lévőt, ha az történetesen *eleven* lenne.

— De ő meg akart… ő nem vágyott… ő… — kockáztatta meg Maphlaves. Egy csomó ebből túl magas volt neki, ám az olyanok számára, mint Maphlaves, ilyesmi nem sokáig számít. Maphlaves észjárása egyszerű volt. Ez nem ostobát jelent. Csak azt jelenti, hogy csakis akkor tudott megfelelően gondolkozni dolgokról, ha a szélekről levágta az összes bonyolult darabkát.

Az egyetlen lényeges tényre koncentrált. Valaki, aki formailag varázsló, bajban van. Ehhez tudott viszonyulni. Ez megpendített benne valamit. Az egész élő vagy holt ügy várhat. Azonban volt egy mellékes pont, ami nem hagyta nyugodni.

— …Artur?… repült?…

— Helló!

Maphlaves odafordította fejét. Hosszasan pislogott.

— Szépek a fogai — mondta.

— Köszönöm — felelte Artur Hunyorok.

— Mind a sajátja?

— Ó, igen.

— Döbbenetes. Persze, gondolom, rendszeresen mossa.

— Igen?

— Úgy higiénikus. Az a fő dolog.

— Akkor most mit fog *csinálni*? — tudakolta Ludmilla.

— Hát, csak bemegyünk és kihozzuk — válaszolta Maphlaves. Mi van ezzel a lánnyal? Különös késztetést érzett arra, hogy megveregesse Ludmilla fejét. — Szerzünk némi mágiát és kihozzuk. Igen. Dékán!

— Szasz!

— Csak be fogunk menni oda, hogy kihozzuk Motollát.

— Szasz!

— *Mi*? — fakadt ki a Rangidős Lovász. — Tuti, hogy elment az eszed!

Maphlaves megpróbált olyan méltóságteljesen kinézni, amennyire csak az adott helyzetben lehetett.

— Ne feledkezz meg arról, hogy én vagyok az Arkrektorod! — csattant föl.

— Akkor hát, tuti, hogy elment az eszed, Arkrektor! — helyesbített a Rangidős Lovász. Lehalkította a hangját. — Különben is, ő élőholt. Nem érem föl ésszel, hogyan lehet élőholtakat megmenteni. Ez afféle önellentmondás.

— Dichotómia — tódította Kincstárnok segítőkészen.

— Ó, nem hiszem, hogy a sebészetnek köze lenne hozzá.

— Különben is, hát nem temettük el? — firtatta a Jelenkori Varázsrúnák Előadója.

— És most újra kiássuk — vágta rá az Arkrektor. — Alighanem

ilyen a létezés csodája.

— Mint a kovászos uborka — erősítette meg a Kincstárnok boldogan.

Még az Újra Kezdők esze is megállt.

— Howondaföld egyes részein csinálják — mesélte a Kincstárnok. — Elkészítik azt a különleges savanyúságot nagy, nagy üvegekben, aztán hónapokra elássák a földbe, hogy megerjedjen, és végül megkapják azt a remek, ínycsiklandó…

— Mondja — súgta oda Ludmilla Maphlavesnek —, általában így szoktak viselkedni a varázslók?

— A Rangidős Lovász bámulatosan remek példa rá — felelte Maphlaves. — Ugyanolyan heveny fogalma van a valóságról, mint egy kartonpapírból kivágott figurának. Büszke vagyok, hogy a csapatunk tagja. — Összedörzsölte a kezét. — Oké, fiúk! Önként jelentkezők?

— Szasz! Hojsza! — felelte rá a Dékán, aki immár egy teljesen más világban tartózkodott.

— Nem teljesíteném a kötelességem, ha elmulasztanék segíteni egy testvéren — jelentette ki Reg Patkó.

— Úúúk.

— Te? *Téged* nem vihetünk magunkkal — közölte a Dékán a Könyvtárosra meredve. — Sejtelmed sincs a gerilla harcmodorról.

— Úúúk! — válaszolta a Könyvtáros és meglepően széles körű gesztussal jelezte, hogy másrészt viszont, amit nem tud az orángután harcmodorról, azt rá lehetne írni a nagyon apróra tört maradványaira a, példának okáért, Dékánnak.

— Négy közülünk elég kell legyen — vélte az Arkrektor.

— Még csak nem is hallottam soha, hogy „Szasz”-t mondott volna — morogta a Dékán.

Levette a kalapját, amit rendes körülmények között varázsló nem tesz, hacsak nem akar kivenni belőle valamit, és átnyújtotta a Kincstárnoknak. Aztán letépett a köntöse aljáról egy csíkot, drámaian két kézzel tartotta, majd a homlokára kötötte.

— Ez része az étosznak — jelentette ki, válaszul a többiek szúrósan ki nem mondott kérdésére. — Ez csinálják a harcosok az Ellensúly Kontinensen, mielőtt csatába indulnak. És azt kell kiáltanotok… — megpróbált visszaemlékezni valami múltba vesző olvasmányra — …hogy, öööö, bonszáj. Igen. Bonszáj!

— *Én* úgy tudtam, hogy az darabkák lemetszését jelenti a fákról azért, hogy kicsik maradjanak — említette meg a Rangidős Lovász.

A Dékán habozott. Ami azt illeti, maga sem volt biztos ebben. Ám igazi varázsló sosem hagyja, hogy a bizonytalanság útjába álljon.

— Nem, határozottan bonszájnak kell lennie — szögezte le. Egy kicsit tovább fontolgatta, aztán földerült. — Azon okból, hogy ez az egész a busido része. Mint… lelombozott fák. Bús… idomok. Aha. Ha

jobban meggondolod, van értelme.

— De *itt* nem kiálthatsz „bonszáj!”-t — tiltakozott a Jelenkori Varázsrúnák Előadója. — Nekünk teljesen más a kulturális hátterünk. Hiábavaló lenne. Senki se tudná, mire gondoltál.

— Majd még dolgozom rajta — hárította el a Dékán.

Észrevette, hogy Ludmilla leesett állal bámulja.

— Ez varázslóbeszéd — hangsúlyozta.

— Az, hát persze — felelte Ludmilla. — Sose jöttem volna rá magamtól.

Az Arkrektor kikászálódott a bevásárlókocsiból és próbaképpen előre-hátra görgette. Általában meglehetősen sok időbe telt, míg egy friss ötlet teljesen behatolt Maphlaves tudatába, ám ösztönösen érezte, hogy egy kerekekre szerelt drótkosár mindenféle alkalmazási lehetőséget vet föl.

— Megyünk vagy egész éjjel itt ácsorgunk és a fejünk pólyázgatjuk? — tudakolta.

— Szasz! — rikkantotta a Dékán.

— Szasz? — bizonytalankodott Reg Patkó.

— Úúúk!

— Ez szasz akart lenni? — kérdezte gyanakvóan a Dékán.

— Úúúk.

— Hát… akkor rendben.

A Halál egy hegytetőn ült. Az nem volt sem különösebben magas, sem kopár, sem vészjósló. Egyetlen boszorka sem tartott rajta mezítelen boszorkányszombatot; a Korongvilág boszorkái, mindent egybevéve, nem helyeselték több ruha levételét, mint amennyi az épp szóban forgó ügyhöz feltétlen szükséges. Egyetlen kísértet sem járt oda haza. Egyetlen csupasz öregember sem ült a csúcson bölcsességeket kiporciózva, mert az első dolog, amit a valóban bölcs férfiú kiókumlál, az, hogy ha helytetőkön ücsörögsz, nem csupán aranyered lesz, hanem *összefagyott* aranyered.

Hébe-hóba emberek mászták meg a hegyet és tettek hozzá egy-két követ a csúcson lévő halomhoz; ha mást nem, azt bizonyítva, hogy csakugyan nincs olyan átkozott ostobaság, amit egyesek el ne követnének.

A Halál ült a kőrakáson és hosszas, megfontolt mozdulatokkal húzogatott végig egy követ a kaszája pengéjén.

Mozgás támadt a levegőben. Három szürke szolga ripsz-ropsz ott termett.

Azt mondta az egyik: Azt hiszed, nyertél?

Azt mondta az egyik: Azt hiszed, győzelmet arattál?

A Halál megfordította a követ a kezében; hogy friss felülethez jusson, és komótosan végighúzta a penge hosszán.

Azt mondta az egyik: Értesíteni fogjuk Azraelt.

Azt mondta az egyik: Végül is te csak egy *kicsiny* Halál vagy.

A Halál föltartotta a pengét a holdfényben, erre-arra forgatta, megfigyelve a fény játékát a szélen lévő parányi fémszemcséken.

Aztán egyetlen villámgyors mozdulattal fölállt. A szolgák sietősen elhátráltak.

A Halál egy kígyó sebességével nyúlt oda és markolt meg egy köntöst, szemgödrével egy magasba húzva annak üres csuklyáját.

TUDOD, HOGY A TORONYBA ZÁRT FOGOLY MIÉRT FIGYELI A MADARAK RÖPTÉT? — kérdezte.

Az azt mondta: Vedd le rólam a kezed… hoppá…

Kék láng villant egy pillanatra.

A Halál leengedte a kezét és ránézett a másik kettőre. Azt mondta az egyik: Még hallani fogsz erről.

Azzal elenyésztek.

A Halál lesöpört egy szem hamut a köntöséről, aztán jó erősen megvetette a lábát a hegytetőn. Két kézzel emelte feje fölé a kaszát és megidézte az összes, távollétében keletkezett, csekélyebb Halált.

Azok egy idő múlva alig látható, fekete hullámban özönlöttek föl a helyoldalon.

Akárha sötét higany, egybefolytak.

A folyamat hosszú ideig tartott, aztán vége szakadt.

A Halál leeresztette a kaszát és megvizsgálta magát. Igen, mind megvan. Ismét ő *a* Halál, a világ minden halálát magában foglaló. Kivéve…

Egy pillanatig habozott. Valahol volt benne egy apró területe az ürességnek, valami töredék a lelkéből, valami hiányérzet…

Nem tudta teljesen tisztázni, mi az.

Vállat vont. Kétségtelen, hogy rá fog jönni. Időközben azonban rengeteg az elvégzendő dolog…

Azzal ellovagolt.

A távolban, csűr alatti odújában, a Patkányok Halála ellazította eltökélt szorítását a gerendán.

Motolla Alánk mindkét lábával erősen rátaposott a padlólapok alól kikígyózó csápra, majd eltántorgott a párán át. Lezuhant egy márványtömb, amitől törmelék záporozott rá. Erre bőszen belerúgott a falba.

Igen valószínű, hogy most már nincs kiút, ébredt rá, és még ha lenne is, nem képes megtalálni. Különben is, már az izé *belsejében* van. Ami a saját falait rázza szét erőlködésében, hogy megkaparintsa őt. Legalább okozhat neki egy igazán súlyos lefolyású gyomorrontást.

Egy szájnyílás felé tartott, ami valaha egy széles folyosó bejárata volt, és nehézkesen átbukott rajta, pont mielőtt az csattanva bezárult.

Ezüstös tűz sercegett a falakon. Olyan sok volt itt az élet, hogy nem lehetett elfojtani.

Még mindig itt volt néhány bevásárlókocsi vadul cikázva a remegő padlón, éppoly elveszetten, mint Motolla.

A varázsló nekivágott egy ígéretesnek látszó átjárónak, bár a legtöbb folyosó, ahol megfordult az utolsó százharminc évben, nem lüktetett és csöpögött ennyire.

Újabb csáp csapott ki a falból és fölbuktatta.

Na persze, nem tudja megölni őt. De testtelenné teheti. Mint amilyen a jó öreg Egy-Férfi-Vödörrel. A halálnál is rosszabb sors, alighanem.

Motolla kihúzta magát. A mennyezet leugrott rá, a padlóhoz lapítva őt.

A bajsza alatt számolt és előreiramodott. Gőz söpört végig rajta.

Megint megcsúszott és kilökte a karját, hogy megőrizze egyensúlyát.

Érzékelte, hogy kezdi elveszteni az uralmat teste fölött. Túl sok mindent kellett volna működtetni. Ne is törődjünk a léppel, csak a szív és a tüdő üzemben tartása túlságosan nagy erőfeszítést igényel…

— *Nyesedék!*

— Hogy a nyavalyába érted?

— Nyesedék! Pedzed? Szasz!

— Úúúk!

Motolla könnyfátyolos szemmel nézett föl.

Á. Világos, hogy az agya fölötti uralmat is kezdi elveszíteni.

Egy bevásárlókocsi érkezett oldalvást a párából, oldalaihoz árnyékalakok tapadtak. Egy szőrös kar és egy kar, ami alig-alig volt már kar, nyúlt le, kapta föl a testét és rakta le a kosárba. Négy apró kerék farolt meg a padlón, a bevásárlókocsi visszapattant a falról, aztán visszanyerte egyensúlyát és elcsörömpölt.

Motolla csak nagyon halványan volt tudatában a hangoknak.

— Akkor eredj, Dékán. Tudom, hogy már alig várod. — Ez az Arkrektor.

— Szasz!

— Teljesen el fogod pusztítani? Azt gyanítom, nem szeretnénk, ha az Újra Kezdés Klubban végezné. Nem hiszem, hogy ügybuzgó társasági lény. — Ez meg Reg Patkó.

— Úúúk! — Ez volt a Könyvtáros.

— Csak ne aggódj, Motolla! A látszat szerint a Dékán hamarosan valami katonait fog cselekedni — közölte Maphlaves.

— Szasz! Hojsza!

— Ó, az istenek szerelmére.

Motolla látta a Dékán kezét ellebegni, benne valami csillogóval.

— Mit szándékozol használni? — firtatta Maphlaves, miközben a

bevásárlókocsi átszáguldott a kigőzölgésen. — A Szeizmikus Átszervezőt, a Pontbűbájt vagy a Gyújtómeglepetést?

— Szasz! — mondta elégedetten a Dékán.

— Mi, mind a hármat egyszerre?

— Szasz!

— Nem megy az egy kicsit túl messzire? És mellesleg, ha még egyszer „szasz”-t mondasz, Dékán, személyesen foglak kidobni az Egyetemről, a világ pereméig kergettetlek a legislegkiválóbb démonokkal, amiket csak varázslat megidézhet, rendkívül apró ficnikre tépetlek, megdaráltatlak, tatárbifsztekre emlékeztető kotyvalékká változtatlak és egy kutya etetőtáljába szórlak.

— Sz… — A Dékánnak szemet szúrt Maphlaves pillantása. — Igen. Igen? Ó, ne legyél már ilyen, Arkrektor. Mi a jó a kozmikus egyensúly fölötti uralomban meg a végzet titkainak ismeretében, ha az ember nem robbanhat föl semmit? Kérlek? Mindegyiket előkészítettem. Tudod mennyire fölborítja a leltárt, ha nem használod föl azokat, amiket már előkészítettél…

A bevásárlókocsi fölsüvített egy reszkető meredeken és két keréken befordult.

— Ó, rendben van — törődött bele Maphlaves. — Ha ilyen sokat jelent neked.

— Sz… elnézést.

A Dékán elkezdett kapkodva mormolni a bajsza alatt, aztán fölsikoltott.

— Megvakultam!

— A bonszájkendőd csúszott a szemedre, Dékán.

Motolla fölnyögött.

— Hogy érzi magát, Alánk testvér? — Reg Patkó meggyötört arcvonásai torlaszolták el Motolla látóterét.

— Ó, tudja, hogy van az — szólalt meg Motolla. — Lehetne jobb, lehetne rosszabb.

A bevásárlókocsi gellert kapott a falon és másik irányba rázkódott el.

— Hogy haladnak azok a varázsigék, Dékán? — érdeklődött Maphlaves fogcsikorgatva. — Komoly nehézségeim vannak ennek az izének az irányításával.

A Dékán néhány további szót motyogott, aztán drámaian intett a kezével. Oktarin láng lövellt az ujjhegyéből és valahol a ködben földelte le magát.

— Juhé! — károgta.

— Dékán?

— Igen, Arkrektor?

— Az észrevétel, amit nemrégen tettem a Sz-szóval kapcsolatban…

— Igen? Igen?

— Nyugodtan odaszámíthatod a juhét is.

A Dékán lehorgasztotta fejét.

— Ó! Igen, Arkrektor.

— És miért nem robbant föl minden?

— Tettem rá egy kis késedelmet, Arkrektor. Gondoltam, talán ki kellene jutnunk, mielőtt a dolgok megesnek.

— Ember, ez okos gondolat.

— Hamarosan kijuttatunk, Motolla — mondta Reg Patkó. — Nem hagyjuk a mieinket idebenn. Ez nem…

És akkor a padló tűzhányóként tört ki előttük.

És aztán mögöttük is.

Az izé, ami előbújt a széttört padlólapokból vagy alaktalan volt vagy egyszerre számos alakot viselt. Dühösen vonaglott, és tömlőit feléjük csattogtatta.

A bevásárlókocsi rézsút megtorpant.

— Van még mágiád, Dékán?

— Öööö… nincs, Arkrektor.

— És a varázsigék, most mondtad, el fognak sülni…?

— Most már bármelyik pillanatban, Arkrektor.

— Szóval… akármi történjék is… meg fog történni velünk is?

— *Igen*, Arkrektor.

Maphlaves megveregette Motolla fejét.

— Sajnálom — mondta.

Motolla nehézkesen megfordult, hogy végignézzen a folyosón.

Volt valami a Királynő mögött. Tökéletesen mindennapi hálószobaajtónak tűnt, kis lépések sorozatával közeledve, mintha valaki óvatosan lökdösné maga előtt.

— Mi az? — kérdezte Reg.

Motolla olyan magasra emelte magát, amilyenre csak tudta.

— Schleppel!

— Ó, ugyan *már*! — kételkedett Reg.

— Ez Schleppel! — kiabálta Motolla. — *Schleppel*! Mi vagyunk azok! Ki tudsz segíteni minket?

Az ajtó megtorpant. Aztán félre lett hajítva.

Schleppel teljes magasságában kihúzta magát.

— Helló, Mr. Alánk! Helló, Reg! — köszönt.

Mindnyájan a szőrös alakot bámulták, amely csaknem betöltötte a folyosót.

— Öööö, Schleppel… öööö… meg tudnád tisztítani az utat nekünk? — rebegte Motolla.

— *Nem* gond, Mr. Alánk. Egy barátnak bármit.

Talicska nagyságú kéz siklott át a párán és tépett a blokádba, hihetetlen könnyedséggel kiszakítva az útból.

— Hé, nézzetek csak engem! — rikkantotta Schleppel. — Igaza volt! Egy mumusnak csak annyira kell ajtó, mint egy halnak bicikli! Mondjuk ki most, mondjuk ki bátran, én…

— És most lennél oly szíves félreállni az útból?

— Persze. Persze. Ejha! — Schleppel újabb hatalmas ütést mért a Királynőre.

A bevásárlókocsi előreszökkent.

— És jobban teszed, ha velünk tartasz! — kiáltotta Motolla, miközben Schleppelt elnyelte a köd.

— Dehogy, egyáltalán nem — jelentette ki az Arkrektor, miközben száguldottak. — Higgy nekem! Mi *volt* az?

— Egy mumus — felelte Motolla.

— Azt hittem, hogy csak szekrényekben meg izékben találhatóak meg? — ordította Maphlaves.

— Ő kijött a szekrényből — büszkélkedett Reg Patkó. — És megtalálta önmagát.

— Addig nincs is baj, míg *mi* el tudjuk őt veszíteni.

— Nem hagyhatjuk őt…

— Dehogyisnem! Dehogyisnem! — csattant föl Maphlaves.

Olyan hang hangzott föl mögöttük, mint a mocsárgázkitörésé. Zöld fény áramlott el mellettük.

— A varázsigék kezdenek elsülni! — rikácsolta a Dékán. — Gyorsabban!

A bevásárlókocsi kisüvített a bejáraton és sivító kerekekkel szákkent ki az éjszaka hűvösébe.

— Szasz! — bömbölte Maphlaves, amikor a tömeg szétszóródott előttük.

— Ez azt jelenti, hogy *én* is mondhatok szaszt? — firtatta a Dékán.

— Rendben. De csak egyszer. Mindenki mondhatja egyszer.

— Szasz!

— Szasz! — visszhangozta Reg Patkó.

— Úúúk!

— Szasz! — rivallta Motolla.

— Szasz! — csatlakozott Schleppel. (Valahol a sötétben, ahol a tömeg a leggyérebb volt, Mr. Ixolitnak, a világ utolsó, még létező sikítószellemének ösztövér alakja odaosont a rázkódó épülethez és szégyenlősen bedugott egy cédulát az ajtó alatt.

Az állt rajta: ÓÓÓÓíííÓÓÓíííÓÓÓííí.)

A bevásárlókocsi fölszántva a földet, nagyon határozottan megállt. Senki sem fordult hátra. Reg vontatottan megszólalt: — Mögöttünk vagy, igaz?

— Úgy van, Mr. Patkó — válaszolta boldogan Schleppel.

— Aggódnunk kellene, amikor előttünk van? — kérdezte

Maphlaves. — Vagy rosszabb, ha tudjuk, hogy mögöttünk van?

— Hah! Nem kell többé sem szekrény, sem pince *ennek* a mumusnak — jelentette ki Schleppel.

— Kár, mert nekünk van néhány tényleg *nagy* pincénk az Egyetemen — vágta rá sietve Motolla Alánk.

Schleppel egy darabig hallgatott. Aztán puhatolózó hangnemben megtörte a csöndet: — Mennyire nagy?

— Óriási.

— Igen? Patkányokkal?

— Mi az hogy patkányok! Szökött démonok és mindenfélék vannak odalenn. Hemzsegnek, ami azt illeti.

— Mit csinálsz? — sziszegte Maphlaves. — Azok a *mi* pincéink, amikről beszélsz!

— Jobb szeretnéd őt az ágyad alatt, mi? — mormolta Motolla. — Vagy ha mögötted járkálna?

Maphlaves szaporán bólogatott.

— Tyű, igen, azok a patkányok odalent tényleg kezdenek elkanászodni — jegyezte meg hangosan. — Némelyikük… ó, úgy két láb hosszú, nem igaz, Dékán?

— Három láb — helyesbített a Dékán. — Legalább.

— Ráadásul kövérek, mint a disznó — tódította Motolla.

Schleppel mindezt fontolóra vette. — Hát, jó — mondta vonakodva. — Talán majd betérek és megnézem őket.

A nagy bolt szét- és összerobbant egyszerre, s ez olyasmi, amit szinte lehetetlen elérni különleges effektusokra szánt hatalmas költségvetés vagy három, egymás ellenében ható varázsige nélkül. Látomás keletkezett egy irdatlan felhőről tágulóban ugyanakkor oly sebesen távozóban, hogy az összbenyomás inkább zsugorodó pontra emlékeztetett. A falak elgörbültek és elnyelődtek. A talaj a megkínzott földeken fölszakadt és csigavonalban emelkedett a forgatagba. A nemzene erőszakosan fölharsant, aztán szinte azonnal el is halt.

És aztán semmi, eltekintve a sáros mezőtől.

És, hóként libegve le a kora reggeli égből, fehér pihék ezrei. Némán siklottak a levegőben és könnyedén landoltak a tömegben.

— Nem a magjait szórja szét, ugye? — tudakolta Reg Patkó.

Motolla elkapta az egyik pihét. Kezdetleges négyszög volt, durva és foltos. Némi képzelőtehetséggel épp csak lehetséges volt kivenni a szavakat:

VÉGKIÁRUSÍTÁS!

MINDENENK EL KELL KELNIE!!

— Nem — nyugtatta meg Motolla. — Valószínűleg nem.

Visszafeküdt és elmosolyodott. Sose túl késő jól élni.

És amikor senki sem nézett oda, a Korongvilágon utolsó, még hátramaradt bevásárlókocsi bánatosan elcsörömpölt az éjszaka feledésébe, egyedül és elveszetten[18].

— Gug-gú-liggu-kú!

Miss Illabets ült a konyhájában.

Odakintről hallotta az elkeseredett zörgést, ahogy Ned Fekete és az inasa fölszedték a Kombinált Betakarítógép összekuszálódott maradványait. Mások, maréknyian, elméletileg szintén segítettek, de valójában csak megragadták az alkalmat, hogy alaposan körülnézzenek. Miss Illabets előzőleg készített nekik egy tálca uzsonnát s azzal otthagyta őket.

Most állát kezében nyugtatva ült, a semmibe meredve.

Kopogtak a nyitott ajtón. Csap dugta be vörös képét a szobába.

— Elnézést, Miss Illabets…

— Hmm?

— Elnézést, Miss lllabets, egy ló csontváza mászkál szerte a csűrben! És szalmát eszik!

— Hogyan?

— És az egész keresztülhullik rajta!

— Tényleg? Akkor megtartjuk. Legalább olcsó lesz etetni.

Csap egy darabig még ott lézengett, kalapját tekergetve a kezében.

— Jól van, Miss Illabets?

— Jól van, Mr. Alánk?

Motolla a semmibe bámult.

— Motolla? — szólongatta Reg Patkó.

— Hmm?

— Az Arkrektor épp most kérdezte, hogy kérsz-e egy italt.

— Egy pohár desztillált vizet szeretne — válaszolta Mrs. Kuglof.

— Mi, sima vizet? — firtatta Maphlaves.

— Úgy van, azt akar — felelte Mrs. Kuglof.

— Egy pohár desztillált vizet kérek, ha lehet — szólalt meg Motolla.

Mrs. Kuglof önelégültnek tűnt. Legalábbis annyi, amennyi látszott belőle, önelégültnek tűnt, konkrétan a Kalap és a ridikül közti rész; az utóbbi afféle ellenpontja volt a kalapnak és olyan nagy, hogy még olyankor is, amikor az asszony szorosan tartotta az ölében, nyújtózkodnia kellett, hogy elérje a fülét. Amikor meghallotta, hogy a lányát meghívták az Egyetemre, eljött ő is. Mrs. Kuglof mindig

föltételezte, hogy a Ludmillának szóló meghívás szintúgy vonatkozik Ludmilla anyjára is. Hozzá hasonló anyák előfordulnak mindenhol, és úgy látszik, semmit se lehet tenni velük kapcsolatban.

A varázslók vendégül látták az Újra Kezdőket, akik megpróbáltak úgy csinálni, mintha élveznék. A hosszas hallgatásokkal, szórványos köhécselésekkel megtűzdelt kétes alkalmak egyike volt ez, amikor az emberek efféle elszigetelt dolgokat mondanak: — Hát, ugye, milyen kellemes?

— Egy kissé elmélyültnek tűntél az előbb, Motolla, egy pillanatig — jegyezte meg Maphlaves.

— Csak kissé elfáradtam, Arkrektor.

— Azt hittem, ti zombik sosem alszotok.

— Még mindig fáradt vagyok — felelte Motolla.

— Biztos vagy abban, hogy nem szeretnéd, ha még egyszer megkísérelnénk a temetést meg mindent? Ezúttal megcsinálhatnánk tisztességesen.

— Nagyon szépen köszönöm, de nem. Egyszerűen nem termettem az élőholt életre, azt hiszem. — Motolla Reg Patkóra nézett. — Sajnálom. Nem értem, te hogyan birkózol meg vele. — Mentegetőzve rávigyorgott.

— Minden jogod megvan rá, hogy eleven legyél vagy holt, ahogy tetszik — jelentette ki Reg szigorúan.

— Egy-Férfi-Vödörrel azt mondja, az emberek ismét meghalnak rendesen — tudatta Mrs. Kuglof. — Szóval valószínűleg lehet szerezni időpontot.

Motolla körbenézett.

— Elvitte sétálni a kutyáját — válaszolta Mrs. Kuglof.

— Hol van Ludmilla? — kérdezte a vén varázsló.

Motolla feszélyezetten mosolygott. Mrs. Kuglof előérzetei néha nagyon fárasztóak tudtak lenni.

— Jó érzés lenne tudni, hogy Lupinról gondoskodni fognak, miután… eltávoztam — jelentette ki. — Vajon kegyed nem tudná befogadni?

— Hát… — bizonytalankodott Mrs. Kuglof.

— De Lupin… — kezdte Reg Patkó, aztán észrevette Motolla arckifejezését.

— El kell ismerjem, nagy megnyugvás lenne, ha kutya lenne a háznál — látta be Mrs. Kuglof. — Mindig aggódom Ludmilla miatt. Annyi fura népség akad errefelé.

— De a lánya… — kezdett bele újra Reg.

— Hallgass, Reg! — szólt rá Dorina.

— Akkor ez el van rendezve — zárta le az ügyet Motolla. — És kegyednek van nadrágja?

— Mi?

— Akad nadrág a házban?

— Hát, gondolom, akad néhány, ami a néhai Mr. Kuglofé volt, de miért…

— Sajnálom — mentegetőzött Motolla. — Elkalandoztak a gondolataim. Az idő nagy részében azt se tudom, mit beszélek.

— Á — szólalt meg Reg földerülve. — *Értem* már. Azt akarod mondani, hogy amikor Lupin…

Dorina erősen oldalba bökte.

— Ó! — mondta Reg. — Elnézést. Ne is törődjön velem! A saját fejem is elveszíteném, ha nem lenne odavarrva.

Motolla hátradőlt és lehunyta a szemét. Ki tudta venni a társalgás szórványos foszlányait. Hallotta, ahogy Artur Hunyorok megkérdezi az Arkrektortól, ki csinálta a lakberendezést, és honnan szerzi be az Egyetem a zöldségeit. Hallotta, ahogy a Kincstárnok siránkozik az összes szitokszó kiirtásának költsége miatt, azok ugyanis valamiképp túlélték a közelmúlt változásait és a tető sötétjében ütöttek tanyát. Ha erőltette tökéletes hallását, még a távoli pincében ujjongó Schleppelt is képes volt meghallani.

Nincs rá szükségük. Végre valahára. A világnak nincs szüksége Motolla Alánkra.

Csöndesen föltápászkodott és az ajtóhoz támolygott.

— Csak kiugrom — mondta. — Lehet, hogy egy ideig elmaradok.

Maphlaves lagymatagon odabólintott és feszülten figyelt Artur közlendőjére arról, hogy a Nagycsarnokot hogyan lehetne teljesen átalakítani némi fenyőutánzatú tapétával.

Motolla becsukta maga mögött az ajtót, és a vastag, hűvös falnak dőlt.

Ó, igen. Van még valami.

— Itt vagy még, Egy-Férfi-Vödörrel? — kérdezte halkan.

honnan tudtad?

— Általában itt szoktál lenni.

he, he, te aztán jó nagy bajt okoztál! tudod, hogy mi fog történni a következő teliholdkor?

— Igen, tudom. És azt hiszem, hogy valamiképpen ők is sejtik.

de Lupin farkasemberré fog változni.

— Igen. És Ludmilla nőstényfarkassá.

rendben, de miféle kapcsolatot alakíthatnak ki emberek négyből egy hét alatt?

— Talán legalább olyan jó esélyük lesz a boldogságra, mint a legtöbbeknek. Az élet nem tökéletes, Egy-Férfi-Vödörrel.

nekem mondod?

— Most pedig kérdezhetek valami személyest? — tudakolta Motolla. — Úgy értem, egyszerűen *muszáj* megtudjam…

huh.

— Végül is, megint csak a tiéd az asztrállétsík.

ó, rendben van.

— Miért hívnak Egy-…

ez minden? azt hittem, magadtól is rájössz, egy ilyen okos ember. a törzsemben az a hagyomány, hogy a gyereket az első dologról nevezik el, amit az anya meglát, amikor kinéz a vigvamból a szülés után. Ez az EgyFérfi-Egy-Vödör-Vizet-Önt-Két-Kutyára rövidítése.

— Hát ez elég nagy pech — jegyezte meg Motolla.

nem olyan vészes, felelte Egy-Férfi-Vödörrel. *az ikertestvérem az, akit inkább sajnálnod kell. anyánk tíz másodperccel előttem nézett ki, hogy* neki *nevet adjon.*

Motolla eltöprengett ezen.

— Ne áruld el, hadd találgassak — szólította föl. — Két-Kutya-Verekszik?

Két-Kutya-Verekszik? Két-Kutya-Verekszik? vihogott Egy-Férfi-Vödörrel. *a jobb karját is odaadta volna, ha úgy nevezik, Két-Kutya-*Verekszik.

Csak később esett, hogy Motolla Alánk története tényleg véget ért, már ha „történet” alatt mindent értünk, amit tett és okozott és elindított. A kostetői faluban, ahol az igazi Móres-táncot ropják, például azt hiszik, hogy senki sem végleg halott, amíg el nem ülnek a világban az általa keltett hullámok — míg az óra, amit fölhúzott, le nem jár, míg a bor, amit készített, be nem fejezte az erjedést, míg a mag, amit elvetett, le nincs aratva. Ők azt mondják, hogy az egyén élethossza csupán tényleges létezésének magva.

Miközben átbandukolt a ködös városon a találkára, amire születése óta várakozott, Motolla úgy érezte, hogy meg tudná jósolni azt a végső véget.

Néhány hét múlva következik be, amikor újra holdtölte lesz. Afféle záradék vagy függelék Motolla Alánk életéhez — született a Jelentős Háromszög esztendejében, a Három Tetű Századában (mindig is jobban szerette a régi kalendáriumot ősi elnevezéseivel ennél az újmódi számozásnál, amit manapság használnak) és meghalt a Képzelt Kígyó évében, a Repülőkutya Századában, többé-kevésbé.

Lesz majd két alak, átrohanva a mocsaras fennsíkon a hold alatt. Nem egészen farkasok, nem egészen emberek. Egy kis szerencsével övék lesz mindkét világ legjava. Nem csak érzés… hanem tudás.

Mindig az a legjobb, ha két világod van.

A Halál ült a székén sötét dolgozószobájában, összetett kézzel arca előtt.

Néha előre-hátra forgott a székkel.

Albert hozott neki egy csésze teát és tapintatos némasággal

távozott.

A Halál íróasztalán maradt egy életfogytmérő. Azt bámulta.

Forgás, forgás. Forgás, forgás.

Odakint a hallban a hatalmas óra ketyegett tovább, agyonütve az időt.

A Halál csontvázujjaival dobolt az íróasztal sebhelyes fáján. Előtte fölhalmozva, lapjaik között rögtönzött könyvjelzőkkel, hevert a Korongvilág némelyik híres szerelmesének[19] élettörténete, akiknek meglehetősen ismétlődő élményei nem nyújtottak egyáltalán semmi segítséget.

A Halál fölállt és egy ablakhoz lépdelt és kibámult sötét birodalmára, a keze váltakozva ökölbe szorult és kinyílt a háta mögött.

Aztán fölmarta az életfogytmérőt és kilépett a szobából.

Muci az istálló meleg bűzében várakozott. A Halál gyorsan fölnyergelte, kivezette az udvarra, aztán föllovagolt az éjszakába, a távoli ékszerként csillogó Korongvilág irányába.

Alkonyatkor hangtalanul ért földet egy tanyaudvaron.

Átlebegett egy falon.

Elért a lépcső aljához.

Fölemelte a homokórát és figyelte az Idő elfolyását.

És aztán habozott. Volt valami, amit meg kellett tudnia. Bill Kapunak egyes dolgok majd kifúrták az oldalát, és ő mindenre vissza tudott emlékezni abból, hogy milyen volt Bill Kapunak lenni. Képes volt megvizsgálni az érzelmeket, elrendezve, akár az elfogott lepkék, föltűzve, üveg alatt.

Bill Kapu halott volt, vagy legalábbis rövid létezése megszűnt. Ám — hogy is van? — az egyén tényleges élethossza csupán valóságos létezésének magva? Bill Kapu távozott, de visszhangokat hagyott hátra. Tartozik valamivel Bill Kapu emlékének.

A Halál mindig eltöprengett azon, vajon miért tesznek az emberek virágot a sírokra. Nem látta semmi értelmét. A halottak elvégre túlléptek a rózsaillaton. De most… nem mintha azt érezte volna, megértette, de legalább úgy érezte, van ott valami, ami képes megérteni.

Miss Illabets szalonjának elfüggönyözött feketeségében egy sötétebb alak haladt át a sötéten a kredencen álló három láda felé tartva.

A Halál kinyitotta az egyik kisebbet. Tele volt aranypénzzel. Az érméknek afféle érintetlen kinézete volt. A másik kis ládával is kísérletet tett. Az is tele volt arannyal.

Ennél többre számított Miss Illabetstől, bár valószínűleg Bill Kapu sem tudta volna, mire.

Megpróbálkozott a nagy ládával.

Egy réteg selyempapír. A papír alatt valami fehér, selymes dolog, valamiféle fátyol, mostanra megsárgult és foszlékony a kortól. Értetlenkedő pillantást vetett rá és félretette. Valami fehér cipő. Teljesen alkalmatlan viselet tanyán, úgy érezte. Nem csoda, hogy el lett téve.

Még több papír; egy összekötött levélcsomó. Rárakta a fátyolra. Soha semmit nem lehet nyerni azzal, ha megfigyeled, hogy az emberek miket mondanak egymásnak — a nyelv csak azért van, hogy elrejtse a gondolataik.

És aztán, pont a láda fenekén, talált egy kisebb dobozt. Kihúzta és meg-megforgatta a kezében. Majd lenyomta a kis csappantyút és fölemelte a fedelét.

Óramű berregett.

A dallam nem volt valami jó. A Halál minden muzsikát hallott már, amit csak valaha komponáltak, és szinte mindegyik jobb volt, mint ez a melódia. Ennek amolyan plim-plim jellege volt, kis, repedtfazék hangú egy-két-hár ritmusa.

A zenedobozban, a buzgón forgó fogaskerekek fölött, két fatáncos rángatózott keringőparódiát.

A Halál nézte őket, míg az óramű lejárt. Aztán elolvasta a föliratot.

A zenedobozt ajándékba vették valaha.

Mellette, az életfogytmérő öntötte a homokszemcséket az alsó hasba. Oda se fütyült rá.

Amikor az óraszerkezet leállt, újra fölhúzta. Két alak, átpörögve az időn. És amikor a muzsika megszűnik, csak újra el kell forgatnod a fölhúzó kulcsot.

Amikor ismét megállt az óramű, a Halál ült a csöndben és a sötétben, és döntésre jutott.

Csupán másodpercek maradtak. A másodpercek nagyon sokat jelentettek Bill Kapunak, mert neki korlátozott mennyiség állt rendelkezésére belőlük. Viszont semmit sem jelentettek a Halálnak, akinek sohasem jutott egy se.

Otthagyta az alvó házat, nyeregbe pattant és ellovagolt.

Az út, amely magának a fénynek háromszázmillió évébe került volna, egy szemvillanásig tartott, ám a Halál abban a térben utazik, ahol az Időnek nincs jelentősége. A fény azt hiszi, gyorsabb mindennél, de téved. Mindegy, milyen sebesen száguld a fény, mindig azt fogja találni a végén, hogy a sötétség ért oda elsőnek és rá vár.

Akadt társasága az úton — galaxisok, csillagok, fénylő anyagcsíkok áramolva, s végül csigavonalban kacskaringózva a távoli cél felé.

A Halál fakó lován lefelé haladt a sötétségben, mint buborék a folyóban.

És minden folyó valahová hömpölyög.

És aztán, odalent, egy síkság. Itt a távolságnak ugyanúgy nincs jelentősége, mint az időnek, de azért a mérhetetlen nagyság érzékelhető. A síkság lehetett volna akár egy mérföldnyire, akár milliónyira; végeláthatatlan völgyek vagy barázdák nyoma látszott rajta, amelyek, ahogy közeledett, szétáradtak mindkét oldalra.

Landolt.

Leszállt a lóról és csak állt a csöndben. Aztán fél térdre ereszkedett.

Változtassuk meg a perspektívát! A redőzött táj visszahúzódik a fölmérhetetlen messzeségbe, elgörbül a széleken, ujjbeggyé válik.

Azrael fölemelte ujját arcához, amely betöltötte a haldokló galaxisok halvány ragyogásával megvilágított eget.

Milliárd Halál van, de mindegyik csak aspektusa az egyetlen Halálnak: Azraelnak, a Nagy Delejezőnek, a Világegyetemek Halálának, az idő kezdetének és végének.

Sötétállomány alkotja az univerzum javarészét és csak Azrael tudja, ki az.

Olyan hatalmas szem, amelynek szivárványhártyáján egy szupernóva puszta csillanás lenne, fordult oda lassan és összpontosított a pöttöm alakra ujjbegyének végeláthatatlan spirális síkjain. Azrael mellett ott lógott az óriási óra a dimenziók teljes hálójának közepén és ketyegett előre. Csillagok tündököltek Azrael szemében.

A Korongvilág Halála fölállt.

URAM, KÉREK…

Létbe csuszamlott a nemlét három szolgája az oldalán.

Azt mondta az egyik: Ne hallgassa meg! Beavatkozással vádoltan áll itt.

Azt mondta az egyik: És halálgyilkossággal.

Azt mondta az egyik: És büszkeséggel. És hogy életben maradási szándékkal élte az életét.

Azt mondta az egyik: És hogy a káosz pártját fogta a tisztes renddel szemben.

Azrael fölvonta szemöldökét.

A szolgák ellebegtek a Halál mellől, reménykedően.

URAM, TUDJUK, HOGY NINCS TISZTES REND AZONKÍVÜL, AMIT MI ALKOTUNK…

Azrael kifejezése nem változott.

NINCS REMÉNY, CSAK MI. NINCS IRGALOM, CSAK MI. NINCS IGAZSÁG. CSAK MI VAGYUNK.

A sötét, szomorú arc eltakarta az eget.

MINDEN, AMI LÉTEZIK, A MIÉNK. AM NEKÜNK GONDOSKODNUNK KELL. MERT HA NEM GONDOSKODUNK, NEM IS

LÉTEZÜNK. HA PEDIG NEM LÉTEZÜNK, AKKOR NINCS MÁS, CSAK A VAK NEMLÉT.

ÉS MÉG A NEMLÉT IS VÉGET KELL ÉRJEN EGY NAPON. URAM, JUTTATNA NEKEM CSAK EGY KIS IDŐT? A DOLGOK HELYES EGYENSÚLYA VÉGETT. VISZONOZNI AZ AJÁNDÉKOT. TEKINTETTEL A FOGLYOKRA ÉS A MADARAK RÖPTÉRE.

A Halál ezzel elhátrált egy lépést.

Lehetetlen volt Azrael arckifejezését olvasni.

A Halál oldalvást a szolgákra sandított.

URAM, MIBEN REMÉNYKEDHET AZ ARATÁS, HA NEM A KASZÁS GONDOSKODÁSÁBAN?

Várt.

URAM? — szólt a Halál.

A válaszig eltelő időben számos galaxis bontakozott ki, örvénylett szerpentinként Azrael körül, ütközött össze és tűnt el. Aztán Azrael így szólt:

IGEN.

És egy másik ujj átnyúlt a sötétségen az Óra felé.

A szolgák felől halk dühkiáltások hallatszottak, aztán a rádöbbenés sikolyai, majd három, kék láng lobbant kurtán.

Minden más óra, még a Halál mutató nélküli órája is, az Óra tükörképe. Pontosan az Óra tükörképei; megmondják a világegyetemnek, mennyi az idő, ám az Óra mondja meg az Időnek, mi az idő. Az Óra a hajtóerő, amiből minden idő fakad.

És az Óra konstrukciója ez: hogy a legnagyobb mutató csak egyszer megy körbe.

A másodpercmutató szélsebesen forgott egy olyan körpályán, aminek megtételéhez még a fény is napokat utazott volna, örökké kergették a percek, órák, napok, hónapok, évek, századok és korok. De a Világegyetem-mutató csak egyszer megy körbe.

Legalábbis, amíg valaki föl nem húzza újra a szerkezetet.

És a Halál egy maroknyi idővel tért haza.

A bolti csengő csilingelt.

Druto Polyak, virágkereskedő, odanézett egy *floribunda Mrs. Talmi* ág fölött. Valaki állt a virágokkal teli vázák között. Az illető kissé bizonytalan körvonalú volt; ami azt illeti, Druto sohasem volt biztos, még jóval később sem, hogy ki járt a boltjában és valójában hogyan is hangzottak a szavai.

Kezét dörzsölgetve hajbókolt előre.

— Miben segíth…

VIRÁGOK.

Druto csak egy pillanatig habozott.

— És a, öööö, rendeltetési helye ezeknek a…

EGY HÖLGY.

— És van Önnek bármilyen elkép…

LILIOMOK.

— Á? Biztos Ön abban, hogy liliomok megfe…

SZERETEM A LILIOMOT.

— Khm… csak mert a liliomok egy csöppet komo…

SZERETEM A KOMO…

Az alak habozott.

MIT JAVASOL?

Druto zökkenőmentesen lendült működésbe. — A rózsákat mindig nagyon szívesen látják — mondta. — Vagy az orchideákat. Mostanság számos úriember biztosít arról, hogy a hölgyek jobban örülnek egy szál orchideának, mint egy csokor rózsának…

RENGETEGET ADJON!

— Orchideából parancsolja vagy rózsából?

MINDKETTŐBŐL.

Druto ujjai kígyózva tekeregtek, akár angolnák az olajban.

— És vajon fölkelthetem az érdeklődését ezek iránt a csodás *Exaltalta Gloriosa* ágak…

RENGETEGET BELŐLÜK.

— És amennyiben a nagyságos úr büdzséje megengedi, ajánlhatnék egyetlen példányt ebből a rendkívül ritka…

IGEN.

— És esetleg…

IGEN. MINDEGYIKET. SZALAGGAL ÁTKÖTVE.

Amikor a bolti csengő megcsöndült a vevő mögött, Druto lenézett a kezében tartott érmékre. Sok közülük rozsdás volt, mindegyik ismeretlen, és egyik-másik arany.

— Ümm — motyogta. — Ez tökéletesen elégséges…

Hirtelen tudatára ébredt a halk, puffanó neszeknek.

Körülötte a teljes boltban szirmok hullottak, akár az eső.

ÉS EZEK?

— Ez itt a De Luxe kínálatunk — válaszolta a hölgy a csokoládéboltban. Olyan osztályon felüli vállalkozás volt ez, hogy nem édességeket árult, hanem pralinékülönlegességeket — gyakran egyenként aranypapírba csomagolt cikornyás izék formájában, amelyek még nagyobb lyukat hoznak létre az ember bankszámláján, mint a fogában.

A magas, sötét vásárló fölvett egy dobozt, ami nagyjából két négyzetláb terjedelmű volt. Szaténpárnához hasonlító fedelén két, reménytelenül bandzsa macskakölyök kukucskált ki egy csizmából.

MIÉRT VAN EZ A DOBOZ KIPÁRNÁZVA? HOGY ÜLNI LEHESSEN RAJTA? LEHETSÉGES, HOGY MACSKA ÍZESÍTÉSŰ? — fűzte hozzá, s hangja határozottan fenyegetővé vált, vagyis inkább fenyegetőbbé,

mint eddig.

— Ümm, nem. Az a Páratlan Kínálatunk.

A vevő félrehajította.

NEM.

Az üzlettulajdonosnő óvatosan szétnézett jobbra is, balra is, aztán kihúzott egy fiókot a pult alatt, ezzel egyidejűleg összeesküvői suttogássá halkítva hangját.

— Na persze — mondta —, arra a *nagyon különleges* alkalomra…

Eléggé kis doboz volt. Valamint teljesen fekete is, kivéve a tartalom elnevezését apró, fehér betűkkel; nincs az a macska, még a rózsaszín szalaggal ékesített se, aminek megengedték volna, hogy akár csak mérföldnyire is megközelítsen egy ilyen dobozt. Egy ilyen csokoládésdoboz kézbesítéséhez sötét idegenek drótkötélpályákról ugranak le és kötélen ereszkednek alá toronyházakról.

A sötét idegen a feliratot fürkészte.

„SÖTÉT IGÉZET" — olvasta. — EZ *TETSZIK* NEKEM.

— Azokra az intim pillanatokra — magyarázta a hölgy.

A vevő láthatólag fontolóra vette ennek helytállóságát.

IGEN. AZ TALÁLÓNAK TŰNIK.

Az üzletasszony arca sugárzott.

— Akkor hát becsomagoljam?

IGEN. SZALAGGAL ÁTKÖTVE.

— És parancsol még valami mást is, uram?

A vásárló, úgy tűnt, pánikba esik.

MÁS? KELLENE LEGYEN MÉG MÁS IS? VAN MÉG VALAMI MÁS? MI AZ, AMIT MÉG MEG KELLENE TENNI?

— Pardon, uram?

AJÁNDÉK EGY HÖLGYNEK.

A tulajdonosnő a társalgás dagályának ilyen hirtelen megfordulásától kissé elveszetten hánykolódott a habokon. Egy megbízható közhely irányába kezdett úszni.

— Hát, azt mondják, nemde, hogy a gyémánt a lányok legjobb barátja? — jelentette ki nagy okosan.

GYÉMÁNT? Ó! GYÉMÁNT. VALÓBAN?

Akként ragyogtak, mint csillagfénysziporkák a fekete bársony égen.

— Ez itt — mutatott rá a kalmár — különlegesen szép kő, nem gondolja? Tekintse meg a tüzét, kivételes…

MENNYIRE BARÁTSÁGOS?

A kalmár habozott. Mindent tudott karátokról, briliáns színszórásról, „víztisztaságról" és „köszörülésről" és „tűzről", de korábban sosem kérték föl arra, hogy a drágaköveket az általános szívélyesség szempontjából ítélje meg.

— Eléggé jóindulatú? — kockáztatta meg.

NEM.

A kalmár ujjai megragadták a megfagyott fény újabb szilánkját.

— Na már most, *ez* — jelentette ki, s önbizalom áradt vissza a hangjába, — a híres Kurtakocsány bányából való. Fölhívhatom a figyelmét a remekművű…

Érezte, hogy a tisztán látó pillantás átfúrja magát a tarkóján. — Ám, ezt el kell ismerjem, nem a barátságosságáról közismert — fejezte be után.

A sötét vevő rosszallóan nézett körbe a boltban. A homályban, a trollálló rácsok mögött, drágakövek izzottak, akár a sárkányok szeme egy barlang mélyén.

BARÁTSÁGOS EZEK KÖZÜL VALAMELYIK? — kérdezte.

— Uram, azt hiszem, az ellentmondás félelme nélkül állíthatom, hogy sohasem alapoztuk beszerzési politikánk a kérdéses ékkövek szeretetreméltóságára — válaszolta a kalmár. Kínosan tudatában volt, hogy a dolgok nem stimmelnek, és hogy valahol a tudata hátsó részén tudja, hogy mi nem stimmel, és hogy valamiképp az esze nem engedi neki, hogy a végső kapcsolatot megteremtse. És ez kezdett az idegeire menni.

HOL VAN A VILÁG LEGNAGYOBB GYÉMÁNTJA?

— A legnagyobb? Könnyű kérdés. Az Offler Könnye, Offler, a Krokodilisten Elveszett, Ékköves Végzettemplomában található a legsötétebb Howondaföldön, és nyolcszázötven karát a súlya. És, uram, hogy a következő kérdésének elébe vágjak, én, személy szerint, boldogan bújnék ágyba vele.

Az egyik kellemes dolog abban, ha pap vagy Offler, a Krokodilisten Elveszett, Ékköves Végzettemplomában, az, hogy többnyire korán mehetsz haza délután. Azért van ez így, mert a templom el van veszve. A legtöbb hívő sohasem talál oda. Ők a szerencsések.

A hagyományoknak megfelelően mindössze két ember tehette lábát a legbensőbb szentélybe. A Főpap meg a másik pap, aki nem volt Fő. Már évek óta ott tartózkodtak és felváltva töltötték be a főpapságot. Ez nem volt megerőltető munkakör, lévén, hogy a lehetséges hívők többsége fölnyársalódott, szétlapult, megmérgeződött vagy fölszeletelődött a csapdákban, még mielőtt eljutott volna egészen a kis dobozig és egy hőmérő[20] mókás rajzáig a sekrestye előtt.

A papok Csonka Miszter Tökfejet játszottak a főoltáron, pont az árnyékban, amit Maga Offler ékkő borította szobra vetett rájuk, amikor meghallották a főkapu csikordulását a távolban.

A Főpap föl se nézett.

— Ni csak — mondta. — Akkor hát egy újabb a nagy guruló golyóbisnak.

Huppanás hallatszott, majd csikorgó robajlás. Aztán egy nagyon végleges becsapódás.

— Na most — szólalt meg a Főpap. — Mi is volt a tét?

— Két kavics — felelte az alacsonyabb rangú pap.

— Rendben. — A Főpap a kártyáit szemlélgette. — Oké, tartom a két kav…

Léptek halk nesze hangzott föl.

— A korbácsos pasi a múlt héten egész a nagy, éles tüskékig jutott — jegyezte meg az alacsonyabb rangú pap.

Olyan hang hallatszott, mint egy nagyon régi, kiszáradt vécé zubogása. A léptek megszűntek.

A Főpap mosolygott magában.

— Rendben — mondta. — Tartom a két kavicsod és emelek kettővel.

Az alacsonyabb rangú pap lecsapta a kártyáit.

— Dupla Tökfej — mutatta.

A Főpap gyanakvóan pillantott le.

Az alacsonyabb rangú pap megnézett egy papírfecnit.

— Akkor már háromszázezer-kilencszázhatvannégy kaviccsal jössz nekem — közölte.

Léptek hangja érkezett.

A papok összenéztek.

— Már jó ideje nem ért el senki a mérgezett hajítódárdás átjáróba — jelentette ki a Főpap.

— Ötöt arra, hogy sikerül neki — ajánlotta az alacsonyabb rangú pap.

— Benne vagyok.

Kőbe csapódó fémhegyek kopogtak halkan.

— Csúfság lenne elvenni a kavicsaid.

Megint léptek.

— Na jó, de még mindig ott a… — egy reccsenés, egy csobbanás — …krokodiltartály.

Újfent léptek.

— *Soha* senki nem jutott túl a díszkapu rettegett őrén…

A papok egymás rémült arcába néztek.

— Hé — szólalt meg az, amelyik nem volt Fő. — Nem gondolod, ugye, hogy esetleg…

— Itt? Ugyan, menj *már*! Egy istenekverte *dzsungel* közepén vagyunk. — A Főpap mosolyogni próbált. — Semmiképp se lehet…

A léptek egyre közeledtek.

A papok rettegve kapaszkodtak egymásba.

— *Mrs. Kuglof.*

Az ajtószárnyak befelé robbantak. Sötét szél zúdult a terembe, elfújva a gyertyákat és pettyes hóként szétszórva a kártyákat.

A papok hallották a foglalatából kiemelt óriási nagy gyémánt csendülését.

KÖSZÖNÖM.

Egy idő múlva, amikor úgy látszott, semmi más nem történik, a papnak, aki nem volt Fő, sikerült rábukkannia egy taplós dobozra, és több hiábavaló próbálkozás után, meggyújtania egy gyertyát.

A két pap fölnézett a táncoló árnyékokon át a szoborra, amin most egy lyuk tátongott ott, ahol egy óriási nagy gyémántnak kellett volna lennie.

Kis idő múltán a Főpap fölsóhajott és megszólalt: — Hát, közelítsük meg így a dolgot: rajtunk kívül ki fog tudni erről?

— Aha. Még sose mérlegeltem így a dolgot. Hé, lehetek holnap én a Főpap?

— Csak csütörtökön következel.

— Ó, ne csináld már!

A Főpap vállat volt és levette Főpaposkodó fövegét.

— Roppant lehangoló, az ilyesmi — morogta, fölpillantva a megrongált szoborra. — Egyeseknek egyszerűen fogalma sincs, hogyan kell viselkedni egy isten házában.

A Halál átszáguldott a világon, ismét csak a tanyaudvaron érve földet. A nap már az égalján tartózkodott, amikor bekopogott a konyhaajtón.

Miss Illabets, kötényébe törölve kezét, ajtót nyitott. Rövidlátóan fintorgott a látogatóra, aztán elhátrált egy lépést.

— Bill Kapu? Valósággal szívbajt hozott rám…

HOZTAM MAGÁNAK VIRÁGOT.

Az öregasszony rámeredt a száraz, halott növényekre.

ÚGYSZINTÉN VALAMI CSOKOLÁDÉFÉLESÉGET, AZT A FAJTÁT, AMIT A HÖLGYEK SZERETNEK.

Az öregasszony rámeredt a fekete dobozra.

VALAMINT ITT EGY GYÉMÁNT IS, HOGY A BARÁTJA LEGYEN.

Megcsillantak rajta a nyugvó nap utolsó sugarai.

Miss Illabetsnek végül megoldódott a nyelve.

— Bill Kapu, mi jár a kend fejében?

ELJÖTTEM, HOGY ELVIGYEM MAGÁT EBBŐL AZ EGÉSZBŐL.

— Valóban? Hová?

A Halál ezt már nem gondolta ki korábban.

HOVÁ SZERETNE MENNI?

— Nem akarok ma este sehová se menni, csak a táncmulatságba — szögezte le Miss Illabets.

A Halál ezt se vette tervbe.

MI EZ A TÁNCMULATSÁG?

— Aratóbál. Tudja, ugye? Ez a hagyomány, Amikor be van

takarítva a termés. Afféle ünnepség és olyan, mint egy hálaadás.

HÁLAADÁS KINEK?

— Nem t'om. Név szerint senkinek, azt hiszem. Csak általánosságban hála, gondolom.

AZT TERVEZTEM, HOGY CSODÁKAT MUTATOK MAGÁNAK. POMPÁS VÁROSOKAT. AMIT CSAK AKAR.

— Bármit?

IGEN.

— Akkor elmegyünk a táncmulatságba, Bill Kapu. Mindig, minden évben elmegyek. Számítanak rám. Tudja, hogy van ez.

IGEN, MISS ILLABETS.

A Halál odanyúlt és megfogta az öregasszony kezét.

— Mi, úgy érti kend, most rögtön? — kérdezte a nő. — Nem vagyok kész…

NÉZZE!

Az öregasszony lenézett arra, amit most hirtelen viselt.

— Ez nem az én ruhám. Csupa csillogó van rajta.

A Halál felsóhajtott. A történelem nagy szerelmesei sosem futottak össze Miss Illabetscsel. Maga Casanunda is benyújtotta volna a létráját.

AZOK GYÉMÁNTOK. ANNYI GYÉMÁNT, HOGY EGY KIRÁLYT KI LEHETNE VÁLTANI VELÜK.

— Melyik királyt?

BÁRMELYIKET.

— Ejha!

Muci könnyedén lépdelt a városba vezető úton. A végtelen hossza után egy puszta porlepte út megkönnyebbülést jelentett.

Női nyeregben ülve a Halál mögött, Miss Illabets földerítette a Sötét igézet dobozának zizegő tartalmát.

— Innen — szólalt meg — valaki megette az összes rumos bonbont. — Újabb papírcsörgés hallatszott. — *És* az alsó sorból is. Ki nem állhatom, amikor egyesek elkezdik az alsó sort, mielőtt a fölső rendesen elfogyott volna. És tudom, hogy kend tette, mert van egy kis térkép a fedélen és igazság szerint lennie kellene rumos bonbonoknak. Bill Kapu?

ELNÉZÉST, MISS ILLABETS. SZERETEM A RUMOS BONBONT.

— Ez a nagy gyémánt egy kicsit nehéz. Bár szép — tette hozzá kelletlenül. — Hol szerezte?

OLYAN EMBEREKTŐL, AKIK AZT HITTÉK, EGY ISTEN KÖNNYCSEPPJE.

— És az?

NEM. AZ ISTENEK SOHASEM SÍRNAK. KÖZÖNSÉGES SZÉN, AMI NAGY HŐSÉGNEK ÉS NYOMÁSNAK VOLT KITÉVE, EZ MINDEN.

— Szóval minden széndarabban ott rejlik egy gyémánt, várva, hogy előbújhasson, igaz?

IGEN, MISS ILLABETS.

Egy darabig nem hallatszott más nesz, csak Muci patáinak kipkopja. Aztán Miss Illabets pajkosan azt mondta:

— Tudja, pontosan tudom, mi folyik. Láttam, hogy mennyi homok volt benne. Szóval kend azt gondolta, „Nem is olyan rémes a vén szatyor, engedek neki egy kis szórakozást néhány óráig és aztán, amikor nem számít rá, itt lesz az ideje a jó öreg kurtít-de-grásznak, igazam van?”

A Halál nem válaszolt.

— Igazam van, nem?

SEMMIT SEM TUDOK ELTITKOLNI MAGA ELŐL, MISS ILLABETS.

— Huh! Gondolom, bóknak kéne vennem. Igen? Föltételezem, rengetegen veszik igénybe kend idejét.

TÖBBEN, MINT AMENNYIT ESETLEG EL TUD KÉPZELNI, MISS ILLABETS.

— Akkor, a körülményekre való tekintettel, a legjobb lesz, ha megint Renátának szólítasz.

A réten, az íjászat mezején túl, máglya lángolt. A Halál ki tudta venni az előtte mozgó alakokat. A szórványos, elkínzott nyikkanások azt sugallták, hogy valaki hangolja a hegedűjét.

— Mindig eljövök az aratóbálba — tudatta Miss Illabets csevegő hangnemben. — Na persze, nem táncolni. Általában utánanézek az ételnek és így tovább.

MIÉRT?

— Hát, valakinek muszáj gondoskodnia az ételről.

ÚGY ÉRTEM, MIÉRT NEM TÁNCOLSZ?

— Mer’ öreg vagyok, azért.

ANNYI IDŐS VAGY, AMENNYINEK GONDOLOD MAGAD.

— Huh! Igen? Tényleg? Ez az a fajta *ostobaság*, amit mindig mondanak az emberek. Mindig azt mondják, Szavamra, de jól nézel ki! Azt mondják, Van még élet a vén kutyában. Öregember nem vénember. Többet ér a vén sas az ifjú bagolynál. Ilyesmiket. Mind hülyeség. Mintha az öregség olyasmi lenne, aminek örülnöd kellene! Mintha azzal, hogy beletörődsz, *piros pontokat* nyernél! A fejem tudja, hogyan gondolkozzék fiatalon, de a térdemnek nem megy az ifjúság. Vagy a hátamnak. Vagy a fogamnak. Próbáld csak mondani a térdemnek, hogy annyi idős, amennyinek gondolja magát és meglátod, mit fog használni neked. Vagy neki.

TALÁN ÉRDEMES LENNE MEGPRÓBÁLNI.

Még többen mozogtak a tűz fénye előtt. A Halál ki tudta venni a földíszített csíkos póznákat.

— A legények rendszerint lehoznak ide két csűrajtót és

összeszögelik őket, hogy legyen rendes táncparkett — jegyezte meg Miss Illabets. — Aztán mindenki bekapcsolódhat.

NÉPTÁNC? — kérdezte a Halál belefásultan.

— Nem. Tudod, van bennünk *egy kis* büszkeség.

BOCSÁNAT.

— Hé, az ott Bill Kapu, nem? — rikoltotta egy alak, előbukkanva a félhomályból.

— A jó öreg Bill az!

— Hé, Bill!

A Halál végignézett a nyílt arcok körén.

SZERVUSZTOK, BARÁTAIM.

— Azt hallottuk, hogy elmentél — jegyezte meg Herceg Alapi. Miss Illabetsre pillantott, akit a Halál épp lesegített a lóról. A hangja kissé megcsuklott, miközben megpróbálta elemezni a helyzetet. — Naccsád nagyon… sziporkázónak látszik… ma este, Miss Illabets — fejezte be gálánsan.

A levegő meleg, nedves fűtől volt illatos. Egy ponyvatető alatt egy amatőr zenekar még mindig készülődött.

A kecskelábú asztalokat olyanfajta étkek borították, amiket rendes körülmények között a „lakmározás" szóval szokás társítani — mázzal bevont, katonai erődítményhez hasonlatos disznóhúsos piték, démonikus savanyú hagyma dézsaszám, olvadt vaj koleszterinóceánjában dagonyázó héjában főtt krumplik. A helybéli öregek némelyike már letelepedett az odacipelt padokra és fogatlanul, ám sztoikusan rágták át maguk az ételeken, s az sugárzott róluk, hogy ők, ha kell, ott fognak ücsörögni egész éjszaka.

— Öröm látni, hogy az öregek jól érzik maguk — állította Miss Illabets.

A Halál az evőkre nézett. Többségük fiatalabb volt Miss Illabetsnél.

Kuncogás hallatszott valahonnan az illatos sötétből a tűz fényén túl.

— És a fiatalok is — tette hozzá Miss Illabets méltányosan. — Volt valaha egy mondás erről az évszakról. Lássuk csak… valami ilyesmi „Sárga búza, kifent kasza, föl a szoknya…" izé. — Sóhajtott. — Hogy repül az idő, mi?

IGEN.

— Tudod, Bill Kapu, lehet, hogy igazad volt a pozitív gondolkodásmód erejével kapcsolatban. Sokkal jobban érzem magam ma éjjel.

IGEN?

Miss Illabets töprengve nézett a táncparkettre. — Remek táncos voltam jánykoromban. Bárkit le tudtam táncolni a lábáról. Le tudtam volna táncolni a holdat. Föl tudtam volna táncolni a napot.

Fölnyúlt és levette a szalagokat, amelyek szoros kontyba fogták a haját, amit aztán hófehér zuhatagban szétrázott.

— Föltételezem, *tud* táncolni, Mr. Bill Kapu?

ARRÓL VAGYOK HÍRES, MISS ILLABETS.

A banda ponyvasátra alatt, az első hegedűs odabiccentett muzsikustársainak, álla alá szorította hangszerét, és a lábával verte az ütemet a deszkákon…

— Eggy! Két! Eggy-két-hár-négy…

Képzelj magad elé egy tájat, amin átlebeg a holdsarló narancsszínű fénye. És alatta egy tűz fénykörét az éjszakában.

Jöttek a régi kedvencek — a négyesek, az ugrósok, a kavargó, bonyolult lépések, amelyek, ha a táncosok hordoztak volna fényforrásokat magukon, a közönséges fizikát meghaladó topológiai szövevényeket rajzoltak volna ki, és az olyanfajta táncok, amelyektől a tökéletesen épelméjű egyének is ilyesmiket rikkantanak, hogy „Dos-a-dos!” meg „Tyű-ihaj!” anélkül, hogy hosszasabban mélyen elszégyellnék maguk.

Amikor a szerencsétlenül jártakat eltávolították, a megmaradtak polkával, mazurkával, csárdással, palotással és mindenféle egyéb épületessel folytatták, és aztán azokkal a táncokkal, amikben két ember karja ívet hoz létre és a többiek áttáncolnak alatta, amelyek mellesleg általában a népi emlékezetben megőrzött kivégzéseken alapulnak, meg más táncokkal, amelyekben az emberek kört alkotnak, amik rendszerint a járványok népi emlékképeiben gyökereznek.

S keresztül az egészen két alak pörgölődött, mintha nem lenne másnap.

Az első hegedűs homályosan tudatában volt, hogy amikor megállt levegő után kapkodni, egy pörgő alak fergetegesen kidzsiggelt a zűrzavarból és egy hang a füle mellett így szólt:

FOLYTATNI FOGOD, ARRÓL KEZESKEDEM.

Amikor másodszor is ellankadt, egy akkora gyémánt, mint az ökle, landolt előtte a deszkákon. Egy kisebb alak sasszézott elő a táncosok közül és azt mondta:

— Ha ti legények nem muzsikáltok tovább, Vilmos Csap, én személyesen fogok gondoskodni arról, hogy az életed teljesen pocsékká váljék.

Azzal visszatért a testek tolongásába.

A hegedűs lenézett a gyémántra. Az megfelelt volna váltságdíjnak bármelyik öt királyért, akit csak a világ meg óhajtott volna nevezni. Sietve maga mögé rágta.

— Rögtön több erő lett a könyöködben, mi? — vigyorgott a dobos.

— Fogd be szád és játssz!

Tudta, hogy az ujjai végén olyan dallamok bukkannak elő, amikről az agya sohasem hallott. A dobos és a dudás is így érezte. Valahonnan beáradt a zene. Nem ők játszották. A zene játszott rajtuk.

IDEJE, HOGY ELKEZDŐDJÉK EGY ÚJ TÁNC.

— Daarrr*amp*-da-dam-dam — dúdolta a hegedűs, s izzadság gyöngyözött le az állán, amikor elragadta egy másik dallam.

A táncosok tétován kavarogtak, nem lévén biztosak a lépésekben. Ám egy pár eltökélten haladt el közöttük, összehúzva maguk, mint egy ragadozó ugrás előtt, előrenyújtott karral, akár az orrárboc egy gyilkos gályán. A padló végén megfordultak olyan végtagvonaglással, amely szemlátomást dacolt a normális anatómiával, és megkezdték átlós előrenyomulásuk vissza a tömegen át.

— Hogy nevezik ezt?

TANGÓ.

— Ezért börtönbe kerülhet az ember?

NEM HINNÉM.

— Hihetetlen.

A muzsika megváltozott.

— Ezt ismerem! Ez a chirmi bikaviadaltánc! Ollé!

TEJJEL?

Hirtelen kongó pattintgatás gyors tempójú sortüze kezdte tartani az ütemet a zenével.

— Ki játszik a rumbatökön?

A Halál vigyorgott.

RUMBATŐKÖN? NEKEM NINCS SZÜKSÉGEM… RUMBATÖKRE.

És aztán most lett.

A hold önmaga kísértetévé vált az egyik horizonton. A másikon már látni lehetett a közelgő nappal távoli vöröslését.

Otthagyták a táncparkettet.

Bármi volt is, ami a bandát az éjszaka óráin keresztülösztökélte, most lassan kiapadt. Egymásra néztek. Csap, a hegedűs lepillantott a drágakőre. Még mindig ott volt.

A dobos megpróbált némi életet masszírozni a csuklójába.

Csap tehetetlenül bámult az elcsigázott táncosokra.

— Hát akkor… — mondta és még egyszer, utoljára, fölemelte a hegedűt.

Miss Illabets és kísérője a hajnali fényben a mező körül kavargó ködből hallgatták.

A Halál fölismerte a lassú, kitartó ritmust. Eszébe juttatta a fafigurákat, forogva keresztül-kasul az Időben, míg a rugó ki nem enged teljesen.

EZT NEM ISMEREM.

— Ez az utolsó keringő.

AZT GYANÍTOM, OLYASMI NEM LÉTEZIK.

— Tudod — szólelt meg Miss Illabets. — Egész este azon tűnődtem, hogyan fog megtörténni. Hogyan fogod csinálni. Úgy értem, az embernek bele kell halnia *valamibe*, nem? Gondoltam, talán a kimerültség lesz az, de ilyen jól sose éreztem magam. Remekül érzem magam és még csak nem is kapkodok levegő után. Az igazat megvallva, a tánc tényleg fölüdített, Bill Kapu. És én…

Az öregasszony elhallgatott.

— *Nem* is veszek levegőt, igaz. — Ez nem kérdés volt. Az arca elé tartotta a kezét és ráfújt.

NEM.

— *Értem*. Még soha életemben nem mulattam ilyen jól… hah! Szóval… mikor…?

ÉMLÉKSZEL, AMIKOR AZT MONDTAD, HOGY A LÁTVÁNYOM VALÓSÁGGAL SZÍVBAJT HOZOTT RÁD?

— Igen?

VALÓSÁGGAL SZÍVBAJT HOZOTT RÁD.

Úgy tűnt, Miss Illabets nem hallja őt. Folyton előre-hátra forgatta a kezét, mintha még sose látta volna.

— Látom, hogy némi változást hoztál létre, Bill Kapu — mondta.

NEM. AZ ÉLET AZ, AMI SOK VÁLTOZÁST HOZ LÉTRE.

— Úgy értem, fiatalabbnak látszom.

ÉN IS ÍGY ÉRTETTEM.

A Halál csattintott ujjával. Muci abbahagyta a sövény lelegelését és odaügetett hozzá.

— Tudod — szólalt meg Miss Illabets —, gyakran gondoltam… gyakran gondoltam arra, hogy mindenkinek megvan a maga, tudod, *természetes* kora. Lehet látni tízéves gyerekeket, akik úgy viselkednek, mintha harmincöt évesek lennének. Sőt, egyesek rögtön középkorúnak születnek. Jó lenne azt hinni, hogy én… — lenézett magára —, ó, mondjuk, tizennyolc éves voltam… egész életemben. Belül.

A Halál nem szólt semmit. Fölsegítette az öregasszonyt a lóra.

— Amikor látom, hogy az élet mit tesz az emberrel, tudod, nem is látszol olyan szörnyűnek — jegyezte meg Miss Illabets idegesen.

A Halál csettintő hangot adott fogaival. Muci elindult előre.

— Te sosem ismerkedtél meg az Élettel, ugye?

TELJES ŐSZINTESÉGGEL ÁLLITHATOM, HOGY NEM.

— Alkalmasint valami nagy, fehér, sistergő izé. Mint egy égiháború nadrágban — találgatott Miss Illabets.

NEM GONDOLNÁM.

Muci fölemelkedett a hajnali égbe.

— Mindenesetre… halál az összes zsarnokra! — rikkantotta Miss Illabets.

IGEN.

— Hová megyünk?

Muci vágtatott, de a táj nem mozgott.

— Igazán remek a paripád — jegyezte meg Miss Illabets remegő hangon.

IGEN.

— De mit *csinál*?

FÖLGYORSUL.

— De hát nem megyünk *se*hová…

Eltűntek.

Újra föltűntek.

A táj csupa hó volt és zöld jég a szaggatott hegyeken. Ezek nem vén hegyek voltak, amiket lekoptatott a kor és az időjárás, tele enyhe sílejtőkkel, hanem ifjú, duzzogó, kamasz korú hegyek. Rejtett szakadékok és könyörtelen hasadékok birtokosai. Egyetlen oda nem illő jódli nem egy magányos kecskepásztor víg visszhangját váltaná ki, hanem ötven tonna expressz kézbesítésű havat.

A ló egy hóbuckán landolt, amely voltaképpen nem lehetett volna képes megtartani őt.

A Halál leszállt a nyeregből és lesegítette Miss Illabetset. Odasétáltak a havon a megfagyott, sáros csapáshoz, amely körbeölelte a hegyoldalt.

— Miért vagyunk itt? — tudakolta Miss Illabets szelleme.

NEM BOCSÁTKOZOM TALÁLGATÁSOKBA KOZMIKUS TÉMÁKRÓL.

— Úgy értem, itt, ezen a hegyen. Itt, ezen a földrajzi helyen — magyarázta Miss Illabets türelmesen.

EZ NEM FÖLDRAJZI HELY.

— Hát akkor milyen?

TÖRTÉNELMI.

Befordultak a csapás egy kanyarulatánál. Ott állt egy póni, egy fát harapdálva, hátán málhával. A csapás gyanúsan tiszta hófalban ért véget.

A Halál köntöse rejtekéből elővett egy életfogytmérőt.

NO AKKOR — mondta és belépett a hóba.

Az öregasszony egy pillanatig a havat figyelte, azon tűnődve, vajon neki is ezt kellene-e tennie. A szilárdság szokását rettentően nehéz föladni.

És aztán nem kellett megtegye.

Valaki előjött.

A Halál megigazította Muci kantárát és nyeregbe szökkent. Egy pillanatig elidőzött, hogy nézze a két alakot a lavina mellett. Már csaknem láthatatlanná halványultak, a hangjuk alig több, mint

átstrukturált levegő.

— Csak annyit mondott, BÁRHOVÁ MENTEK IS, EGYÜTT MENTEK ODA. Azt kérdeztem, hová? Azt felelte, nem tudja. Mi történt?

— Rufus… nagyon nehezen fogod elhinni, szerelmem…

— És ki volt az az álarcos férfi?

Mindketten körülnéztek.

Nem volt ott senki.

A Kostetőn, a faluban, ahol tudják, hogy a Móres-tánc valójában miről is szól, csak egyszer táncolják, hajnalban, a tavasz első napján. Azután nem táncolják többet egész nyáron. Elvégre, mi értelme lenne? Mi haszna lenne?

Ám egy bizonyos napon, amikor az éjszakák rövidülnek, a táncosok korán abbahagyják a munkát és előveszik, padlásról meg szekrényekből, a *másik* öltözéket, a feketét, és a *másik* csengettyűkészletet. És aztán külön-külön elmennek egy völgybe a lombjuk vesztett fák között. Nem szólalnak meg. Nem szól zene. Nagyon nehéz elképzelni, miféle muzsika szólhatna.

A csengettyűk nem csilingelnek. Oktironból készültek, egy mágikus fémbál. Ám nem egészen néma csengettyűk. A csönd csupán a zaj hiánya. Ezek a zaj ellenkezőjét hozzák létre, afféle súlyosan strukturált csöndet.

És a hideg délutánon, miközben a fény elszivárog az égről, a zúzmarás levelek között, a nedves levegőben, eljárják a *másik* Móres-táncot. A dolgok egyensúlya végett.

El kell táncolnod mindkettőt, azt mondják. Különben egyiket se táncolhatod.

Motolla Alánk átbandukolt a Rézhídon. Most jött el Ankh-Morpork napjának az az időszaka, amikor az éjszakai munkások mentek lefeküdni, a nappal dolgozók meg fölébredtek. Most az egyszer egyik népségből se volt túl sok jelen.

Motolla érezte, hogy ide kell jönnie, erre a helyre, ma éjszaka, most. Nem pontosan az az érzés volt, mint ami korábban elfogta, amikor tudta, hogy meg fog halni. Inkább olyasmi volt, mint amit egy fogaskerék érezhet az óra belsejében — a dolgok forognak, a rugó ellazul, és ez az, ahol lenned kell…

Megállt és kihajolt. A sötét víz, vagy legalábbis nagyon folyékony iszap, nyalogatta a kőoszlopokat. Van valami régi legenda… na most, mi is az? Ha beledobsz egy pénzérmét az Ankh-ba a Rézhídról, biztos lehetsz benne, hogy visszatérsz? Vagy az volt, hogy csak belehánysz az Ankh-ba? Valószínűleg az első. A legtöbb polgár, ha beleejtett volna egy pénzdarabot a folyóba, biztos, hogy vissza fog jönni, ha másért

nem, a pénzt megkeresni.

Egy alak bontakozott ki a ködből. Motolla megdermedt.

— Reggelt, Mr. Alánk!

Motolla elernyedt.

— Ó! Kolon főtörzsőrmester? Egy pillanatig azt hittem, valaki más.

— Csak én vagyok az, méltóságod — felelte vidáman a csendőr. — Rossz pénz nem vész el.

— Látom, hogy a híd átvészelt egy újabb éjjelt anélkül, hogy ellopták volna, Főtörzs. Remek munka.

— Az ember nem lehet eléggé elővigyázatos, mindig aszondom.

— Biztos vagyok benne, hogy mi, polgárok biztonságban alhatunk egymás ágyában tudva, hogy senki sem lécelhet le egy ötezer tonnás híddal egyik éjjel — jelentette ki Motolla.

Modótól, a törpétől eltérően, Kolon főtörzsőrmester ismerte az „irónia" szó jelentését. Azt hitte, „ceruzaféleséget" jelent. Tisztelettudó vigyorban részesítette Motollát.

— Az embernek gyorsan kell kattogjon az agya, hogy elébe vágjon a mai nemzetközi bűnözőnek, Mr. Alánk — közölte.

— Derék ember. Ööö. Nem, ööö, látott senki mást errefelé, igaz?

— Halotti csönd volt egész éjjel — válaszolta a főtörzs. Észbe kapott és hozzátette: — Nem akartam megbántani.

— Ó!

— Akkor már megyek is — mondta a főtörzs.

— Remek. Remek.

— Jól van, Mr. Alánk?

— Remekül. Remekül.

— Nem fogja megint a folyóba vetni magát?

— Nem.

— Biztos?

— Igen.

— Ó! Jó. Akkor hát jóccakát! — Tétovázott. — Majd' elfelejtettem! — szólalt meg. — Egy ipse odaát megkért rá, hogy adjam ezt oda méltóságodnak. — Felé nyújtott egy piszkos borítékot.

Motolla a ködbe kémlelt.

— Miféle ipse?

— Az az ip… ó, már elment. Magas pasas. Kicsit fura kinézetű.

Motolla széthajtogatta a papírfecnit, amire ezt írták: ÓÓóóÍíííÓóóÍíííÓÓÓííí.

— Á! — mondta.

— Rossz hír? — firtatta a főtörzs.

— Nézőpont kérdése — válaszolta Motolla.

— Ó! Rendben. Remek. Hát… akkor jóccakát!

— Ágyő!

Kolon főtörzsőrmester egy pillanatig habozott, aztán vállat vont, és elbattyogott.

Miközben ballagott elfele, az árnyék mögötte megmoccant és elvigyorodott.

MOTOLLA ALÁNK?

Motolla nem fordult hátra.

— Igen?

A szeme sarkából Motolla látta, hogy két csontos kar pihen meg a hídkorláton. Halk nesz hallatszott, ahogy valaki megpróbálja magát kényelembe helyezni, aztán jóleső csönd.

— Á! — szólalt meg Motolla. — Gondolom, azt akarod, hogy induljunk?

NEM KERGET A TATÁR.

— Azt hittem, mindig szörnyen pontos vagy.

AZ ADOTT KÖRÜLMÉNYEK KÖZT NÉHÁNY RÁADÁS PERC NEM SZÁMÍT SOKAT.

Motolla bólintott. Némán álltak egymás mellett, míg körülöttük a város tompa moraja terjengett.

— Tudod — törte meg a csöndet Motolla —, ez igazán csodás utóélet. Hol voltál?

DOLGOM VOLT.

Motolla igazából nem figyelt. — Találkoztam emberekkel, akikről azt se tudtam, hogy léteznek. Mindenfélét csináltam. Megtudtam, hogy valójában *ki* is Motolla Alánk.

AKKOR HÁT, KICSODA?

— Motolla Alánk.

BELÁTOM, HOGY EZ JÓKORA MEGRÁZKÓDTATÁST KELLETT OKOZZON.

— Hát, igen.

MEGANNYI ESZTENDŐ ÉS SOSE GYANÍTOTTAD.

Motolla Alánk pontosan tudta, mi az az „irónia”, és föl tudta ismerni a „szarkazmust” is.

— Neked könnyű — motyogta.

LEHET.

Motolla megint letekintett a folyóra.

— Pompás volt — szögezte le. — Az után a tömérdek idő után. Fontos, hogy szükség legyen rád.

IGEN. DE MIÉRT?

Motolla meglepettnek tűnt.

— Nem tudom. Honnan tudjam? Mert mindnyájan együtt vagyunk ebben az egészben, gondolom azért. Mert nem hagyjuk a mieinket idebenn. Mert már régóta halott vagy. Mert bármi jobb az egyedüllétnél. Mert az emberek emberek.

ÉS HAT GARAS AZ HAT GARAS. DE A BÚZA NEM CSUPÁN

BÚZA.

— Nem-e?

NEM.

Motolla hátradőlt. A híd köve még mindig meleg volt a nappal hőségétől.

Legnagyobb meglepetésére, a Halál is hátradőlt.

MERT ÖNMAGADON KÍVÜL NINCS SEMMID — állapította meg a Halál.

— Mi? Ó! Igen. Az úgyszintén. Az ott egy óriási nagy hideg világegyetem odakinn.

EL SE HINNÉD.

— Egyetlen élethossz egyszerűen nem elég.

Ó, NEM IS TUDOM.

— Hmm?

MOTOLLA ALÁNK?

— Igen?

EZ *VOLT* AZ ÉLETED.

És akkor, nagy megkönnyebbüléssel, teljes optimizmussal, és azzal az érzéssel, hogy mindent összevetve, sokkal rosszabb is lehetett volna minden, Motolla Alánk meghalt.

Valahol az éjszakában, Reg Patkó szétnézett jobbra is, balra is, elővett a zubbonyából egy lappangó ecsetet meg egy kis festékesibriket, és odafestette egy kapóra jövő falra: Minden Élő Lényben van egy Halott Lény, Várva, hogy Előbújhasson…

És aztán az egész befejeződött. Vége.

A Halál az ablaknál állt sötét dolgozószobájában, és kinézett a kertjére. Semmi sem moccant abban a nyugodalmas birodalomban. Sötét liliomok virágoztak a pisztrángos tó mellett, ahol kicsiny, gipszből készült, csontváz kerti törpék horgásztak. A távolban hegyek meredeztek.

Ez a saját világa. Nincs föltüntetve semmilyen térképen.

De most, valahogy, hiányzott belőle valami.

A Halál kiválasztott egy kaszát az állványról a hatalmas hallban. Ellépdelt a mutatók nélküli óriási óra mellett és kiment a szabadba. Átvonult a fekete gyümölcsösön, ahol Albert serénykedett a kaptárok körül, és tovább, míg meg nem mászott egy kis buckát a kert peremén. Azon túl, a hegyekig, amorf terület húzódott — elbírta a súlyt, bírt valamiféle léttel, ám soha sem volt ok arra, hogy a Halál ennél jobban részletezze.

Legalábbis mostanáig.

Albert megjelent mögötte, néhány sötét méh még mindig a feje körül döngicsélt.

— Mit csinál, gazdám? — kérdezte.

EMLÉKEZEM.

— Á?

EMLÉKSZEM, AMIKOR EZ AZ EGÉSZ CSUPA CSILLAG VOLT.

Mi is volt az? Ó, igen…

A Halál csettintett ujjával. Mezők jelentek meg, igazodva a föld enyhe görbületéhez.

— Aranyszínű — ámult Albert. — Szép. Mindig is azt gondoltam, jól jönne egy kicsivel több szín errefelé.

A Halál a fejét rázta. Még nem volt teljesen rendben a dolog. Aztán rájött, mi hiányzik. Az életfogytmérők, a roppant szoba tele az elenyésző életek morajával hatékonyak és szükségesek; valami ilyesmi kell a tisztességes rendhez. Ám…

Megint csettintett az ujjával és szellő kerekedett. A búzamezők mozogtak, hullám hullám hátán fodrozódott végig a lejtőkön.

ALBERT?

— Igen, gazdám?

NINCS VALAMI TEENDŐD? VALAMI APRÓ-CSEPRŐ MUNKA?

— Nem hinném — felelte Albert.

INNEN TÁVOL, ARRA GONDOLTAM.

— Á! Úgy érti, gazdám, egyedül akar maradni — bólogatott Albert.

MINDIG EGYEDÜL VAGYOK. DE ÉPP MOST EGYMAGAM SZERETNÉK EGYEDÜL LENNI.

— Rendben. Akkor megyek és, huh, elvégzek néhány apró-cseprő munkát hátul a háznál — jelentette ki Albert.

TEDD AZT.

A Halál magányosan állt és nézte a búza táncát a szélben. Na persze, ez csupán hasonlat. Az emberek többek búzánál. Végigkavarják apró, mozgalmas életük, a szó szoros értelmében óraszerkezet hajtja őket, az élés puszta erőfeszítése teljes egészében megtölti napjaik. És minden élet hossza pontosan ugyanannyi. Még a nagyon hosszúaké és nagyon kurtáké is. Legalábbis az örökkévalóság szempontjából.

Valahol, Bill Kapu fojtott hangja azt mondta: a tulajdonos szempontjából, minél hosszabb, annál jobb.

CIN.

A Halál lenézett.

Egy parányi alak állt a lába mellett.

Lenyúlt, fölvette, s odatartotta egy fürkésző szemüreg elé.

TUDTAM, HOGY KIHAGYTAM VALAKIT.

A Patkányok Halála bólintott.

CIN?

A Halál a fejét rázta.

NEM, NEM ENGEDHETEM, HOGY MEGMARADJ — közölte. — SZÓ SEM LEHET ARRÓL, HOGY LEÁNYVÁLLALATOKAT MŰKÖDTESSEK VAGY ILYESMI.

CIN?

TE MARADTÁL MEG EGYEDÜL?

A Patkányok Halála széttárt egy pöttöm csontkezet. A parányi Bolhák Halála fölállt; feszélyezettnek, de reménykedőnek látszott.

NEM. EZ NEM FOG BEKÖVETKEZNI. KÉRLELHETETLEN VAGYOK. ÉN VAGYOK A HALÁL… EGYEDÜL.

Ránézett a Patkányok Halálára.

Eszébe jutott Azrael, elhagyatottsága tornyában.

EGYEDÜL…

A Patkányok Halála visszanézett rá.

CIN?

Képzelj magad elé egy magas, sötét alakot, búzamezőkkel körülvéve…

NEM, NEM KAPSZ MACSKÁT HÁTASNAK. KI HALLOTT OLYANRÓL, HOGY A PATKÁNYOK HALÁLA MACSKÁN NYARGALJON? A PATKÁNYOK HALÁLA VALAMI KUTYAFÉLÉN KELL LOVAGOLJON.

Képzelj magad elé még több mezőt, a széles láthatár átível a lágy hullámokban ringó földek hálóján…

NE *ENGEM* KÉRDEZZ! NEM TUDOM. VALAMILYEN TERRIEREN, TALÁN.

…búzatáblák, elevenen, susogva a szélben…

RENDBEN, ÉS A BOLHÁK HALÁLA SZINTÉN LOVAGOLHATJA. ÍGY KÉT LEGYET ÜTSZ EGY CSAPÁSRA.

…várva az évszakok óraütését.

KÉPLETESEN SZÓLVA.

És az összes történet végén Azrael, aki be van avatva a titokba, azt gondolta:

EMLÉKSZEM ARRA, AMIKOR EZ AZ EGÉSZ ÚJRA MEG FOG TÖRTÉNNI.

notes

Jegyzetek

1

Ebben a konkrét esetben, három jobb helyre. Méghozzá a Szilfa utca 37, 7, és 34 kapujára Ankh-Morporkban.

2

Legalábbis, addig nem, amíg egy nap váratlanul föl nem ragadnak egy papírvágó kést és utat nem vágnak maguknak a Könyvviteli Osztályon keresztül, egyenest a törvényszéki orvostan történetébe.

3

A Rangidős Lovász szokatlan tisztség, ugyanúgy, mint maga az elnevezés. A tudomány egyes fellegváraiban a Rangidős Lovász a filozófusok vezére; máshol csupán olyasvalaki, aki a lovakról gondoskodik. A Rangidős Lovász a Láthatatlan Egyetemen filozófus volt, aki úgy nézett ki, *mint* egy ló, ily módon frappánsan foglalta egybe az összes meghatározást.

4

Teljes mértékben igaz, hogy az élőholtak nem tudnak átkelni folyóvizen. Azonban a természettől fogva zavaros, már a síkságok hordalékával terhelten érkező Ankh folyó, miután áthaladt a városon (lakosság 1.000.000), nem szükségszerűen sorolható be a „folyó”, vagy mi azt illeti, a „víz” kategóriákba.

5

Bár nem mindennapos, a Korongvilágon tényleg létezik olyasmi, hogy ellenbűncselekmény, összhangban az alapvető törvénnyel, mely szerint a multiverzumban mindennek megvan az ellentéte. Ezek azonban nyilvánvalóan ritkák. Pusztán adni valakinek valamit nem a rablás ellentéte; ahhoz, hogy ellenbüntett legyen, oly módon kell elkövetni, hogy az áldozatnak *sérelmet és/vagy megaláztatást* okozzon. Szóval előfordul betörés-és-tapétázás, főlajánlás-zavarba-ejtéssel (mint amilyen a legtöbb nyugalomba vonulási ajándék) és antizsarolás (például azzal fenyegetőzni, hogy fölfedik ellenségei előtt egy gengszter titkos adományait, mondjuk, egy jótékonysági intézménynek). Az ellenbüntények sosem jöttek igazán divatba.

Értsd: A Gyehennán kívül bárhol.

7

Például a haleső oly gyakori Fenyőkredencek kicsiny, kontinentális falvában, hogy virágzó füstölő, tartósító és füstölt-hering-filéző ipara jött létre. És Syrrit hegyvidékein számos, egész éjszakára a réten hagyott birkát másnap reggel *a másik irányba fordulva* találnak, bármiféle nyilvánvaló emberi közreműködés nélkül.

8

Olyasvalaki, aki egész biztosan megsóz és valószínűleg meg is borsoz minden ételt, amit elé tesznek, *akármi legyen is, tekintet nélkül arra, hogy mennyire van már megsózva, illetve — borsozva, és függetlenül attól, hogy milyen az íze.* A gyorsétkeztető üzleteknek dolgozó magatartáskutató pszichiáterek világegyetemszerte milliárdokat takarítottak meg a helyi pénznemből, bármi volt is az, azzal, hogy a kényszeres fűszerezés jelenségét észlelték és azt tanácsolták munkaadóiknak, hogy előzetesen mellőzzék az ízesítést. Ez tényleg igaz.

9

Rengeteg dalt írtak a nyüzsgő metropoliszról, a leghíresebb persze az „Ankh-Morpork! Ankh-Morpork! Mily jó, hogy neved Ankh-Morpork!”, de közéjük tartozik még a „Vigyél Engem El Ankh-Morporkból”, „Félek, Visszatérek Ankh-Morporkba” és a régi kedvenc „Ankh-Morporki Kórság”.

Például azt, hogy hamarosan fájdalmas bélmozgásokban lesz részed.

11

Mrs. Kugiof tudta, hogy egyes vallásoknak papnőik vannak. Azonban az, amit Mrs. Kugiof gondolt a nők fölszenteléséről, nem tűr nyomdafestéket. Ankh-Morporkban a papnőkkel rendelkező vallások a többi hitfelekezet civil ruhás papjainak nagy tömegére gyakoroltak vonzóerőt, azok ugyanis néhány órányi nyugalmat kerestek valahol, ahol nem futhatnak bele Mrs. Kuglofba.

12

Ez a dal, különféle nyelveken, közkeletű a multiverzum minden egyes ismert világán. Mindig ugyanazok éneklik, nevezetesen azok, akikből, ha felnőttek, lesznek azok, akiknek a következő nemzedék énekelni fogja a „Győzedelmeskedni Fogunk”-at.

13

Az egyetlen épület az egyetem területén, amely nincs még ezeréves. A rangidős varázslók sose foglalkoztak sokat azzal, amit a fiatalabb, soványabb és szemüvegesebb mágusok csináltak odabenn, úgy kezelték véget nem érő kérelmeik a varázsrészecske-gyorsítók és a sugárzásvédelem anyagi alapjainak biztosítására, ahogy az ember a több zsebpénz iránti kéréseket fogadja, és jót mulatva hallgatták az ifjak lázas beszámolóit a kutatásról magának a mágiának elemi részecskéi után. Ez egy nap jelentős hibának bizonyulhat a rangidős varázslók részéről, különösen ha *tényleg* megengedik az ifjabb mágusoknak, hogy megépítsék a nyavalyás izét, bármi legyen is az, amit folyvást föl akarnak építeni a fallabdapályán.

A rangidős varázslók tudják, hogy a varázslás igazi célja társadalmi piramis létrehozása, a tetején a mágusokkal, és kiadós vacsorák elköltése, de ami azt illeti, a NEM épület segített ebben a világegyetem egyik legritkább ételének, az antitésztának, előállításával. A közönséges tésztát megevése előtt néhány órával készítik el. Az antitésztát néhány órával elfogyasztása *után*, amikor is *visszafelé* kezd létezni *az időben*, és ha jól csinálták, pontosan ugyanabban a pillanatban kell megérkezzen az ízlelőbimbókra, eképpen igazi ízrobbanást okozva. Ötezer tallért kóstál egy villányi belőle, vagy egy kicsit többet, ha beleszámítod a paradicsomszósz utólagos lesikálását a falakról.

14

Az emberek évszázadokig hitték, hogy a gőték jelenléte a kútban azt jelenti, hogy a víz tiszta és iható, és *egész idő alatt* egyszer sem kérdezték meg maguktól, vajon a gőték kimásznak-e, ha vécére kell menniük.

15

A vermelin kis, fekete-fehér, a Kostető-hegységben élő rágcsáló. A lemming őse, aminek, mint ismeretes, rendes szokása, hogy leveti magát sziklákról és tavakba fullad. Valaha a vermelin is ezt tette. Azonban a lényeg az, hogy a döglött állatok nem szaporodnak, és az évezredek során, mind több és több vermelin lett leszármazottja azoknak a vermelineknek, amelyek amikor egy sziklacsúccsal kerülnek szembe, a „Nem ettem meszet!” rágcsáló nyelvi megfelelőjét cincogják és kicsiny csónakot építenek az átkeléshez a tavon. Amikor a vonulás a tengerpartra vezeti őket, elücsörögnek egy darabig, elkerülve egymás tekintetét, aztán korán elvonulnak, hogy még a csúcs előtt hazaérjenek.

16

A sovány, idős hölgyek teherhordóképessége rendkívüli. Tanulmányok kimutatták, hogy egy hangya képes saját súlyának százszorosát cipelni, ám az átlagos, pöttöm, nyolcvanéves, spanyol parasztnagyanyó emelőerejének nincs ismert fölső határa.

17

Általános szokás, hogy a drót bevásárlókocsik megpakolása során a legtörékenyebb dolgokat teszik alulra.

18

Általában úgy vélik azokon a világokon, ahol a bevásárlóközpont életforma magba szökött, hogy a lakosság elviszi a drótkosarakat és különös, elhagyatott helyeken hagyja őket, így hát fiatalemberek brigádjait kell alkalmazni, hogy összegyűjtsék és visszagurítsák őket. Ez pont az igazság ellenkezője. A valóságban ezek az ifjak vadászok, vidéken cserkelik be csörömpölő prédájuk, csapdába ejtik őket, megtörik bennük a harci szellemet, megszelídítik és rabszolgasorba terelik őket. Föltehetőleg.

19

Akik közül a leglelkesebb az apró, de kitartó és hihetetlenül sikeres Casanunda, a Törpe, kinek nevét tisztelettudóan és félelemmel vegyes bámulattal emlegetik ahol csak álló létra tulajdonosok összegyülekeznek.

20

„Elveszett, Ékköves Templomtető Tatarozási Alap! Már csak 6.000 arany hiányzik! Kérjük, Adakozzon Bőkezűen! Köszönjük!!!”